ritas eſt: ad illū turbe cōcurrunt: de te non curatur/⁊ ſic
gloꝛia tibi ſurripitur. Nōne ꝓhiberi debent/vt ad te po-
Chryſ.
tius veniāt. vbi Chryſ. Ipſe quidē nō baptizabat: ſed nū
Gloꝛia vana
cij volētes erigere eos qui audiebāt in īuidiā/ita annū-
ciauerūt: qꝛ oīm maloꝝ cauſa eſt vana gl'ia. Hec enī cos
zelotipia duxit: neqꝫ ad maliciā ſolā impellit captos: ſed
⁊ virtutibꝰ obſtat: laboꝛes quidē ſuſtinere cogēs/fructi
bus vero priuās. Hec Chryſ. Iohānes autē emulatio-
nem et inuidiā diſcipuloꝝ ſedare volēs/xp̄m cōmenda-
bat/et excelſa de eo p̄dicabat. ſeqꝫ nō xp̄m/ſed eiꝰ nū-
ciū: nec ſponſum eccleſie/ſed ſpōſi amicū eſſe dicebat: et
ꝙ illū opoꝛteret creſcere et exaltari. nō in ſe/ſed q̄tū ad
alios fama ⁊ auctoꝛitate: in q̄tū eius virtꝰ ꝑ miracula et
Creſcit xp̄s: decreſcit iohēs
opera magis et magis inciperet eis innoteſcere: ip̄m aūt
minui et humiliari in re vera: et quo ad populū in fama:
ſicut lucifer minuitur in claritate quo ad apparentiam
oꝛiente ſole: et auctoꝛitas p̄conis adueniēte iudice: ⁊
officiū legati adueniēte p̄ncipe. In eſtimatione quip
pe populi et xp̄s creuit/qꝛ agnitꝰ eſt qđ erat. et inuētus
eſt eſſe xp̄s qui putabat tantū ꝓpheta: et iohānes decre
uit/qꝛ ceſſauit dici qđ nō erat: et inuētus eſt eiꝰ ꝓpheta
qui putabat xp̄s: cui atteſtatur ꝙ iohannes natꝰ eſt de-
creſcētibꝰ diebꝰ: xp̄s creſcētibꝰ: et ꝙ iohānes capite mi
Moꝛalit.
nuitur: xp̄s in cruce extendit. ¶ Moꝛaliter autē hoc de
bet eſſe in vno quoqꝫ noſtrū: qꝛ opoꝛtet illū ſcꝫ xp̄m in te
creſcere/vt ſcꝫ eius ꝓficias cognitione ⁊ amoꝛe: quia in-
quantū magis eum potes cognoſcēdo et amando perci
pere: tanto magis xp̄s creſcit in te: ſicut qui magis ꝓfi
cit in videndo vnam ⁊ eandem lucē: reputat lucem illam
magis creſcere: et hoc opoꝛtet hoīes ſic ꝓficientes mi-
nui in ſui reputatione. qꝛ quanto plꝰ homo cognoſcit de
altitudine diuina/tanto minoꝛē reputat paruitatē ⁊ hu
Diſcipłis ioh: ſiłes.
manitatē. Diſcipulis iohānis pro magiſtro ſuo indiſcre
te zelantibꝰ/et de chꝛiſto querimoniā facientibus ſimi
les. Sunt multi etiā religioſi qui magis adherent q̄buſ-
dā opinionibus: pro eo ꝙ ſunt opiniones illoꝝ quos ma-
Platōis dictū.
gis diligūt/q̄ꝫ pro ipſa veritate. et Plato dixit de ſocra
te magiſtro ſuo: amicus quidē ſocrates/ſed magis ami
ca veritas: per hoc autē ꝙ eoſdē diſcipulos ſuos repre-
hendit: infoꝛmātur doctoꝛes boni vt tales adulationes
Detractores nō audiēdi ſūt.
nō recipiāt/ſed magis repellant. Conſiderent etiā hic q̄
detractoꝛes libenter audiūt: et cōtra eos quibꝰ detrahi-
tur ſubito ſeuiūt: quomodo iohānes diſcipulos xp̄o de-
trahentes ſtatim cōpeſcuit: xp̄m laudibꝰ extollendo/et
ſe humiliādo: et exemplo eius detractoꝛes compeſcant
de ſe humiliter ſentiendo: et detractos laudādo: ipſoſqꝫ
detractoꝛes foꝛtiter rep̄hendant: et eis malum vultū
Pro. xxv
oſtendant: quia (vt dicit ſapiēs) Uētus aquilo diſſipat
Ex mar. vj. ⁊ mat. xiiij.
pluuias: et facies triſtis linguam detrahentem [In illo
tēpoꝛe] dū hec agerentur: et cum iohānes vno anno ⁊ tri
bus mēſibus p̄dicaſſet: ⁊ arguēs herodem plurimos cō
uertiſſet [miſit herodes tetrarcha] miniſtros [ac tenuit]
et cepit iohannē per eos: et vinxit ſeu [ligauit eū] qui li-
bere p̄dicauerat dei verbū. ⁊ ad ſe in galilea adductū
[poſuit] ſeu poni fecit [in carcere propter herodiadem]
quam fratri ſuo abſtulerat/et ſibi copulauerat illicite:
quā ſm legem quā acceperat nō liceret ſibi habere vxo-
rem fratris ſui eo viuente: ſic dyabolus ſpiritualiter te-
net per delectationē: alligat per conſenſum: incarcerat
per conſuetudinē: propter animā a vero ſponſo xp̄o ſepa
Herodes ꝓſelitus.
ratā/⁊ alij copulatā: ꝓſelitus quippe fuit herodes: et cir
cūciſionē receperat/vt magis acceptꝰ iudeis eſſet/vt re
gnare ſuper eos poſſet: ideoqꝫ ad legē moyſi tenebatur ī
hoc ſicut ceteri: et ꝓpter legis quoqꝫ naturalis honeſta-
tem nō licebat fratri reuelare turpitudinem fratris ſui:
ducendo etiam eo moꝛtuo eius vxoꝛem/niſi ad ſuſcitan
Ueritas p̄dicanda eſt.
dum ei ſemen. Unde [iohannes] tanq̄ꝫ teſtis et defenſoꝛ
veritatis [dicebat] herodi [non licet tibi habere vxoꝛē
fratris tui] in quo virtꝰ et cōſtantia iohānis oſtenditur
qui maluit apud herodem periclitari: q̄ꝫ propter adula
tionē immemoꝛ eſſe p̄ceptoꝛū dei. Qꝛ enī venerat ī ſpū
et virtute: arguit herodem/et herodiadē: ſicut helyas/
achab/et iezabel. Nō omiſit dicere veritatē ꝓpter hero-
dis poteſtatē: vel herodiadis inſidiationē: dans in hoc
exemplū p̄dicatoꝛibꝰ euāgelij: vt ꝓpter talia nō omit
Incarcerādi iohīs occaſiōes
tant conſtantiā p̄dicandi veritatē. Primo ergo hero
des iohānem incarcerauit/ex eo ꝙ ip̄m rep̄hendebat
de herodiade/quam fratri abſtulerat: et ideo ad ſugge-
ſtionem herodiadis ipſum in vinculis poſuit. Secūdo
ex eo ꝙ iuſtitiam et baptiſmū p̄dicabat: et ideo multꝰ
populus ad iohannem ob baptiſmū et p̄dicationē vn-
diqꝫ confluebat. Et timēs herodes ne ſui populi iohan-
nem ſequentis diſpendium haberet: et ob verba iohan-
nis populo cū eſſet alienigena exoſus fieret: eūqꝫ a re-
gno ob inceſtum pelleret: iohannē hinc tenuit/⁊ victum
poſuit in carcere: nō auſus eum ſtatim interficere. Ter-
tio ex eo ꝙ iohānes quendam magnum regem poſt ſe vē
turum p̄dicabat: ⁊ cum romani oꝛdinaſſent ne aliquis
ſine ſenatus auctoꝛitate rex nominaretur/offenſam ceſa
ris timuit: et ideo ip̄m incarcerauit. et inſuper propter
hoc eſt captus et incarceratus: quia phariſei ꝓpter in-
uidiam de p̄dicatione iohānis turbati ſuaſerant hero
di vt caperet eum: incitantes herodem ad eius moꝛtem.
[Herodias autem] adultera [inſidiabatur ei] timebat
enim ne herodes ad p̄dicationē iohannis de peccato
ſuo peniteret/et eam marito ſuo redderet qui eam foꝛte
occideret: et ideo volens iohannē occidere moꝛtem eiꝰ
querebat: ſed quonā facto id aggredi poſſet īuenire nō
poterat [Herodes enim metuebat iohannē] eum reuerē
do timoꝛe mundano vel humano [ſciens eum virum iu
ſtum] quo ad homines [et ſanctum] quo ad deum [et cu-
ſtodiebat eum] ne ab herodiade occideretur: et ex hoc
ipſe herodes damnū et periculum pateretur: ſolo enim
metu ab interfectione iohannis tenebatur: quia propter
ſanctitatem eiꝰ que erat nota toti populo/timebat ſi eū
interficeret/ne totus populꝰ cōtra eum inſurgeret: quia
omēs iohannem ꝓphetam ſanctum reputabant. [Et au
Herodis ſimulatio
dito eo multa] ſcꝫ quedā parua nō p̄ncipalia [faciebat]
ſimulatoꝛie non ex veritate] et libēter eū audiebat] ſcilꝫ
ſimulatoꝛie. i. audire ſimulabat: totū enim iſtud erat ſi-
mulatoꝛiū/vt ex tali auditu et obtemperatione in aliqui
bus retineret populum a rebellione contra ip̄m. Hero-
des populū/et ſeditionē eius timebat: ſed amoꝛ mulie-
ris ſupabat: ꝓ quo etiā deū poſtponebat: qꝛ deū ī cauſa
Chryſo.
nō habebat. nā ſm Chryſ. Facile deuiat a iuſtitia/qui ī
cauſis nō deū: ſed hominem foꝛmidat: timoꝛ enī dei coꝛ
rigit: timoꝛ autē hominū peccandi differt facultatem: ⁊
operationem nō aufert: ſed retinet volūtatem donec ha
beat opoꝛtunitatē vel occaſionem: vnde ⁊ quos ſuſpēdit
a crimine/auidioꝛes reddit ad crimen/et eſtuat animo
quouſqꝫ ꝑficiat ad malum cogitata. Solꝰ enī dei eſt ti-
moꝛ qui nocentes coꝛrigit: fugat crimina: innocentiā tri
buit: perpetem confert facultatē. hec Chryſ. Iſte qui io
hannem tenuit et ligauit in carcere/eo ꝙ de malis ſuis
eum arguebat charitatiue: et qui ſimilia faciūt ſimiles
ſunt freneticis/qui piū medicū percutere vel occidere
querunt. Cōſidera nunc quomodo iohannes magis vo
lebat deo q̄ꝫ hominibus placere: magiſqꝫ timebat deum
q̄ꝫ homines offendere: eiuſqꝫ exemplo ſemꝑ ad deū ma-
gis q̄ꝫ ad homines aſpiciēdo in omnibꝰ dei beneplacitū
facias: et ab eiꝰ offenſa omīmode abſtineas. vñ Chryſ.
Chryſo. de patientia ⁊ tollerantia.
Cuꝫ a pernicioſis quid patimur hominibꝰ: ad p̄ncipē
noſtrum conſideremus et cōſummatoꝛē fidei: et quoniā
a malis hoībus: et qm̄ propter veritatē: et quoniā pro-
pter eū. Si enim hoc excogitauerimꝰ omnia facilia erūt
⁊ poꝛtabilia. Si enī ꝓ amabilibus quis patiens gloꝛia
tur: et ꝓpter deum ſi patiatur quicq̄ꝫ ſuſcipiet ſenſum.
Si enī ip̄e rem reꝓbabiliſſimā (videlicet crucē) glo-
riā vacabat: multo magis nos ita diſponi opoꝛtet. Opoꝛ
tet ergo cum debemus quid pati indelectabile non labo
res: ſed coꝛonas excogitare: et ſi malū quid delectabile
appareat/excogitare quoniā deꝰ non vult/et indelecta-
bile confeſtim apparebit: ſi enim hominum timoꝛ auer-
tit ab inconuenientibus rebus: multo magis chꝛiſti dile
ctio. Hec Chryſoſto.

Oratio.

Domine ieſu xp̄e magiſter bone/doce me veri
tatē vite/iuſtitie/et doctrine/coꝛdis/oꝛis/et
operis ꝓpter metū/vel fauoꝛē humanū/ſeu
mundanū nō omittere: ne temeritudo carna-
lis timoꝛis/vel amoꝛis valeat in me ꝑfectionē ſpūalis
dilectionis īpedire: ⁊ qm̄ ꝓpter pctm̄ primoꝝ parentum
vis iraſcibilis noſtra cōtraxit debilitatē rōnabilis cali
ginē/et cōcupiſcibilis ꝓnitatē: da mihi paraclētū defē
ſoꝛē ꝯtra ꝑſecutionis illuminatoꝛē: cōtra erroꝛis inflā-
matoꝛē: contra concupiſcentiā: vt in oībus valeam bene
placitū tuū facere/et ab offenſa tua abſtinere. Amen.

¶ De initio publice p̄dicationis dñi Ieſu. Ca. xxviij.

Mat. iiij. Chryſo.
Cum autē ieſus audiſ
ſet ꝙ iohānes traditus eſſet ſm Chry.
ſine dubio a deo: qꝛ in vnū ſanctum ne
mo poteſt aliquid niſi tradiderit eum
deus/et cognouiſſet per intimationē
ſibi factam: quia audierunt phariſei ꝙ
plures faceret diſciplos ⁊ baptizaret
q̄ꝫ iohannes: ⁊ inde cōtra eū inuidiā ceperūt maioꝛem.
q̄ꝫq̄ꝫ ieſus nō baptizaret/tūc ꝑ ſemetipſum exterioꝛi tin
ctione coꝛpoꝝ: ſed diſcipuli eiꝰ (quos tamen ipſe bapti-
zauerat) prius reliquit iudeam: in qua erant phariſei in
creduli/inuidētes augmento baptiſmi ⁊ doctrine xp̄i/
qui ad capiendū iohānē cōſiliū dederāt/⁊ xp̄m etiā ꝑſeq̄
cogitabant ꝓpter baptiſmū ipſiꝰ qui creſcebat/⁊ ꝓpt
doctrinam eius per quā euacuari legem intelligebant:
Ceſſit xp̄s ob multa.
et ſic docendi gentiles habebat occaſionē ⁊ [ſeceſſit] ſeu
abijt iteꝝ [in galileā] Ceſſit autē ieſus p̄mo vt exemplū
patiētie ⁊ māſuetudinis malis cedēdi daret. Secundo
vt abſentatione inuidiā eoꝛū mitigaret donec melioꝛis
animi fierent. Tertio vt nobis fugiendi perſecutoꝛes ⁊
periculū foꝛmā p̄beret. Quarto vt alijs euāgeliū p̄di
caret. Quinto qꝛ tēpus paſſionis ſue nondum venerat.
Sexto vt verbi dei tranſitū a iudeis ad gētes p̄figura-
ret/⁊ ex hoc diſcipulos quid qñqꝫ facturi eſſent inſtrue
ret. Iſte enī tranſitus eius tranſitū eiuſdē ad gētes ſi-
gnificabat/ad quas eū trāſire impellebāt. Et regreſſus
eiꝰ in galileā in virtute ſpūs faciēdi ſigna et miracula:
qꝛ q̄ꝫuis eſſet plenus ſpū ſancto/tñ extunc plus manife-
ſtauit virtutē ſuā in publicatione doctrine ⁊ operatiōe
miraculoꝝ: ⁊ fama exijt de eo ꝑ vniuerſā regionē/et re-
ceperūt eū galilei honoꝛifice propter illa que eū in hie-
ruſalē in die feſto feciſſe viderāt ⁊ cognouerāt/propter
que etiā nichodemꝰ crediderat [⁊ relicta ciuitate naza-
reth] vbi fuerat cōceptꝰ ⁊ nutritus [venit] ad p̄dican
dū in galileā [⁊ habitauit in ciuitate capharnaū mariti
mā] que iuxta mare eſt ſita ꝓpe nazareth [in finibus za-
bulon ⁊ neptalim] et [exinde]. ſ. de finibus illis [cepit ie
ſus] apte [p̄dicare ⁊ dicere] qm̄ impletū eſt tempꝰ: ſcꝫ
humane redēptionis/⁊ venit plenitudo tp̄is: ergo dum
tēpus habetis [penitentiā agite] ⁊ credite euāgelio: qꝛ
ſine penitentia ⁊ fide/impoſſibile eſt placere deo. [Ap-
Beda.
propinquauit enī regnū celoꝝ] qꝛ ianua celi apta eſt per
xp̄m. vñ Beda. Regni enī celoꝝ ianuis appropīquare
eſt de his queqꝫ quibꝰ ab eo diſceſſerat penitere. vnde ⁊
Hieroni. de penitētia agēda
Hiero. Penitētiā agite qui vultis eterno bono. ſ. regno
dei adherere: qui enī deſiderat nucleū/frangit nucem:
amaritudinē radicis/dulcedo pomi cōpenſat: pericula
marꝭ/ſpes lucri delectat. doloꝛē medicīe/ſpes ſalutꝭ mi
Predicatoꝝ offm̄.
tigat. ¶ Myſtice per hoc ꝙ ieſus ante q̄ꝫ publice p̄dica-
ret venit in galileā: inſinuatur ꝙ p̄dicatoꝛ euāgelij pri
us debet tranſmigrare de carnalibus ad ſpiritualia: de
terrenis ad meditandum celeſtia: qꝛ galilea tranſmi-
gratio interp̄tatur: ⁊ ꝑ hoc ꝙ habitauit capharnaum
que maioꝛ et populoſioꝛ erat vt p̄dicando ⁊ miracula
Remigiꝰ
faciendo/plures illuminaret: reliq̄t (ſm Remigiū) p̄e
dicatoꝛibꝰ exēplū/vt eo tp̄e/⁊ in locis illis ſtudeāt p̄di
care: qñ ⁊ vbi multis ꝓſit prodeſſe. Capharnaum etiā di
cit eē inter fines iudee ⁊ gentiū: exinde ergo ieſus p̄e-
dicare cepit vñ vocare iudeos ⁊ gentes p̄eſignaretur:
Ephe. ij.
q̄ vtroſqꝫ ſaluare venerat. In galilea enī gētes ſimul et
iudei habitabāt/⁊ ideo ibi debuit fundari lapis angu-
laris q̄ fecit vtraqꝫ vnū: duos in ſe concludēs parietes
gentiū ⁊ iudeoꝝ: vñ ⁊ poſt dixerūt ſacerdotes ad pilatū
Lu. xxiij.
Cōmouit vniuerſā iudeā: incipiens a galilea vſqꝫ huc.
Sūt aūt due galilee/vna iudeoꝝ/altera gētiū. Diuiſa
eſt enī galilea a tp̄e ſalomonis qui. xx. ciuitates in gali-
lea dedit hyrā regi tyri/q̄ gētes ibi poſuit/q̄ pars poſt-
ea dicta eſt gentium/⁊ reliqua iudeoꝛum. Et merito in
confinio illo cepit dñs p̄dicare/vt multi iudei ⁊ gen-
tiles ad p̄dicationē confluerent: in quo oſtendebat ꝙ ad
redēptionē gentiū ⁊ iudeoꝝ venerat. Uel [exinde] ſcilꝫ
poſt q̄ꝫ baptizatus: vbi monſtrat in eo plenitudo gratie
ꝑ trinitatis teſtimoniū: poſt q̄ꝫ tentaꝰ. vbi monſtrat in eo
ſanctitudo vite ꝑ victoꝛiā tentationū: poſt q̄ꝫ a iohanne
teſtificatꝰ/vbi mōſtratur certitudo ydoneitatis ad p̄e
dicandum: poſt q̄ꝫ iohannes traditus: vbi ſignificatur ꝙ
deficiente lege īcepit euāgeliū. ſicut ſol ſequit auroꝛā:
Predicatiōis xp̄i initium.
[cepit ieſus p̄dicare ⁊ dicere penitentiā agite] nō tm̄
dicite contra loquētes qui dicūt ⁊ non faciunt: nō tantū
in animo ꝓponite cōtra differentes: nō omittite contra
negligētes: nō deſtruite cōtra recidiuantes: ſꝫ agite pe
nitentiā quaſi medicinā ad ſanandū moꝛbū: quaſi arma-
turā ad ineūdū bellū: quaſi clauē ad reſerandū celum: ⁊
ideo ſubditur: appropinquabit enī regnū celoꝝ: ſic elon-
gatur per peccatum/ita appropīquat per penitētiam:
recto autē oꝛdine a iohāne tradito incipit p̄dicatio do-
mini: qꝛ deſinēte lege oꝛit gr̄a euāgelij: qđ bona annun-
Euangelium Theophilus.
ciatio ſolet dici. Lex enim promittebat bona terrena ⁊
tranſitoꝛia: ſed euāgeliū ꝓmittebat celeſtia et terrena.
vñ Theophilus. Uetus namqꝫ teſtiomū his q̄ ſeruabāt
illud dieꝝ longitudinē promittebat. euāgeliū vitā eter
Chryſ.
nā. vñ ⁊ Chryſoſtomꝰ. Propter hoc neqꝫ p̄dicauit an-
te iohannē donec ille incideret in carcerē: vt nō hac p̄e-
dicatione multitudo populi ſcinderetur: iccirco neqꝫ ſi
Signa nłla fecit iohannes.
gnū vllū fecit iohannes: vt ex hoc quoqꝫ multitudinem
traderet xp̄o/que ad eum ſignoꝝ admiratione ꝯflueret.
vñ etiā Aug. Premiſſus eſt iohannes velut vox añ ver
Auguſti. de iohāne reſpectu xp̄i.
bū: auroꝛa ante ſolem: p̄eco ante iudicē: ſeruus ante do
minū: amicus ante ſponſum: ⁊ qꝛ vniuerſum mūdū tene-
bꝛe ⁊ nox infidelitatis oppꝛeſſerant/⁊ ſolē iuſticie aſpi-
cere nō valebāt: beatus iohannes quaſi lucerna p̄emit
titur/vt oculi qui lippitudine iniquitatis oppꝛeſſi ma-
gnū ⁊ veꝝ lumē videre nō poterāt admiſſum lumē lucer
ne: primum quaſi tenuem ſplendoꝛem videre ꝯſueſcerēt:
vt paulatim peccatoꝛū nubilo recedente: ⁊ infidelitatis
digeſto humoꝛe chꝛiſto adueniente ab illo celeſti lumi-
Euāgelica ꝑfectō circa tria
ne letificari potius q̄ꝫ retoꝛqueri poſſent. hec Aug. ¶ Et
notandū ꝙ perfectio euangelica verſatur p̄cipue circa
tria: videlicet circa opa pietatis: circa cōſilia humilita-
Predicatio chꝛiſti cōfoꝛmis iohannis
tis: ⁊ circa p̄cepta charitatis: hec etiā tria p̄cipue dñs
docuit in euāgelio. Incepit aūt dñs (ſicut iohānes) ea
dē p̄dicās que ille ante dixerat: vt p̄dicatio diſcipuli ⁊
magiſtri conſona eſſet/⁊ dñs p̄dicationē ac doctrinam
iohānis approbaret ⁊ cōfirmaret: ac ſuperbiā eoꝛū q̄ di
cta alioꝛum dedignant accipere cōfutaret: ac vt ſe eiuſ-
dē dei filiū/cuius ille propheta ſit eē oſtēderet. Uerbū
ergo qđ in iohanne oꝛgano/⁊ in omībꝰ ꝓphetis clama
uerat p̄dicans regnum dei/a pnīa inchoare volebat:
qꝛ niſi remiſſo pctō per baptiſmū ⁊ pnīam condignā/nō
poterit quis intrare in regnū celoꝛū: vñ nō ſtati iuſticiā
p̄dicauit/ſed pnīam. Quis ergo auſus eſt dicere/vo-
lo bonus eē ⁊ non poſſum. Penitētia enī coꝛrectio ē vo-
lūtatis: ⁊ ſi vos mala non terrent/vt ſcꝫ pnīam agatꝭ: vł
bona delectent/appropinquabit enim regnum celoꝛum
. i. beatitudo regni celeſtꝭ: ac ſi dicat. Parate vos ad pe
nitentiā: qꝛ appropinquabit tēpus mercedis eterne. hec
Pnīe p̄dicatio.
Chry. Predicauit autē dñs pñiam appropinquante re-
gno celoꝝ ⁊ fine mūdi: vt foꝛmidaret foꝛte iuuenił etas
mūdi. Nūc vero appropinquante regno celoꝝ oſtendit
regnū mūdi agere in extremis: iō merito debet cōuerti.
Sic itaqꝫ dñs a baptiſmo ſuo vſqꝫ ad iohānis incarce-
rationē p̄dicauit/et docuit occulte/⁊ in locis priuatꝭ:
Predicatio xp̄i cur pꝰ iohannem.
ſꝫ poſt eiꝰ incarcerationē publice ⁊ ī ſynagogis. Sicut
enī iohannes erat p̄curſoꝛ xp̄i/ita p̄dicatio iohannis
erat p̄uia xp̄i p̄dicationi: ⁊ iō xp̄s nō p̄dicauit cōiter
⁊ publice ante iohānis incarcerationē/ſꝫ finita eiꝰ p̄di
catione. Ex hoc nobis tribuēs exēplū humilitatꝭ ſtupē
de/dū ſeruo ſuo iohāni lōge ſe inferioꝛi in p̄dicationis ⁊
doctrine officio humilit dignatꝰ eſt deferre. O quot ſunt
ꝓch doloꝛ hodie religioſi/q̄ nō dico īferioꝛi/ſꝫ nec pa-
ri/īmo nec ſuperioꝛi deferūt: in quo ſe dei filio p̄ferre/⁊
Anni. xxx perfectio
eū p̄eire cōtēdūt. Ad p̄dicationē quoqꝫ ⁊ doctrinā req̄
rit etas ꝑfecta: ꝑfectio aūt etatꝭ eſt annoꝝ triginta: et iō
cōueniēs fuit vt xp̄s nō niſi poſt trigeſimū annū publi-
ce p̄dicaret ⁊ doceret: hoc tēpꝰ eſt aptū p̄dicatiōi vt hic
Geñ. xlj. ij. Reg. v.
patet: aptū p̄lationi. vt patet de ioſeph/qui hac etate fa
ctus eſt p̄poſitꝰ egypti: aptū regimini: vt pꝫ de dauid. q̄
triginta annoꝝ erat cū regnare cepit: hac etiā etate p̄fi-
ciendi eſſent ep̄i: ſed heu hodie p̄ficiunt pueri/ac īſuffi
ciētes ꝓ hoc ſtatu ⁊ minus ydonei. Fuerūt aūt a baptiſ
mo xp̄i vſqꝫ ad moꝛtem eius tres anni/⁊ tanto plus quā
tū ab epyphania vſqꝫ ad paſcha/⁊ ſic modico tp̄e p̄dica
Etas xp̄i ⁊ duratio
uit. Eadē eī die qua baptizatꝰ ē/reuoluto anno conuer
tit aquam in vinum/et in paſcha ſequenti: ſcilicet trige-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

predicati ſimi p̄mi anni incarceratꝰ eſt iohānes: et in alio paſcha
onis ſequēti ſcꝫ trigeſimiſecundi anni decollatus: et in tertio
paſcha ſcꝫ trigeſimi tertij anni paſſus eſt dñs: ⁊ ita vixit
trigintaduobꝰ annis integris. de tricesimo tertio quan-
tū fluxit tp̄is a natali vſq̄ ad paſcha/ qđ ꝓ āno dimidio
cōputari ſolet. Fuit autē anno trigeſimo paſcha iudeo-
rū qui[illegible] kl. Aprilis/ ⁊ feria quīta: ſꝫ anno trigeſimo pri-
mo fu[illegible]decimoſexto kl. may. et feria quarta. anno vero
trig[illegible] ſecūdo fuit nonis aprilis in die dñica: ſed an
no trigeſimo tertio fuit octauo kl. aprilis: et ſexta feria.
et pōt triplex cauſa aſſignari quare xp̄s modico tēpore
Predica voluit p̄dicare. Prima ad demōſtrandā ſuā virtutē ꝙ
tiōis xp̄i ſcꝫ in tam modico tēpore totū mūdū īmutaret. Scđa ad
breuis tri excitādū deſideria diſcipulorum: vt magis eū deſidera
plex rō. rēt/ quē tam modico tp̄e corꝑali p̄ſentia habituri erant.
Tertia ad augmētandū diſcipuloꝝ ſpiritualē ꝓfectū: cū
eni xp̄i humanitas ſit nobis via tendēdi in deū: nā ip̄e
Ioh. xiiij dixit ego ſum via: nō debemꝰ in ea vt in termino quieſce
re: ſed per eā in deū tendere. Ne ergo corda diſcipuloꝝ
ad xp̄m carnaliter affecta in eo vt ī hoīe quieſcerēt: cor-
ij. Cor. v. porale p̄ntiam cito ſubtraxit. Unde ap̄ls. Et ſi xp̄m ſm
carnē nouimꝰ: ſcꝫ qn̄ corꝑaliter nobiſcū erat: ſed nūc iā
nō nouimꝰ. vñ et ante paſſionē inter cetera dixit eis. Si
ego nō abiero paracletꝰ nō veniet ad vos: qꝛ vt capaces
ſpūs fierēt/ expediebat ꝙ caro ⁊ forma ſerui ab eis au-
ferret ne adhuc carnaliter eū diligerent. Ipſe eni dñs
qui mūdū vicit: voluit vt diſcipuli animū totū ad celū
trāſferrēt/ qꝛ ſicut et ip̄i faciliter vicere mūdū poſſent:
nos quoq̄ ſimiliter ſi ad patriā noſtrā cortranſponimꝰ.
et ad p̄ncipē fidei nr̄e inſpicientes viā eius ſequi volu-
mus: facilius aduerſa et proſpera mūdi contemnere: et
ipſum mundum vincere poterimus. Oratio.

DOmie ieſu chriſte/ q̄ nr̄e miſerie cōpatiēs/ ⁊ tā
q̄ verus medicus medicinaꝫ aīaꝝ nobis dare
volēs a pn̄ia p̄dicationē tuā incepiſti: ⁊ nobis
peccatoribus dū tēpus habemꝰ eā facere iuſſi
ſti: da mihi miſero peccatori ſpaciū ⁊ effectum penitēdi:
qui tandiu (pro quo tibi laus) miſericorditer peperciſti
delinquenti: vt per pn̄iam appropinquet ⁊ referet mihi
regnū celoꝝ/ qđ elōgatur ⁊ claudit per pctm̄: ꝑ verā pe-
nitudinē ⁊ lachrymarū cōpūctionē: talē me eſſe cōcede
in mortis articulo qualem me eſſe per aquam regenera
tionis preſtitiſti in baptiſmatis lauacro: vt aptus eē me
rear celorum regno Amen.

¶ De ſcđa ⁊ tertia vocatione diſcipuloꝝ. Ca. xxix.

Luce. v. **POſtq̄ igitur dominꝰ**
ieſus reuerſus đ iudea ī galileā mlt̄a
predicaſſet ⁊ feciſſet/ ꝓpter que fama
clare de ip̄o creuerat: ita vt turbe cū
preſſura et impetu irruerent ⁊ impin-
gerent in eum pre nimia deuotione et
deſiderio audiendi verbū dei: quadā
die cum eſſet [ſecus ſtagnū genezareth] qđ ⁊ mare gali-
lee/ vel etiā tyberiadis dicitur: ⁊ in terra ſtare pre preſ-
ſura non poſſet [vidit duas naues ſecus ſtagnū ſtantes]
quaꝝ vna erat ſymeonis/ ⁊ etiā andree ſui fratr̄: altera
vero iacobi ⁊ iohannis [piſcatores aūt deſcenderāt] ad
terrā [et lauabāt retia ſua] amouētes īmundicias vt pli
carent ea: quia nullos piſces ceperant nocte illa [aſcen-
dēs aūt in vnā nauē que erat ſymonis] vt populū de na-
ui cōuenientiꝰ doceret [rogauit eū a terra reducere na
uē puſillū] ⁊ paululū/ ita vt non nimis a terra diſtaret:
qꝛ ita volebat a terra elōgari vt poſſet audiri: non tñ op-
primi. [Et ſedens] tanq̄ doctoris auctoritate vtēs [do-
cebat de nauicula turbas] in terra ſtātes: ecce mira xp̄i
hūilitas ⁊ māſuetudo p̄cipere: poterat: p̄ceptor eni erat
⁊ tñ rogat/ in quo p̄latis formā dedit vt libētiꝰ moneāt
q̄ p̄cipiant: magiſq̄ amari q̄ timeri appetant: qꝛ dicit
Duci: et Seneca. Generoſus animus facilius ducit q̄ trahitur.
trahi. Sꝫ ecōtrario faciūt fatui: de quibꝰ in ezechiele đr. Cū
auſteritate imperabatꝭ eis ⁊ cū potentia. ¶ Myſtice ꝑ
ſtagnū pōt intelligi lex extra quā dñs erat: qꝛ legalia iā
ceſſare icipiebāt: ⁊ due naues quas vidit ſunt duo ppl̄i:
ſcꝫ iudaicus ⁊ gētilis q̄s vidit: qꝛ de vtroq̄ pp̄lo mlt̄os
Piſcato- miſericorditer viſitando ad finē vocauit. Piſcatores
res dñr p̄- ſunt p̄dicatores: ⁊ eccl̄ie doctores: q̄ nos ꝑ rete predica
dicatores tionis ⁊ fidei ꝯprehendūt: ⁊ q̄ſi littori ſic terre viuētium

aduehūt/ q̄ debēt deſcēdere de alto p̄dicationis ad cō-
ſiderationem ſue fragilitatis: ⁊ retia lauare. i. maculas
pctōꝝ q̄ in p̄dicatione cōtrahunt aqua ꝯtritiōis delere:
qꝛ ꝟba p̄dicatiōis ſepe maculant a q̄ſtu tꝑali: a gloria
inani: ab adulatione fallaci: ille ergo lauat retia q̄ lucrū
tꝑale/ vel curioſitatē/ vel humanū fauorē a doctrina ⁊ Lauare
p̄dicatione ſua excutit: nauis ſymōis eſt p̄mitiua eccle- retia q̄s
ſia iudeoꝝ quoꝝ p̄dicator Petrꝰ erat: in quā dñs ꝑ fidē dicitur.
aſcēdēs de ea turbas docebat: qꝛ de auctoritate ipſius
eccl̄ie vſq̄ ad hodie gentes docet: alia nauis eſt eccl̄ia
de gētibꝰ: q̄bus Paulꝰ doctor ē miſſus: qꝛ de iudea nō
ſunt credituri tot quot ad vitā eternā ſunt p̄deſtinati: in
naui aūt terre vicina docebat turbas: ita eni celeſtia de
bemꝰ docere: vt ea terreni valeāt/ ſaltē ꝑ fidē capere vel
intelligere: ad turbas q̄dē tꝑate ē vtēdū ꝟbo diuino: vt
nec terrena eis p̄cipiant: nec a terrenis nimis vt penitꝰ
nō intelligāt in ꝓfūda ſacroꝝ recedat. Aliter ꝑ iſtud ſta
gnū qđ dr̄ mare/ intelligit mundꝰ: q̄ ad modū marꝭ tu-
met per ſuperbiā: feruet ꝑ auariciā: ſpumat ꝑ luxuriā:
ad tranſeundū iſtū mundū vidit chriſtus. i. approbauit
duas naues: quaꝝ vna q̄ nō noiat ſignificat viā cōmunē
mandatoꝝ/ eo ꝙ oēs indiſtincte obligent ad eā: ⁊ alia q̄
nominat. ſcꝫ ſymonis qui interpretat obediens/ ſignifi-
cat cōſilioꝝ ⁊ ſtatū religioſoꝝ/ quoꝝ potiſſimū votū eſt
obediētia/ ⁊ ad iſtā deſcēdit xp̄s: ⁊ ī ip̄a ſedit/ ⁊ docuit/
⁊ voluit ꝙ reduceret a terra: qꝛ xp̄s ad cor religioſi de-
uote cōſilia obſeruātis: deſcēdit ꝑ grām: ſedet ꝑ contē-
plationē/ ⁊ docet ꝑ donoꝝ ſpūs ſancti influentiā: ⁊ ipſe
vult ꝙ a terra reducat puſillū. ſ. corde ⁊ ſi non corꝑe: qꝛ
nō pōt alit cor nr̄m retineri: ne aliq̄n terrā ex aliqua tan
gat ꝑte: ⁊ ſcti viri nō pñt penitꝰ elōgari: ſed opꝫ corpori
ꝓuideri: ſic ergo nauis ſymōis. i. religioſi debet a ter-
ra elongari: ſed hodie multi ꝑ ingreſſum religionis non
ſeꝑant/ nec elōgant a terrenis: ſed potiꝰ magiſq̄/ prius
approximāt eis. ¶ Itē due naues quas xp̄s vidit/ ſunt Naues
due vie quas approbauit: quaꝝ vtrāq̄ ingreſſus ē: vna ē due.
via innocētie: altera eſt via pn̄ie. Sicut eī duobꝰ modis Heredi-
habet hereditas. ſ. ꝑ ſucceſſionē ⁊ emptionē: ſic celū ha- tatis acq-
bet ꝑ viā innocētie quaſi ꝑ ſucceſſionē: ⁊ hāc nauē igreſ- ſitio.
ſus eſt xp̄s q̄ pctm̄ nō fecit/ nec inuentus eſt dolus in ore j. Pet. ij.
eius: habetur etiam ꝑ emptionē. i. ꝑ pn̄iam: ⁊ hanc nauē
ꝓ nobis xp̄s aſcēdit quā vſq̄ ad mortē nō dimiſit: ꝑ has
duas naues tranſitur mūdus ⁊ venitur ad celum. vt ve
ro ait Chryſ. Habemus ꝓ naue eccleſiā: pro gubernacu Chryſ.
lo crucē: ꝓ gubernatore xp̄m: pro rete patrē: pro vento
ſpm̄ ſanctū: pro velo gratiā: pro nautis apoſtolos: ꝓ na
uigantibꝰ ꝓphetas: pro naui vetus teſtamentum et no-
uum: cōmittamꝰ ergo nos pelagi huiꝰ ꝓfundo ad ꝑqui
rendā in ſcripturis diuinis margaritā latentem [Ut au
tē] finita predicatione [ceſſauit loqui] doctrinā ſuā mi-
raculo confirmare volēs ſymoni [dixit duc]. ſ. nauē [ī al
tū]. i. ad locū aque magis ꝓfundū q̄ eſt cōuenientior ad
piſcādū [⁊ laxate retia vr̄a in capturā]. ſ. piſciū [⁊ reſpō-
dens ſymō dixit] ieſu [preceptor] cui obedire debemus
[per totā noctē laborātes nihil cepimꝰ] q̄uis diligenti
am magnā adhibuerimꝰ [in verbo aūt tuo laxabo rete]
. i. confidens in virtute ꝟbi tui. [Et cū hoc feciſſet] obe-
diēdo preceptori [cōcluſerūt piſciū multitudinē copio
ſam] tantā. ſ. quantā ipſe maris et terre dñs volebat. ni-
miꝝ: qꝛ obediebāt ei cui ſubiecta ſunt oēs volucres ce-
li ⁊ piſces maris: ideo in eoꝝ poteſtate date ſunt creatu
re. vñ Anſel. Ius ſiquidē nullū in his que dei ſunt: ſcꝫ Anſelmꝰ.
creaturis debēt habere qui voluntati eius prauis acti-
bus non verent cōtrarie. In hoc aūt facto diſcipulorū Obediē-
dat religioſis forma obediētie: vt. ſ. faciliter obediant tie forma
ſimplici verbo: nō p̄ceptū vel cōminationem expectan-
do. Et attēde ꝙ etſi alijs imꝑatur vt relaxarēt retia p̄di
cationis in humilitate ſymonis: ſoli tñ petro đr/ duc ī al
tum rete. ſ. in profundū ſcripture ⁊ doctrine: quid eni tā
altum q̄ ſcire dei filiū: q. d. Sufficit minoribꝰ ſacerdo-
tibus ſcire predicare minora: ep̄is vero ſi qua dubia in
eccleſia emerſerint offerri debēt/ vt ea ſoluāt ⁊ doceāt.
¶ Myſtice hic tāgunt tria predicatori expediētia. Pri Predica
mo ſublimis conuerſatio/ cū đr: duc ī altū. Secūdo pla tori tria
na ⁊ nō īuoluta locutio/ cū ſubdit laxate retia vr̄a. Ter expedien
tio recta intentio cum additur in capturā piſcium: non tia.
ꝓpter adulationē humanam: nō ꝓpter vanam gloriam:
non propter vtilitatem temporalē: ſed propter hominū

edificationē. [Rumpebatur aūt rete eorū] ex grauitate
multitudīs piſciū. ex quo patet duplex miraculū: quia
nō ſolū ceperāt magnā multitudinē piſciū ſupra modū
ſolitū et ipoſſibilē ꝑ viā hūanā: ſed etiā tāta multitudo
tenebat in rete rupto [et annuerūt] Symon et andreas
filijs zebedei [q̄ erāt in alia naui: vt venirēt et iuuarent
Theophi eos] vbi theophilꝰ ꝑ nutū ip̄os vocāt: qꝛ ex ſtupore pro
lus. cur pter capturā piſciū loqui nō poterāt [⁊ venerūt et iple-
nutu vo- uerūt ābas nauiculas/ ita vt pene mergerent.] Iꝫ eccl̄ia
cabat di- ſubmergi ⁊ deficere nō pōt/ licet fluctuet et quaſſetur.
ſcipulos. Et cū ſtupor admiratiōis circūdaret ſymonē petrū ⁊ ſo
cios eiꝰ: ac totā eorū mētē occuparet ꝓpter facta xp̄i in
ſolita: petrꝰ intelligēs ꝙ nō poterat eſſe ꝟtute humana:
ꝓcidit ex hūilitate ad genua ieſu tāq̄ ſuū recognoſcēs
dñm/ ⁊ dixit ad eū. [Exi] et recede [a me dñe/ qꝛ hō pec-
cator ſū] ⁊ nō ſum dignꝰ habitare in tua ſocietate. [Exi
a me] qꝛ ego hō purus/ tu hō deus: ego peccator/ tu ſan
ctus: ego ſeruꝰ/ tu dñs. q. d. ſeparet te locꝰ a me quē ſepa-
rat a te fragilitas nature/ vilitas culpe/ ⁊ īfirmitas po-
tentie. Reputabat eni ſe indignū eſſe pn̄tia trāſacte per
Sacratā- ſone. Argumētū quia valde timendū eſt hoī pctōri ſan-
gere vere cta tangere/ circūdare xp̄i altare/ ad euchariſtiā acce-
antur pec dere: dñs autē petrū cōſolādo ⁊ ei exponēdo: ꝙ captura
catores. piſciū ſignificaret capturā hoīm ꝑ eū/ ait ad illū. [Noli
timere] nec obſtupeſce: ſed potiꝰ gaude et crede: qꝛ ma-
iori p̄deſtinatꝰ es piſcationi: alia nauis et alia retia da-
bunt tibi. Uſq̄ modo cepiſti ꝑ retia piſces [ex hoc] id ē
poſt hoc tp̄s ⁊ de cetero/ nō tñ ſtatī [eris capiēs] ꝑ ver-
ba [hoīes] ꝑ ſanā doctrinā trahendo eos ad viā ſalutis:
Uerbum hoc eſt ad predicationis officiū aſſumeris. Uerbū eni
dei cōꝑat dei hamo piſcatorꝭ ꝯparat: qꝛ ſicut hamꝰ nō capit piſcē
hamo. niſi ab ipſo capiat. ſic nec verbū dei capit hoīem ad vi-
tā eternā/ niſi ipſuꝫ verbū mēte eiꝰ teneatur. Uel ex hoc
eris hoīes capiens. i. ex hoc qđ factū eſt ſignificatur ꝙ
hoīes capies: vel ex hoc ꝙ ſic te hūiliaſti: habebis offi-
ciū hoīes capiendi: humilitas eni virtꝰ attractiua eſt.
et dignū eſt vt illi alijs p̄ſint/ q̄ in ꝑtāte extolli neſciunt.
¶ Uñ nō in apoſtolatū eligitur: ſed aliquādo eligendus
ſit predicit: totuſq̄ facti huiꝰ ordo quid in eccleſia cuiꝰ
Myſtica ipſe typū tenet geratur hic oſtēdit. Per petrū etiā qui
ſignifica- cū ſocijs ꝑ totā noctē laborās nihil ceperat: et in verbo
tio piſca- chriſti laxās rete cepit copioſam multitudinē piſciū: et
tiōis petri tñ nō attribuit ſibi niſi culpā dicēs: exi a me dñe quia hō
peccator ſum: figuratur predicator euāgelij: quia pro-
prie innitēs virtuti nihil ꝓficit/ ſed innitēs virtuti dei
magnū profectū facit. Et in hoc ꝙ petrus capta multi-
tudine piſciū ꝓcidit ad genua ieſu: datur intelligi ꝙ in
predicatione vel exhortatiōe capta multitudine hoīm/
predicator debet ſe deo humiliare: ⁊ ei totū attribuere:
ſibi aūt nihil niſi defectū aſcribere: et tūc confortatur a
dño dicente: noli timere: et tunc maior ꝓfectus ſibi pro
mittitur cū ſubditur: ex hoc iam plures hoīes eris ca-
piēs [Et ſubductis ad terram nauibus] id eſt tractis et
collocatis animo/ et ſpe redeundi ad eas [relictis] ad tē
pus [omnibꝰ] ſcꝫ nauibꝰ et manuū inſtrumentis [ſecuti
ſunt dñm] aliquantulū cauſa reuerentie aſſociando. pe-
trus et andreas et iacobus et iohānes/ ſed iterū ad pro
pria redierunt. Ideo eni naues ad terrā reduxerunt: qꝛ
adhuc voluntatē redeundi ad piſcatiōis officiū habue-
rūt. Ex quo patet ꝙ nōdū rebus ſuis ꝑfecte renūciaue-
runt/ nec perfecte in hac vocatione chriſto adheſerunt.
Mare ty- ¶ Et ſciendū ꝙ idē eſt mare galilee/ et tyberiadis/ ⁊ ſta-
beriadis. gnum genezareth ſitum inter hieruſalem et damaſcum
diſtans quaſi tribus dietis ab vtraq̄ ciuitate: et habet
in longitudine. xij. miliaria: ī latitudine. v. vel circa: are-
noſo littore et ſiluis circūdatū. in quo eſt magna copia
piſciū diuerſorū generum/ et eſt viſu amenū et delecta-
Mare. bile ad potandum. Et q̄uis eius aqua ſit dulcis et nō
amara: dicitur tamen mare ſm conſuetudinē lingue he
braice: quia magnā collectionem aquarū: ſiue dulcium
ſiue ſalſarū vocat hebreꝰ tharſis. i. mare ſm illud Geñ.
Genes. j. Cōgregationeſq̄ aquarū appellauit maria. Dicitur au-
tem mare galilee a prouincia adiacente: quia ſitum eſt
in confinibus prouincie galilee: ſcilicet iudeorum non
gentiū. Dicitur autē mare tyberiadis a tyberiade ciui-
tate cui adiacet/ quā ieſus in ſua iuuentute frequenter
viſitare ſolebat. Dicitur etiam ſtagnum. quia eſt lacus
ſtans qui fit ex reflectione et fluxu iordanis ac vndis

ebullientibus et influentibꝰ: nec habet alueū quo fluat
extra locū ſuū: vt fluuius. Porro genezar greco vocabu Genezar
lo quaſi generans ſibi aurā dicitur/ a natura et proprie q̄d dicit.
tate laci ipſius: quia ex faucibus montiū circūſtantiū
frequenter de ſeipſo ſibi aurā excitat/ ⁊ ventū validum
colligit: qui vndis creſcētibus et ſe mouētib[illegible] ex ip̄iꝰ
aque reſolutionibꝰ generatur: ex quo facta in [illegible]o per
turbatione/ et inualeſcente tēpeſtate vndis [illegible]ātibꝰ
nauicule plerumq̄ ſubmerguntur. Dicit tñ ioſe[illegible] ꝙ ſic
dictus ſit a modica regione genezara quā preterfluit:
que temperatiſſima eſt ⁊ cōuenietiſſima oīmi generi ar-
borum: vnde interpretat hortus vel principiū natiuita
tis. Dicitur etiam interdum lacus ſalinarum propter
puteos vnde ſal trahebatur. Fluuius autem iordanis Iordanis
ad radices montis libani iuxta ceſareā philippi ex duo
bus fontibus, ſcꝫ ior: et dan. ex quibus nomē trahit ⁊ ori
ginē in predicto ſtagno genezareth deſcēdit: et per ip̄m
tranſiens: et inde totus egrediens per longū ſpaciū re-
gionē adiacentē irrigans per vallē illuſtrē/ que vallis
ſalinarū dicitur: in mare mortuū nō longe a hierico ſe in
fundit: et poſtea nuſq̄ apparens in abyſſo abſorbet. De-
inde cū poſt iſtam vocationē predicti diſcipuli ad ſua
(vt dictū eſt) et ad piſcationē rediſſent. [Ambulans ie- Mat. iiij.
ſus iuxta mare galilee] iterum vidit petrū et andreā: nō Tertia vo
tam corporaliter q̄ ſpiritualiter: et magis ad corda q̄ catio.
ad faciem reſpiciens [mittentes retia in mare] ad piſcā
dum et victum querendū. vt dicit glo decēter per piſca-
toria vadit loca piſcatores piſcaturus. Et ait illis [Ue
nite poſt me] affectu et imitatione: et queādmodū ego
ambulo et vos ambulate [et faciam vos fieri piſcato-
res hominum] nō prebendarum: non decimarū/ ſed ani-
marum: quia per rete ſancte predicationis piſces. i. ho-
mines de profundo pelagi. i. infidelitatis ad lucem fi-
dei traxerūt quaſi ad littus ſalutis. Theophilꝰ. Admi- Theophi
randa eſt autem iſta piſcatio: piſces enim cum capiunt lus.
mox moriuntur: hoīes cum capti ſunt verbo p̄dicatio-
nis potius viuificantur. vt autē dicit Chryſ. in medijs Chryſo.
autem operationibus exiſtētes eos vocauit: monſtrās cur in me-
ꝙ oībus occupationibus ſequelā ſuā preponere opor- dio opere
tet: cū ergo quis p̄ficitur eccleſie piſcator et paſtor: val vocaue-
de debet timere ne nō ſequatur dñm perfectione ſeque- rit.
le/ que eſt vt ſemetipſum abneget et crucē ſuā tollat. [At
illi cōtinuo relictis retibus et naui ſecuti ſunt eū] oīno
nō ſolū pedū inceſſu/ ſed magis obedientia ⁊ affectu: nō
amplius ad propria reuerſuri. [Et procedens inde] pu-
ſillū vltra [vidit iacobū et iohānem in naui cū zebedeo
patre eorū] qui tanq̄ ſenex tenebat remū [reficiētes]. i.
componentes/ vel reparantes [retia ſua] quod magne
paupertatis erat indiciū. vnde Chryſ. Uide aūt q̄ etiā Chryſo.
diligenter inopiā eorū euangeliſta ſignauerit. Inuenit Paupta
inquit eos ſuentes retia ſua: tanta erat paupertatis ni- tis ⁊ pieta
mietas et ſuperabundantia: vt vetera et prerupta con- tis ap̄loꝝ
texerēt et emendarent: quia noua et meliora emere/ vel indicia.
habere nequibant: et qđ ad maiorē pietatē eorū perti-
net: in tanta paupertate ſic patri ſuo ſuccurrebant: vt ſe
cū baiularēt in naui: nō vt iſtos ille adiuuaret in opere/
ſed vt iſti illū conſolarentur ſua preſentia. Nec ſane par
ua hec ſunt dogmata virtutis facile omnē tolerare pau
pertatem/ ⁊ de iuſtis laboribus viuere mutua ſibi cha-
ritate connecti habere ſecum inopem patrē/ atq̄ in eiꝰ
obſequio laborare. hec Chryſo. ergo quādoq̄ quieſcen- Chryſ.
dūm eſt a piſcatione/ et ceſſandū a p̄dicatiōe: vt retia re
ficias. Si refeciſti retia: et collegiſti auctoritates ſacre
ſcripture/ quibus auariciā iugulaſti: quieſcas a p̄dica
tiōe pauliſper/ vt iterū reficias retia et colligas aucto-
ritates quibus aliquē vitioſum hominē capias: ⁊ vitiū
eiꝰ iugules et extigues. Et vocauit eos ad ſe: vt etiā de
captura piſcium tranſirent ad piſcationem hominum.
ſm Chryſoſtomū. Eliguntur piſcatores: quia erant fu-
ture dignitatis gratiam ſui officij opere prophetantes:
qui in melius mutato piſcatiōis officio/ de terrena pi-
ſcatione ad celeſtem tranſlati ſunt/ vt humanum genus
de profundo gurgite erroris/ velut piſces caperent ad
ſalutem: illi autem ſtatim relictis retibus et patre: ſe-
cuti ſunt eum: omnino imitatione et ſequele perfectio-
ne: ecce ꝙ mutatur intentio nō piſcatio: mutantur retia
in doctrinam: cupiditas in amorem animarum: fit mare
ſeculū: nauis eccl̄ia: piſces boni ⁊ mali hoīes. in his aūt

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

datur forma oībus xp̄m ſequi volētibꝰ: ꝑ hoc enī ꝙ pe-
trus ⁊ andreas ac iacobus et iohānes relictis retibus
Chriſti ſequelā nulla affectio dirimat.
naui / et patre vocantē dn̄m ſtatī ſunt ſecuti: oſtendit no-
bis ꝙ nō volūtas carnal: nō cupiditas tꝑalis / nec affe-
ctio ſanguis nos retrahere debēt a ſequela xp̄i: qꝛ ꝑfe-
cti ſectatores xp̄i relictis retibꝰ pctōꝝ: ⁊ naui poſſeſſio-
nū / et etiā parentibus ꝙtū ad carnalē affectum animo
Relinquēda religioſis.
ꝓ̄mpto ſequūtur eū: ī retibꝰ enī / ⁊ naui / ⁊ pr̄e: tria ſigni-
ficant̄ q̄ relinquere debēt diſcipuli xp̄i. ſ. actio pc̄tī. que
per retia q̄ſi retinētia: poſſeſſio mūdi q̄ ꝑ nauī: affectio
Chryſo.
ꝯſanguinitatis q̄ per pr̄em pōt ītelligi. vn̄ Chryſ. tria
enī ſunt q̄ relinquere debet qui venit ad xp̄m: actꝰ carna
les q̄ ꝑ retia piſcatiōis ſignificant̄: ſubſtātia mundialis
per nauē: parētes ꝑ pr̄em. Reliquerūt ergo nauē / vt fie
rēt eccl'iaſtice nauis gubernatores: reliquerūt retia: vt
hor
nō piſces afferrent ad ciuitatē terrenā / ſed hoīes ad ce-
leſtē: reliquerūt vnū patrē / vt ſpirituales patres oīm
fierēt. hec Chryſ. ¶ Et notādū qꝺ de petro ⁊ andrea di-
cit̄ ꝙ mittebāt rete in mare: ſed de iohāne ⁊ fratre eius
Chryſ.
dicit̄ ꝙ reficiebāt retia ſua. qꝛ ſc̄m chryſo. ꝓpter petrum
dicti ſūt mittētes. ꝓpter iohānē reficiētes: qꝛ petrꝰ euā
geliū p̄dicauit / ſed nō ꝯpoſuit. iohānes ꝯpoſuit et p̄-
dicauit. Itē ſciendū eſt hic: qꝛ p̄mo vocat̄ actio / deinde
ꝯtemplatio. Que enī circa petrū actionē ſignificant: q̄
vero circa iohannē ꝯtēplationē. Petrꝰ nāq ꝫ feruidiſ-
ſimꝰ et magis ſollicitꝰ alijs: iohānes vero theologꝰ ex-
Obedientia diſcipulorum.
cellentiſſimꝰ fuit. Cōſidera nūc quāta fuerit horū quat-
tuor beatorū diſcipulorū obediētia / q̄ ad vniꝰ iuſſiōis
Chryſo.
vocē ſtatī relictis oībus: etiā volūtate et ꝓpoſito habē
di xp̄m dn̄m ſunt ſecuti: in quo (vt ait Chryſoſto.) ſe veri
abrae filios ꝓprobauerūt: qꝛ ſimili exemplo audita dei
voce ſecuti ſūt ſaluatorē. Dimiſerūt nāq ꝫ ſtatim queſtū
corporalē / vt eterna lucra ꝯquirerēt: reliquerūt patrē
terrenū vt patrē celeſtē haberēt. vn̄ nō īmerito et eligi
meruerūt. Et iterū. Perpēde tu vero fidē ⁊ obedientiā
vocatorū. noſcitis aūt qualiter auidū quid eſt piſcatio.
Siquidē in medio ipſiꝰ operis ꝯſtituti: cū illū vidiſſēt
iubentē nihil diſtulerūt / nihil oīno cūctati ſunt: nō dixe
rūt reuertimur domū: loquimur ꝓpinquis: ſed cūcta illi
co reliquētes / fecerūt qꝺ helyſeꝰ quoq ꝫ ſub helya legit̄
impleſſe. Talē quippe obediētiā a nobis xp̄s efflagitat:
vt neq ꝫ pūctū temporis differamꝰ: et ſi nos aliquid ne-
ceſſariū vrgere videatur ꝓpter quod et aliū quē acce-
Mat. viij
dentē ad ſe ac rogātē / vt ad ſepeliendū pr̄em rediret / ne
id quidē facere ꝑmiſit. oſtēdēs qꝛ xp̄s cūctis ſit etiā ne-
Gregoriꝰ
ceſſitudinibꝰ preferendꝰ. hec chryſo. vn̄ et Grego. Au-
diſtis qꝛ ad vniꝰ iuſſionis vocē ſecuti ſūt redēptorē / et
ad vnū dn̄i p̄ceptū / hoc qꝺ poſſidere videbāt̄ obliti ſūt:
quid ergo in iudicio eiꝰ dicturi ſumꝰ: qui vocātē ſequi
contēnimꝰ: et ob amorē preſentis ſeculi / nec p̄ceptis fle
ctimur / nec verberibꝰ emendamur. hec grego. Secuti
autē ſunt dn̄m eiꝰ veſtigia ſequēdo: eiꝰ oꝑa imitando:
eiꝰ ꝩtutes tenēdo. Hoc nāq ꝫ eſt poſt xp̄m ire: hoc ē xp̄m
ſequi. Neq ꝫ enī ſufficit nobis pedibꝰ tātū ire poſt ieſū /
Hylariꝰ.
niſi ⁊ mēte ⁊ dilectiōe ſequamur eū. In his ſc̄m Hyla.
docemur xp̄m ſeq̄ / et ſecularis vite ſollicitudine ac pa-
Oīa relinquere.
terne domꝰ ꝯſuetudine nō teneri. Et ſi pauca hi diſci-
puli habuerūt: multa tn̄ reliquerūt / qꝛ ī h̄ ſeculo nihil re
Gregoriꝰ
tinere vel amare ſtuduerūt. vn̄ greg. Sed in hac re affe
ctū debemꝰ potiꝰ pēſare ꝙ ſenſum: multū reliquit q̄ ꝙli
bet parū totū deſeruit. multū reliquit qui ſibi nihil reti
nuit. multū dimiſit qui deſideria h̄ndi dereliquit. multū
dimiſit q̄ cū re poſſeſſa etiā concupiſcētijs renūciauit.
A ſequētibus ergo ſcꝫ xp̄m tanta dimiſſa ſunt: ꝙta a nō
ſequētibus ꝯcupiſci potuerūt. Cor nāq ꝫ et nō ſubſtan-
tiā dn̄s penſat: nec perpendit ꝙtū in eius ſacrificio: ſed
ex quāto ꝓferatur. Eſtimationē quippe p̄cij nō hꝫ: ſed
tn̄ regnū dei tm̄ valet ꝙtū habes. Ante dei nāq ꝫ oculos
nūꝙ eſt vacua manus a munere / ſi archa cordis reple-
ta eſt bona voluntate: nihil quippe offertur deo ditius
voluntate bona. hec Gregorius.
Oratio.

Omine ieſu xp̄e fac me ꝑ auiditatē ad audien
dū verbū dei irruere retia p̄dicationis ac de-
ſiderij: ⁊ bone operatiōis: ab oī auaricia / adu
latione / et inani gl'ia lauare: nauē religionis a
terrenis reducere: in ea quieſcēdo ſedere: ⁊ ꝑ exemplū
alios docere: ⁊ in ꝓfundū ꝯtēplationis et p̄dicationis
ducere: in verbo tue īſpiratiōis retia laxare / ⁊ in aquis
tribulationū copioſam multitudinē internarū conſola
tionū ꝯcludere. Voca ⁊ trahe me miſerū ad tuū ſanctū
diſcipulatū / quatenus oīa relinquēdo / et te ſequēdo ad
tuorū pauperū merear pertingere conſortium. Amen.

¶ De Epilogo vocationum diſcipulorū. Et de diligen-
tia chriſti ad predicandum. Capitulum. xxx.

TRes itaq ꝫ vocatiōes
diſcipuloꝝ ſupra habuiſti. De p̄ria di-
Johis. j.
cit iohānes. et tūc vocati ad fidē vene
rūt ſolū: vt aliquā noticiā et familiari
tatē ieſu ꝯtraherēt. de ſc̄da dicit Lu-
Luce. v.
cas. et tūc etiā ſecuti ſūt eū aīo redeun
di ad ꝓpria: ceperūt tn̄ audire eius do
ctrinā. De tertia dicit. Matthēꝰ et Marcus. et tūc vene
Mat. ix. Marci. ij.
rūt ad perſeuerādū cū eo / ꝑfectionē eius imitando: pri
me due vocationes forma ſunt nouitiorū in religioni-
bus / q̄ primo vocantur ad ꝓbandū ⁊ inſtruendū: ⁊ qn̄q ꝫ
ad ꝓpria redeūt. Tertia tenet formā ꝓfeſſoꝝ. qꝛ tūc ve
lut ꝓfeſſi religionē chriſtianā xp̄o inſeparabiliter adhe
ſerūt. Itē de vocatione Matth. publicani habes infra.
Matt. ix. Chryſo.
De mō aūt vocatiōis alioꝝ nō ē determiatū vl' ſcriptū.
vn̄ Chryſ. Quid eſt aūt ꝙ de alijs apoſtolis nobis nō di
Vocatio apoſtolorū ſcripta
citur qualiter ⁊ qūo ſūt vocati: niſi de petro Andrea Ja
cobo et Joh. ⁊ Matth. Hi enī maxīe erāt in ꝯuenienti-
bus et humilibus ſtudijs: neq ꝫ enim thelonei officio eſt
aliq̄d deteriꝰ / neq ꝫ piſcatione viliꝰ. Cōſidera igit̄ ⁊ ꝯ-
ſpice dn̄m ieſum in p̄dictis diſcipulorū vocatiōibus et
ꝯuerſatione eius cū illis / quō affectuoſe eos vocat: red
dēs ſe eis effabilē / domeſticū / benignū / et obſeq̄oſū: at-
trahēs eos intus ⁊ extra / ducēdo eos ad domū matris:
vel alibi vbi ꝑ tꝑe manebat: et familiariter vadēs ad
domos eorū. Docebat etiā eos ⁊ inſtruebat: ac curā de
ipſis p̄cipuā habebat: ſicut mater de vnico ſuo filio ha-
bere ꝯſueuit. dicitur enī qꝛ beatꝰ Petrus referebat: ꝙ
quādo in aliquo loco cū eis dormiebat: et ſurgēs de no-
cte eos recooperiebat: qꝛ tenerrime eos diligebat. ſcie-
bat enī q̄d de ipſis facturus erat. Nā ꝙuis eſſent hoīes
rudis conditionis et humilis nationis / tn̄ principes
mundi et duces in bello ſpirituali oīm fideliū eos erat
ꝯſtituturꝰ. ¶ Cōſidera etiā vocatorū obedientiā q̄ com-
Obedientia vocatorum.
mendat̄: quia prompta eo ꝙ ꝯtinuo et ſtatim in eā oñde
runt: puta integra / eo ꝙ oīa reliquerūt: quia recta eo ꝙ
dn̄m ieſum ſecuti ſunt. Primū ꝑfectū: ſc̄dm ꝑfectiꝰ: ter
tiū ꝑfectiſſimū. Sꝫ ad q̄d reliquerūt oīa: ſc̄m chryſ. In
Chryſ.
hoc docuerūt nos ap'li: ꝙ nemo pōt terrena poſſidere ⁊
ꝑfecte ad celeſtia ꝓperare. Aer inter celū et terrā con-
ſtitutus oñdit ꝙ inter celeſtia et terrena nulla pōt eē ꝯ-
iūctio: celeſtia enī qꝛ ſpūalia ⁊ leuia ſurſum ducūt: terre
na quia pōderoſa et grauia deorſum deprimūt: ſed nō-
ne poſtea reſūpſerūt. ergo īperfecte reliquerūt. Dicēdū
ꝙ ꝑfecta fuit obediētia: qꝛ et ſi poſtea reſūpſerūt / nō ex
ꝓprietate. ſ. amore vel cupiditate: ſed ex neceſſitate vi-
te hoc fecerūt. Cōſidera etiā et nota quibꝰ / q̄ / ⁊ qualibꝰ
cepit ⁊ orta eſt eccl'ia. Noluit dn̄s p̄mos fundatores ec
Eccl'ie fūdatores.
clie eligere ſapiētes vl' potētes aut nobiles huiꝰ ſeculi:
ne fides euāgelij: ⁊ virtꝰ fidei: et opera que fienda erāt
aſcriberent̄ eoꝝ ſapiētie vel potētie: aut nobilitati ſibi
hoc reſeruauit: qꝛ ſua potētia / ſapiētia / et bonitate nos
redemit: ſi enī doctus vel potēs aut nobilis eligeret̄ for
taſſe: ideo electū ſe diceret: quia doctrina / vel potētia /
vel nobilitas eius eligi meruerit: volens frangere ſuper
biā elegit illitteratos ⁊ mundo deſpectos: hoſq ꝫ docto-
res faciens: et ad p̄dicandū mittēs per eos ſubiecit mū
di rectores: ne fides credentiū putaretur non in virtute
dei: ſed in ſapientia et virtute hoīm. vn̄ Grego. Relictis
Gregoriꝰ Vocatoꝝ ꝯgruitas.
ſapientibus inſipientes: relictis fortibus debiles: reli-
ctis diuitibꝰ pauperes elegit: et predicatores infirmos
abiectoſq ꝫ qui potentes quoſq ꝫ et fideles populos colli-
gerent habere ſtuduit. Ad predicandū namq ꝫ eum ta-
les venire debuerant qui de laude ꝓpria nil habebant:
vt tanto ſolius veritatis cognoſceretur eſſe qꝺ agerēt /
quanto et a parte cerneretur / ſi ad hoc agendum ydonei
per ſe nō fuiſſent. vnde Chryſoſto. O beatos piſcatores
Chryſo. Vocatoꝝ felicitas et ydoneitas.
iſtos quos dominus inter tot doctores legis ⁊ ſcribas,
inter tot ſeculi ſapientes ad diuine predicationis offi-
cium: et ad gratiam apoſtolatus primos elegit. Et di-
gna ſane domino noſtro atq ꝫ conueniens predicatio-

ni eius fuit talis electio: vt in p̄dicati one noīs ſui tanto
maioris laudis admiratio naſceret̄ / quāto etiā eā mun
di infimi ⁊ hūiles ſeculi p̄dicaſſent. Qui nō per ſapiētiā
verbi mundū caperēt / ſed ꝑ ſimplicē fidei p̄dicationē
de errore mortis humanū genꝰ liberarēt. Nō ergo nobi
les mūdi aut diuites elegit: ne ſuſpecta fieret predica-
tio: nō ſapientes ſeculi: qui ꝑ ſapientiā mundi ꝑſuaſiſſe
humano generi crederent̄: ſed elegit piſcatores illitte-
ratos īperitos indoctos: vt aperta eſſet gr̄a ſaluatoris.
Hūiles quidē in ſeculo etiā in ipſo artis officio: ſꝫ p̄cel-
ſos fide / ac deuotos mētī obſeq̄o. Ignobiles ſeculo: ſꝫ
nobiles xp̄o. Nō ſcriptos in aluo ſenatꝰ terreni: ſed ſcri
ptos in aluo ſenatꝰ in celo. Deſpectos terre / ſꝫ acceptiſ-
ſimos celo. pauperes mūdo / ſꝫ diuites deo. Scit enim
deꝰ quos elegit / q̄ occulta cordis nouit: eos vtiq ꝫ q̄ nō
ſapiētiā ſeculi quererēt / ſed dei ſapientiā deſiderarent
nec diuitias mūdi cuperēt: ſed theſauros celeſtes opta
rent. hec chryſ. Attēdant hec nobiles potētes et ſapien-
tes ſupbi huiꝰ mūdi: et cognoſcāt ignobiles impotētes
et idiotas ſibi p̄ferri: et ex hoc ꝯfundant̄ et erubeſcāt:
et a ſua ſupbia reſipiſcāt. Exēplo itaq ꝫ horū principū ⁊
ducū noſtrorū reliquamꝰ et nos oīa: et ſequamur ieſum
Chryſo.
in quo habemꝰ oīa. ad qꝺ bene hortat̄ nos chryſ. dicēs
Mōachū ad imitationē xp̄i inuitat.
Monachꝰ apoſtolicā vitā deſiderat imitari. Vis o mo
nache eſſe diſcipulꝰ xp̄i immo vis diſcipuloꝝ eius eſſe
diſcipulus: Fac qꝺ fecit petrus qꝺ fecit iacobꝰ ⁊ iohā-
nes. habebāt oculū ſcādalizātē patrē / ⁊ nauē / ⁊ rethe.
Dicit eis ieſus: venite ſequimini me. abſcōdit̄ oculus /
⁊ hi ſequunt̄ ieſū. Mōachi ap'loꝝ imitatores ſunt / nō ꝗ
poſſumꝰ eos imitari niſi fecerimꝰ qꝺ fecerūt ⁊ apoſtoli:
nemo ergo monachoꝝ dicat: habeo patrē: habeo matrē:
⁊ cetera pietatis carorū noīa. Rn̄deo tibi. Habes ieſū:
quid q̄ris iſta que mortua ſunt: qui habet ieſum / hꝫ
patrē / habet matrē / habet filios: habet omnē ꝓpīq̄tatē:
quid q̄rī mortuos: ſeq̄re viuū: dimitte mortuos / ſepeli
Mat. viij
ant mortuos ſuos. Dicit ad eū vnꝰ diſcipulꝰ. Dimitte
me vt vadā et ſepeliam patrē meū. nō dixit: dimitte vt
ſim cū patre meo: ſed dimitte me vnius hore ſpacio: q̄ d.
rn̄dit dn̄s ⁊ in vna hora perire potes. Vide nedū vis ſe
pelire mortuū ipſe moriaris. hec Chryſ. ¶ De p̄dictis
Hieroni.
quattuor diſcipulis a piſcatione vocatis. ſic ait Hiero.
Quadriga vocatorum.
¶ Myſtice aūt hac quadriga piſcatoꝝ vehemur ad ethe
ra vt helyas. his quattuor angulis ꝯſtituitur prima ec
cleſia: his quattuor litteris hebraicis tethragrāmaton
nomē dn̄i agnoſcitur a nobis. Quibus ſimili exēplo p̄ci
pitur vt audiamꝰ vocē dn̄i vocantis ⁊ obliuiſcamur po
pulum viciorum ⁊ domum paterne conuerſationis q̄ ē
ſtulticia deo ⁊ rete arenaꝝ in quo nos velut culices pe-
ne lapſos tenebat aer: qui pendet in nihili nauem p̄ſtine
vocatorū nomina quattuor.
ꝯuerſationis abominātes. Symon autē obediēs. And.
virilis. Jac. ſupplantans Johānes gratia in latinū ſo-
nat / q̄bus quattuor nominibꝰ in ymaginē dei conuerti-
mur. obedientia vt audiamus: virilitate vt pugnemus:
ſupplātatione vt ꝑſeueremus: gratia vt conſeruemur: q̄
quattuor virtutes cardinales dicuntur: per prudentiā
enim obedimꝰ: ꝑ iuſticiā viriliter agimus: per temperā
tiā ſerpentē calcamus: ꝑ fortitudinē gratiam dei mere
Mat. iiij.
mur. hec Hiero. [Et circuibat ieſus totā galileā docēs
in ſynagogis eorum / ⁊ predicans euangeliū regni / ⁊ ſa-
nans languorem et omnē infirmitatem in populo] vbi
Chryſ. Circuitio xp̄i.
Chry. qꝛ enim illi vt debiles ad medicum venire nō po-
terant / ipſe ſicut ſtudioſus medicus circuibat grauiter
egrotantes. hec Chry. hic ſaluator exemplo ſuo docto-
rum ſuorum vitā inſtruit / ⁊ qualis eē debeat prelatus ⁊
predicator euangelij manifeſte oſtēdit: vt enim nō ſint
negligentes ⁊ pigri: ſed diligentes et feruidi docentur
ꝑ hoc qꝺ dꝛ [circuibat ieſus] vt non ſint perſonarū acce-
ptores: ſed in doctrina omibꝰ ꝯmunes docent̄ per hoc
qꝺ ſubiungitur [totā.] Vt autē nō ſint carnales: nec que
rant delicatas ꝓcurationes docent̄ ꝑ hoc qꝺ addit̄ [ga
lileā] erat enī galilea vilis ⁊ paup ꝓuicia. Vt autē va-
cui et occioſi inuanū nō diſcurrāt docent̄ ꝑ hoc qꝺ ſub-
dit̄ [docens] Vt aūt pluribꝰ ꝓdeſſe ſtudeāt / ⁊ doctrinā
ſuā nō ſuſpectā habeant monent̄ ꝑ qꝺ ſequitur [in ſyna-
gogis] vbi plures ⁊ doctores conueniebāt. Vt autē nō
errores neq ꝫ fabulas et inutilia: ſed ſalutaria predicēt
docent̄ ꝑ hoc qꝺ ſubdit̄ [et predicās euāgeliū regni]. i.
qꝺ docet venire ad regnum. Vt autē doctrinam ſuam
virtutibꝰ ꝯmēdare ſtudeāt / ⁊ nō ſolū ſpūalia: ſed etiā
temporalia ſubſidia: ⁊ quecunq ꝫ poſſunt bn̄ficia ſubditī
exhibeāt docent̄ ꝑ hoc qꝺ addit̄ [⁊ ſanans omnē lāguo
rem / ⁊ omnem infirmitatem in populo]. i. in turba paupe
rum ⁊ minorum. Sic ergo predicabat ieſus diligenter
Predicatio xp̄i.
qꝛ [circuibat] generaliter: qꝛ [totam] nō carnaliter: quia
[galileā] euidenter: qꝛ [in ſinagogis] vtiliter: qꝛ [docēs]
quo ad virtutes et moralia [⁊ predicans euangeliū re
gni] quo ad fidem precepta ⁊ myſteria: mirabiliter quia
[ſanans omnē lāguorē] diuturnū [⁊ omne īfirmitatem]
leuiorē / vt quibus ſermo credere non ſuaſerat oꝑa per-
ſuaderēt. Nō ſolū docebat verbo: ſed ⁊ doctrinam ſuam
confirmabat facto: ſcꝫ per miracula varia: que ſolū fie-
ri poterāt virtute diuina. Vel ꝙ dixit [lāguorē [ad paſ
ſiones voluit pertinere corporales: ꝙ antē dixit [infir-
mitatem] ad paſſiones anime ſpūales vt oſtendatur na-
ture conditor vtriuſq ꝫ. Vnde tanꝙ verus medicꝰ oēs
interiꝰ ⁊ exterius curauit infirmitates. Hoc enī ꝓphe-
ta predixerat dicens. Vere lāguores noſtros ipſe tulit:
Eſa. liij. Chryſ.
⁊ infirmitates noſtras ipſe portauit. vn̄ Chry. Ad h̄ enī
doctor vite et medicus celeſtī xp̄s dn̄s venerat vt ma
Medicꝰ xp̄s.
giſterio ſuo homines erudiret ad vitā: ⁊ egritudīes cor
poris animeq ꝫ celeſti medicīa ſanaret: vt obſeſſa corpo
ra a dyabolo liberaret / ⁊ varijs infirmitatibꝰ laboran-
tes reuocaret ad vitā ⁊ integrā ſanitatē: nā valitudīes
corpoꝝ diuine poteſtatis verbo curabat: animarū autē
vulnera celeſtis doctrine medicina ſanabat: verꝰ ergo
et perfectus medicus ille eſt q̄ ⁊ corpori ſanitatē et aīe
ſalutē reſtituit. hec Chry. [Et abijt opinio] et fama [eiꝰ
in totā ſyriā] que eſt regio ſpacioſa continēs paleſtinam
in qua iudei habitabāt / ⁊ quaſdā alias ꝓuincias circa
eam. Syrie enī terminus ad oriētē eſt eufrates: ab occi
Syria
dēte mare magnū achon: ⁊ a ſeptētrione armenia et ca-
padocia: a meridie egyptꝰ ⁊ ſinus arabicus. Et ſic lar-
ge accipit̄ hic ſyria: qꝛ ſtricte accipiēdo. ſ. pro quodā re
dā regno: cuius caput eſt damaſcꝰ: ſic nō ꝯprehēdit iu-
deā. Nō ſolū ergo in iudea / ſed ⁊ in prouincijs vicinis
abijt eius fama ꝓpter crebra ipſius miracula ꝓpter qꝺ
Abagarꝰ rex.
rex abagarus qui regnabat iuxta eufratē ſcripſit ſalua
tori vnā epiſtolā: vt habet̄ ī eccl'iaſtica hyſtoria. [Et ob
tulerūt ei oēs male habētes varijs languoribꝰ ⁊ tormē
tis ꝯprehēſos / ⁊ qui demonia habebāt / ⁊ lunaticos / et
paraliticos / ⁊ curauit eos] Curat corpora vt paratius
adeant inuiſibilia aliter parū erat mox morituris curā
Chryſ.
impendere ſanitatis: vbi Chryſ. Et intēde moderatio-
nē euangeliſte: qualiter nō vnumquēq ꝫ curatorū nobis
enarrat: ſed breuibꝰ ꝩbis copioſitatē tranſcurrit ſigno-
Curatoꝝ ſignificatio.
rū. hec Chry. Per demoniacos ſignificant̄ ſortilegi et
diuini ſupſticioſi: ꝑ lunaticos inſtabiles in bono: ꝑ para
liticos pigri q̄ſi impotētes bonū oꝑari. Iſti enī poſ-
ſunt curari ꝑ bonā doctrinam p̄dicatoris ⁊ confeſſoris
diſcreti. [Et ſecuti ſunt eū turbe multe de galilea] que
interpretat̄ trāſmigratio [⁊ de decapoli] q̄ dicit̄ decem
ciuitatum regio [⁊ de hieroſolimis] que interpretat̄ pa
Seq̄ntes chriſtum.
cifica [⁊ de iudea] que interpretat̄ ꝯfeſſio [⁊ de trāſior-
danē] qui interpretatur riuus iudicij. Per hoc eī ſigni
ficat̄ ꝙ illi chriſtum ſequunt̄ qui de vitijs ad virtutes
trāſmigrāt / ⁊ q̄ decalogū obſeruant ⁊ qui pacifice cum
alijs habitant / ⁊ qui peccata humiliter confitent̄: ⁊ qui
Seq̄ntiū ītētiōes.
diuina iudicia formidāt. Multi diuerſaꝝ regionū ſunt
eū ſecuti ſicut diuerſi corpore ita diuerſi mēte. Alij pro
pter inſtructionē ⁊ celeſte myſteriū: vt diſcipuli. Alij ꝓ
pter curationē infirmitatū vt infirmi. Alij propter refe-
ctionē vt famelici. Alij ꝓpter vidēda miracula / vt cu-
rioſi volētes ſi veꝝ eſſet qꝺ dicebat̄ experiri. Alij ꝓpt̄ ī
uidiā / vt iudei obſeruātes eū / et querentes in aliq̄ ꝩbo
Verſic'l'i de cauſis ſequētiū chriſtum.
vel facto capere / ⁊ accuſare. Vnde ſunt verſus. Morbꝰ
ſigna: cibꝰ: blaſphemia: dogma fuere. Cauſe cur domi-
nū turba ſecuta fuit. Et ideo quotiens in euāgelio tur-
be vocabulum inſeritur ſicut diuerſitas hominū / ita et
diuerſitas voluntatū intimatur: nō em̄ oēs eadē volūta
te / ſed ex diuerſis cauſis ſequebantur. Quidam ꝓ bono
quidā pro malo: omnibus tn̄ dominus beneficia p̄ſtabat
docendo / alēdo / ⁊ ſanando. Iſtis q̄nq ꝫ generibus dn̄m
Loca quīq ꝫ.
ſequentiū reſpōdēt q̄nq ꝫ loca predicta: qꝛ de galilea: id
eſt rota veniūt curioſi quibus dicitur. Viri galilei q̄d
Actuū. j.
ſtatis ⁊c̄. De decapoli veniūt infirmi / vt ꝑ obſeruantiā
Mat. xix.
decē mandatorū curentur: quibus dꝛ. Si vis ad vitam

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ingredi.⁊c̄.De hieroſolimis obſeruatores ⁊ inuidi qui
Matthei. bus dicit̄.hieruſalē q̄ occidis.⁊c̄.De iudea famelici:vt
xxiij. cōfitēdo pctā ⁊ laudes agendo/doctrinis euangelij ſa
tient̄. De trāſiordane diſcipuli/vt inſtruant̄ ⁊ lauētur:⁊
Statꝰ ho poſtea inſtruant et lauent. In iſtis aūt quīqꝫ ſignificā
minū q̄nqꝫ tur quīqꝫ ſtatus hoīꝫ q̄ ſequūtur xp̄m. per galileā.i.trāſ
mutationē ſtatꝰ penitētiū.ꝑ decapolim.i.decalogi ope
rationē ſtatus actiuoꝝ.per hieroſolimā.i.pacis viſio
nē:ſtatus cōtēplatiuoꝝ.per iudeā.i.confeſſionē:ſtatus
ꝓlatoꝝ.per trāſiordanē ſtatꝰ innocentū/ꝓpter reſtitu
tionē ſanctitatis per baptiſmū in iordane ſignatū. vbi
Chryſo. chryſ. Sequamur illū igit̄ etiā nos varios ſiq̄dē lāguo
de anime res habētes aīarū:⁊ hi ſūt quibꝰ p̄ncipalit̄ vult mederi.
curatiōe. Accedamꝰ ergo ad eū/et indulgentiā pctōꝝ ꝑcemur.
Nā etiā nūc dabit ille/ſi nos nō negligimus poſtulare.
Nūc vero ſiquidē habuerimꝰ aliquā corporis paſſionē
oīa facimꝰ et negociamur/vt in reliquū egritudīe libe
remur.aīa vero noſtra tā male ſe habente diſſimulamꝰ:
ſemꝑ differimꝰ. Propterea ne corꝑis quidē lāguoribꝰ
liberemur:qm̄ q̄ maxime neceſſaria ſunt:ſuꝑflua eē dici
mus:q̄ vero pene diſſimulādo hec oīno neceſſaria iudi
camꝰ:⁊ fontē ip̄m incuratū reliquētes:maloꝝ riuulos
purgare conamur/qm̄ malorum q̄ ſunt in corꝑe malicia
aīe eſt cauſa. Exſiccemꝰ igitur fontē maloꝝ/et cūcta cō
tinuo languoꝝ fluenta ſiccabunt̄. Nec quia non doles
ip̄e cū peccas agere ſecurū/ſed ꝓpter hoc ip̄m maxīe
ingemiſce:qꝛ nō ſentis de peccatis dolorē:hoc eī fit/nō
quia peccata non mordeāt/ſed quia inſenſibilis eſt aīa
Bona cō que peccat. Eſt ergo primū bonū nihil oīno peccare:ſe
tra pctā. cūdū vero poſt peccatū ſentire quod cōmiſeris atqꝫ lu
gere. Si aūt neqꝫ hoc habuerimus/qualiter deprecabi
mur deū ⁊ remiſſionē peccatoꝝ petemꝰ/de quibus ni
hil oīno curamꝰ:cū enī ipſe ille q̄ deliquit ne hoc quidē
ip̄m qđ peccauit ſtudeat agnoſcere. Pro quibꝰ deū de
lictis rogabit/q̄ adhuc ſe commiſiſſe neſcit? Hec vero
ignorās quonāmodo noſſe poterit diuini beneficij lar
gitatē. Sollicite igit̄ ꝓpria delicta cōſidera/vt diſcas
quorū accipias veniā:atqꝫ ita ipſi beneficio gratus exi
ſtas. Non dolere enim quia peccaueris/magis indi
gnari atqꝫ iraſci facit deū q̄ꝫ illud ip̄m qđ ante peccaue
ras:propter hec ergo oīa ſic deū precemur/vt etiam no
ſtram iungamus voluntatem videlicet ac ſtudium ⁊ de
ſiderium bonum. Ita enim etiam breui tempore poteri
mus a malis que nos obſident liberari/et tunc ſaltē vbi
nam fuerimus addiſcere:ac digna perfui libertate. hec
Chryſoſtomus.

Oratio.

DOmine ieſu chriſte/qui tanq̄ꝫ ſtudioſus medi
cus circuēdo queſiſti egrotantes/ac corporū
et animarū ſanaſti infirmitates:ſana me que
ſo interiꝰ et exteriꝰ varijs laborantē infirmi
tatibus:trahe me poſt te vt te ſequar de vitijs ad virtu
tes tranſmigrādo/decalogum obſeruando/pacifice cū
alijs habitando/peccata humiliter confitendo.et diuīa
iudicia formidando. Educ me de lacu miſerie:et de lu
to fecis:⁊ dirige greſſus meos in viā ſalutis:vt in prece
ptis tuis proficiant/⁊ ad beatā patriā feſtinent/ac ſine
impedimento me perducant. Amen.

¶ De vocatione matthei et eius cōuiuio. Capl'm.xxxj.

ET cū preteriret domi
Mat.ix. nꝰ ieſus venit ad mare galylee]vbi ve
Mar.ij. ctigalia/maxīe de rebus ꝑ mare dedu
Luce.v. ctis ſoluebantur[Et vidit ibi]nō tam
corꝑis q̄ꝫ mentis et miſerātis intuitu
[hoīem].ſ.mattheū:q̄ et leui ante voca
tionē dictꝰ eſt alphei filiū[ſedentē]in
domo[ad theloniū].i.ad curā ⁊ diſpenſationē vectiga
Thelos liū.thelos enī grece vectigal interpretat̄ latine. Sede
vectigal bat q̄ppe.i. ꝑtinaci aīo lucris inhiabat. ſeſſio enī morā
interp̄tat̄ in lucro conſequendo notat[Et ait illi]ieſus[Sequere
me].q.d.ei iam nō ſede/ſed amodo ſequere/nō ad lucra
nec ſecularia negocia:ſꝫ me et affectu cordis:et officio
corporis:et effectu operis. Mattheū aūt talibus occu
patū vocauit:vt de gr̄a dei nullus deſperet/quātūcūqꝫ
vilibꝰ occupatꝰ fuerit. [Qui ſtatim ſurgēs]a thelonio ī
quo ſedebat:et de amore terrenoꝝ ad deſideriū ſuper
noꝝ[relictis oībus]ſcilicet ſuis et etiam alienis ex ra
pina collectis:reliquit enim etiam propria qui rapere
ſolebat aliena.quia ſm Chryſ. theloniū eſt rapina per Theloniū
miſſa[ſecutꝰ eſt eū]ſine aliqua dilatiōe tā greſſu q̄ꝫ affe quid eſt.
ctu/ſicut diſcipulꝰ magiſtrū:ſicut viator ducē ſuū:ſicut
ſeruꝰ dn̄m:ſicut ouis paſtorē ſuū:funē precidēs non ſol
uens ſm hieronimi cōſiliū. Secutus eſt quidē ſine dila Hieroni.
tione/diuina potētia intus operāte:accēdēte ⁊ docēte.
Qui enī exteriꝰ vocauit vt mox ſequeret̄ intus accēdit:
traxit et modū docuit. Unde hiero. Fulgor ipſe et maie Fulgor
ſtas deitatis occulte:qua etiā in facie relucebat huma vultꝰ xp̄i.
na:vidētes ad ſe trahere poterat in primo aſpectu. Si
enī in magnete lapide hec eſſe vis dicitur vt ferrū tra
hat:q̄ꝫto magis dn̄s oīm creaturarum ad ſe trahere po
terat quos volebat:vbi et chryſo. ſicut vidiſti vocantis Chryſ.
virtutē/ita addiſce vocati obediētiā. Neqꝫ enī reſtitit/ Matthei
neqꝫ vacillauit:ſed protinꝰ paruit:⁊ nec in ꝓpriā domū vocati
abire rogauit. vt ſuis hec ītimaret. hec chryſ. Letꝰ igi obediētia
tur dn̄m ſequēs:et gratꝰ exiſtens/eū et diſcipulos ipſiꝰ
in domo ſua recepit:⁊ cōuiuij magni apparatū eis exhi
bet:congruā celeſtis beneficij vicē xp̄i rependēs. vt illi
redderet terrena qui ei ſeminauerat ſpiritualia:⁊ accō
modaret tꝑalia:a quo expectabat bona ꝑpetua.[Con Cōuiuiū
uiuiū]quidē exhibet[magnū]id eſt ex magna deuotio matthei.
ne et delectatione mētis pro aduentu et preſentia tanti
hoſpitis:et tam magnū vt de reliquijs reficiantur ange
li in celis: qꝛ gaudiū eſt angelis dei ſuꝑ vno pctōre pe
nitentiā agēte. Et bene cōgruit ꝙ magnū eſſet. Qui enī
(vt ait ambro.)domicilio xp̄m recipit interno:maximis Ambroſi.
delectationibꝰ exuberantiū paſcitur voluptatū. Itaqꝫ
dn̄s libenter ingreditur/⁊ in eius recumbat affectu vbi
chryſ. Statī ſicut dictū eſt illi a dn̄o[ſequere me]nō mo Chryſ.
ratur/nō tardat/ſꝫ[mox]ſurgens[ſecutꝰ eſt eū] In quo
ſe fidelē deo et abrae filiū eſſe ſimili exemplo vocē do
mini ſequendo ꝓbauit. vnde ſtatī exemplo abrae et ho
ſpicio dn̄m recepit:et ꝯuiuiū exhibet vt vere per oīa di
gnus abrae filius noſceretur. Hec chryſo. Myſtice ſi Myſtice.
cut mattheus poſt ſuā cōuerſionē fecit xp̄o conuiuiū in
domo ſua:ſic quilibet cōuerſus ad xp̄m/debet ſibi face
re ꝯuiuiū ſpirituale in domo ſua ſpūali.ſ.in corde ⁊ cō
ſcientia/vbi ſeruire ei debet de ſanctis cogitatiōibus/
meditationibꝰ/⁊ affectionibus. vn̄ in apoc̄. Ego ſto ad Apo.iij.
oſtiū ⁊ pulſo:ſi q̄s apperuerit mihi ītroibo ad eū ⁊ cena
bo cū eo:⁊ ip̄e mecū.[Diſcūbentibꝰ aūt eis in domo:ec
ce multi publicani et pctōres]ac ceteri eiuſdem ordinis
hoīes:illuc ad cōuiuiū ꝯueniebāt[et cū ieſu et diſcipu
lis eius diſcūbebāt] Fuerant enī ſocij matthei ⁊ eiuſdē
artis ſeu officij:et ideo recedens ab eis et volens ſequi
chriſtū fecit eis cōuiuiū/ſicut fecit helyſeꝰ ſocijs ſuis
volens ſequi helyam magiſtrū ſuum. Erant etiā multi iij.Reg.
pctōres alij qui iā penitētes ſequebantur dn̄m/ſperan xix.
tes veniā conſequi peccatorum. Un̄ hiero. Qꝛ viderūt Hieroni.
publicanū a peccatis conuerſum/⁊ penitētie inueniſſe
locū:ob id etiā ipſi nō deſperabant:ſed veluti penitētes
veniebant et diſcumbebant cum ieſu ⁊ diſcipulis eius:
forte inuitati a mattheo/vt haberet ſocios in penitētia
quos habuit ſocios in culpa. et ſm glo. pulchrū fuit pre
ſagiū:quia qui apoſtolus ⁊ doctor gentiū erat futurꝰ:in
prima ſua cōuerſione peccantiū gregē poſt ſe trahit ad
ſalutē: vt iā perficeret exemplo/qđ ꝑficere debebat et
verbo. vbi chryſo. poſt cōprobatā igitur fidē matthei q̄ Chryſo.
vnus ex publicanis fuit/merito iā cū dn̄o in conuiuio
pctōres ⁊ publicani recūbūt:cōueniunt autē publicani
ad eū ſicut ad collegā et hoīem eiuſdē officij. decoratꝰ
enī in ingreſſu xp̄i/et glorians de ꝑſentia eiꝰ oēs eos cō
uocauit. xp̄s etiā qđlibet genꝰ remedij exibebat/et non
ſolū diſputando et preſtādo ſanitatū remedia vel arguē
do emulos:ſed etiā comedendo nōnullos errantiū diri Chriſtus
gebat:inde nos inſtruēs ꝙ quodlibet opꝰ et tempus pōt comeden
nobis vtilitatē afferre/ſic nec publicanoꝝ ꝑticipatio do inſtru
nē vitauit ꝓpter vtilitatē ſequentē:more boni medici:q̄ xit.
niſi ſaniē tangeret/a morbo nō liberaret. vn̄ et hieroni.
Ibat aūt dn̄s ad ꝯuiuia pctōꝝ:vt occaſionē haberet do Hieroni.
cendi/et ſpūales imitatoribꝰ ſuis ꝑberet cibos. Deniqꝫ Cur ad cō
cū frequenter ꝑgere ad cōuiuia deſcribatur:nihil refer uiuia iret
tur aliud niſi quid ibi fecerit/quid docuerit:vt et humi dominꝰ.
litas eius eundo ad pctōres/et potentia doctrine eius
in conuerſione penitentiū demonſtraretur. hec hiero. Et Māducā
nos eadē cā poſſumꝰ māducare cū peccatoribꝰ:vt alte di cū pctō
rius cā potiuſqꝫ noſtra agat̄:nō tn̄ cū vſurarijs ⁊ rapto ribꝰ ratio

ribꝰ:qꝛ ea q̄ apponunt̄/reſtituere tenent̄[Phariſei]ꝓ
tenacitate iuſticie legis/⁊ traditionū ſuaꝝ adherētes/
⁊ miſericordiā declinātes de hoc indignati[murmura
bant]⁊ hoc arguentes[ad diſcipulos ieſu dicebāt. Qua
re cū publicanis ⁊ peccatoribus māducat ⁊ bibit magi
ſter veſter?] quaſi dicerent. Cōtrarius eſt legi hoc ꝓhi
Detracto benti/et eſtis fatui q̄ talē magiſtrū ſequimini. Conſue
rū cōſue tudo detractoꝝ eſt loqui de alio/nō in facie illius. Un̄
tudo. qn̄ diſcipuli videbant̄ eis peccare alloquebantur magi
ſtrū vt alibi:qn̄ vero magiſter alloq̄bat̄ diſcip'los vt h̄/
vtrobiqꝫ tn̄ in magiſtrū iniuriā irrogantes:qꝛ error di
ſcipuloꝝ ignominia eſt magiſtroꝝ. Sic hodie faciūt de
tractores bona facta mēbroꝝ xp̄i denigrātes. Duplicit̄
iſti errabāt:qꝛ putabāt ſe eſſe iuſtos cū ſuperbi eſſent/⁊
illos reos cū iā peniterent. ſil'es phariſeo qui ſe iuſtifi
Lu.xviij. cabat/⁊ alios condēnabat. Uera iuſticia cōpaſſionem
Uera iu habet:falſa dedignationē. Solēt etiā iuſti pctōribus indi
ſticia q̄ ē. gnari:ſed aliud eſt qđ agit̄ typo ſuperbie:aliud qđ zelo
Phariſe diſcipline. His phariſeis ſil'es ſunt q̄ traditiones ſuas
is ſimiles ꝑceptis dn̄i ⁊ operibꝰ miſericordie preponūt:colantes
cū appetitu ⁊ exequentes cū diligentia culicē ſuaꝝ tra
ditionū/⁊ deglutiētes camelū mandatoꝝ dei/ac māda
ta maxīa ſaluti neceſſaria:quaſi amara cito exhaurien
tes/⁊ ꝑtereūdo poſtponētes. Sed ipſis phariſeis mur
murātibꝰ obuiat dn̄i miſericordia/prouocans pctōres
ad p̄niām:cuiꝰ cibꝰ/⁊ potꝰ/⁊ ambulatio/⁊ oīa q̄ geſſit ſa
luti ſeruiunt:cuiꝰ oīs actio nr̄a eſt lectio ⁊ inſtructio. ac
magiſter. cuiꝰ liuore ſanati ſumꝰ/ſeipſum medicū oſtē
dens ꝓ diſcipulis ſuis rn̄dit phariſeis:ꝑmo ꝑ rationē
dicēs.[Nō ē opꝰ] ⁊ ꝑoperoſus.i.neceſſariꝰ[valētibus]
.i.ſanis[medicus]veꝝ eſt ad collationē ſanitat̄:ſed tn̄
ad ꝯuerſationē bn̄ eſt neceſſariꝰ[ſed male habētibꝰ] et
infirmis/⁊ q̄ familiariꝰ ſe debet habere ad infirmos qui
eo indigent q̄ꝫ ad ſanos q̄ nō egent. Cū igit̄ chriſtus ſit
verus medicꝰ aīaꝝ/familiariꝰ ſe debuit habere ad pec
catores q̄ ſunt infirmi infirmitate ſpūali.q.d. Uos ſani
eſtis reputatione vr̄a:iō opus nō habetis viſitatiōe no
ſtra:ſed iſti ſe infirmos reputant ⁊ pctōres. Un̄ Glo. Iō
vos declino:qꝛ putatis vos nō indigere:ſed illos viſito:
Chryſ. qꝛ penitendo dant locū gratie. vbi ſm Chryſ. Oſtendit
Sanitate non mereri eos ſanitatē celeſtē cōſequi/qui ſanos ſe.i.
digni. iuſtos eſſe putāt/medicinā dn̄i reſpuētes:ſed eos q̄ in
firmitatē ſuā: hoc eſt pctā ꝓpria cognoſcētes:ac tota fi
Auguſti. de credētes medelā celeſtis gr̄e querūt. Ut eī ait Aug.
Nemo adeo fit firmus: niſi q̄ ſe a ſeipſo ſentit infirmū.
Deide rn̄det eis ſcđo ꝑ auctoritatē in Oſee īſcriptā/ex
probrādo eis ſcripturaꝝ ignorātiā dicēs.[Eūtes autē
diſcite]a temeritate veſtra recedēdo:diſcite ignorantie
Oſee.vj. vr̄e ſubueniēdo[q̄d eſt]qđ dicit dn̄s in Oſee.[Miſicor
diā volo]ꝑ pctī dimiſſionē[⁊ non ſacrificiū] ꝑ holocau
Pro.xxj. ſtoꝝ oblationē. vn̄ in Prouerb. Facere miām ⁊ iudiciū
magis placet dn̄o q̄ꝫ victime.q.d. Ite ⁊ diligēter ꝯſide
rate illđ qđ ſcribit̄ in Oſee ꝓpheta:qꝛ ſi hāc cōſideraue
ritis ſcripturā:inuenietꝭ me facere ſm ip̄am[Miam vo
lo]potiꝰ ſine ſacrificio/⁊ cū cordis humilitate:q̄ꝫ ſacri
ficiū ſine miſericordia:⁊ cū cordis elatione:vn̄ plus di
ligit deꝰ pctōrē humilē/q̄ ſue īfirmitatis ꝯſcius penitē
do ſe gr̄e dī ſubmittit:q̄ꝫ iuſtū ſuperbū:q̄ de ſua iuſticia
ꝑſumens/alios cōdēnat:⁊ miām circa eos reprehendit
Chryſ. ſm Chryſ. Scribe ⁊ phariſei oīa pctā ſua putabant ſa
Mia ſa crificijs legis poſſe deleri:⁊ oēm reliquam virtutē con
crificijs tēnentes/in ſacrificijs totā ſpē ponebāt:⁊ ideo dn̄s mi
prefertur ſericordiā ſacrificio pretulit/vt manifeſte oſtēderet:nō
ꝑ ſacrificia legis:ſed ꝑ opera miſericordie pctōꝝ deli
cta poſſe purgari. vbi Glo. Nō tamē deſpicit deꝰ ſacrifi
ciū:ſed ſacrificiū ſine miſericordia. Faciebāt aūt phari
ſei ſacrificia vt iuſti apparerēt corā populo:nec exerce
bant opa miſericordie in q̄bus ꝓbat̄ vera iuſticia. Ubi
Rabanꝰ. ⁊ Rabanus admonet itaqꝫ eos vt per opera ſibimetip
ſis ſupne miſericordie premia conquirant/⁊ non contē
ptis paupeꝝ neceſſitatibꝰ ꝑ oblationē ſe ſacrificioꝝ deo
placere cōfidant:vn̄ et ſuum de miſericordia exemplū
Nō venit eis preponit dicens[Nō veni enī vocare iuſtos]ſcꝫ ad
vocare iu penitentiā:ſed tm̄ ad ꝓficiendū/⁊ vt ꝓficiant de ꝟtute
ſtos ⁊c̄. ad virtutē[ſed peccatores]ad penitentiam:vt corrigā
tur per eam. Uel non veni vocare iuſtos.i. eos qui ſe iu
ſtos reputant/qui ignorantes dei iuſticiam/ſuam cōſti
tuere volūt:quia ſi conuertant̄ peccatores/iam nō ſibi
iuſti vident̄:ſed pctōres.i.peccata ⁊ mala ſua attēden
tes q̄ ſe peccatores eſſe: ⁊ medico egere recognoſcūt:ac
gratie dei penitendo ſubijciunt. Uel[non veni vocare Pctōres
iuſtos]qꝛ nulli ſunt iuſti:ſed peccatores:quia omēs pec vocare ve
cauerunt/⁊ egēt gloria dei. vbi Greg. nicenꝰ.q.d. Adeo nit ſalua
peccatores non abominor ꝙ eorum tātum gratia veni: tor.
nō vt maneant peccatores: ſed vt conuertantur et boni Gregoriꝰ
fiant. vn̄ ap'ls. Chriſtus venit in hunc mundum peccato nicenus.
res ſaluos facere. Ecce magna ſpes peccatoꝝ:qꝛ ꝓpter j.Thim.j.
eos venit dei filiꝰ in hūc mūdū. vn̄ ⁊ Aug. Nll'a cā veniē Auguſti.
di fuit xp̄o dn̄o:niſi pctōres ſaluos facere. Tolle mor
bos/tolle vulnera/⁊ nulla eſt medicīe cauſa. Sic venit
de celo magnus medicus:qꝛ magnus ꝑ totum orbē ia
cebat egrotus humanum genus. Uenit vnus ſine pecca
to qui plures ſaluos faceret a peccato. Nō enim de celo
traxerunt eum nr̄a merita:ſed nr̄a peccata. Ergo vt ait.
Amb. Uſurpatores iuſticie nō vocant̄ ad gratiā. Nam Ambroſiꝰ
ſi gr̄a ex p̄nīa:vtiqꝫ qui faſtidit penitentiā abdicat gra
tiā. Publicani q̄ppe vocant̄ qui vel publice ſceleribꝰ Publica
fedant̄:vel qui publica vectigalia ſeu tributa exigunt. ni qui vo
vel qui conductores ſunt vectigaliū ſeu fiſci/vel rerum cantur
publicaꝝ. Uel qui alijs publicꝭ negocijs ⁊ actibus im
plicantur:⁊ ſeculi lucra per negocia ſectantur:vt cōmu
niter ſunt campſores/⁊ pecuniarū numeratores:ac alij
huiuſmodi ⁊ ſimiles. Principaliter tn̄ q̄ vectigalia ſeu
tributa exigunt:dicunt̄ publicani a publio rege romā
no q̄ eos primo ordinauit ſic dicti. Et qꝛ ſm Greg. Ta Gregoriꝰ
lia negocia vix aut nunq̄ꝫ ſine peccato exerceri poſſunt.
ideo in hoc magna dei gr̄a ptꝫ que ex talibus mattheū
ad ſtatū ap'licū reuocauit. Oſtēditur aūt hic in verbis ⁊
factis xp̄i ꝙ peccatores redeuntes ſunt dulciter recipi
endi:quia chriſtus dulcē ſe exhibuit in receptione mat
thei publicani. vn̄ ſm Hiero. Ceteri euangeliſte propt̄ Hieroni.
verecundiā ⁊ honorem matthei noluerunt eum appella
re noīe vulgato:ſed dixerunt leui. Ipſe autē mattheus Leui.
ſm illud ſalomōis. Iuſtꝰ in principio accuſator eſt ſui/
mattheum ſe et publicanum nominat:vt oſtendat lugen
tibus nullū debere ſalutem deſperare ſi ad meliora cō
uerſus ſit:cum ipſe de publicano in apoſtolū ſit repente
mutatus. In hoc etiam inſtruimur ꝙ peccata ⁊ defectꝰ
alioꝝ inq̄ꝫtum poſſumus celare et occultare debemus:
vt nec verbo:nec nutu veniant in alioꝝ/nō tātū cogni
tionē:ſed nec ſuſpitionē:ac noſmetipſos accuſare:et(qđ
turpius ē)in peccatꝭ nr̄is exemplo cōfiteri. Scđm Be Gentium
dam per matthei electionē ⁊ publicanoꝝ vocationem fi fides.
des gentiū exprimitur:qui priꝰ lucris mundi inhiabāt: Beda.
⁊ nunc ſpiritualiter a dn̄o reficiunt̄:ſed per ſuꝑbiā pha
riſeoꝝ inuidia iudeoꝝ inſinuatur:qui de ſalute gentiū
torquentur. Uel mattheus ſignificat hominē terrenis Uocatio
lucris inhiantem:quem ieſus videt/dum oculis miſeri matthei.
cordie reſpicit ⁊ vocat eum:vel per predicationem:vel
ſcripture admonitionē:vel per internā īſpirationem:vl'
per tribulationē:vel per quācunqꝫ viam aliam. Poteſt
etiā vocatio matthei ad apoſtolatū ſignificare vocatio
nē hoīs ſecularis ad religiōis ſtatū:phariſei vero mur
murantes:hoīes maligni religionis ſtatui detrahētes:
quibus bene dr̄. Euntes diſcite quid eſt miſericordiā
volo et non ſacrificium:opus enim magne miſericordie
eſt pctōres ad penitentiā vocare. Tūc accedētes phari Ieiuniū
ſei et diſcipuli iohannis querebant a domino ieſu:qua phariſeo
re ipſi frequenter:ſed nō ſui diſcipuli ieiunarent. Pha rum.
riſei enim frequenter ieiunabant:cum quibus iohānis
diſcipuli adhuc in conſuetudinibus iudaicis permane
bant. Sicut autem prius phariſei ad diſcipulos acceſ
ſerant:vt apud eos magiſtrum de conſortio peccatorū ī
cōuiuando arguerent:ſic modo ad magiſtrū accedūt:vt
apud eum diſcipulos de ieiunioꝝ omiſſione arguāt: vt
ſic inter eos materia diſcidij poſſit oriri. Iſti in duobꝰ
deficiebant. Primo quia de ſua abſtinētia ſe iactabāt
cum talia in ſecreto fieri debebāt. Secundo qꝛ chriſtū
arguebant ex defectu abſtinentie in diſcipulis/defectū
et errorem diſcipuloꝝ retorquētes in magiſtrum. Per
iſtos qui de frequēti ieiunio ſe iactabant/⁊ propter illđ
ſe diſcipulis chriſti preferebant/ſignificātur hypocri
te propter apparentiam ſue religioſitatis alios contem
nētes/dicentes illud cū phariſeo. Non ſum ſicut ceteri Lu.xviij.
hominū:ieiuno bis in ſabbato ⁊c̄. Ieſus aūt confutauit
eos:⁊ rōnabiliter excuſauit diſcipulos:tū quia corpo

Universidad del Rosario Archivo Histórico

raliter cū eis erat: tū quia rudes et nondū perfecte in-
nouati eſſent / nec difficilia ⁊ noua ſuſtinerēt / ponēdo ad
idē tres ſimilitudines. ſ. de nuptijs et ſpōſo: de panno et
veſtimēto: de vtribꝰ et vino. Vñ ait. Nūqđ poſſunt filij
nuptiaꝝ ſeu ſpōſi. ſ. xp̄i ſpōſi eccľie. h̄ eſt diſcipuli de me
et eccleſia per fidē geniti ieiunare ſeu lugere q̄diu cū
Hieroni. illis eſt ſpōſus? Scđm hiero. quoddā ē ieiuniū expecta
Ieiuniū tionis / vt perſona meliꝰ expecteť: ⁊ ſic in veteri teſtamē
multiplex to ieiunabatur / et iſto diſcipuli nō indigebāt: qꝛ iā pre-
ſentē xp̄m habebant. Aliud eſt ieiuniū vexatiōis: quod
ordinatur ad carnis refrenationē / et diſponit ad cōtē-
plationē: quo quis ieiunat / retrahēdo ſe a delectationi-
bus carnalibꝰ vt repleatur ſpiritualibꝰ: et iſto etiā non
indigebāt cū ad tales nō afficerentur delectationes: et
xp̄m preſentē haberent / cuiꝰ preſentia et doctrina plus
refrenauit cōcupiſcētias illicitas ī eis / q̄ ieiunij auſte
ritas in alijs. Et iō ieiunare ⁊ lugere nō habebāt: q̄diu
ſpōſum per corꝑalē preſentiā cū ſponſa eſſe videbant: ſꝫ
potiꝰ de ſpōſi gratulari preſentia q̄ plus proficit: q̄ cor
poraľ abſtinētia. Eſt et aliud ieiuniū: qꝛ ex plenitudīe
et ꝑfectione cōtēplationis ꝓcedit: quale ieiuniū moyſi
in monte fuit: quāto enī aīa eſt in cōtemplatione magis
eleuata / tāto eſt pauciori nutrimēto cōtenta: et tale ieiu
niū nō cōpetebat diſcipulis: qꝛ adhuc erāt rudes et im-
perfecti. Sed priꝰ debuerūt ꝑ charitatē ſpūſſancti inno
uari / qđ factū eſt in die pēthecoſtes / qñ fuerūt per grāꝫ
ſpiritusſancti innouati: ⁊ tūc debebāt incipere nouū mo
dū viuēdi. Deinde ſubiūgit. [Venient aūt dies]. ſ. paſ-
ſionis et aſcenſionis [cū auferetur ab eis ſponſus] corꝑa
li preſentia [et tūc ieiunabūt] ieiunio meroris in humili
tate tribulatiōis: et illi dies luctꝰ erūt et doloris. vnde
ij. Cor. xj. apľs. In fame et ſiti: et ieiunijs multis. vñ et aug. Qua-
Auguſti. ſi diceret. Tūc deſolabunť: ⁊ in merore ⁊ luctu erūt / do
nec eis per ſpiritū ſanctū gaudia ⁊ cōſolatoria retribuā
Beda. tur. Scđm bedā notādū hunc luctū abſentie ſponſi: non
nūc tantū id eſt poſt mortem reſurrectionēq̄ eiuſdem
ſponſi: ſed et ante incarnationē illius / per totum huius
ſeculi tempus eſſe celebratū. Prima quippe tēpora ec
cleſie ante virginis partū ſanctos habuere / q̄ deſidera-
rent incarnatiōis xp̄i aduentū. Iſta vero tēpora ex quo
aſcendit in celū ſanctos habent / q̄ deſiderant eiꝰ mani-
feſtationē / ad viuos et mortuos iudicandos. Nec hic
deſiderabilis eccleſie luctus requieuit aliquantulum /
niſi q̄diu hic cū diſcipulis in carne verſatꝰ eſt. Hec be-
Moraliť. da. Et licet hoc de preſentia ſua corporali xp̄s dixerit:
Spōſum moraliter tñ dies quibꝰ aufertur nobis xp̄s ſūt dies cul
auferri. peqñ a domo cōſcientie excludimus verū ſponſum aīe
xp̄m / et introducimꝰ adulterātē dyabolū / et tūc ieiuna-
mus et caremus cibo ſpiritualis cōſolationis: et habe-
mus dies luctus ⁊ doloris. Igitur tenēdus eſt ſponſus
ne perdatur cibus. Sed cū aufertur a nobis ſponſus ꝑ
mortale peccatū: tunc ieiunandū eſt nobis per pnīe affe
ctū et luctū. Quādoq̄ etiā ſponſus ſe ſubtrahit: vt aui
dius reuoceť / et fortiꝰ teneať: et tūc ꝯtinuis deſiderijs
et ſuſpirijs eſt reuocandus: qꝛ q̄diu ſpōſus nobiſcū eſt
et in leticia ſumꝰ / nec ieiunare nec lugere poſſumꝰ. vñ
Ambroſi. amb. Ieiunāt hi quibꝰ abeſt xp̄s: q̄ bonoꝝ meritorū co
pijs egēt. At vero cui virtus ſua volūtate ſufficit / quia
ſua domo recipit xp̄m cōuiuiū magnū exhibet: hoc eſt
bonoꝝ opeꝝ ſpiritale ꝯuiuiū / quo diues ppľs eget pau
Sponſus per epulatur. Nemo tibi xp̄ꝫ pōt auferre / niſi te illi ip̄e
et ſponſa auferas. Nō te auferat iactātia tua / nō te auferat arro-
ſpūaliter. gantia. hec ambro. ¶ Spiritualiter aīa ſpōſa eſt: cū qua
xp̄s cē deſiderat. Iſte ſpōſus hꝫ oēs cōditiones deſide
rabiles in ſpōſo. quia ditiſſimꝰ / alioquī ſpōſā ſuā nō do
Pro. viij taret. Vñ in prouer. Mecū ſunt diuitie. Quia ſapiētiſ-
Coloſ. ij. ſimus / alioquin totū diſſiparet. Vñ apoſtolus. In quo
ſunt oēs theſauri ſapientie. Quia pulcherrimꝰ alioquī
Ps. xliiij. ſpōſe diſpliceret. Vñ in ps. Specioſus forma pre filijs
hoim. Quia nobiliſſimꝰ alioquin cōtemneretur. Unde
ſapientie generoſitatē illius glorificat. Quia potentiſ-
Ecci. j. ſimus / alioquin opprimereť. vñ eccľ. vnus eſt altiſſimꝰ
creator. Quia optimus. alioquin non diligeretur. vnde
Canti. v. in cañ. Dilectus meus. ⁊c. electus ex milibus. De his
Hebre. j. oibus apoſtolus ad heb. locutꝰ eſt nobis in filio: ecce no
bilitatis excellentia quē cōſtituit heredem vniuerſorū:
ecce diuitiarū affluētia. per quē fecit ⁊ ſecula / ſic mira:
ecce mirabilis ſapientia. qui cum ſit ſplendor gľie: ecce

forme elegantia. portās oia verbo virtutis: ecce infini-
ta potentia. remiſſionē peccatorū faciens: ecce bonitas
immenſa. Talis ſponſi ſponſa. talis ſpōſi filij non habēt
lugere: q̄diu ſponſus eſt cum illis. ¶ Et nota q̄ chriſtus Appella-
quandoq̄ vocat ſe dominū: quādoq̄ patrem: quādoq̄ tiões xp̄i.
ſponſum. vnde gregorius. Quādo vult timeri dominū: Gregoriꝰ
quando honorari patrem: quando amari ſponſuꝫ ſe / no
minat dominus. Attende ordinem. Ex timore enim ſo-
let ꝓcedere honor: ex honore amor. vñ et bernardꝰ. Si
ego dominꝰ vbi eſt timor meꝰ? Si ego pater vbi eſt ho- Bernarđ
nor meus? Sed ſi ſe ſponſuꝫ exhibeat: puto / qꝛ mutabit Timor.
vocē et dicet. Si ego ſponſus vbi eſt amor meꝰ? Exigit Honor.
ergo deus timeri: vt dñs honorari: vt pater ⁊ vt ſpōſus Amor.
amari. Quid in his preſtat / quid eminet? Nēpe amor.
Abſq̄ hoc et timor penā habet / et honor nō habet grām
Seruilis eſt timor: q̄diu ab amore non manumittiť. Et Amoris ex
q̄ de amore nō venit honor nō honor: ſed adulatio ē. Et cellentia.
quidē ſoli deo honor et gloria: ſed horū acceptabit neu
trū deus / ſi melle amoris condita non fuerint. Is ꝑ ſe
ſufficit. Is ꝑ ſe placet: et propter ſe. Ipſe meritum / ip̄e
premiū eſt ſibi. Amor p̄ter ſe nō requirit cauſam nō fru-
ctū. Fructus eius vſus eius hec bernar. Et vt idē berñ.
dicit. Anima ſpōſa dei dicitur: quia donis gratiarū ſub Aīa ſpōſa
arrata: qꝛ caſto amore illi ſociata: qꝛ prole virtutū fecū dei diciť.
dāda. ¶ Deinde ponit ſecūdā ſimilitudinē: qꝛ [nemo] ſa
piēs ⁊ diſcrete operās aſſumit vel [imittit] et inſerit ve
teri veſtimēto aſſumētū. vľ [ꝯmiſſurā]. i. ꝑticulā ſeu ſup
plemētū [pāni rudis] ſcꝫ nō dū vſitati: qꝛ in nouitate eſt
ſpiſſior ⁊ rudior. Nouū enī [tollit plenitudinē]. i. vnifor
mitatē: ſeu pulchritudinē [a veſtimēto] et facit difformi
tatē / et ꝓpter pōdus ſuū rūpit vetus: ⁊ facit in eo ſciſſu
rā ſeu rupturā maiorē. Cōmiſſura q̄ppe idē eſt qđ iūctu Cōmiſſu-
ra / ſeu ꝑticula q̄ mittiť cū alia: dicta a con. i. ſiľ / ⁊ mitte ra vnde
re q̄ſi ſimul mittere. illa enī que ꝯiungunť ſimul mittū- dicta.
tur. ¶ Deinde ponit tertiā ſiľitudinē: qꝛ nemo ſapiens et
diſcrete agēs [mittit vinū nouū in vtres veteres] qꝛ tūc
eſt in ebullitiōe [⁊ vtres] ꝓpter vini fortitudinē [rūpe-
rētur] et vinū effundereť [⁊ nemo bibēs vetꝰ vinū ſtatī
vult nouū] ꝓpter ꝯſuetū veteris vſum. Sic a ſimili hoī-
bus veteri ꝯſuetudine imbutis / et de nouo cōuerſis: nō
expedit ſtatī grauē abſtinētiā imponere: qꝛ difficile eſt
ꝯſueta relinquere. Ex oībus his ſimilitudinibꝰ cōclu-
dere vult magiſter bonꝰ / q̄ diſcipuli ſui adhuc quaſi no-
uicij nō debeāt auſterū cōtinuare ieiuniū: ſed poſtea ie
iunarēt cū eſſent magis ſolidati / et innouati per ſpiritū
ſanctū. ¶ Ex his etiā vult cōcludere / q̄ nouiter cōuerſi Conuerſi
nō ſunt nimis ꝑ pnīam onerādi: ne propter nimiā auſte- nouiť pe-
ritatē deſperent et totū dimittāt: et q̄ ſunt ꝑfectiōis ma nitentia.
gne nō ſunt hoībus imponēda / donec ſpoliati fuerīt ve
teri vita: qꝛ hoībus de nouo cōuerſis opera inconſueta
ſunt difficilia ⁊ dura: ſed paulatī aſſuefaciēdo efficiunť
facilia et ſuauia. Qui ergo vult aliquem ad virtutes et
perfectionem inducere / ꝑua quedā debet primū ſuade-
re emēdare: ⁊ ſic gradatī vltra ꝓcedere. vñ Chryſ. Hoc
aūt dixit / regulā dans ſuis diſcipulis / vt diſcipulos ex
vniuerſo orbe terrarū cū māſuetudine ſuſcipiāt. Itaq̄
neq̄ nos oia ab oibus expectamꝰ in proemijs: ſed que-
cunq̄ poſſibilia ſunt et velociter et vltra incedemꝰ. hec
Chryſo. Huiꝰ loci memor debet eſſe quilibet cōdens de Chryſo.
creta vel traditiones / et etiam ꝯfeſſor imponēs pnīam
penitentibus. Melius eſt enī exemplo dñi pnīam leuē
et tolerabilē alicui iniungere que impleatur: q̄ grauē Pnīa im-
et importabilē que nō ipleta oneratꝰ reus conſtituatur ponenda
Melior ē leuis pnīa hylariter peracta / q̄ grauis ī anga q̄ūo ſit.
ria et reiecta. Ita eſt de ſentētia danda: ita de decreto
promulgando / vt ſemper miſericordia et lenitas ſuper-
exaltet iudicium et auſteritatem. Oratio.

Domine ieſu chriſte / qui multis modis me vo-
cas et admones / vt ſequar te. Tu diuina inſpira
tione cor meū accende / vt te vocantem ſequar
tua grā / nec aliquid me ſeparet a charitate tua.
Da mihi vt de ſanctis cogitationibus: meditationibꝰ: ⁊
affectionibꝰ boniſq̄ operibꝰ ⁊ v̄tutibꝰ tibi ſeruiā / et cō
uiuiū ex magna delectatiōe ⁊ deuotiōe mētis exhibeā.
Et qui miſericordiam vis potius q̄ ſacrificiū: ⁊ veni-
ſti vocare peccatores magis q̄ iuſtos / preſta mihi miſe
ro peccatori: vt in me tuam miſericordiam merear cle-
menter experiri. Amen.

¶ De electione. xij. apoſtoloꝝ. Ca. xxxij.

Mat. v. Deinde poſtq̄ dominꝰ
et xiiij. et plures diſcipulos vocauit [vidēs tur-
Luce. vj. bas] ſeq̄ntes [dimiſit eas] a ſtrepitu re
ceſſit. [Aſcēditq̄ in mōtē] thabor [ſolꝰ
orare] qꝛ qui bene orat / mentē ſurſum
leuat a terrenis: cui etiā neceſſaria eſt
Thabor tranq̄llitas corporalis. Hic mons ē in
mons eſt. cāpo galilee / in cuius deſcenſu ꝫ pede oſtenditur locus
vbi melchiſedech obuiauit abrae a cede regum reuertē
ti / ⁊ ad radicē eius fluit torrēs cyſon. In hoc mōte fuit
abbatia nigroꝝ mōachoꝝ / ſub metropolitano nazareno:
a qua ciuitate contra orientē ipſe mōs diſtat quarto mi-
liario. Vel ſm quoſdā aſcēdit in quēdā montē aliū ſu-
pra mare galilee ſitū [Et erat ꝑnoctās in oratione dei]
nō ſeculi: nō ꝓ ſe tanq̄ infirmus ⁊ indigēs / ſed ꝓ nobis
Orō mul- tanq̄ pius ⁊ clemēs. Quedā enī oratio eſt dei / vt ꝓ ſpi-
tiplex. ritualibꝰ ⁊ veris bonis cōſequendis. Quedā eſt ſeculi:
vt ꝓ terrenis cōferēdis q̄ eſt etiā dyaboli / ſi ex cupidi-
tate fiat. Quedā eſt tm̄ dyaboli: ꝓ carnalibus deſideri-
Ambro. is implendis. vbi Amb. Et erat inq̄t ꝑnoctās in oratiōe
Orō xp̄i Species tibi dať: forma p̄ſcribiť quam debes emulari.
ꝓ nobis. Quid enī te ꝓ ſalute tua facere oportet qñ ꝓ te chriſtꝰ ī
orōne ꝑnoctat? Quid te facere cōuenit cū vis aliqđ offi
Soli orēt ciū pietatꝭ adoriri qñ xp̄s miſſurꝰ apľos orauit priꝰ. Et
ſolꝰ orauit / nec vſq̄ alibi (ſi nō fallor) oraſſe cū apľis re
periť. Vbiq̄ ſolus obſecrat: dei enī conſiliū hūana vota
nō capiūt: nec quiſq̄ interioꝝ pōteē particeps cū xp̄o.
Bernar. Vñ ⁊ berñ. Tu inq̄t cū oraueris / intra in cubiculū tuū /
Mat. vj. ⁊ clauſo oſtio ora / ⁊ qđ dixit fecit. Solꝰ in orōne ꝑnocta
bat / nō mō abſcōdēs ſe a turbis / ſed nec vllū quidem di
ſcipuloꝝ / nec vllū domeſticorū admittēs. Deniq̄ tres
ſecū intimos ſibi adduxerat / cū vltro ſibi properaret ad
mortē: auulſus eſt ab ipſis orare volēs. Ergo ⁊ tu fac ſi
Chryſ. militer qñ orare volueris. vñ ⁊ Chryſ. Exurge igitur ⁊
Nocte me tu in tēpeſte noctis: purior eſt tūc tēporis aīa: ipſe tene-
dia oran- bre ſilentiū nimiū poſſunt ſufficiēter ad cōpūctionem
dum eſt. perducere. Tūc nō vexat inanis gľia: nō accidia ⁊ cōci-
tatio occupat: nō ſic ignis ferri ſequeſtrat rubiginē: ve-
lut nocturna orō eruginē pctōꝝ. Que de die ſolis eſtus
percuſſit: nocte refrigerať: quēlibet rorē ſuperāt noctur
ne lachryme: ⁊ cōtra concupiſcentiā valent / ⁊ quēlibet tu
morē. Si vero predicto rore non foueatur homo areſcit
ſub die. Quapropter ores noctu: ⁊ oſtēde q̄ nō ſolum ad
corpus nox ꝑtinet: ſꝫ etiā ad animam. hec Chryſ. Qui
ergo deū orādo q̄rit / exurgentē ſtrepitū vitioꝝ premēs
ad ſuperiora progrediatur / ⁊ ad verticē ſublimioris cu
rie aſcendat: vt exteriori ceſſante tumultu / in quodā mē
tis ſecreto ꝑ iterna deſideria ſilēter cū dño loquať. Cu-
piēti enī cū deo loqui / ⁊ cōſolationē diuinā ꝓmereri ex
pedit ſolitudinē querere / ⁊ cōſolationē humanā relinq̄
Io. euāg. re. Cuiꝰ exēplū habemꝰ in iohāne euāgeliſta: q̄ q̄tū ī ſo
litudine ꝓfecerit ⁊ lucratꝰ ſit: pene omibꝰ notū eſt. In
pathmos eī inſula exilio relegatꝰ / ⁊ cōſortio hoim de-
ſtitutꝰ cōſolationē angelorū ꝓmeruit: ⁊ apocalip. quā
ei dñs ꝓ ſtatu eccľie p̄ſentꝭ. ſ. ⁊ future reuelare dignatꝰ
Beda. ē / ꝓpria manu ſcripſit. vñ Beda. Hyſtoria nota eſt iohā
nē a domitiano ceſare ꝓpter euāgeliū ī iſulā relegatū:
cui tūc cōgrue ſecreta datū ē celi penetrare: cum certa
☞ terraꝝ ſpacia negabať excedere. Et ſimilia reperiūtur
de pľibus alijs qui modico tp̄e plus lucrati ſunt ſoli: q̄
toto tp̄e ſuo lucrati fuerint in comitatu. Qñ autem xp̄s
orat theoricā: qñ docet / practicā vitā īformat: ne q̄s pro
cura ꝓximi a cōtēplatiōis ſtudio torpeſcat: vel pro ſtu-
dio diuine cōtēplatiōis q̄uis ſuperior ſit proximi cu-
Anſelmꝰ. ram negligat. vñ Anſeľ. Regnū dei predicādo diebus
cū ppľo cōmorať: ⁊ cōfluētes turbas miracľis ⁊ verbis
edificat: noctibꝰ mōtē frequētās: orōnibꝰ vacat: admo-
nēs ꝓ cōgruētia tp̄is nūc ꝓximis inter quos viuimus /
v̄bis ⁊ exēplis ꝓ modulo nr̄o vite viā demōſtrare: nūc
ſolitudinē mētis adeūtes / ⁊ virtutū mōtē aſcēdentes
dulcedini ſupne cōtēplatiōis inhiare / ⁊ intētionem no-
ſtrā īfatigabili affectu ad ſupna dirigere. Huic illud
Bernar. Ber. ꝯſonat quo de ſe ⁊ ſibi ip̄i dicebat. Venite aſcēda-
mus ad montē dñi / ⁊ ad domū dei iacob / ⁊ docebit nos
vias ſuas: intentiones: cogitationes: voluntates: ⁊ affe-
ctiones: ⁊ omnia interiora mea. Venite aſcendamus in

mōtē dñi: ī locū vbi dñs videt vel videť. Cure: ſollicitu
dines / anxietates / pene / expectate hic cū aſino corpore
iſto donec ego cū puero. i. intelligētia vſq̄ illuc ꝓperā-
tes reuertamur ad vos. Reuertemur enī ad vos: ⁊ heu re Electio
uertemur q̄cito [Et cū factꝰ eſſet dies: vocauit dñs ad xij. apľoꝝ
ſe diſcipulos ſuos] forte adhuc dormiētes [et elegit ex nō ſine ꝑ-
ip̄is. xij.] ſeu fecit ſtatuēdo vt eſſent. xij. cum illo magis cibꝰ fctā.
principales [quos ⁊ apoſtolos]. i. miſſos: ſcꝫ ad predicā
dum regnū dei [noīauit] prius quidē vocauit eos ad di
ſcipulatū: ſed modo ad apľatū. Cōſidera hic q̄ xp̄s apo
ſtolos electurꝰ orabat ꝓlixe: qꝛ erat ꝑnoctās in orōne: ⁊
ſic diutina et nocturna orōne prehabita elegit apľos: ꝑ
hoc oſtēdēs q̄ ꝓmotiōi p̄latorū in eccľia dei debēt orati
ones deuote p̄mitti: ⁊ q̄ ip̄i ꝑ deuotas orōnes: ⁊ nō ꝑ in-
ductiōes ⁊ ꝓmiſſiōes ſunt eligēdi. vñ Glo. Dñs in mon
tē aſcēdēs ad ſe vocat et eligit quos vult: qꝛ nō illorū ele
ctiōes et ſtudij: ſed diuine erat dignatiōis et gratie: vt
in apľatū vocareť. vñ ait. Nō vos me elegiſtis: ſed ego Ioh. xv.
elegi vos: ergo humanū ſtudiū vt p̄cū humanarū pecu-
nie queſtꝰ generis: ⁊ hmōi excludit dñs ab electiōe p̄la-
ti: vt in ea currat ſola grā diuina ꝓpter quā tm̄ ⁊ ꝑ quam
debet quis eligi. vñ in Ps. Aſcēdūt mōtes: ⁊ deſcēdunt Ps. ciij.
cāpi in locū. ſ. prelationis quē fundaſti eis: nō pecunia:
non carnalis affectꝰ: ſed ſola grā ⁊ electio canonica que
hodie ad ꝑniciē eccľie multipliciter corrūpitur: nō ſine
magna dei offenſa. Per hoc autem q̄ apľos inſtituit in
mōte: ſignificauit q̄ ep̄i apľorū ſucceſſores in ſuperiori Ep̄i vñ
gradu ſunt eccľie. Vñ dicūtur ep̄i ab epi qđ eſt ſupra / ⁊ diciť.
ſcopos intentio qui ſupra gregē dñicū debēt intendere /
vt eū ad ſupna valeant erigere. Sed heu multi ex eis in
feriores ī opere ſunt: et nec ſibi / nec alijs ꝓſunt: et ſic no
men ſine re tenēt. Sicut aūt in vocatione fuit cōmēda- Duodena
tio gratie: ſic ī nūero cōgruētia figure: nā duodenarius riꝰ nūerꝰ
apľoꝝ numerꝰ in multꝭ eſt figuratꝰ. Iſti enī. xij. apľi ſub ⁊ duode-
figura loquēdo ſūt p̄mo. xij. patriarche totū populū xp̄i naria mul
anū ſpūaliter generādo. Scđo. xij viuētes fontes in he- ta.
lym doctrinis ſuis eccleſiā ⁊ mūdū irrigando. Tertio Ge. xxxv.
xij. lapides p̄cioſi in veſte pōtificali exēplis ſctīs eccle Exo. xv.
ſiā adornādo. Quarto. xij. panes ſupra mēſam ꝓpoſitio Eiuſdem
nis animas v̄bo reficiēdo. Quinto. xij. p̄ncipes tribuū xxviij.
precepta ſalutaria ꝓmulgādo / et eccleſiā ſalubriter gu j. Re. xxj.
bernando. Sexto. xij. exploratores terre ꝓmiſſionis fu- Geñ. xxv.
turā vitā ꝑ contēplationē inquirēdo: et poſtea deuotis Ioſue. ij.
annunciando. Septimo. xij. lapides de iordane ſublati
mundi fluxum contēnendo. Octauo. xij. lapides altaris Ioſu. iiij.
xp̄i ſacrificiū in ſe portādo. Nono. xij. vituli dño īmolati Exodi.
pro xp̄o martyriū ſuſtinēdo. Decimo. xij. boues ſub ma xxiiij.
ri eneo baptiſmi gratiā p̄dicando et miniſtrādo. Unde ij. Pa. iiij
cimo. xij. leunculi in throno ſalomonis tyrannos mūdi. iij. Reg. x
vincēdo / et obſtinatos cōminatione penarū inferni terrē
do. Duodecimo. xij. ꝓphete de futuro tempore eccleſiā
admonēdo. Tredecimo. xij. hore diei vite xp̄iane tēpo-
ra ordinādo. Quartodecimo. xij. porte ciuitatis poteſta Ioh. xj.
te clauiū regnum celorū aperiendo. Quintodecimo. xij.
fundamenta ciuitatis eccleſiā meritis ⁊ precibus ſuſtē
tando. Sedecimo. xij. ſtelle in corona ſponſe eccleſiā do
ctrinis et miraculis illuſtrando. Sꝫm Bedā etiā hūc nu Beda.
merum apľorū inſtituit certa cauſa myſterij: vt ſcꝫ mūdi
ſalutē quā verbo p̄dicarent ſuo quoq̄ numero cōmenda
rent. Ter enī quattuor. xij. faciūt: et totidē apľi ad p̄di-
candū miſſi ſunt: qꝛ ꝑ eos fides ſancte trinitatis in quat-
tuor mūdi partibꝰ p̄dicanda erat: vt quadratū orbē fide
ſancte trinitatis inſignirēt. Vñ ⁊ de ciuitate ſctā hieru Apo. xxj.
ſalē deſcēdēte de celo a deo ſcriptū eſt: qꝛ erāt ab oriēte
porte tres: et ab aquilone porte tres: et ab auſtro porte
tres: ⁊ ab occaſu porte tres. Vbi figuraliter oſtēdebať /
qꝛ p̄dicātibꝰ apľis apľorūq̄ ſucceſſoribꝰ cūcte ꝑ orbeꝫ
nationes in fide ſctē trinitatis eccleſiā eſſent ingreſſuri.
Sm Hiero. Fecit vt eſſent duodecim / vt ſint ip̄i ſup thro Hiero.
nos. xij. iudicātes. xij. tribꝰ iſrael. Vel cū duodenariꝰ cō
ſtet ex duplici ſenario / q̄ eſt numerꝰ ꝑfectiōis: ſignifica-
re voluit q̄ duplex ꝑfectio: ſcꝫ vite ⁊ ſciētie / ſiue operis
et ſermōis: debēt eſſe in his q̄ habēt apoſtolicū officiū.
Noīa aūt apľoꝝ quos elegit ſunt hec q̄ ſequunť. Simō Apľorū
quē poſt cōuerſionē cognominauerat petrū / et andreas nomina.
frater eiꝰ: iacobus zebedei / ſcꝫ filius / et iohānes frater
eius: impoſuit his duobꝰ noīa: bonarges. i. filij tonitrui:
qꝛ ſepe audierūt terrificā vocē: ⁊ tonitruū patris ꝑ nubē

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

de filio tonātis: philippꝰ / et bartholomeus / thomas / et mattheꝰ publicanus / iacobus alphei .ſ. filiꝰ qui ⁊ iacobꝰ iuſtus ꝓpter ſctitatē vite: ⁊ minoꝛ / qꝛ poſterioꝛ in vocatione: ⁊ frater dñi / ꝓpter ſimilitudinē eſt vocatꝰ: ⁊ ſimon chananeus frater eiꝰ a chana vico ſeu villa galilee / q̄ et zelotes eſt dictꝰ: chana enī zelus / ⁊ chananeꝰ zelotes .i. emulatoꝛ dr̄: et thadeus ſimiliter frater eius q̄ ⁊ iudas iacobi .ſ. frater eſt vocatꝰ: et iudas ſcariothes a ſcarioth

Iude in apl̃atum electio

vico iudee in quo oꝛtus eſt / eſt noīatꝰ. Hic inter apl̃os eligit̃ / ad oſtēdēdū ꝓphetiā dauid eſſe completā: q̄ dñs ieſus tradendus ꝑ diſcipulū predicitur: et ad excuſationem bonoꝝ qñ in cōgregatiōe coꝝ aliquis malus repe-

Ps̄.xl. Auguſti.

ritur. vñ Aug. Nō audeo mihi arrogare ꝙ domus mea ſit melioꝛ cetu apl̃oꝝ. Item ſm eundē aug. vt ipo malo vtens bene et ſue paſſionis impleret diſpoſitū: ⁊ eccl̃ie

Ambro.

ſue tolerādoꝝ maloꝝ p̄beret exemplū. Inſuꝑ ſm Amb. Proinde eligit̃ vt oſtendat̃ qꝛ magna eſt veritas / quam nec aduerſariꝰ miniſter infirmat: voluit deſeri: voluit ꝓdi: voluit ab apl̃o ſuo tradi: vt tu a ſocio ꝓditꝰ modera-

Theophilus.

te feras tuū erraſſe iudiciū: periſſe bñficiū. Itē ſm Theophilū. Ut diſcamus ꝙ deus nō repellit aliquē propter futurā maliciā: ſed ꝓpter p̄ſentē virtutem dignū habet.

Nomiatiōnis apoſtoloꝛum cauſe.

¶ Noīat autē apl̃os ꝓprijs noībꝰ / vt pſeudo ⁊ falſi apl̃i qui futuri erant excluderent̃ / et ab oībus vitarent̃: nec quiſꝫ auderet aliū inſcribere catalogo apl̃oꝝ. Itē vt tā noīa apl̃oꝝ q̄ ſibi credentiū oſtenderent̃ ſcripta eſſe in libꝛo vite. Combinat vero eos ac duos: et duos noīatim exprimit / in ſignū mutue dilectionis et appꝛobationis iugalis ſocietatis. Itēꝫ vt mutuo ſe iuuātes eſſent foꝛtioꝛes: et inſuꝑ cōtra dolū in fidei cōfeſſione / ⁊ cōtra

Auguſti.

cōflictū in toꝛmentoꝝ toleratiōe. Ut autem dicit Aug. Elegit hos diſcipulos: quos ⁊ apl̃os noīauit humiliter natos / ihonoꝛatos / illitteratos: vt q̄cq̄d magnū eſſēt et

Ambroſi.

facerent / ipſe in eis eſſet et faceret. vñ ⁊ Amb. Similiter aduerte celeſte cōſiliū. Nō ſapientes aliquos: non diuites: nō nobiles: ſꝫ piſcatoꝛes et publicanos quos dirigeret elegit: ne traduxiſſe pꝛudētia: ne redimiſſe diuitijs: ne potētie nobilitatiſꝫ auctoꝛitate traxiſſe aliquos ad ſuā gratiā videretur: vt veritatis ratio nō diſputatiōis

Montana petēdi ratio.

gratia pꝛeualeret. hec Amb. Ad montana ergo dñs conſcendit: vt a turbis recederet ⁊ quiete oꝛaret: et familiariter apl̃os eligeret et inſtrueret: vt et turbas ad altioꝛa traheret: ſed turbis aſcēdere nō valentibꝰ ſequuntur diſcipuli eius. Uoluit etiā docturus in montē aſcendere / vt altioꝛa pꝛecepta daturus de altis ea pꝛedicaret. Et q̄ minoꝛa legis p̄cepta filijs iſrael in mōte dederat: maioꝛa diſcipulis euāgelicis in monte dare voluit / vt ſe eundē deū oſtenderet: qui legem et euangelicā vitā dedit. Poſt electionē itaꝫ apoſtoloꝝ voluit eos de operibꝰ ꝑfectionis inſtruere: qꝛ ad gradū maioꝛē ꝓmoti debent

Beda cur in mōtem aſcēderit.

cognitionē maioꝛē habere. vñ Beda. ¶ Myſtice mons ille ī quo apl̃os elegit dñs altitudinē deſignat iuſticie / qua inſtruendi erant / et quā pꝛedicaturi hoībꝰ. Nam qꝛ miſſurus erat eos ad pꝛedicandū euangeliū regni celeſtis: merito ꝑ ſublimitatē loci in quo electi ſunt amonere voluit eos. nō ī īfimis deſiderijs animi diſſoluere: ſꝫ ad ſuꝑna deſiderāda et querēda ſemꝑ erigere debere. Sic etiā legē daturus pꝛioꝛi ppl̃o ſuo in monte apparuit: de mōte que agēda eſſent innotuit. vñ ⁊ glo. Aſcēdit quippe mons in montē / vt altioꝛa virtutū culmina doceret: ⁊ eccleſiā ſuꝑ quā ſedet pꝛedicās p̄ceptū dñi ſublimiꝰ erigendā oſtenderet: quā eadē doctrina vſꝫ ad finē ſeculi plenius erudiret. Quāuis ergo ibidem docere poterat vbi erat: in montē tamē ad p̄dicādū aſcēdit / in ſignū ꝙ in montē et altitudinē virtutū debet aſcēdere qui p̄di-

Chryſo.

care vult et iuſtitiā dei docere. vñ Chryſ. In veritate cōſiſtere debet qui iuſtitiā docet ⁊ audit: nemo enim poteſt in valle ſtare: et de mōte loqui. Ubi ſtas inde loquere: aut vnde loqueris ibi ſta. Si animus eſt in terra: quō de celo loqueris? Si de celo loqueris: in celo conſiſte. Et ſi iuſtitiā facere nō vis: quō magiſtrū iuſtitie audis? Ut quid magiſtrū vocas: cuiꝰ nō vis eſſe diſcipulꝰ? vñ

Richar.

Richar. Qꝛ aūt docturꝰ diſcipulos in mōtē aſcēdit: hoc nobis inſinuat ꝙ qui ſacre doctrine verbū diſpenſat: nō in valle pꝛaui operis: nō in cāpo effrenate diſſolutionis conſiſtere debeat: ſed in montē ſpiritualis cōuerſatiōis ꝑ exercitia virtutū ⁊ exhibitionē bonoꝝ operū aſcēdat:

Eſa.xl.

ſicut ſcriptū eſt. Super mōtem excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon.

Oratio.

Domine ieſu xp̄e / qui ꝓpter ineſtimabilem miſericoꝛdiā tuā in mundū veniſti: vt pctōꝛes ab erroꝛibꝰ ad penitentiā reuocares: et ex his q̄ plures dignatus es eligere in tuos ſecretarios et diſcipulos ſp̄ales: reuoca miſericoꝛs deus me miſerū pctōꝛē errantē amplectere redeuntē ꝯfoꝛta dolentem: inſtrue ignoꝛantē / ac tādē me (licet indignū) cū diſcipulis tuis admittens totaliter a deſiderio terrenoꝝ leues: et mētē oīno ad celeſtia transferas: vt audiā ⁊ intelligā verba tua: et opere cōpleā vniuerſa. Amen.

¶ De ſermone domini in mōte: et pꝛimo de octo beatitudinibus. Capl̃m. xxxiij.

Post hec dñs ieſus fecit ſermonē pulcherrimū ⁊ copioſum: quē (vt dicit Aug.) Si q̄s pie ſobrieꝫ cōſiderauerit / inueniet in eo q̄tum ad moꝛes optimos ptiēt ꝑfectū vite xp̄iane modū: et iſtū ſermonē oībus pꝛeceptis / q̄bꝰ chꝛiſtiana vita infoꝛmat̃ eſſe ꝑfectū.

Sermo dñi ī monte.

Hunc ſermonē Matth. ⁊ Luc. varie narrāt: ⁊ ob hoc q̄dā dicūt dñm pꝛius ſermonē feciſſe diſcipulis tm̄ ī ſuꝑcilio mōtis ſedēdo ꝑ modū doctoꝛis / ⁊ hūc narrat mattheꝰ: et poſt in latere montis cōiter turbis ⁊ diſcipulis aliū ſimilē ſtando ꝑ modū pꝛedicatoꝛis: ⁊ hūc narrat lucas. Alij vero dicūt dñm pꝛiō ſediſſe cū diſcipulis ī ſuꝑcilio mōtis: et electis .xij. deſcendiſſe ad aliquā planiciē in latere montis eiuſdem: et ibi vnū ſermonē ſimul cū turbis et diſcipulis habuiſſe / quē vterꝫ euangeliſta narrat diuerſimode / eadē tñ rei veritate. Sed p̄mū ꝯuenientiꝰ tenet̃: et veritati magis ꝯſētire videt̃.

Mat. v. ⁊ Luce. vj.

Et ex hoc inoleuit ꝯſuetudo in eccl̃ia / ꝙ qñ fit ſermo turbis ⁊ ſecularibꝰ / ſtat p̄dicatoꝛ: vt iuitās ad pugnā et operationē. qñ clericis et religioſis ſedet / vt inuitās ad quietē ⁊ cōtēplationē.

Sedendi et ſtandi p̄dicādo mos.

¶ Pꝛoponit autē dñs ieſus in pꝛincipio ſui ſermonis octo beatitudines ſeu virtutes: et ſubnectit p̄mia ſingulis beatitudinibꝰ ſeu virtutibꝰ coꝛreſpōdētia.

Beatitudies octo

Unde ponit̃ ibi aliquid ꝑ modū meriti: puta beati ⁊c. et aliqua ꝑ modū pꝛemij: puta quoniā ⁊c. Pꝛimū enī ptinet ad beatitudinē meriti. Scđm vero ad beatitudinē pꝛemij. Sed qui deſiderat cōſequi pꝛemiū: ſtudeat p̄mo habere meritū. vñ Aug. Nemo quippe inueniri poteſt: q̄ beatus eſſe nolit. Sed o ſi hoīes quō deſiderāt mercedē: ſic opus mercedis nō recuſarent? Quis nō alacriter currat: cū ei dicit̃ beatus eris? Libēter audiat: et cū dicit̃ ſi hec feceris. Nō recuſet̃ certamē ſi diligit̃ pꝛemiū: ⁊ accendatur animus ad alacritatem operis cōmendatione mercedis. hec Aug.

Auguſti.

Beatitudo quippe dicit̃ dupliciter Uno modo in ſpe: ſicut habet̃ in via. Alio mō in re: ſicut habet̃ in patria. Beati ſunt ergo excellētes ī virtute beatitudine vie per gratiā: beatificandi beatitudine patrie ꝑ gloꝛiā.

Btitudo dupliciꝰ dicitur.

Uel ſm Aug. Nō inde beati ſunt: qꝛ paupꝛes ſpū: ſꝫ qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ: ⁊ ita de alijs ſuo modo. [Docebat] ergo [eos dicēs. Beati pauperes ſpū] .i. voluntate et electione / nō neceſſitate vel ſimulatiōe [qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ] qđ eſt pꝛimū coꝛreſpōdens merito eoꝝ.

Paupertas ſpūs.

Ubi ſciendū ꝙ paupꝛtas ſpūs ſumit̃ hic ꝓ abſtinētia ab amoꝛe mūdi .i. ab amoꝛe eoꝝ q̄ in mundo ſunt: ⁊ q̄ amatoꝛ mūdi cōplectit̃: et ſic eſt plenaria oīm delectabiliū abdicatio: oēs delectatiōes q̄ ſunt in diuitijs / delitijs / ⁊ honoꝛibꝰ cōtēnens. Et ideo beatitudo iſta pōt intelligi dupl̃r. Uno mō ꝓ ꝯtēptu diuitiarū ⁊ carnaliū voluptatū. Scđo ꝓ ꝯtēptu ſui ⁊ ꝓpꝛie excellētie: vt etiā bonꝰ ſe inutilē et ceteris reputet inferioꝛē. Cōtēptꝰ aūt diuitiarū naſcit̃ ex ꝯtēptu ſui: qui enī veraciter ⁊ humiliter ꝓpter deū ſe cōtēnit / tꝑalia q̄ ꝓpter ſe ſunt / faciliter etiā cōtēnit: nec magno pꝛecio exterioꝛa eſtimat: q̄ ſe interiꝰ nō curat. Sic ergo paupertas ſpūs implicat virtutē voluntarie ꝓpter xp̄m egeſtatis: et etiā vere humilitatꝭ. Et ſm vtrūꝫ intellectū hec beatitudo pꝛimū tenet locum.

Btītudo pꝛima.

Scđm pꝛimū q̄dē intellectū: qꝛ paupꝛtas eſt p̄ma ꝑfectio volētiū ſeq̄ xp̄m: ⁊ totiꝰ ſp̄ualis edificij fundamētū. Nō enī pōt expedite ſeq̄ xp̄ꝫ paupꝛtatꝭ ſpeculū q̄ oneratꝰ eſt rebꝰ tꝑalibꝰ. Nec eſt liber / ſꝫ ſeruꝰ q̄ aī affectionē ſubijcit iſtis rebꝰ trāſeūtibꝰ. Eiꝰ enī rei quā affectuoſe diligo: me ſeruū ſpōte ꝯſtituo. Et iō nihil ē amādū: niſi ipe deꝰ / vel aliud ꝓpter deū. vñ Amb. Pꝛimā beatitudinē

Ambroſi.

hāc vterꝫ euāgeliſta poſuit: oꝛdine enī pꝛima eſt: et parens q̄dā gn̄atioꝫ ꝟtutū. Qꝛ q̄ ꝯtēpſerit ſcl̃aria: ipe merebit̃ ſempit̃na. Nec pōt q̄ſꝫ meritū regni celeſtꝭ adipiſci: q̄ mūdi cupiditate poſſeſſus emergēdi nō hꝫ facultatē. Silr̃ quo ad intellectū ſcđm: qꝛ humilitas opponitur initio oīm vitioꝝ .ſ. ſuꝑbie / q̄ inter oīa vitia tenet pꝛinci-

Auguſti.

patū. Uñ aug. Recte hic intelliguntur paupes ſpū: humiles ⁊ timentes deū .i. nō habētes inflantem ſpm̄. Nec aliūde oīno incipere opoꝛtuit beatitudinē. Sic q̄dē ꝑ-

Eccl̃i.j. Eiuſđ. x. Chryſo.

uenit̃ ad ſummā ſapiētiā. Initiū aūt ſapiētie timoꝛ domini: qm̄ ⁊ a ꝯrio initiū oīs pctī ſuꝑbia deſcribitur. vñ ⁊ Chꝛyſo. Sicut cetera vitia dep̄mūt ad īferos / ⁊ maxie ſuꝑbia: ſic vehūt ꝟtutes ad celū / maxime aūt hūilitas. hec Chꝛy. Cupidi ğ ⁊ ſuꝑbi appetāt ⁊ diligāt regna terraꝝ [beati] autē [pauperes ſpū] .i. ſp̄uali volūtate / vel ſui reputatione [qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ] nūc in ſpe / ⁊ in futuro erit in re. Et bene p̄miū merito reſpōdet vt indigētie et humiliatione copioſitas ⁊ exaltatio ſuccedat. In regno enī intelligit̃ oīmodo ſufficientia ⁊ excellentia q̄ bñ ꝓmittit̃ in celis q̄ talia cōtēpſerūt in terris. Deinde

Scđa btītudo

ſequit̃ ſcđa. [Beati mites / qm̄ ipſi poſſidebūt terram.] Poſt paupꝛtatē ſequit̃ mititas: q̄ enī pauperē multis laceſſit̃ iniurijs: ⁊ ideo neceſſariū eſt ꝙ ſit mitis vel māſue-

Mitis et manſuetꝰ differunt

tus: qđ idē eſt ſm rē: ſꝫ differūt noīe. Mitis enī eſt q̄ aliū nō offendit: māſuetꝰ q̄ ſe offendentes tolerat. Uñ māſuetus dr̄ quaſi manu aſſuetꝰ: cui facile eſt ſuſtinere: nō malū ꝓ malo reddere: mitꝭ ꝟo q̄ nulla animi accēſione turbat̃ / ſed iugiter in animi bonitate ꝑſeuerat. Et ſm h̄ mitis dr̄ in affectu: māſuetꝰ in effectu. Mites ergo ſm rem ſunt hoīes māſueti / modeſti / ⁊ hūiles in fide ſimplices: ⁊ ad omnē iniuriā patiētes: q̄ nullā amaritudinē aī ſentiunt: ⁊ cū irritati fuerint: nec cogitāt facere malū nec faciūt: cedūt impꝛobitatibꝰ / ⁊ nō reſiſtūt malo: ſed vincūt malū in bono. Et vere [beati mites / qm̄ iſti poſſidebunt terrā] .ſ. duplicē .i. coꝛpoꝛis ꝓpꝛij quā gerūt / ⁊ paradiſi quā querūt. Terrā inꝫ coꝛpoꝛis ꝓpꝛij: qꝛ mites hñt dñium ſui / ſed nō iracūdi: qꝛ nō ſubijciūt ſenſualitatē rōni. Itē terrā paradiſi: mites enī q̄ete ⁊ pacifice poſſidet dominꝰ ī terra moꝛientiū: ⁊ ideo lege viciſſitudinis mites poſſidebūt dñm in terra viuentiū. Et ſm Glo. qm̄ ſeipſos in pꝛeſenti poſſident: hereditatē patris ī futuro poſ-

Auguſti.

ſidebunt. vbi Aug. Tūc vere poſſidebis terrā qñ inheſe-

Poſſidere terrā.

ris ei q̄ fecit celū ⁊ terrā. Hoc eſt enī eſſe mitē nō reſiſtere deo tuo. Ut in eo qđ bñ facias / ipſe tibi placeat / nō tu tibi. In eo autē ꝙ mala iuſte pateris: ipe tibi nō diſpliceat / ſed tu tibi. Neꝫ enī pax eſt: qꝛ placebis ei / diſplicēs tibi. Diſplicebis enī ei: placēs tibi. hec Aug. Rixentur ergo īmites: ⁊ dimicēt ꝓ terrenis ⁊ tꝑalibus rebus. Beati aūt mites: qm̄ ipſi hereditate ac īmobiliter ⁊ ſolide poſſidebūt terrā eterne beatitudinis. Ad hoc enī homies feroces mouēt guerras: ⁊ lites ſequētes motꝰ iraſcibilis / vt q̄ſi ſecuri poſſideāt terrā deuictꝭ inimicis: ⁊ ideo illis qui ſunt totaliter q̄etati a motibꝰ iraſcibilis: bñ ꝓmittit̃ poſſeſſio pacifica terre viuētiū: de qua pelli

Terra.

nō poſſūt ab aduerſarijs. Significat enī terra ſm aug. quādā ſoliditatē ⁊ ſtabilitatē hēditatꝭ ꝑpetue: vbi aīa ꝑ bonū affectū tanꝫ in loco ſuo req̄eſcit ſicut coꝛpus ī terra: ⁊ inde cibo ſuo alitur ſicut coꝛpꝰ a terra. Ipſa eſt

Beda.

requies ⁊ vita ſctōꝝ. Si ergo (vt dicit Beda.) celoꝝ regnū pauperibꝰ / et terra mitibꝰ ꝓmittitur: q̄d ſuꝑbis et cōtētioſis niſi infernꝰ relinquet̃? Deinde ſequit̃ tertia.

Tertia beatitudo.

[Beati q̄ lugēt: qm̄ ipſi cōſolabunt̃] Hec tertia btītudo recte pꝛimā ſeq̄tur ⁊ ſecūdā: poſt ꝯtēptū namꝫ mundi ꝑ paupꝛtatē: poſt quietē mētis ꝑ māſuetudinē: vacans homo ſibi / ⁊ cōſiderās ſtatū ſuū nihil inuenit / nec ī ſe / nec ī alijs

Lugendi ratio. Apoc. xxj. Bernarđ Maximꝰ. Lachrymarū cōmēdatio.

niſi materiā luctꝰ et flebile: ⁊ ideo incipit lugere. Eſt aūt lugēdū nō ꝓpter tꝑalia dāna: ſed ꝓpter ſp̄ualia detrimēta. Et ꝟe beati q̄ lugēt: qm̄ deꝰ eos ꝯſolādo omnē lachꝛymā ab oculis eoꝝ abſterget. vñ ber. Felix lachꝛyma que manu pij dñi meret̃ abſtergi. vt dicit Maximꝰ Lachꝛyme veniam non poſtulant: ⁊ tñ merent̃ cauſā: nō dicunt: ⁊ tñ miam conſequunt̃: qꝛ ſermo interdū nō totū ꝓfert negociū: lachꝛyma vero totū ꝓdit affectū. Conſolabunt̃ aūt lugētes / ⁊ hic et in futuro. In p̄ſenti enī cōſolationes ſpirituales conſolante ſpū ſancto q̄ paracletus .i. cōſolatoꝛ dr̄ / recipiūt penitētes. Cōſolabunt̃ ⁊ in futuro / cū ad gloꝛiā ꝑducēt̃: vbi gaudiū ⁊ letitiā obtine-

Chryſo.

bunt: qꝛ ſm Chꝛy. hmōi luctum dñs ꝑpetui gaudij conſolatione cōpenſat. vt aūt dicit idē Chꝛyſ. Lugēdū eſt et vere lugendū p̄ſentis vite tēpus: in quo tantā maloꝝ labem: tantaꝫ quotidie videmꝰ flagitia cumulari: que ſi velis conſiderare ꝑ ſingula: nunꝫ te poteris a lachꝛymis tēperare. Etenim ſi quis extriſecus vndecūꝫ adeſſet: et p̄ceptoꝝ xp̄i ac noſtre cōuerſationē et ꝑturbationem videret inimicos nos eſſe / et cōtrarios p̄ceptoꝛum xp̄i iudicaret: et quaſi q̄ ſtudiū quoddā habuerimꝰ contraria in oībꝰ gerere q̄ ille mādauit. hec Chꝛyſ.

Lugēdū quid eſt.

¶ Et ſciendū ꝙ quinꝫ ſunt cauſe luctꝰ: quarū due reſpiciūt culpā: ſcꝫ ꝓpꝛiā / et alienā. due penā .ſ. p̄ſentē / ⁊ eternā. quinta gloꝛiā celeſtē. Lugendū eſt ergo in hac vita. Pꝛimo pꝛo pctīs et miſerijs ꝓpꝛijs. Scđo ꝓ pctīs et miſerijs alienis. Tertio ꝓ incolatu p̄ſentis miſerie. Quarto pꝛo periculo et dubio pene eterne. Quinto ꝓ dilatiōe gl̃ie.

Luctus cauſe quinꝫ.

Et ideo [beati q̄ lugent] ſcꝫ in p̄ſenti [qm̄ ipi cōſolabunt̃] plenarie in futuro: ꝯtra quinꝫ luctꝰ pꝛedictos: cōtra pꝛimū de pctōꝝ remiſſiōe: cōtra ſcđm de ꝓximoꝝ bonoꝝ ſalute / ⁊ maloꝝ cōdēnatione: cōtra tertiū de huius exilij liberatione: cōtra quartū de euaſione pene future: cōtra quintū in gloꝛie adeptione: et tūc poterūt dicere cū

Cōſolationes lugentium.

pſ̄. Scđm multitudinē doloꝝ meoꝝ in coꝛde meo: ꝯſolationes tue letificauerūt animā meā. Huic ſentētie cōcoꝛ. Greg. q̄ dicit. Quattuoꝛ ſunt qualitates q̄bꝰ iuſti viri aīa in ꝯpūctione vehemēter afficit̃: cū aut maloꝝ ſuorū reminiſcit̃ / cōſiderās vbi fuit: aut iudicioꝝ dei ſentētiā metuens / ⁊ ſecū querēs cogitat vbi erit: aut cū mala huiꝰ vite p̄ſentis ſolerter attendēs merēs cōſiderat vbi eſt: aut cū bona ſuꝑne patrie contēplat̃: q̄ qꝛ nondū adipiſcit̃ lugens conſpicit vbi nō eſt. hec Greg.

Ps̄. xciij. Gregoriꝰ Cōpūctionis īcitamenta.

Gaudeant ergo vani in hoc mūdo: beati autē q̄ lugēt qm̄ conſolabūtur in celo. Cōgrue aūt lugentibꝰ ꝓmittit̃ et p̄paratur eterna cōſolatio: vt qui triſtati ſunt in p̄ſenti gaudeāt in futuro: ⁊ tꝑalē amittētes letitiā: ꝑfruant̃ eterna. ¶ Deinde ſequit̃ quarta. [Btī q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſtitiā: qm̄ ipſi ſaturabunt̃] hec quarta beatitudo recte ſequit̃ tres p̄dictas: q̄ enī mūdana ꝯtēpſit / ac moꝛes māſuetudine rexit et defectus luxit: iam poteſt eſurire et ſitire iuſtitiā: qđ

Quarta btītudo.

nō pꝛius potuit: qꝛ ſm Amb. eger cū in graui moꝛbo eſt nō eſurit. Pꝛime vero tres a ſeculo neq̄ q̄ eripiūt: paupꝛtas enī diuitias abijcit: māſuetudo iniurias nō ſentit: luctus cōmiſſa diluit: que vero ſequunt̃ ad celū erigunt:

Ambroſi.

Quarū pꝛima eſt nō tam iuſtitia q̄ eſuries ſiue deſideriū iuſtitie: qꝛ in p̄ſenti ꝑfectā iuſtitiā nō poſſumus habere: ſed poſſumus eſurire. Uñ dicit [Beati q̄ eſuriūt et ſitiūt iuſtitiā] id eſt cū omni deſiderio: ⁊ vehemēter ad modū eſurientis ⁊ ſitiētis appetūt eā. ſm Bedā nos inſtituēs: nūꝫ nos ſatis iuſtos eſtimare debere: ſed quotidiano iuſtitie ſemꝑ ardere ꝓfectu. vñ Hiero. Nō ſufficit nobis velle iuſtitiā: niſi iuſtitie patiamur famē: vt nūꝫ nos ſatis iuſtos: ſed ſemper eſurire opera iuſtitie intelligamꝰ.

Eſuries iuſtitie Beda. Hieroni.

Et accipit̃ hic iuſtitia ſm ꝙ eſt virtꝰ generalis ad oēs qua declinat̃ a malo ⁊ fit bonū: ſm ꝙ homo ab ea generaliter iuſtꝰ dr̄ ꝑ exercitiū virtutū: qꝛ ſm Chꝛyſ. Eſurit iuſtitiā qui ſm dei iuſtitiam deſiderat cōuerſari: hāc iuſtitiā et vite rectitudinē / nō ſolū in nobis: ſed et in oībus alijs appetere debemꝰ.

Iuſtitia. pſ̄. xxxvj. Chryſ.

Et hoc eſt iuſtitia q̄ tribuit vnicuiꝫ qđ ſuū eſt deo / ꝓxīo / et ſibi. Deo tria .ſ. honoꝛē creatoꝛi: amoꝛē redemptoꝛi: timoꝛem iudici. Pꝛoximo tria: obedientiā ſuperioꝛi: concoꝛdiā pari: beneficentiā inferioꝛi. Sibi tria: mundiciā coꝛdi: cuſtodiam oꝛi: diſciplinā carni.

Iuſtitia tribuens tribꝰ ſua.

Et vere beati qui eſuriūt / et ſitiūt iuſtitiā: qm̄ ipſi ſaturabunt̃: vt q̄ per eſuriē et ſitim iuſtitie merētur: per ſaturitatē gl̃ie pꝛemient̃: et conatū quē paſſi ſūt in merēdo: reficiat pꝛemiū in ꝑficiendo. Que ſaturitas reddet̃ ī vita btā: de qua dicit pſ̄. Satiaboꝛ cū apparuerit gl̃ia tua. In pꝛeſēti quoꝫ reddit̃: qꝛ ſicut auaricia ſitit aliena et eſurit: ſic ꝑ iuſtitiā ſaturatꝰ ꝯtētus eſt ſuis: et aliena nō cupit. Nō ſolū itaꝫ illi q̄ faciūt iuſtitiā ſeu iuſtitie opus: ſed etiā qui eā eſuriūt ⁊ ſitiūt .i. q̄ eā facere cōcupiſcūt: et ſi nō poſſūt facere quod deſiderāt: tñ beati ſunt / qꝛ quātum in ipſis eſt faciunt quod deſiderāt: et iſti q̄dē ſaturabunt̃ qñ oīa eoꝝ deſideria ꝯplebunt̃. vñ Aug.

Ps̄. xvj.

Qui ꝑfecte nouit: et ꝑfecte amat iuſtitiā / iam iuſtus eſt: etiā ſi nulla exiſtat ſm eam foꝛiſecus ꝑ mēbꝛa coꝛpoꝛis operādi neceſſitas. Deſiderāt ergo alij vana q̄ eos ſatiare nō poterūt [beati aūt q̄ eſuriūt et ſitiūt iuſtitiā: qꝛ ipſi ſaturabunt̃] hic ꝓ modulo: ſed plenarie in futuro. Deide

Auguſti.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Quinta btitudo. ſequit quinta[Beati miſericordes:qm̄ ipſi mīam conſequent.] Poſt iuſtitiā recte pōit miſericordia:qꝛ vna nō debet eſſe ſine alia:ſed altera ab altera tēperari. *Mīa temperata.* Nā miſericordia ſine iuſtitia deſcēdit ad diſſolutionē:iuſtitia ſine miſericordia deſcēdit ad crudelitatē:vna cū alia īcedit ſm equitatem. *Mīa q̄d ē* Eſt aūt miſericordia miſeria cordis ſup malo:vnde dicuntur miſericordes/quaſi miſerū coꝛ habētes:qꝛ alterius miſeriā quaſi ſuā reputāt:et de malo alteriꝰ/quaſi de ſuo dolēt. Miſericordia eſt dimittere iniurias illatas/ac omnē rancorē et odiū:et dare quodcūqꝫ poteſt ſpūale/et corporale ſubſidiū. *Mīe exhibende ordo.* Miſericordie aūt exhibēde is eſt ordo:vt prius ſit ſuper malo proprio. ſm illud eccī. Miſerere aīe tue placens deo: *Eccī.xxx* deinde ſup ꝓximi malo eiꝰ defectibꝰ ꝯdeſcēdēdo: cuiꝰ finis eſt ꝓ alio mori:exemplo xp̄i qui ꝓ nobis ex miſericordia dedit ſe morti. *Mīa triplex* Eſt igit miſericordia p̄ma ꝓpria ad ſeip̄m ꝑ penitentiā. Scd̄a fraterna ad ꝓximū per beneficentiā. *Amos.vj.* Eſt tertia filialis ad deū ꝑ compaſſionē:ſed heu qꝛ nihil cōpatiunt ſup cōtritiōe ioſeph. Prima ꝯſequit miſericordiā in remiſſiōe oīs culpe. Scd̄a cōſequit miſericordiā in diminutiōe pene/⁊ interceſſoꝝ multiplicatione:qui enī diminuit alteriꝰ penā:meret ſue diminutionē. Tertia ꝯſequit miſericordiā in adeptiōe gl'ie:qꝛ *Rom̄.viij* ſm apl'm. ſi cōpatimur ⁊ cōglorificabimur. Sed vt dicit *Ambro.* Amb.qui cōpatit:nō ꝑfunctorie cōpatit:ſed vt tribulatiōes xp̄i in corpore ſuo impleat:ſicut implebat ⁊ paulꝰ. Igit ſtudioſe circa miſericordiā inſiſtere debemus:qꝛ in oībus miſericordia dei indigemꝰ. Hec virtus tanta eſt ꝙ ea pre ceteris deo/quaſi ſibi propria attribuatur: *Mīelaus in orōne eccleſie.* vñ dicit. Deus cui propriū eſt miſereri ſemꝑ ⁊ parcere. Hanc etiā negatā exprobrabit reprobis:⁊ impēſam cō- *Mat.xxv.* mendabit iuſtis. Maxime enī ſuccurrent opera miſeri- *Jaco.ij.* cordie in die iudicij his qui fecerint ea:qm̄(vt ait Jacobus)iudiciū ſine miſericordia fiet illi q̄ nō fecerit miſe- *Auguſti.* ricordiā. vñ Aug. Beatos eē dicit q̄ ſubueniūt miſeris: qm̄ eis ita rependet/vt de miſeria liberentur:fac et fiet: fac cū altero/vt fiat tecū. Quod egeris cū petitore tuo: *Hylariꝰ.* hoc agat deꝰ cū ſuo. vñ ⁊ Hylariꝰ. Jntantū enī deꝰ beniuolentie noſtre in oēs delectat affectu: vt miſericordiā *Chryſo.* ſuā ſit ſolis miſericordibꝰ preſtiturꝰ. vñ et Chryſ. Dñs miſericordiarū miſericordes dicit eſſe beatos:oſtēdēs vnūquēqꝫ noſtrū miam ꝓmereri non poſſe:niſi ⁊ ipſe miſericors fuerit. Et iteꝝ. videtur aūt eſſe equalis retributio/ſed et multo maior:nō eſt enī equalis humana miſericordia et diuina. Seuiant ergo tyrāni cū ſuis crudelitatibus ſine miſericordia perituri[beati autē miſericordes:qm̄ ipſi miam cōſequent]in futuro:vbi ab omni miſeria culpe et pene ſubleuabunt:⁊ in hoc ſeculo/vbi eis culpa remittitur et gr̄a largitur:cōferunt tpalia ⁊ ſubleuantur a multiplici miſeria: ꝓut ſtatus iſte patit et ſa- *Sexta beatitudo.* luti ſpūali expedire videt. ¶Deinde ſequit ſexta[Beati mūdo corde:qm̄ ip̄i deū videbūt] Sexta beatitudo optime ſexto loco ponit:qꝛ per ipſam homo ad dei imaginē que ipſiꝰ dei ꝑ cognitionē et amorē capax eſt reparatur: quā ſexta die cōditus perdidit:et ſexta etate recuperauit. Et recte poſt miam ponitur cordis mundicia:qꝛ ſm *Ambroſi.* Amb. Qui miam defert:miam amittit/niſi mūdo corde miſereat:nā ſi iactantiā q̄rit:nullꝰ eſt fructꝰ. Dicit ergo. *Cordis mūdicia.* Btī mūdo corde: nō dicit de ſuꝑficie vt fallaces hypocrite:q̄ mūdāt qđ foris eſt:nō tm̄ corpore/vt mūdani di- *Matthei.xxiij.* uites q̄ corporis ſtudēt mūdicie:ſed corde quos nō arguit cōſcientia pctōꝝ:qui declināt a malo quolibet/⁊ fa- *Mūdicie laus* ciūt oē bonū qđ poſſunt bono fine et recta intētione. Et vere ſic mūdo corde btī ſunt:qm̄ ipſi deū videbūt:qꝛ mūdicia maxime vnit ſūme btītudini:et mūdus nō niſi mū- *Ex.j.* do corde pōt videri. Illud eſt cor mundū qđ non arguit *Coꝝ.iij.* cōſciētia vlla pctī:ſed eſt templū ſctm̄ dei/ex quo cogitatiōes male nō ꝓcedūt. Si enī cor fuerit mūdū a prauis cogitatiōibꝰ:totꝰ hō erit mūdus ab iniq̄tatibꝰ:ibi enim pctā oriunt:ibi radices figūt:q̄ ſi ibi ſucciſe fuerint:non *Joh.iiij.* eſt vbi creſcāt. Deꝰ quippe ſpūs eſt:⁊ iō nō oculo carnis: *Deū videre finis.* ſed oculo cordis ⁊ mētis tm̄ videri pōt. Et ſicut oportet oculū carnis eſſe purū ⁊ mūdū vt ſolē poſſit videre/ſic lōge plꝰ oportet oculū cordis mūdū eſſe:vt poſſit deū q̄ *j.Tim̄.vj* lucē inhabitat iacceſſibilē videre:qꝛ ī eo oīs ſufficiētia nr̄a ꝯplet:et finis deſiderioꝝ nr̄oꝝ habet:q̄ ſolis mūdis *Auguſti.* corde debet. vñ Augu. Hic eſt finis amoris nr̄i. Quicq̄d bene agimꝰ:q̄cq̄d laudabiliter eſtuamꝰ:quicq̄d inculpabiliter deſideramꝰ:ad dei viſionē cū venerit plꝰ nō req̄remꝰ. Videre deū volumꝰ:ſed vide q̄d dictū eſt. Beati mūdo corde:qm̄ ipſi deū videbūt. Hoc para vñ videas. Nō enī corde/nō mūdo videre ꝑmitteris:qđ nō videtur niſi corde mūdo. vñ Amb. Emūda cor tuū:oēs pollutas *Ambroſi.* cogitationes de corde tuo abijce:nihil ſit quo tuꝰ inquinetur affectꝰ. Siplex mēs/pura ſinceritas ſit:talibꝰ ſe dñs volutabris corporis depoſitis:demonſtrare dignatur. hec Amb. Jmmūdi ergo corde q̄ in ſordibꝰ ſūt ſordeſcāt adhuc[beati aūt mūdo corde:qm̄ ipſi deum videbunt]in p̄ñti ꝑ fidē:et in futuro ꝑ ſpeciē in p̄ñti familiarius:et in futuro gl'ioſius. Hic ſm ꝙ aliq̄s eripuerit ſe a malis et bona fecerit:ſm hoc deū videt aut minꝰ aut amplius:et ibi quāto mūdicia maior:tāto viſio potētior et clarior. ¶Deīde ſequit ſeptima.[Beati pacifici:qm̄ filij *Septima btitudo.* dei vocabunt] Septimo loco ponit btītudo pacis:qꝛ in ſabbato ſeptime etatis plenarie dabit pax habētibꝰ btī- *Pacifici* tudines ſupradictas. Bene aūt poſt mundiciā pax ſequi- *Pax.* tur:qꝛ ad gradū pacis q̄ purgatꝰ eſt dirigit:nec niſi ī bona volūtate pax nutrit. vñ Amb. Cū iteriora tua vacua *Ambroſi.* feceris ab oī labe pctī:a te pacē incipis:vt ſic pacē alijs feras. Dicit ġ btī pacifici:nec dicit aīo pacati:qꝛ hoc ꝑtinet ad ſcđam btītudinē q̄ eſt mititas:ſed dicit pacifici:q̄ ſcꝫ primo in ſemetipſis pacē faciūt:⁊ q̄cquid ꝑuerſe cogitatiōis:locutionis:opiſue deprehēdūt potēter expellunt:nec aliq̄d turbationis in ſue regno dñationis eſſe ꝑmittūt:et ſi q̄d eis aduerſitatis occurrat:pacē ſuā tm̄ ſeruāt/et cūcta cū cordis ſui trāquillitate iudicāt. Deinde nō in ſe tm̄ pacē cuſtodiūt:verūetiā alios diſcordātes ſibi ad vnitatē pacis reducūt:ac ſemꝑ paci faciēde:reformāde:⁊ ꝯſeruāde:ſiue in ſe:ſiue in alijs inuigilāt. Paci *Paci cōtraria quinqꝫ.* aūt ꝯtrariant q̄nqꝫ .ſ.bella:lites:tumultus:inquietudines:⁊ moleſtie. Pacifici ergo hmōi bellis ſopiendis litibꝰ dirimēdis:tumultibꝰ ſedādis:inq̄etudinibꝰ q̄etandis:moleſtijs mitigādis inſiſtūt. Hec aūt ſūt officia filij dei:q̄ in ſe pacificus pacē reformauit in alijs: et iō de pacificis bñ dicit[qm̄ filij dei vocabunt] Pacifici etiā *Pacifici filij dei.* dicūtur q̄ totaliter etiā ꝑ affectū mentis deo ſicut ſūme bonitati cōiungūtur/et ſic nihil aliud extra ip̄m q̄runt: ſed in ipſo quietant et pacificātur. Qui et filij dei vocari merent:qꝛ filiatio dei importat aſſimilationē ad deū: propriū aūt eſt ipſiꝰ dei ſeipſo frui/et in ip̄o q̄etari. Pacifici ergo eſſe debemꝰ/vt vere ip̄m deū pacis in nobis habere mereamur:de quo ſcriptū eſt. Factꝰ eſt in pace *Pſ̄.lxxv.* locꝰ eiꝰ. vbi Aug. Pacifici in ſemetipſis ſunt:q̄ oēs ani- *Auguſti. de pacificis.* mi ſui motꝰ exponētes et ſubijciētes rōni.i.mēti et ſpūi: carnaleſqꝫ cōcupiſcētias habētes edomitas:fiūt regnū dei. Jn quo ita ordinata ſunt oīa:vt id qđ eſt in hoīe precipuū et excellēs h̄ iperet ceteris nō reluctantibꝰ q̄ ſunt nobis beſtijſqꝫ cōia:atqꝫ idip̄ꝫ qđ excellit in hoīe.i.mēs ⁊ rō ſubijciat potiori/qđ eſt ip̄a veritas vnigenitꝰ filius dei. Neqꝫ enī imperare inferioribus pōt:niſi ſuꝑiori ſe ſubijciat. Et hec eſt pax q̄ datur in terra hoībus bone vo- *Luce.ij.* luntatis. hec eſt vita ꝯſūmati ꝑfectiqꝫ ſapiētis. hec Aug. Litigēt ergo diſcordes patrē ſuū dyabolū imitantes. [Beati aūt pacifici]p̄mo ſibi deinde alijs .ſ.internā pacē et fraternā ſeruantes[qm̄ filij dei]et veri imitatores eiꝰ ī ſuꝑna pace[vocabūtur]habēt enī ſimilitudinē dei patris:qꝛ deꝰ pax ⁊ quies ſumma eſt:et oīa cū tranquillitate diſponit. ¶Deinde ſequitur octaua(Beati q̄ ꝑſe- *Octaua btitudo.* cutionē patiūtur ꝓpter iuſtitiā:qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celorū]ſm Chry. Poſita pacificorū beatitudine: ne aliq̄s *Chryſo.* eſtimaret ꝙ ſemꝑ pacē ſibi q̄rere ſit bonū:ſubdit[btī q̄ ꝑ- *Patiētes* ſecutionē patiunt ꝓpter iuſtitiā]hec etiā btītudo ꝑficit hoīem ad bñ patiendū:ſicut p̄dicte ad bñ agēdū:qꝛ ſicut ad ỽtutē ꝑtinet bene agere:ita ⁊ bene pati. Et iō poſt p̄cedētes btītudines q̄ ꝯſiſtūt in ꝑfectiōe actiōis:ſequit hec q̄ ꝯſiſtit in ꝑfectiōe paſſiōis:nā ſicut btītudo patrie diſtinguit penes aureā et aureolā:ſic btītudo vie q̄ eſt *Aurea: et Aureola.* imago q̄dā et ſimilitudo illiꝰ:p̄cedētibꝰ enī reſpōdet p̄miū auree:huic vero p̄miū aureole:q̄ hic ꝑ regnū intelligit.nā ſm Hiero. Hoc martyrio cōparat. Dicit ergo. *Hieroni.* [Beati].ſ.nō tm̄ qui operant:ſꝫ etiā[q̄ ꝑſecutionē patiūtur]ſ.patient:⁊ nō ꝓpt ſcelera ⁊ pctā ſua:ſed ꝓpter iuſtitiā.ſ.legalē q̄ includit oēm virtutē. i. ſꝫ Chry. ꝓ veritate *Chryſo.* atqꝫ pietate/⁊ ꝓ alioꝝ defenſiōe:ſolemꝰ enī iuſtitiā pro *Juſtitia.* oī ỽtute aī ponere. Et vere btī ī ſpe btīficandi in re[qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ]⁊ q̄ ad aureā:⁊ q̄ ad aureolā. Sed

nunq̄d ꝓ libertate eccl'ie me exponā morti: Jta ꝓ alijs que ſpūalia ſunt:non ꝓ agris vel redditibꝰ eccl'ie ⁊ ſimilibꝰ. Sepe enī nos opponimꝰ ꝓ his magis inducti aua- *Ambroſiꝰ* ricia q̄ iuſticia. Hmōi q̄ſtionē amb. determinās ait. Si a me petierit imperator qđ meū eſt.i.fundū meū: argētū meū/⁊ huiuſmodi:ſciat me nō refragatuꝝ/q̄q̄ oīa q̄ mea ſunt pauperum:veꝝ ea q̄ diuina ſunt imperatorie poteſtati nō ſunt ſubiecta. Si p̄rimoniū petitis inuadite:ſi corpꝰ occurrā:vultis in vincula rapere: vultꝫ ī mortē rapere voluntatis eſt mihi: nō ego me vallabo circūfuſiōe ꝑpl'oꝝ:nec altaria tenebo vitā obſecrās: ſed ꝓ altaribꝰ ⁊ ſpūalibꝰ ad ipſa ꝑtinētibꝰ immolabor. hec amb. ¶Hec octaua cōplemētū eſt aliaꝝ btītudinū ⁊ ſūma omniū coronaꝝ:tūc vt cū hō ꝑfectꝰ eſt in ceteris: tādē aptꝰ *Chryſo.* ad patiēdū aduerſa dignꝰ reperiat. vñ Chryſ. Propterea a priori ſemꝑ ſequenti viā faciēs mādato:ſeriem ⁊ cathenā nobis quādā aureā ſubtexuit. *Mandatorū dei cathena.* Cū enī q̄s humilis fuerit:erit cōſequēter ⁊ mitis:q̄ aūt mitis etiā pctā lugebit:qui vero ob pctā luget:eſurit/ſititqꝫ iuſticiā:q̄ iuſtꝰ eſt/iſte etiā miſericors:qui miſericors fuerit ⁊ iuſtꝰ:idē eſt cōpūctꝰ ⁊ mūdꝰ corde:q̄ vero talis eſt:erit etiā profecto pacificus. Porro qui iſta ꝑfecerit:erit abſqꝫ dubio etiā ad pericula preparatꝰ:nec ad maledicta ꝓſus vlla terrebit:nec ſi mala q̄qꝫ mille patiat. hec Chry. Qui ergo predictas virtutes habet beatꝰ eſt:multo aūt beatior qui has virtutes inter aduerſa ſeruare nō trepidat. Septem itaqꝫ perficiunt:ſed octaua clarificat ⁊ demōſtrat qđ ꝑfectū eſt:nā patiētia opꝰ ꝑfectū hꝫ: vt ꝑ hunc gradū *Octaue reditio ad p̄mam* ꝑficiant ⁊ ceteri tāq̄ a capite rurſus exordiēs. Vñ octaua redit ad caput ſiue ad principiū.i.ad primā beatitudinē/ꝓbans et purgās eā ſi q̄d fermēti habet admixtū: beati enī pauperes ſi ꝑſecutionē patiunt ꝓpter iuſticiam. Redit etiā ad ſecūdā ꝓbans ⁊ purgās eā:beati enī mites ſi ꝑſecutionē patiunt ꝓpter iuſticiā. Jta ⁊ ad omnes alias referēdo redit iteꝝ vtpote ꝓbatio.purgatio⁊ conſummatio eaꝝ. Debet ergo replicari ad oēs alias p̄- *Scorpiꝰ.* cedētes:ad hoc ꝙ ſunt probate beatitndines. Scorpiꝰ nō calcatus quietus iacet:aculeos nō exerit:ſed tactus ſtatim exerit pugionē ⁊ pungit. Jta ⁊ homo vacuꝰ virtute punctus vrenti verbo vel iniuria ei illata ſtatim ſicut ſerpens/ira/⁊ odio/ac verbo cōtumelioſo/⁊ impatiētia armatꝰ crepat ⁊ inſilit in illū qui eū leſit:in quo ꝓbatur et vas vacuū eē cognoſcitur. E cōtra ſancti ꝑcuſſi ī vna maxilla:p̄bent aliā:diligūt inimicos:⁊ orant ꝓ ꝑſequen- *Bernard* tibus ſe. Hic dicit Ber. ꝙ ſicut ſtelle de nocte lucent:de die aūt nō apparēt:ſic virtꝰ q̄ non apparet in proſperis: emicat in aduerſis. Vñ ſm hoc nō videt octaua ꝓprie btītudo dicēda/et ꝑ ſe diſtincta: ſed p̄cedētiū illumina- *Octaue btitudis ꝯgruētia* tio potiꝰ ⁊ cōfirmatio. Octauo aūt loco ponit:qꝛ ſignificat generalē reſurrectionem octaua etate futurā: q̄ etiā ꝑ octauas ſctōꝝ deſignat. Hec ergo circūciſioni ⁊ octaue reſurrectionis comparat:qꝛ per hāc circūcidit in nobis ⁊ aufertur ſi q̄d fermēti in nobis remāſerit:⁊ conſūmamur in oī ꝑfectiōe ⁊ ꝓbatiōe ỽtutū. Sicut enī ī octaua reſurrectiōis imutabimur ⁊ ꝑficiemur in gl'ia: ita et ꝑ hāc hic in merito ⁊ gr̄a. Et reſpōdet ſibi idē premium qđ prime.ſ.regnū celoꝝ:qꝛ illi maxime ꝑſecutionē ī mūdo patiunt:q̄ cōtēptui habent:⁊ tales ſunt maxime pau- *Pauꝑtas volūtaria* peres ſpiritu:q̄ iā a pluribꝰ deridenr. Maxime etiā conueniūt in merito:volūtaria enī pauꝑtas eſt qđdā genus martyrij:qꝛ vtrobiqꝫ oportet vincere aīm quo ad delectabilia huiꝰ mūdi. Jn regno quoqꝫ includunt duo.ſ.diuitie ⁊ dñatio:ꝓmittit ergo regnū pauperibus ꝑ reſpectū ad diuitias:qꝛ q̄ ꝓpter xp̄m abrenūciant diuitijs tēporalibꝰ:in futuro gaudebūt eternis : patiētibꝰ vero ꝑ reſpectū ad dñm:qꝛ ꝓpter xp̄m opprimunt:in futuro cū xp̄o oppreſſoribus dñabunt. Pōt etiā dici ꝙ nō eſt idē premiū vtrobiqꝫ:qꝛ ibi ꝑ regnū intelligit p̄miū auree: h̄ premiū aureole. Hoc aūt vnū p̄miū qđ eſt regnū celoꝝ: *Chryſo.* etiā in alijs eſt:ſed varie nominatū. vñ Chry. Tu vero *Regnum celoꝝ promittitur ī oībꝰ beatitudinibꝰ.* etſi nō ꝑ ſingulas btītudines regnū audias repromitti ne triſteris:⁊ ſi enī retributiones ipſas differēter appellat eas:tm̄ cūctas ad vnū celoꝝ regnū reducit:nihil enī oīno aliud niſi celeſte regnū ꝑ hec cūcta deſignat. Hec Chryſ. Videat ergo vnuſq̄ſqꝫ hec audiēs ſi in aliq̄ iſtarū beatitudinū cōtinet:⁊ ſi in aliqua ſe inuenerit ſecurꝰ ſit ꝙ btūs erit. hoc enī veritas dixit: ỽitas aūt mētiri nō *Perſecutio triplex* pōt. ¶Deīde poſt ġnalē ſn̄iam ſubdit ſpecialē ꝑſuaſionē/verbū ad apl'os ꝯuertēdo/⁊ triplicē actū ꝑſecutōis ſ.in corde/ore/et opere:eis prenūciādo dicēs[Btī eſtiſ cū maledixerint]ex odio[et oderint]ex aīo[vos hoīes] quo ad p̄mū[⁊ ꝑſecuti vos fuerint: ⁊ ſeparauerint vos] excludendo[a ſynagogis]et cōione ſua tanq̄ imundos et ſibi graues ad videndū:quo ad tertiū[et dixerint oē malū aduerſus vos]id eſt oīa genera ỽborū malignantiū/quibꝰ veſtrā famā ledāt[⁊ exprobrauerit vos]cōuitia ⁊ iproperia vobis dicēdo[et eiecerint nomē veſtrū] ſ.nomē xp̄iani[tanq̄ malū] illud execrātes/ac diffamātes:et extinguere cupiētes:quo ad ſcđm. Nō ꝙ debeat aliq̄s iſta q̄rere:ſed qꝛ timore hoꝝ nō debet veritatē vite/iuſtitie/⁊ doctrine dimittere. Sicut aūt triplex eſt ꝑ- *Iterū triplex oſtenditur.* ſecutio:ſcꝫ cordis/oris/⁊ operis:et hec tertia triplex:ſcꝫ in dāno tpaliū:in ꝑſecutiōe amicoꝝ:in afflictiōe ⁊ iniuria ꝓprij corꝑis:ita et triplex eſt patiētia:que odiū cordis:verbū ꝯtumelioſū oris:⁊ manualē ꝑſecutionē opis ſuſtinet patiēter:remittēdo oēm iniuriā:cōpatiēdo pctō ꝓximi:orando vt a via mala cōuertat: et ita pctm̄ eius deleatur. Hic triplex hoſtꝭ eccleſiā dei impugnat:ꝯtra quos triplicē patientiā opponit. Hucuſqꝫ ergo ad oēs generaliter verba dirigit:q̄uis et hec etiā alijs cōueniant:p̄dicēs eis p̄cipue quāta ꝓ noīe eiꝰ paſſuri eſſent:et mōſtrās/qꝛ eoꝝ hoc maxime propriū eſt ſup oēs alios. Qꝛ ergo ꝓpter maiorē difficultatē ſpāli ꝑſuaſiōe indigebāt:ideo ꝯuertitur ad eos vt animaret q̄s ſicut agnos inter lupos miſſurꝰ erat. vñ Beda. Nō ad hoc noſtri ſi- *Beda.* miles valent:ſed eoꝝ q̄ ibāt gaudētes a cōſilio/quoniā digni habiti ſunt ꝓ noīe ieſu ꝯtumelias pati. Sed quia nō oīs ꝑſecutio btīficat:ſed tātū illa q̄ gaudioſe ſuſcipit *Pati pro chriſto* ꝓpter iuſtitiā q̄ eſt xp̄s filiꝰ ỽginis:iō addit[mētiētes] et[ꝓpter me]ſeu filiū hoīs:qꝛ ad hoc ꝙ ꝑſecutionis tolerātia beatū faciat:requirit ꝙ mendoſe et falſe ſeu iiuſte/ac ꝓpter xp̄m nobis inferat:in quo triſtitia ꝑſecutionis cōuertet in gaudiū:q̄ñ reddet deꝰ ſctīs mercedē laboꝝ ſuoꝝ. Al'r'as enī nō eſt beatꝰ/ſed miſer:nec eſt ei merces inde:ſed accumulatio ſue miſerie. vñ Aug. Si ſuſti- *Auguſti.* nes/qꝛ peccaſti:ꝓpter te ſuſtines nō ꝓpter deū. Si aūt ſuſtines/qꝛ mādata dei ſeruaſti:vere ꝓpter deū ſuſtīes: et merces tecū manet in eternū. Que ſentit in corde patientiū eoꝝ q̄ iam poſſūt dicere gloriamur in tribulationibꝰ. Nō enī iſta ꝑpeti fructuoſū eſt:ſed iſta ꝓ xp̄i noīe: nō ſolū equo aīo:ſꝫ etiā cū exultatiōe tolerare. Vñ ꝯcludit ſubiungēs premiū:et ꝑ hoc alliciēs ad patiendum. Vt enī dicit Hiero. quodlibet opꝰ leue fieri ſolet cū eiꝰ *Hieroni.* premiū cogitat/et ſpe mercedis leuigatio fit laboris. [Gaudete]inquit.ſ.interiꝰ in corde[et exultate].ſ.exteriꝰ in corpore.i.ꝓpter exemplum gaudiū foris oſtēdite: tam ꝓpter bonū virtutis patientie: q̄ ꝓpter ſpem p̄mij et gl'ie[qm̄ merces vr̄a]nō tm̄ magna eſt ſicut alioꝝ:ſed [copioſa]et ſupra condignū eſt in celis. Multa enī mer- *Merces beatoruꝫ.* ces eſt in celis:multa ꝓpter iuſtitiā patientibꝰ in terris. Merces iſta magna eſt:multa eſt:p̄cioſa eſt:diuturna ē Tam magna eſt ꝙ nō pōt cōprehēdi:tā ml'ta eſt ꝙ nō pōt numerari:tam p̄cioſa eſt ꝙ nō pōt eſtimari:tā diuturna eſt ꝙ nō pōt finiri. Merces iſta tanto eſt vberior:quāto gaudio ⁊ exultatiōe in tribulationibꝰ fides ē deuotior. Deꝰ enī nō tam quātitatē laboꝝ vel multitudinē operū remunerat: q̄ qualitatē et modū radicis/ex qua oriunt ⁊ tolerant. Nō enī attendit q̄tū:ſed ex quāto:nā minutū *Luce.xix* tū vidue pretulit zachei dimidio. Sentiūt ergo(vt dicit *Auguſti.* Aug.] Iſtā mercedē qui gaudēt in bonis ſpūalibus:ſed ex omī parte ꝑficient/cū etiā mortale hoc induerit īmortalitatē. Sed nos heu in multis decipimur q̄ñ nobis arridēt ſecularia:quādo vulgus laudibꝰ nos attollit/gaudemus et exultamꝰ cū magis flere et dolere deberemꝰ: qꝛ maiꝰ periculū ſunt ꝓſpera q̄ aduerſa:laudes q̄ vituperationes. Gaudeamꝰ ergo et exultemus cū apl'is quibus ſalubre gaudiū et ſalubris exultatio demōſtratur: cū eis in cōtumelijs ⁊ ꝑſecutiōibus gaudendū eſſe/⁊ exultandū denūciat. vñ Hiero. Neſcio q̄s hoc noſtrū poſ- *Hieroni.* ſit iplere vt laceret opprobrijs fama nr̄a:et nos exultemus in dño:hoc q̄ vanā ſectat gloriā iplere nō pōt. Gau- *Gloriādū non eſt.* dere igit ⁊ exultare debemꝰ: vt merces nobis ī celeſtibꝰ p̄paret. Elegāter in quodā volumine ſcriptū legimus. Nō queras gloriā:⁊ non dolebis cū inglorꝰ fueris. vñ ⁊ Chryſ. Quātū aliq̄s letat de laudibꝰ hoīm:tm̄ de vitu- *Chryſ.* peratiōe triſtat. Qui vero gloriā cōcupiſcit in celo:op-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Seneca probria non timet in terris. vnde dicit ſeneca. Nunq̄ fe
lix es: ſi nōdum te turba deridet. Si beat⁹ eſſe vis cogi
ta hoc primū ɔtēnere contēptū. Si vis beat⁹ eſſe: ſi fide
bona vir bonus ſine te ſtultum videri. ſine ɔtēnat te ali-
quis. Quiſquis volet tibi contumeliā faciat et iniuriā:
tu tamē nihil patieris ſi modo tecū erit virt⁹. hec ſene-
ca. Nō ſolū aūt premio: ſed etiā exēplo eos ad patientiā
ꝓuocat: ꝛ rigorē tribulationū tēperat: cōfortanſq̄ eos
exēplo prophetaꝝ / ꝛ ſuadēs ad ſuſtinēdū. conſolationē
eis de illorū ſocietate preſtat: q̄ aū eos afflictiones va-
rias ꝑtulerūt dicēs [Sic enī] crudelr / multipliciter / ꝛ
inceſſanter [ꝑſecuti ſūt prophetas] veros / vt hieremiā.
eſaiā et alios [qui aū vos fuerūt] qꝛ ꝓ veritate ꝑſecutio
nē ſūt paſſi. et ita dant vobis exēplū ꝛ animū patiēdi. q.
d. Nō miremini ſi vos patiamini: qꝛ nō eſt nouū nec in-
Exēplū ſumi debꝫ a bonis. ſolitū. Illoꝝ ergo exēplū vos doceat: ſi illoꝝ vos beati
tudo ꝛ leticia delectat / illoꝝ exēplū vos inuitet: ne timo
re deficiatis ꝑ veritate ꝑ qua ipi paſſi ſūt ſine exemplo
eos inuitāte. Scđm hūc modū oſtendi ſolet elephantis
i. Mach. vj. ſanguis vue ꝛ mori: ad acuēdū eos in ꝓliū. Similiter no
bis ꝓponit exēplū xp̄i ꝛ martyꝝ ad ɔfortādū nos ī tri
bulatōe ꝑſecutionū. Et icirco ꝓpoſite glorie p̄miū cō
ſiderātes ad oēm tolerātiā paſſionis deuota fide para-
ti eſſe debem⁹: vt cōſortes glorie ꝓphetaꝝ atq̄ aploꝝ
Perſecutiones tolerande ſunt. effici mereamur. Nō ḡ debet quis timore ꝑſecutiōis ve
ritatē deſerere. ſed poti⁹ vbi xp̄s in cā ē ꝑſecutionē affe
ctare. Ut enī dicit apl's. Oēs qui volūt pie viuere: ī xp̄o
ꝑſecutionē patiunt. Si ergo ꝑſecutonē pateris / habeto
id ſignū ī bonū: qꝛ pie ī xp̄o viuis. Nā ſi nō pateris ꝑſe-
Ambroſi. cutionē: nō vis pie viuere ī xp̄o. vñ amb. Et fortaſſe cū
ꝑſecutiōes nō patimur: tanq̄ ɔdēnati habemur: qꝛ ne-
quaq̄ pie viuere volum⁹ ī xp̄o. Nā vtiq̄ cū ſit definita
ſentētia q̄ oēs q̄ volūt pie viuere in xp̄o ieſu: ꝑſecutiōes
patiunt: videt is q̄ ꝑſecutiōes nō patit abdicat⁹ q̄ nō
ſit pie intētiōis ī xp̄o. Deuotionē enī fidei ꝓlia ſequunt
Perſecutionis materia non deficit hec. amb. ¶ Sed diceret aliquis. Nemo pōt mō ꝓpter ꝑ
ſecutionē attingere ad beatitudinē: qꝛ nūc ī pace ɔſiſtūt
oīa / ꝛ ſancta eccl'a fere de nulla parte patit aduerſa. Ad
quod dicendū q̄ vbiq̄ tētationes ſunt ꝛ perſecutiones:
qꝛ quotidie in penetralib⁹ ſancte eccleſie ꝑſequit cayn
abel / yſmael / yſaac / eſau / iacob. i. impi⁹ iuſtū: ꝛ ſi quis
ꝑſecutionē nō patit ab extraneis: patit tñ a falſis fratri
ij. Ti. iij. bus. oēs enī q̄ pie volūt viuere ī xp̄o: ꝑſecutionē patiū
tur. Et ſi nō patit q̄s extrinſecus: patit tñ intrinſecus et
a nequicijs ſpūalib⁹. Et qꝛ nō ceſſāt ꝑſecutōes: patiētia
Patiētie vtilitas nobis neceſſaria eſt: vt reportem⁹ repromiſſiones. Ue
aūt his q̄ perdūt patiētiā: qꝛ ꝛ ꝑdūt patiētie coronā. Nō
ergo murmurem⁹ ſi in paucis vexemur: qꝛ in multis bñ
diſponemur. ¶ De his octo beatitudinibus quas ponit
Ambroſi. matthe⁹ quattuor tm̄ ponit lucas. Sed ſm amb. in iſtis
Beatitudines ſm lucam. octo ille quattuor ſūt: ꝛ in illis quattuor iſte octo. Man
ſuetudo enī ꝛ pax referunt ad patiētiam. Mūdicia cor-
dis ad paupertatē ſpūs. Miſericordia ad eſuriē iuſti-
cie. Et qꝛ dñs ſupra p̄mijs ad virtutes ꝛ fidē ꝑpl'os ꝓuo
cauit: conſequēter eos etiā a criminib⁹ ꝛ pctis futuroꝝ
Maledictiōes cōtrarie btitudinib⁹. ſupplicioꝝ denūciatiōe deterret dicēs [Uerūtñ ve] ſcꝫ
doloris eterni [vobis diuitib⁹] nō tñ oībus: ſed [q̄ habe
tis hic cōſolationē veſtrā] a vobis optatā: abutētes diui
tijs ad vite voluptatē. q. d. Nō habeti meā / ꝛ nec ī preſē
ti nec in futuro. Diuites ergo vocat qui in bonis ducūt
dies ſuos: qꝛ nō tā diuitie q̄ amor ꝛ abuſio diuitiaꝝ in
culpa ē. Cū enī ſuperi⁹ regnū celorū pauperū eſſe dica
tur: ex oppoſito apparet q̄ ab hoc regno ſe alienat qui in
tp̄alibus que nō cōſolatio / nō delicie: ſed remediū / refri
geriū ɔtra neceſſarias tēporis miſerias eſſe debēt con
ſolationē q̄rit: auditur⁹ a iuſto iudice: fili recordare qꝛ
Ambroſi. recepiſti bona in vita tua. Unde amb. Qui conſolationē
vite preſentis habuerūt: remunerationē perpetue ꝑdi-
Luce. xvj derunt [Ue vobis qui ſaturati eſtis] in preſenti vacādo
comeſſationi ꝛ ebrietati ꝛ in delitijs viuēdo [qꝛ eſurie-
tis] in futuro: non cibi carentia ſpāliter: ſed totius boni
penuria generaliter. Sicut diues qui epulabat quoti-
die ſplendide in delitijs viuēs: durū ve ſuſtinebat eſu
riēs: qñ de digito lazari quē deſpexerat guttā aque que
Epulōes rebat. Epulones artiſſimo ieiunio macerabuntur in pe
na: vt culpe eoꝝ. ſ. gule pena ſit ɔtraria. Sicut ḡ ɔtraria
ɔtrarijs punientur in pena: ita contrarijs ɔtraria cura-
Beda. ri debent in penitētia. vbi beda. Si beati ſunt illi qui iu-

ſticie ſemper opera eſuriunt: infelices econtrario eſti-
mandi ſunt q̄ ſibi in deſiderijs placētes nullam veri bo
ni famē patiunt: ſatis ſe rati beatos ſi non ad tēpus ſua
voluptate priuent. Ue vobis qui nunc rideτis riſu inor
dinato: ac gaudetis ꝛ laſciuitis gaudio vano: qꝛ lugebi
tis dolore interiori: ꝛ flebiti dolore exteriori. Uel luge-
biti ꝓ oīs boni carētia: ꝛ flebitis ꝑ oīs mali p̄ñtia in ar
doribus ſempiternis: vbi erit flct⁹ et ſtridor dentium.
Si enī lugentes beatificentur ꝛ conſolabuntur / merito Luce. xiij
ridentes tanq̄ miſeri cruciabunt. Uñ ſalomon ait. Ri-
ſus dolore miſcebitur: ꝛ extrema gaudij luct⁹ occupat
vbi Baſilius. Cū dñs ridētes nūc arguat: palā eſt q̄ nū Baſilius.
q̄ erit fideli tēpus riſus: ꝛ precipue in tanta multitudi Ridendi
ne eoꝝ qui in peccato moriuntur: ꝑ quib⁹ oportet luge- nullum tē
re. Et Chry. Dic aūt mihi cur cōcuteris et defluis q̄ de pus.
bes aſſiſtere terribili iudicio ꝛ ponere ratione de omni Chryſo.
bus hic oꝑatis [Ue vobis cū benedixerint vobis homi
nes] ſcꝫ adulādo ac laudādo ꝛ extollēdo vos ꝑ applauſū
talē / nutrientes vos in malis vt ceci efficiamini: voſmet
ipſos nō cognoſcentes: nec attendentes illud apl'i. Si Gal. j.
hoībus placerē ſeruus xp̄i non eſſem [Scđm hoc facie-
bāt] pſeudo [ꝓphetis patres eoꝝ] qui benedicebāt illis
ꝓpheti. q̄ ob captandū vulgi fauorē: ꝛ ad habendū ꝑpl'i
applauſum: de corde ſuo nō de ſpū ꝛ ore dñi ꝓphetabāt
falſum. Et hoc eſt qđ pš deplorat. qm̄ laudat pctōr ī de- Pš. ix.
ſiderijs aīe ſue. ꝛ qui iniq̄ gerit bñdicit. Sed ꝛ ve eis q̄
ſic laudāt: qꝛ plus nocet lingua adulatoris: q̄ gladius
ꝑſecutoris. Qui enī mala gētibus adulat / puluinar ſub
capite dormientis ponit: vt fulcit⁹ laudib⁹ in malis re-
quieſcat. Si ergo beati ſunt qui ab hoībus odioſe male
dicuntur: merito infelices reputandi ſunt q̄ ab hoībus
adulatorie bñdicunt. Magna q̄dē dei ira eſt et vltio q̄
pctōri deeſt correctio: ꝛ adeſt adulatio q̄ſi de bñ geſto:
qꝛ ipā adulatiōe nutrit ī culpa / ꝛ maiorem fouetur ad
penā. Has ſñias lucas ponit vt ꝟtutes q̄ttuor beatitudi-
nū q̄s aū poſuit clari⁹ ꝑ oppoſitā dānationē eluceſcat.

Domine ieſu xp̄e / qui vt altiora ꝟtutū culmina doceres: in mōtem cū diſcipulis aſcē (Oratio
diſti. ibiq̄ beatitudines et virtutes ſublimes
docuiſti: ꝛ premia ſingulis cōgruētia promiſi
ſti. Da mihi fragili vt tuā vocē audiēs ſtudeā per virtu-
tum exercitiū habere meritū: quaten⁹ te miſerante con
ſequar ꝛ p̄miū. Fac vt cōſiderās mercedem: opus mer-
cedis nō recuſem: ſed ſpes eterne ſalutis mitiget in me
dolorem medicine preſentis: ꝛ accendat animū ad ala-
critatē operis. Fac me miſerū nūc beatum beatitudine
vie per gratiam / et tandem beatum beatitudine patrie
per gloriam. Amen.

¶ Qꝛ prelati debēt lucere oꝑe ꝛ ſermone. Et q̄ xp̄s nō
venit legem ſoluere ſed implere. Capitulum. xxxiiij.

Et quia dñs hortat⁹ ē Matth. v
apl'os ad ſuſtinēdū tribulatiōes: nūc
cōſequēter ponit quattuor ſimilitudi
nes. ſ. ɔparādo eos ſali. luci. ciuitati. ꝛ
lucerne. quib⁹ ipſos oſtēdit ſimiles: vt
ꝑ hoc intelligant ſe in tribulationib⁹
debere magis eſſe fortes. Ac ſi eis di-
ceret. Nō vos debetis in tribulatiōib⁹ deficere: qꝛ defe
ctus veſter multis eſſet occaſio ruine [Uos enī eſtis ſal
terre: vos eſtis lux mūdi] vos eſtis ciuitas ſuꝑ mōtē po
ſita: ꝛ lucerna ſupra cādelabrū poſita [Uos] in q̄[eſtis]
id eſt eſſe debetis. Due prime ſimilitudines dicunt ꝑ af
firmationē: in q̄b⁹ oſtēdit ad q̄d ſunt: qꝛ ad condiēdū af
fectū / ꝛ illuminādū intellectū. Due ſequētes dicūtur ꝑ
negationē: in quib⁹ oſtēdit ad quid nō ſunt: qꝛ nec in ab-
ſcōſione ꝑſone / nec in occultatione doctrine. Apl'i igit ꝛ Apl'i ꝛ p̄-
p̄lati dicūt ſal terre / ꝓpter vite ꝑfectionē qua hoīes cō lati ſūt ſal
diunt / et mētes eoꝝ q̄ adhuc terrena ſapiūt / imbuūtur. terre.
Sal enī terrā ſterilē facit. cibos cōdit / et carnes ſiccat: Salis vir
a putrefactione ɔſeruat / ex aqua et igne cōficit / in omī tus.
ſacrificio offert. Sic exemplū ſanctitatis terrenum affe
ctum mitigādo ſterilē facit: ſanctū deſideriū ſapidum
reddendo condit: carnem mortificando deſiccat: a putre
dine libidinis reſtringendo conſeruat: ex aqua deuoti-
onis / et igne dilectiōis decoquēdo in fornace penitētie
cōficit: in omī oꝑe dirigēdo et moderando offert. Pre- Sal di
cipue autē ſal in ſcriptura diſcretionē ſignificat / que in ſcretio ē

prelatis eſſe debet: qua debēt oꝑa ſubditoꝝ ſic cōdiri ꝛ
dirigi / vt corā deo ſapida reddant: ſicut cibaria ſale cō
Salis deprauatio. dita magis ſapida ſentiunt. Et monet apl'os ꝛ ceteros
eccl'ie prelatos vt in virtutib⁹ ꝑſiſtāt [qꝛ ſi ſal]. i. prelat⁹
vel doctor ꝑ quē alij cōdiēdi ſunt īfatuat⁹ fuerit / vl' eua
nuerit: ꝛ defecerit. ſ. aut ꝑſecutiōis ꝛ aduerſitatis timo-
re: aut cupiditatis ꝛ ꝓſperitatis amore: aut ſuꝑbie ꝛ va-
ne gl'ie elatiōe: aut carnalis affect⁹ attractiōe. aut negli
gētie ꝛ incurie ſeductiōe. aut ſubuerſus errore quo mi-
nus cōdiat ꝛ doceat ſubditos exēplo et ꝟbo: in quo ſalie
tur infirm⁹ ꝑpl's ſubdit⁹: q̄ debet condiri vita et doctri-
na maioꝝ. Uel in quo: ꝛ quo alio doctore cōdiet: ꝛ emē-
dabitur. ſ. ipſum ſal. i. ipē q̄ habet alios cōdire: ſm illud
Eccl'i. xij ſapientis. Quis medebit īcātatori a ſerpēte ꝑcuſſo: vñ
Luce. iiij dicendū eſt ei: medice cura teipſum. Similiter ſi diſcre
tio que opera noſtra condit ab operib⁹ noſtris bonis de
genere defuerit deo accepta non erunt. In cuius figu-
ra ſal in omni ſacrificio ponebat. Sal igit ſic euaneſcēs
ꝓpter inutilitatem ſui: ad nihil valet vltra: neq̄ ī terra /
neq̄ in ſterquilinio. Non eſt vtile terre: qꝛ ſuo iniectu ꝓ-
hibet eā germinare nō ſterquilinio. i. fimo: qꝛ ſibi īmixtū
nō ſinit ipm fecūdare. q. d. nihil valet: qꝛ nec in ſe fructi-
ficat aut fructū boni oꝑis fert vt terra. nec in alijs fecū
ditatem ſeu fecundādi virtutē dat: aut eos extollere va-
let vt fim⁹: ſed mittat foras ab officio / ꝛ humiliet īter ho
mines. qꝛ ſibi nocet ꝛ alijs nō ꝓdeſt: vñ talis dꝫ repelli a
prelatiōe: ne officiū prelatoꝝ in ɔſpectu hoīm reddat vi-
le. Aut ergo a dignitate eccl'iaſtica deponet: aut ab vni-
tate eccleſie numero vel merito ſecernet: aut a ſctōrum
gl'ia excludet: ꝛ talis cōculcabit ab hoībus ī mūdo per
deriſionē. ab angelis in iudicio ꝑ ſeparationē. a demoni
Apoſtoli et prelati ſunt lux mundi. bus in inferno ꝑ afflictionē. ¶ Dicūtur etiā apl'i ꝛ prela-
ti lux mūdi. i. hoīm qui ſunt in mundo ꝓpter verbum do-
ctrine qua debēt ignorantes de credēdis ꝛ faciendis il-
luminare. Sicut em̄ ſol ꝛ luna illuminant oculos corpo
ris: ſic apl'i ꝛ doctores illumināt oculos mentis. Prius
aūt eſt bñ viuere q̄ bene docere: ꝛ ideo poſtq̄ apl's dixe
rat. ſal terre ſapiēter viuēdo: dicit eos lucē mundi tene-
broſos illuminādo. Debꝫ ergo prelat⁹ eē ſal bñ viuēdo:
lux bene docēdo: ſal ī exēplis: lux in doctrinis. Rect⁹ or-
Lux triplex. do iſte / pre bene viuere: deinde bñ docere: ſm glo. De⁹
eſt lux nō illumīata ſed illuminās: apl'i ꝛ apoſtolici viri
lux illuminata ꝛ illuminās: ſimplices iuſti lux nō illumi-
nās ſed illuminata. Prima eſt ſicut lux ſolis. ſcđa ſicut
Lucernā abſcondi. lux lune. tertia ſicut lux ſtelle. ¶ Deinde poſt cōdimentū
ſalis ꝛ radiū lucis ſequit ciuitati ꝓtectio / ꝛ lucerne illu
minatio: qꝛ apl'i ꝛ prelati nō debēt ſe abſcōdere: neq̄ lu-
cernā diuini verbi ponere ſub modio ꝛ occultatione hu-
mani timoris: neq̄ ſub lecto ꝛ quiete mūdane ꝓſperita
tis: ſed dꝫ eſſe ciuitas in monte poſita / vt ſint refugiū in-
iuſte oppreſſis: ꝛ lucerna ſupra cādelabrū poſita: vt per
ſctē vite exēpla luceāt tenebroſis. Uñ ad ſimilitudinem
ciuitatis ſupra montē / ꝛ lucerne ſupra candelabrū poſi
te: ſic monet apl'os ꝛ prelatos ſimili lumine corā homi-
nib⁹ lucere ꝛ fulgere: vt viſis oꝑib⁹ eoꝝ bonis odore et
admiratiōe taliū hoīes attrahant ꝛ informent / ac inde
de⁹ p̄r glorificet: ꝛ nō ipſis / ſed ei a quo oē bonū eſt laus
impartiat. Debēt ergo lucere ꝛ opere ꝛ ſermone. nō em̄
ait. Ut audiētes veſtrū ſermonē bonū: ſed [vt videntes
veſtra bona opera: glorificent patrē veſtrū qui in celis
Operādo ꝓficimus pluſq̄ docendo. eſt] Magis em̄ operādo quis ꝓficit q̄ loquendo: ꝛ plus
mouēt exēpla q̄ verba. quia maior eſt ſplendor operis
q̄ ſermonis. Iſte em̄ tm̄ ore predicat / ꝛ vna hora ī ſepti
mana. ille vero totus predicat ꝛ omni totius tēporis ho-
Sapi. iij. ra: vnde alibi. Fulgebūt iuſti: ꝛ tanq̄ ſcintille in arundi
Gregori⁹ neto diſcurrēt. qđ ſm Greg. eſt vita ſeculariū / qui foris
quaſi ad alta ꝓficiunt: ſed intus a ſoliditate inuaneſcūt
Econtra vero docere voce ꝛ nō opere: quedā vanitas eſt
Bernarđ et parū ꝓdeſt: qꝛ ſm Berñ. Lingua magniloqua ꝛ man⁹
ocioſa. doctrina lucida ꝛ vita tenebroſa / mōſtruoſa res
Lucē debem⁹ ad laudē dei eſt. Ad hoc aūt lucere debēt vt finē boni operis in laudi
bus dei non hominū cōſtituāt. qꝛ non debent de hoc ſu-
am ſed dei querere gloriā ꝛ ꝓximi edificationem. vt vi-
dentes opera eoꝝ bona: deū ꝑ quē in eis fiunt nō facien-
tes glorificent ꝑ imitationē eoꝝ: ꝑ laudē q̄q̄ oīa ei aſcri
bētes vt auctori bonoꝝ. Nō eſt ergo huic cōtrarium qđ
Matt. vj. infra dicit. attendite ne iuſticiā veſtrā faciatis corā ho
minib⁹: quia in opere bono querēda eſt gloria diuina: et

ſic loquitur hic: ſed fugienda gloria ꝓpria et humana: ꝛ
ſic loquitur infra. Deinde incipit eos iam informare q̄
doceant preueniendo poſt falſam opinionē quā habere
poterant. Tanq̄ ſi quererēt dicentes. Ecce volum⁹ do-
ctrinā tuā nō abſcondere: ſed quid eſt hoc ipm qđ vetas
abſcondi? Nunq̄d alia doctur⁹ es: cōtra ea q̄ in lege ꝛ ꝓ
phetis ſcripta ſūt? Nō inq̄t [Nolite putare] ne. ſ. in erro
rem incidatis [qm̄ veni ſoluere legē aut ꝓphetas] ꝓhi-
bendo. ſ. ne ſpūaliter fiant. vt enī dicit Augu. Omia que Auguſti.
in veteri teſtamēto ɔſcripta ſunt / noui teſtamenti typū Uetus te
et ymaginē pretulerūt [Nō veni ſoluere] ꝛ deſtruere [le ſtamentū
gem] ſed poti⁹ adimplere eam. In hac aūt dñi ſentētia figura no
ſm Augu. duplex eſt ſenſus. Nam adimplere legem eſt ui.
aut addendo aliquid qđ min⁹ habet: aut faciendo quod Adiplere
habet. Dñs ergo addit qđ min⁹ habet / non vtiq̄ ſoluit legem q̄d
quod inuenit: ſed magis ꝑficiendo confirmat. Oia etiaꝫ eſt.
que lex et ꝓphete de eo ꝓmiſerant / iam pro parte in ipſo
cōpleta ſunt: ꝛ anteq̄ [celū ꝛ terra trāſeant] et elementa
mutentur ab hac mutabili forma in īmutabilem: ſcꝫ an-
teq̄ iſte mūd⁹ quo ad figurā nō quo ad materiā finiat /
omnia q̄ de eo ſcripta ſūt ſpiritualiter implebūtur: nec
[vnū iota aut vnus apex] id eſt minimū etiā legis pre-
ceptū poteſt cadere ab effectu impletiōis vt remaneat
irritum ꝛ inane. Iota minima littera eſt inter alias: et Iota.
vno ductu fit: apex aūt eſt particula lr̄e que ponit in ſū- Apex
mitate ad diſtinctionē: ꝛ notat minima precepta: qꝛ mini
mū preceptū vel minima precepti particula [nō preteri
bit a lege]. i. nō remanebit quin impleatur ſuo tempore:
vel in capite / vel in corpore. Deinde poſt modū implē-
di ꝛ docendi ipi xp̄o: propriū oſtendit modum implēdi
a parte doctoꝝ: et qualiter debet ei cōfirmari doctrina
prelatoꝝ. Et ponit quandā diuiſionē bimēbrē doctoꝝ.
Quidam enim ſunt qui male viuūt ꝛ bene docēt ſicut
ſcribe ꝛ phariſei faciebant. Et de iſtis dicit [Qui ergo
ſoluerit] male. ſ. viuendo et trāſgrediēdo [vnū de māda
tis iſtis minimis]. i. de mandatis decalogi que dicunt
minima: quia inchoāt hominē / ꝛ ad vitā pertinent inci-
pientiū [ꝛ docuerit ſic hoīes] malis exēplis corrumpē- Regnum
do [minim⁹ vocabitur in regno celoꝝ]. i. in eccleſia mi- celorū ꝑ
litāte: qꝛ ſm Greg. cuius vita deſpicitur / reſtat vt eius eccleſia.
predicatio cōtēnatur. O quot ſunt hodie in eccl'ia tales Gregori⁹
minimi: q̄ tñ ſibi vident valde magni. Ubi Aug. Conſe- Minimi.
quēs eſt vt qui minim⁹ eſt in regno celoꝝ qualis nūc eſt Auguſti.
eccleſia: nō intret in regnū celoꝝ qualis tūc erit eccl'ia.
qm̄ docēdo qđ ſoluit ad eoꝝ ſocietatē qui faciunt quod
docent nō pertinebit. vñ ꝛ Chry. Docere ꝛ nō facere: nō Chryſo.
ſolū nihil lucri / ſed ꝛ dāni plurimū cōfert. Grandis enī Docere ꝛ
dānatio eſt cōponenti quidē ſermonē ſuū / vitā vero ſuā nō facere
atq̄ opera negligēti. Alij autē ſunt qui bene viuūt ꝛ be- dānoſum
ne docēt: ꝛ tales debēt eſſe prelati eccleſie: ꝛ de iſtis ſub eſt.
ditur [Qui autem fecerit ꝛ docuerit: hic maior vocabit
in regno celorū] qꝛ ſm Chryſo. Per verba philoſopha- Chryſo.
ri facile eſt: q̄ vero per opera demonſtratio generoſi cu-
iuſdā ꝛ magni eſt / magni quoq̄ erunt. ꝛ ſi non adeo ma
gni q̄ faciūt ꝛ nō docēt: factores enī legis iuſtificabunt
apud deū. Oia autē mādata deputantur facta quando
quicq̄d nō fit ignoſcitur. Ideoq̄ dicere debem⁹: dimit
te nobis debita noſtra. Deinde cōfirmat qđ dixit: quia
intātum nō ſoluit legē ſed ſuperabūdanter vult eam im
pleri. q̄ niſi ſui eā ſuperabundanter īpleuerint: et iuſti-
cia eorū ſuꝑ ſcribarū ꝛ phariſeorū q̄ dicūt ꝛ non faciunt
ſuꝑabundauerit: ꝛ nō ſolū doceāt / ſed etiā faciāt: qꝛ ad
ſalutē nō ſufficit bona doctrina niſi adſit bona vita. Uel
ſm Aug. niſi nō ſolū illa legis minima p̄cepta īpleuerit: Auguſti.
ſed etiā iſta q̄ ab eo addunt: negat eis introitū regni ce- Iuſticie.
lorū: ꝑ iuſticiā enī legis nullus intrare potuit in regnū acceptio.
celoꝝ: licet iuſticia ꝓprie ſumat ꝑ ꝟtute cardinali / qua
reddit vnicuiq̄ qđ ſuū eſt. large tñ ſumit hic: qꝛ vt dicit
Hiero. oēs ꝟtutū ſpecies vno iuſticie noīe ɔtinent. Et Hieroni.
ſm hoc dicit Aug. duas eſſe partes iuſticie. ſ. declinare Aug. de ꝑ
a malo ꝛ facere bonū: qꝛ ſic iuſticia diſtiguit ɔtra pctm̄. tib⁹ iuſti
Ubi ſciēdū q̄ ſicut ſunt varia dona grarū dei: ita ſūt va- tie.
rij ſtatus ꝛ cōditiones hoīm: ꝓpter qđ his qui ſūt in ſta-
tu maiori reſpectu minorū apte dici pōt [niſi abundaue
rit iuſticia vr̄a pluſq̄] taliū. ſ. minorū [nō intrabitis ī re
gnū celorū] ¶. Hic aduertendū eſt q̄ ſaluator precepta
decalogi replicat: ꝛ ad obſeruationē eoꝝ hoīes īducit.
veꝝ ītellectū eoꝝ ꝺclarādo: ꝛ errores iudeoꝝ circa hec

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Pꝛeceptoꝛū.x.a iudeis interꝑtatio. excludendo. Naꝫ doctoꝛes iudeoꝛū dicebāt per ꝑcepta
decalogi negatiua tm̄ actū exterioꝛē nō motū animi eē
ꝓhibitū: et ꝙ volūtas mala nō eſt pctm̄ niſi exeat in ef
fectū. vñ dicebāt de hoc pꝛecepto / nō occides: ꝙ ꝑ hoc
ꝓhibetur occidendi factū et non occidendi ꝓpoſitū: et
hoc eſt quod dicit [Audiſtis qꝛ dictū eſt antiquis nō oc
cides] ſ. hominē. hoc ē ſic interpꝛetabant̄ pꝛeceptū hoc.
Sed hunc erroꝛem excludit ſaluatoꝛ ꝓhibens iraſci ſi
ne cauſa. Unde non occidere hominem iniuſte manu et
actu ꝑtinet ad iuſticiā legis. q̄ aūt ſic occiderit reꝰ erit
ſm legem iudicio moꝛtis: ſeu accuſatione ⁊ dānatione
in moꝛtē: quia lex punit ſm taliōnē. Sed ꝑfectus ſuper
addit ꝓhibens ne quis ſine cauſa iuſta iraſcatur fratri
in coꝛde vel ſignū cōmoti animi oſtendat in voce dicēs
Racha. racha. que vox indignātis eſt abſq; certa expꝛeſſione vi
tuperij vel blaſphemie: aut certam iniuriam ſub expꝛeſ
ſione verbi irroget dicens. fatue: quod eſt magis iniu
riari q̄ dicere racha. Pꝛohibetur ergo pꝛimo motꝰ ire
in aīo. Scdo indignatiōis ī ſigno. Tertio vituperatiōis
Culpe et pene gradꝰ tres in pctō ire. in v̄bo. Tribus aūt generibꝰ et gradibꝰ culpe aſſignat
tres gradus pene. ¶ Pꝛima culpa eſt ira vel odium in
coꝛde latens. Scda eſt ira in generalē cōtumeliā ꝓrum
pens. Tertia eſt ira in ſpecialē cōtumeliā ꝓcedēs. His
tribus culpis debet̄ pena differens eis coꝛreſpondens.
Nā qui iraſcit̄ motu interioꝛi vel odio fratri ſuo: nō vi
tio vt ſit ira ꝑ vitiū nō ꝑ zelū: qui deliberat odiū ꝯceptū
implere ope ſi opoꝛtunitas adeſſet: reus erit iudicio. i.
dignꝰ accuſatiōe apud deū / ⁊ in foꝛo ſummi iudicis: li
cet nō hoīs: cū de volūtate nō poſſit accuſari coꝛā hoīe
Qui aūt dixerit fratri ſuo racha ex indignatione ⁊ con
tēptu: reus erit cōſilio. i. ꝯſenſu iudicij / de danda in cuꝫ
ſententia ⁊ determinanda pena: qꝛ iā venit in noticiam
culpa. Qui aūt dixerit fatue: ad contēptū ꝑſone / non ad
coꝛrectionē culpe: reus erit gehēne ignis: et pene deter
minate. qꝛ ſm glo. nō modicꝰ furoꝛ eſt quē deꝰ ſale ſapiē
Ire ꝓhibitio. tie cōdiuit: infatuatū dicere ⁊ ſalienti derogare. Moy
ſes ergo ⁊ lex ſecurim poſuit ad ramū arboꝛis / ꝓhibens
homicidiū. xp̄s vero tanq̄ ſapiēs agricola et euāgeliū
ſecurim poſuit ad radicē ꝓhibēs irā / vt omnē radicem
peccati de coꝛdibꝰ noſtris auferret. quia per iracundiā
Iracundie malū. etiā vſq; ad homicidiū ꝑueniri pōt. Et bene incipit ab
ira. qꝛ ſm glo. ianua oīm vitioꝝ eſt iracundia: qua clau
ſa virtutibus intrinſecus dabit̄ requies aperta ea ad oē
Hieroni. facinꝰ armabit̄ animꝰ. Scdm Hiero. Ira eſt oīs malus
motꝰ ad nocendū. aut ergo ſurgit ſubito: et ſic eſt venia
le: aut ex deliberatiōe ⁊ cōſenſu: ⁊ ſic eſt moꝛtale. Conſi
Ira quid ſit: ⁊ ꝙ nō omis peccatū ſit. derandū tñ ꝙ licet ira ſit pctm̄: nō tñ oīs ira. Ira enī eſt
appetitus vindicte. Uindicta aūt ſi ſit iuſta non ē pctm̄
eam appetere. Eſt aūt īiuſta quadꝛupliciter. vel qm̄ ap
petitur pena eiꝰ qui nō meruit: vel pluſq̄ meruit. ſi ap
Uīdicta q̄dꝛuplex iniuſta. petat̄ oꝛdine debito pꝛetermiſſo / vel qꝛ appetit̄ ꝓpter ī
debitū finē: vt qñ appetit̄ ſolū ꝓpter vindictā: nō ꝓpter
iuſticiā. xp̄s itaq; radices inimicitiarū ipoſq; fontes ꝑ
quos charitas necari ſolet intercipiens: ſtudet nos mu
Chryſ. tuis nobis charitatꝭ nexibus colligare / quod tamē heu
Metꝰ potentum. parum curamus aduertere. vnde Chryſo. Et nos qui
dem maioꝛes noſtros ⁊ potentioꝛes etiam ſi iniurijs et
cōtumelijs contra nos agant ferimus verentes ne quid
ab eis grauius patiamur. erga equales vero vel inferio
res interdū nec leſi iraſcimur / in tm̄ humanus metus ti
moꝛe dei pꝛeponit̄: noli inquit iraſci fratri tuo ſine cau
ſa. Num multo hoc leuius eſt q̄ ſi tu aliū feras iraſcen
tē tibi ſine cauſa? Cū ergo quod maius eſt ꝓpter timoꝛē
hominū feras / ꝓpter timoꝛē dei ne minimū quidē patie
ris. hec Chryſo. Et ſi ꝓhibet̄ ira recēs / multomagis in
Auguſti. Ira inueterata. ueterata. vt dicit Aug. Si iraſci nō ē fas fratri / aut dice
re racha / aut fatue / multomagis ī aīo tenere aliquid vt
in odiū indignatio ꝯuertat̄. Ideo ex p̄miſſis cōcludit ꝙ
volēs offerre deo in altari fidei et coꝛdis ſui quodcūq;
[munus]. ſ. coꝛdis: oꝛis: operis ſiue hoſtiā: ſiue elemoſi
nā: ſiue doctrinā: ſiue oꝛonē: ſiue hymnū: ſiue pſalmū: ſi
ue aliud ſpūaliū vl̄ coꝛꝑaliū donoꝝ [pꝛius] debet [recō
ciliari fratri] leſo ſeu offenſo ꝑ eū verbo vel facto. dāno
coꝛꝑali vel ſpūali: qꝛ munꝰ nō accipit̄ niſi añ diſcoꝛdia
Munꝰ ſine caritate nō ꝓficit. ab aīo repellat̄. Deus quippe nō munꝰ repellit / ſed cha
ritatē ꝓximi q̄rit. ⁊ iō charitatē priꝰ ꝓximo exoluat
qui munꝰ ſuū deo placere exoptat. Munꝰ enī deo obla
tū nō ꝓficit ipi offerēti niſi ſit in charitate. charitatē au

tem non habet niſi ꝓximo per eū leſo velit ſatiſfacere. Reconſiliandi foꝛma.
¶ Ubi ſciendū ꝙ ſi cōmode poſſit haberi ipſius fratris
offenſi pꝛeſentia: tūc ꝑgendū eſt ad eū pedibꝰ coꝛpoꝛis
et reuocādus eſt / in gratiā ſatiſfaciēdo / vel veniā poſtu
lando. Si aūt eiꝰ p̄ſentia nō poſſit cōmode haberi: tunc
ſufficit ad eū ire pedibꝰ mētis ꝓſternendo ⁊ ſubdendo
ſe illi pijs votis ⁊ affectu humili: habendo ꝓpoſitū ſatiſ
faciēdi loco ⁊ tꝑe cōpetēti. Et hoc modo vtit̄ eccleſia ro
mana que reū confitētē abſoluit: ⁊ ſibi ſatiſfactionē le
ſo faciendam imponit. ¶ Sciendū eſt etiam ꝙ ſi offenſa Offenſa
nota eſt fratri poſtulāda eſt reconciliatio. ſi vero abſcō occlta nō
dita nō teneoꝛ ſibi manifeſtare ne cōcitetur ad irā: ſed ē manifeſtanda.
poſtulāda ē a deo ⁊ manifeſtāda ſacerdoti. Et ſꝫ Chꝛy.
ſi cogitatu offendiſti / recōciliare cogitatu. ſi v̄bis offē Chꝛyſo.
diſti recōciliare verbis. ſi opibus offendiſti recōcilia
re opibus. oēe enī peccatū quō committit̄ eodē modo de
ipo penitentia agitur. Et ſi offendit quis verbo detra Reconſiliatio per talionē.
hēdo / debet recōciliare famā reſtituendo. Attēde bene
iſta: qꝛ relucet hic circa nos magna dei miſericoꝛdia /
qñ hoīm vtilitates plus aſpicit q̄ ſuos honoꝛes. et plus
diligit fideliū cōcoꝛdiā q̄ munera ſibi oblata. vñ Chꝛy. Caritatꝭ pꝛeſtātia.
O admirabilē benignitatē atq; ineffabilē erga homīes
amoꝛem dei: honoꝛē ſuū deſpicit dum in ꝓximo chari
tatem requirit. Nihil enī ita ſtudet deꝰ vt nos mutuis
nobis charitatis nexibus colligare. ꝓpter hoc enim fa
cta ſunt oīa. icirco ⁊ deus homo factus eſt: atq; oīa illa
geſſit vt nos in vnū cōgregaret. hec Chꝛy. Relucet ⁊ hic Seueritas dei.
nihilominꝰ ſeueritas dei magna / qñ diſcoꝛdātiū vota re
cuſat ⁊ munera. vñ Greg. Ecce a diſcoꝛdātibꝰ accipere Gregoriꝰ
nō vult ſacrificiū: holocauſtū ſuſcipere recuſat. Hic er Diſcoꝛdie malū.
go ꝑpendite q̄tum ſit malū diſcoꝛdie / ꝓpter qḋ ⁊ illud
abijcit̄ ꝑ qḋ culpa relaxat̄. de hoc malo diſcoꝛdie ſic di Cypꝛia.
cit Cypꝛianꝰ. Diſcoꝛdās ⁊ diſſidens: ⁊ pacē cū fratribꝰ
non habens: nec ſi ꝓ noīe xp̄i occiſus fuerit crimine diſ
ſenſiōis fraterne poterit euadere. Quale delictū eſt qḋ
nec baptiſmo ſanguinis pōt ablui? quale crimen eſt qḋ
martyꝛio nō pōt expiari? Et iō vt ait Chꝛy. Munera Chꝛyſ.
abel ſuſcepta ſūt a deo: cayn repꝛobata. quia abel pura Munera abel Geneſis.iiij.
ac ſimplici mēte dño munera offerebat. Cayn vero iraꝫ
aduerſus fratrē tenebat: et ideo ille placuit in munere
qui placebat in coꝛde. Sed heu hodie multi huic cayn
ſūt ſimiles / cū diſcoꝛdijs ⁊ dolis ad altare accedentes
vñ Chꝛyſo. Cū deus tantū cure / reconciliatiōis noſtre Chꝛyſ.
habeat: vt patiatur interrumpi miniſteria ſua donec tu
eas ⁊ reſoluas inimicitiā cum fratre tuo: nec nos ipſum
erubeſcimus: ſed multos dies patimur manere inimici
tias: ⁊ trahimꝰ ſicut funem longum diſcoꝛdias: ignoꝛā
tes ꝙ tanto longioꝛ erit nobis pena q̄to et diſcoꝛdia. Et
qꝛ dictū eſt de concoꝛdia cū fratre offenſo habenda: in
ducit generaliter vt cōſentiamꝰ aduerſario noſtro: ⁊ cō
coꝛdemus cū eo [cito dum] ſimus [in via] et in hac p̄ſen
ti vita vbi eſt locus ⁊ tēpus penitēdi ⁊ merendi. ⁊ quod
poſſumꝰ hodie nō differamꝰ in craſtinū: qꝛ moꝛa trahit
ad ſe periculum. ⁊ nemo ſcit vite ſue terminū. vñ Chꝛy. Chꝛyſo.
Nihil quippe eſt quod ita vitā noſtram valeat euertere Periculū ī moꝛa.
vt operum actionē bonoꝝ diſſimulare ſemꝑ ſemꝑq; dif
ferre. Sepe enī iſtud ex oībus nos bonis fecit excidere.
Cito inq̄ concoꝛdemus cum aduerſario [ne ipe aduer
ſariꝰ tradat nos] id ē cauſa ſit vt tradamur [iudici] in vl
timo examine. [et iudex tradat nos miniſtro] et exacto
ri. i. maligno ſpiritui ad vltionē [qui mittet in carcerē]
id eſt ī ifernum: et penā exigit pꝛo culpa quā ſuggeſſit.
Unde [nō exibit homo donec reddat nouiſſimum qua
drantem] ⁊ minutū. i. luat etiam minima ⁊ leuioꝛa pec
cata: quia nihil erit impunitū. donec enim ponitur hic ꝓ Donec ꝓ nunq̄.
nunq̄: vt ſit abnegatiuum omniū tempoꝛum: ſicut quan
doq; omnium affirmatiuum. vnde ſm Aug. non ſignifi Auguſti.
cat finem pene ſed cōtinuationē miſerie. Penam ergo Uenie locus nō ē ī inferno.
gehenne tūc homo etiā ꝓ peccatis minimis ratiōe moꝛ
talis annexi ſemper reddet patiēdo. ⁊ nunq̄ perſoluet
veniā conſequendo. qꝛ ſemꝑ punietur et luet: neq; vnq̄
venie locus ibi erit / vnde nūq̄ ad nouiſſimū quadrantē
venitur qui ſemper ſoluitur. et ideo nunq̄ homo exibit:
qꝛ in inferno vbi locus venie nō eſt nunq̄ erit redditio
poſſibilis. Nō loquit̄ hic de diabolo aduerſario noſtro Aduerſariꝰ recōſiliādus ē.
quia illi non eſt cōſentiendum: ſed potius reſiſtendum:
ſed hoc loco aduerſarius noſter eſt pꝛoximus offenſus
ſeu leſus / cui debemꝰ per ſatiſfactionem debitam et ip

ſius placationē cōſentire: ⁊ cū eo concoꝛdare: vel q̄cūq;
alius nobis aduerſatus cui beniuoli ⁊ benigni eē debe
Sideriſi. mus. Uel aduerſarius nr̄ ⁊ ſyndereſis / ⁊ ꝯſcientia q̄ ma
le noſtre voluntati / ⁊ cōtra malū remurmurat: ⁊ nos ac
cuſat teſtimoniū nobis perhibente cōſciētia / cui debe
Deus eſt aduerſarius noſter mus ad bonū cōſentire. Myſtice etiā aduerſarius nr̄ ē
deꝰ qñ peccamꝰ: qꝛ nobis reſiſtit cū ab eo peccādo rece
dimꝰ / cui cōſentire debemꝰ penitēdo: ⁊ eiꝰ volūtatē fa
ciendo. Uel ſermo diuinus q̄ peccare volentibꝰ cōtra
dicit: ⁊ nos peccātes arguit ⁊ accuſat: cui debemꝰ obedi
re a pctīs abſtinēdo ⁊ auertendo / ac p̄ceptis eiꝰ humili
ter nos ſubdendo. Deinde ſubiungit q̄dā alia ad confir
mādū qḋ dixit ſupꝛa. ſ. ꝙ nō venit ſoluere legē / ſꝫ adim
De mechia ꝑ cōcupiſcentiam. plere / ⁊ dat intellectū alterius p̄cepti in lege. Iudei eī
ꝑ iſtud p̄ceptū / nō cōcupiſces vxoꝛē pꝛoximi tui: intelli
gebāt ſigna exterioꝛa tm̄ ꝓhibita: vt ſunt tactꝰ impudi
ci: oſcula: ⁊ huiuſmodi: ⁊ ſic exponebāt Nō ꝯcupiſces. i.
ſigna cōcupiſcentis nō facies. Silr̄ ꝑ iſtud p̄ceptū [non
mechaberis] intelligebāt actū mechie exterioꝛē tm̄ eſſe
ꝓhibitū / ⁊ ſic cōcupiſcentia ⁊ volūtas īterioꝛ latēs oī
mode ī coꝛde nō expꝛeſſa ſigno vel facto / nullū eſſet pec
catū. Sꝫ hoc ē irrōnabile: qꝛ actus exterioꝛes vel ſigna
nō hñt rōnē pctī: niſi inq̄tū ſunt voluntarij: ⁊ iō ſaluatoꝛ
hunc erroꝛē excludēs. dicit [Oīs q̄ vidit mulierē ad cōcu
piſcēdū eā] . i. ca intentione ⁊ aīo: ⁊ h̄ fine attēdēs vt cō
cupiſcat eā qḋ nō ē iā titillari / ſꝫ plene cōſentire libidi
Chꝛyſo. ni [iā mechatꝰ eſt eā ī coꝛde ſuo] vñ Chꝛy. Et ſi cōcupie
ro / nec etiā plus fecero / cū adulterꝭ ero. Per legē ꝗ lu
xuria ꝑpetrata: ꝑ auctoꝛē vero mūdicie luxuria cogita
ta damnat̄: lex adulteriū dānat: euāgeliū v̄o etiā cōcu
piſcētiā / q̄ radix ē euāgelij adulterij punit. vñ iohēs in
Xp̄s ī pectoꝛe cinctꝰ. Iohānes in lūbis. lūbis: ſed xp̄s in pectoꝛe cinctꝰ fuit. Et ſciendū ꝙ q̄dā
ē ꝯcupiſcētia ex ſubito motu ſine deliberatiōe boni ope
ris vel mali ⁊ ſine cōſenſu: ⁊ dꝛ ꝓpaſſio / ⁊ hoc eſt pecca
tū veniale. Alia eſt cū deliberatione animi / ⁊ cū conſen
ſu in delectationē: vl̄ in opꝰ. ⁊ dꝛ paſſio / ⁊ hoc eſt pecca
tū moꝛtale. Dñs vero loq̄tur hic de cōcupiſcētia delibe
rata q̄ iplicat in ſe cōſenſum in delectatiōe vel in opus.
Cōcupiſcētie deteſtatio. Concupiſcētia ergo cū cōſenſu in aīo eſt moꝛtale pctm̄:
etiā anteq̄ exp̄mit̄ facto vel ſigno: ⁊ qꝛ viſus eſt cōcupi
ſcentie ꝓuocatiuꝰ: iō ſm cōſiliū Amb. auertamus ocu
Ambꝛoſiꝰ los a vanitatibꝰ: ne qḋ oculꝰ viderit animꝰ cōcupiſcat.
Gregoꝛiꝰ vñ Greg. ꝓuidēdū ergo nobis eſt: qꝛ ītueri nō debet qḋ
nō lꝫ cōcupiſci. Ut eī mūda mēs ī cogitatione ſeruet̄ / a
laſciuia voluptatis ſue depꝛimēdi ſunt oculi quaſi q̄dā
Chꝛyſo. raptoꝛes ad culpā. vbi ⁊ Chꝛy. Qui ſtudet elegantes fa
cies inſpicere / ipe foꝛnacē ſibi paſſiōis accēdit: captiuā
Cohabitatio cum v̄ginibꝰ. faciēs aīam: ad opꝰ quoq; celeriter adducit. Quid iā h̄
quoq; r̄ñdēt q̄ auſi ſunt temere cohabitare virginibus.
Huiꝰ enī ſanctiōe legis mille ſunt adulterioꝝ rei quoti
die illas ad cōcupiſcēdū vidētes. Audiāt h̄ q̄ ſepius ad
theatra feſtināt: ſeq; ibi pene quotidie adulterij obſce
nitate cōmaculāt: ⁊ adulteros ſeipſos ꝑ vnūquēq; diem
faciūt / ⁊ decē mille cōſtruūt ꝑcuſſiōis occaſiones. hec
Gregoꝛiꝰ Chꝛy. Sꝫ hec audi efficax cōſiliū. Greg. Caro inq̄t cū
cōcupiſcit̄ penſet̄ q̄d ſit examinis / ⁊ intelligit̄ q̄d amat̄.
Cōtra cōcupiſcentiam Nihil q̄ppe ſic ad edomādū deſiderioꝝ carnaliū appeti
tū valet / q̄ vt vnuſq̄ſq; h̄ qḋ viuit diligit / q̄le ſit moꝛtuū
pēſet. hec Greg. Et qꝛ dñs dixerat ex viſiōe mulierꝭ me
chari videntē: iō ꝯñter docet abijcere occaſionē q̄ facit
hoīem ruere ī talē cōſenſū. vt [ſi oculꝰ tuꝰ dexter / vl̄ ma
nus tua dextera ſcādalizat te] . i. faciat te ruere in pꝛedi
ctū cōſenſum [erue eū] vl̄ abſcīde eā nō mēbꝛū: ſꝫ mēbꝛi
abuſum / cohibēdo ipſū mēbꝛū ab exercitio ⁊ affectu illi
cito [⁊ pꝛoijce abs te [ex toto annihilādo] Expedit eī ti
bi vt pereat vnū mēbꝛoꝝ tuoꝝ] p̄dicto mō. ſ. actū illici
tū q̄uis delectabilē deſerēdo [q̄ totū coꝛpꝰ tuū] cū aīa
Gregoꝛiꝰ [mittat̄ in gehēnā] vñ Greg. Intueri nō dꝫ qḋ nō lꝫ ꝯcu
Bernar. piſci. Et Berñ. Qui manū mulieris tenet / ſciat ſe eē in
Uiſus et cōtactus illicitꝰ vitetur. vīculis dyaboli. Attēdāt ergo multi q̄ malū ſit pl̄chꝛas
facies mulieꝝ / ſeu quoꝛūcūq; iuuenū intueri: aut hoꝛū
manꝰ vel facies / ſeu q̄ſcūq; coꝛpis p̄tes cōtrectare vl̄ li
bent̄ cū eis fabl̄ari: qꝛ ſm pl̄es doctoꝛes eccl̄ie ⁊ religio
ſe vite p̄tes talia deſignant interioꝛis hoīs coꝛruptio
Auguſti. nē / ac quādā eiꝰ mollicīe ⁊ deiectionē. Hic ſm aug. non
p̄cipit̄ aliqḋ mēbꝛū ad litterā erui: ſed occaſio peccādi.
Mēbꝛoꝝ abſciſſio Pōt enī eſſe occaſio ex aſpectu: ⁊ tunc oculus ſcandali
zat: ⁊ cū bona ſit intentione / tūc ſcādalizat oculꝰ dexter.

Uel pōt eē occaſio ex cōtactu / et cū bona intentione: et et erutio.
tūc ſcandalizat manꝰ dextera. Hmōi ergo ſi ſcādalizāt Dext̄ oculus et manꝰ dextra
abijcienda ſunt: qꝛ fugiende ſunt occaſiones peccandi.
Et pōt accipi exēplū de viſitatione bona / vel ope bono
de genere. verbi gratia. Si aliquis vadit ad collegium
mulieꝝ cauſa pꝛedicationis / vel conſilij dādi: vel ſi dat
elemoſynā alicui mulieri: et ex h̄ ꝯcipiat occaſionē rui
ne ſibi imminētis ꝑ oꝛtū alicuiꝰ familiaritatis male / vl̄
tentationis periculoſe / debet illud bonum de genere di
mittere: ne tota congeries bonoꝝ opeꝝ ſubiaceat ruine.
Et ideo dicit Alanus. Si vitare velis venerē: loca: tem Alanus.
poꝛa vita. Et locus ⁊ tēpꝰ pabula donat ei. Et idem re
mediū eſt in omnibꝰ. vñ Seneca. Qui deponere vult de Seneca.
ſideria reꝝ omniū quaꝝ cupiditate flagrauit: ⁊ oculos
⁊ aures ab his q̄ reliquit auertat. Et hoc patet ex eo qḋ
dicit idē. Auarioꝛ redeo / ambitioſioꝛ / luxurioſioꝛ: imo
vero crudelioꝛ: qꝛ inter hoīes fui. hec Seneca. Uel ac
cipe hic oculū ⁊ manū interioꝛē. ſ. coꝛdis: qḋ membꝛum
dextrū hic dꝛ cōparatione ſiniſtri ⁊ exterioꝛis. ſ. coꝛpis
fragilioꝛis. Si ergo dextera ſcādalizat ſiniſtra quid fa
ciet? vñ Hiero. Cauēdū eſt ne qḋ in nobis eſt optimum Hieroni.
labat̄ in vitiū. Si enī dexter oculus ⁊ dextera manꝰ ſcā
dalizāt / quātomagis ea q̄ in nobis ſiniſtra ſunt? Si eñ
aīa labit̄ / quātomagis coꝛpꝰ qḋ eſt ad peccata ꝓcliuiꝰ.
vñ et Chꝛy. Oculū hic vel manū nō coꝛpoꝛis humani ſi Chꝛyſ.
gnificat: ſed oculū / vel manū coꝛdis. i. ſenſū male concu
piſcentie et carnalis deſiderij cogitationē quā ꝑ fidem
celeſtē erui / ⁊ abſcīdi a coꝛdibꝰ p̄cipit / vñ mala ꝓcedūt.
Uñ hic magis mēbꝛa vitioꝝ male mētis / et pꝛaue cogi
tationis excidere nos dñs pꝛecipit ꝓpter regnū celoꝝ:
ne dominantibus vitijs / et coꝛpꝰ ⁊ aīa. i. totꝰ hō reꝰ effi
ciat̄ ignis eterni. Deinde poſtq̄ docuit alienam vxoꝛē Repudiū nō faciendum.
nō eſſe cōcupiſcendā: ꝯñter docet ſuā nō eē dimittēdā:
et dat intellectū cuiuſdā ꝑmiſſi in lege. ſ. de vxoꝛꝭ dimiſ
ſiōe / ⁊ libelli repudij datione. credebāt enī iudei ꝙ h̄ eēt
ſimpliciter licitū: ſed eſt falſum: qꝛ ideo hoc permitteba
tur / non qꝛ licitum: ſed ad euitandū maiꝰ malum. ſ. vxo
ricidiū. Minꝰ enim malū erat vxoꝛes dimittere q̄ eas
interficere: ⁊ ideo nō erat licitū niſi ꝓpter foꝛnicationē
vxoꝛē dimittere [In lege] ergo [moyſes iuſſit dari libel
lū repudij ꝓpter duritiā coꝛdis] maritoꝝ / odio vxoꝛes
ſuas habentiū / nō diſcidiū ꝯcedēs: ſed homicidiū aufe
rēs / et minus malū permittēs: vt maiꝰ abſcideret ne ma
riti ꝓpter odiū ſanguinē fūderēt. Xp̄s aūt iubet vxoꝛē Uxoꝛis pꝛopter adulteriū dimiſſio.
nō dimitti debere [excepta foꝛnicatiōis cā] qꝛ tunc ipſa
vxoꝛ eſſe p̄mo noluit q̄ fidē cōiugalē marito nō ſuauit.
Tūc enī licitū eſt eā dimittere q̄tū ad cohabitationem
⁊ debiti redditionē / manet tñ vīculū mr̄imonij ꝑ totam
eoꝝ vitam: ⁊ ideo ſi dimiſſa nubet alteri / cōmittit adul
teriū: ⁊ ſil̄r qui ducit eā. Quiſq̄s tñ cauſa foꝛnicationis Maritus adulter dimitti poteſt.
vult vxoꝛē abijcere: priꝰ debet a foꝛnicatione purgatus
eē. qꝛ ſm Hiero. Quicq̄d viris iubet̄ / hoc ꝯñter redun
dat in feminas: neq; enī adultera vxoꝛ dimittenda eſt ⁊
vir mechus tenendus. Deinde poſtq̄ docuit dñs nō eē
iniuriā ꝓimo inferendā: ꝓhibēdo irā ⁊ cōcupiſcentiā:
cōſequenter docet ab iniuria dei abſtinēdū: pꝛohibēdo
ꝑiuriū et iuramētū: ⁊ dat intellectū cuiuſdā pꝛecepti q̄
ꝓhibet̄ ꝑiuriū in lege veteri. Circa qḋ errabāt iudei cre Periurij ꝓhibitio.
dētes ꝙ ſolū iuramētū mēdax eſſet ꝓhibitū: et ꝙ iura
mētū illicitū eſſet ſuandū: ⁊ ſimiliter ꝙ iuramentū icau
tū quod ſine neceſſitate fit eſſet licitū / ꝓpter quod ſal
uatoꝛ dicit nō eē iurādū oīno. i. ex quacūq; cauſa vbi nō
excluditur iuratio neceſſaria: ſed incauta. Iuſticia er
go phariſeoꝝ eſt non ꝑiurare: hanc cōfirmat dñs vetās
iurare / quod pertinet ad iuſticiā eoꝝ qui intraturi ſunt
regnum celoꝛum. Sicut enim falſum loqui nō pōt q̄ non Pꝛo.x.
loquitur: ſic periurare non pōt q̄ non iurat. Et ſicut ī ml̄ Iurandū nō eſſe.
tiloquio non deerit peccatum: ſic nec in multiiurio ꝑiu
riū. Sicut autē deus pꝛecepit ſibi victimas legales of
ferri. non quia ei placerent: ſed ne eas pꝛout ꝯſueuerāt
ydolis immolarent: ſic infirmis conceſſit iurare ꝑ deū:
non ꝙ placet deo hoc fieri: ſed ꝙ minꝰ malū eſt hoc deo
q̄ creaturis exhiberi. Unde ſm Hiero. In lege p̄ceptū Hieroni.
eſt non iurare niſi per deum: non ꝙ bonum ſit: ſed ne iu
dei peſſima conſuetudine iurantes per creaturas cre
derent eas venerandas. Euangelium autem non rece
pit iuramentum cum omnis ſermo fidelis ꝓ iure iuran
do ſit. Unde Chꝛyſoſtomus. Unde iurare nos pꝛoꝛſus

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nõ cõuenit:q̃d enĩ vnicuiq̃ nr̃m iurare neceſſe eſt/ cũ no
bis mẽtiri oĩno nõ liceat. Quoꝝ verba ita vera ſemper
ita debent eſſe fideliſſima/ vt ꝓ iuramẽto habeant̃. Et
☞ iccirco dñs nõ ſolũ ꝑiurare/ſed etiã iurare nos ꝓhibet:
ne tũc tm̃ videamur verũ dicere cũ iuramꝰ:et ne quos
veraces in oĩ ſermone eſſe cõſtituit/putaremꝰ ſine iura
mẽto licitũ eſſe mẽtiri. Iuramẽti enĩ hec cã eſt:qꝛ omĩs
q̃ iurat/vt qđ verũ eſt eloquat̃. Et dñs inter iuramẽtũ
et loquelã noſtrã nullã vult eſſe diſtãtiã. Quia ſicut in
iuramẽto nullã cõuenit eẽ ꝑfidiã/ita quoq̃ ĩ verbis no
ſtris nullũ debet eſſe mendaciũ. Quod vtrũq̃ et ꝑiuriũ
et mendaciũ diuini iudicij pena damnat̃. Quiſq̃s ergo
Pro.xiiij. nr̃m loquit̃ iurat: qꝛ ſcriptũ ẽ. Teſtis fidelis nõ mẽtiet̃.
vñ nõ ĩmerito nõ iurare ſepe ſcriptura diuina cõmemo
rat:qꝛ deo q̃ verax eſt et noſcit q̃cquid dicit̃ ꝓ iuramẽto
habet̃:quia verũ eſt oẽ qđ loquit̃. hec Chꝛyſ. vñ et Se-
Seneca. neca. Nihil interſit an affirmes an iures de religione
Auguſti. et fide:ſcias agi vbicũq̃ de veritate tractat̃. ſm Augu.
Iurationis modi. q̃m ille iurat q̃ adhibet teſtẽ deũ:ridiculũ ẽ putare vt nõ
iurauerit q̃s qꝛ nõ dixit ꝑ deũ:ſꝫ dixit teſtis ẽ mihi deꝰ:
Iuramenta apl'i. vel ecce corã deo qꝛ nõ mẽtioꝛ: vel deꝰ ſcit qꝛ nõ mẽtioꝛ
Precepit ergo dñs nõ iurare oĩno.i. iurare nõ omĩmo-
Iurandũ eſſe in neceſſitate. do:et in omĩ caſu:qꝛ hoc eſt incauta iuratio. Per hoc tñ
excludit̃ iuratio in neceſſitate:qꝛ negatio ibi ꝑponit̃ ſi-
gno vniuerſali affirmatiuo qđ equipollet ſuo ꝯtradicto
rio:ſꝫ poſtpoſita equipollet ſuo ꝯtrario. Hic enĩ nõ dici
tur oĩno nõ iurare:qꝛ eſſet ſenſus ꝙ ĩ nullo caſu eſſet iu-
rãdũ qđ eſt falſum:qꝛ in aliquo caſu eſt iurãdũ ⁊ in aliq̃
nõ:ſꝫ dicit̃ hic[nõ iurare oĩno].i.iurare nõ oĩno.i. nõ oĩ-
modo:et tñ nõ eſt ſenſus ꝙ in nullo caſu ſit iurandũ:ſed
q̃ñcũq̃ deeſt neceſſitas ⁊ nõ eſt neceſſariũ:⁊ ſic excludit̃
Auguſti. oẽ iuramẽtũ incautũ. vñ ſm Aug. Dñs nõ ꝑcepit nõ iu-
rare tanq̃ oĩno illicitũ:ſꝫ ne quiſq̃ iurare appetat tãq̃
ꝑ ſe bonũ:et vt nullus iuret de facili abſq̃ neceſſitate:⁊
Iuramento recto tria neceſſaria. dilabat̃ in ꝑiuriũ ex iurãdi ꝯſuetudine. ¶ Ad hoc aũt ꝙ
rectũ ſit iuramentũ tria requirũtur. Vnũ ex ꝑte rei de
qua iurat̃:ſcꝫ veritas/aliter enĩ nõ eſſet ꝯfirmandi ydo-
neitas. Alterũ ex ꝑte cauſe ꝓ qua iurat̃ iuſticia. alit̃ enĩ
nõ eſſet debita iurandi neceſſitas. Tertiũ ex parte iurã
tis.ſ. iudiciũ/ſiue diſcretio:aliter enĩ nõ eſſet debita pe
Hier.iiij. riculi cautela. vñ in Hiere. Iurabis dicit dñs in veri-
tate et iuſticia et iudicio. Et nõ ſolũ incaute iurare per
Nõ iurandũ ꝑ creaturas. deũ eſt illicitũ: ſed etiã ꝑ creaturas inquantũ in eis re-
lucet virtus diuina. ideo ſequit̃[neq̃ ꝑ celũ:qꝛ thꝛonus
dei eſt].i. pꝛĩcipaliter ibi relucet glĩa dei[neq̃ per terrã
qꝛ ſcabellũ pedũ eiꝰ eſt].i. infima creatura/ſicut ſcabel
lũ eſt ĩferioꝛ pars ſedis[neq̃ ꝑ hieroſolymã:qꝛ ciuitas
eſt magni regis]id eſt dei q̃ eſt rex regũ et ad eiꝰ depu-
tata cultũ:qꝛ ſcꝫ eſt opꝰ diuinũ nõ tuũ:quod ꝓbat dicẽs
[qꝛ non potes facere vnũ capillũ albũ aut nigrũ] Vnde
vult dicere ſicut nec ꝑ deũ nõ ẽ iurãdũ/ita nec ꝑ creatu-
ras:qꝛ cũ q̃libet creatura ſit opꝰ diuinũ:q̃ iurat per crea
turã iurat per deũ. Ideo etiã ꝓhibemur iurare ꝑ crea
turas/ne creaturã in honoꝛe diuine venerationis habea
mꝰ. vl' ne putemꝰ nõ eẽ ꝑiuriũ iurare falſũ ꝑ creaturas:
et dũ ꝑ creaturas iuramꝰ/nihil iurare et iuramẽtũ non
obligare credamus. Fiũt tñ interdũ ꝑ cruces et euãge-
lia.i. ꝑ eũ cui hec ſunt dedicata. Et ſimiliter fiũt ꝑ ſctõ-
rũ reliquias: qꝛ in his potius deũ q̃ ſctõs veneramur.
a quo auctoꝛe omẽ bonũ qđ habent eos habere recogno
Loquẽdi chꝛiſtiãis foꝛma. ſcimus. Qui aũt iurare ꝓhibuit:q̃mo loqui opoꝛtet do-
cuit ſubdẽs[Sit aũt ſermo veſter eſt/eſt:nõ/nõ:ſimpli-
citer affirmãdo veritatẽ:⁊ negãdo falſitatẽ. Vñ dupli
cat vtrũq̃. vt qđ eſt intus in coꝛde hoc dicatur foꝛis in
oꝛe. Tunc eſt enĩ ſermo noſter eſt/eſt:nõ/nõ:cũ gemina
veritate coꝛdis et oꝛis affirmamꝰ vel negamꝰ. Igit̃ ſi-
cut eſt ĩ cõſciẽtia ita ſit ⁊ in lingua:et ſicut eſt in re ita et
in oꝛe:et ſicut eſt in oꝛe ita ⁊ in ope:vt qđ oꝛe affirmamꝰ
operibꝰ ꝓbemus:et quod verbis negamꝰ factis nõ cõ-
firmemꝰ[Quod aũt his abũdantius]et amplius[eſt].ſ.
iurare[a malo eſt].i. ab infirmitate et ſuſpitione illius q̃
ſine iuramẽto nõ credit. Nõ dixit malũ eſt:tu enĩ facis
malũ qui bene vteris iuratione:que et ſi nõ bona:tñ ne-
ceſſaria eſt vt alteri ꝑſuadeas qđ vtiliter ſuades:ſed a
malo et infirmitate illius eſt cuius infirmitate cogeris
iurare:cũ vides pigrum ad credendũ quod ei vtile eſt
credere:niſi firmetur iuratione. Semper tñ eſt malũ ibi
ex aliqua parte: vel ex parte iurãtis:q̃n iurat ſine neceſ-
ſitate. vel ſi requiſitꝰ iurat eſt ibi a parte requirentis:et
hoc vel malũ culpe:q̃n.ſ. requirit iuramẽtũ ſine neceſſi-
tate. vel malũ pene. qꝛ ex infirmitate hũana/que eſt que-
dã pena generi hũano inflicta ꝓcedit ꝙ hoĩes non cre-
dũt ſibi mutuo ſimplici verbo abſq̃ iuramẽto. Verum
igitur loquamur:neq̃ id iurationibꝰ crebꝛis/ſed moꝛũ
ꝓbitate cõmendemꝰ. Et in loquẽdo oꝛe tm̃ vtamur:qui
qđ oꝛe amplius eſt ſcꝫ etiã ceteris artibꝰ vti:a malo eſt
Vt enĩ in ꝓuerbijs dicit̃. homo apoſtata vir inutilis di *Digito loquit̃ apoſtata.*
gito loquit̃. Stultus ergo eſt q̃ talẽ imitatur:⁊ ſimiliter
digito loquit̃: ſed magis ſtultꝰ eſt ſi etiam manu in qua
plures digiti ſunt:loquat̃. et ꝑ conſequẽs ſtultiſſimꝰ eſt
ſi etiã bꝛachijs ⁊ humeris in loquendo vtat̃. Si aũt ad
motũ membꝛoꝝ iſtoꝝ accedit et motio capitis:iã videt̃
quaſi inſano ſimilis. Expedit ergo oĩa membꝛa pꝛeter
os in loquendo continere:ne inde ſcandalũ ad alios poſ
ſit quomodolibet deriuare. Oꝛatio.

Domĩe ieſu chꝛiſte/q̃ antiquis tẽpoꝛalia nobis
vero eterna ꝓmiſiſti. vt noſtra ſuperabũdet iu
ſticia:da mihi corã te ⁊ ꝓximis ſermone et ope
lucere/ac legẽ tuã non ſoluere:ſed ſuperabun
danter implere. Cuſtodi me ab ira ⁊ offenſione ꝓximi:
vt munꝰ coꝛdis/oꝛis/vel boni operis qđ tibi obtulero:
acceptũ ſit in cõſpectu tuo. Cõcede mihi clementiſſime
deꝰ:a cõcupiſcentijs ⁊ aſpectibꝰ malis cauere:oẽ iura-
mentũ declinare:vt ſicut a ꝓximi:ſic ⁊ a tua iniuria va
leã abſtinere:et tibi in omnibus ſemꝑ placere. Amen.

¶ De patiẽtia et largitate circa ꝓximos exhibẽda.
Capitulum. xxxv.

Poſtq̃ ergo dñs docu-
it non eſſe inferendã iniuriã pꝛoximo:
nec irreuerentiã deo. cõſequenter do *Mat.v.⁊. Luce.vj.*
cet qualiter chꝛiſtianus ſe habere de
bet ad eos qui ſibi iniuriam inferũt.
ponẽs pauca verba que oĩbus homi-
nibus ad perfectionẽ ſufficiũt. in qui-
bus omĩs patiẽtie et largitatis virtus aperte cõmẽda-
tur et ſuadetur. Et pꝛimo ponit ĩtellectũ cuiuſdã pꝛece *Vindicta an ſit expetenda.*
pti iudicialis:vbi errabant iudei/credentes ꝙ vĩdicta
eſſet ꝓpter ſe appetẽda:ſed hoc eſt falſum:qꝛ velle pe-
nã alicuius abſolute nõ põt habere rationẽ boni:ſed ſo-
lũ inq̃tũ appetit̃ ꝓpter aliud.ſ. ꝓpter oꝛdinẽ iuſticie
ſeruãdũ:vel ꝓpter illiꝰ q̃ deliquit coꝛrectionẽ:vel pꝛo-
pter alioꝛũ terroꝛẽ:vt videntes talẽ puniri coerceantur
a malis. vel ꝓpter aliqđ hmõi. Vbi ꝰ nullũ bonũ tale
ex pena alicuiꝰ eſtimat̃ euenire:ſed magis timet̃ de ſcã
dalo: vel de maioꝛi malo ſuſcitando:tunc tenet̃ hõ deſi-
ſtere a vindicta querẽda:et hoc eſt neceſſitatis:ſi aũt cir
ca talẽ caſum deſiſtat eſt ſupererogationis. Igitur[nõ
reſiſtere malo]in aliquo caſu eſt ꝑceptũ:et in aliquo cõ- *Malo q̃tenus reſiſtendũ ſit.*
ſiliũ:et aliq̃n nõ reſiſtere eſſet malũ. quãdo.ſ. per hoc da
retur audacia malis hoĩbus ſimplices opprimendi:et
poteſt eoꝛũ malicie ſine ꝑiculo occurri. Malo enĩ culpe
ſemꝑ eſt reſiſtẽdũ:ſꝫ malo iniurie nũq̃ libidine vĩdicte:
ſed per iudicẽ amoꝛe iuſticie. cauſa.ſ. vtilitat̃ eccl'ie et
coꝛrectiõis ꝓximi:ne malis diſcat aſſueſcere. Vñ in le
ge pꝛeceptũ iudiciale de pena taliõis erat circa moꝛtẽ: *Talionis lex.*
ꝑcuſſionẽ/mutilationẽ:vt ꝑcutiẽs ĩ eo pateret̃ et puni
ret̃ in quo leſerat: ⁊ redderet aĩam ꝓ anima: oculũ pꝛo
oculo:dentẽ pꝛo dente. Qꝛ enĩ iudei pꝛoni ad inferẽdas
iniurias pꝛoximo:etiam ſine cauſa et leui in vindicãdo
ꝓpꝛias iniurias erant:modũq̃ ⁊ menſuram pene exce
debant. lex tã pꝛo temeritate ledentiũ q̃ leſoꝛum inſti-
tuit modum et terminũ vltionis: quẽ nullus excederet
in iniurijs vindicandis ſcꝫ penam talionis. Pꝛouida
enĩ quadã cautela modũ poſuit:tã pꝛopter ꝓteruitatem
ledentiũ:vt repꝛimerentur timoꝛe:q̃ leſoꝛum ne vltio-
nem ſumerent vltra modum pꝛopꝛiũ. Chꝛiſti autẽ cuiꝰ
miſericoꝛdia ſuperexaltet iudiciũ/⁊ ipſius euãgelij iu
ſticia eſt nõ reſiſtere malo.ſ. ꝑ malũ. ſed in bono patiẽ-
tie vincere malum iniurie. Nec etiã reſpondẽdũ eſt in-
iurijs qđ maius eſt:vt iniurijs laceſſiti parati et pꝛõpti
ſimus ad illas patienter ſuſtinendas. In lege eſt retri- *Lex.*
butio. quia iubet leſum equali iudicio iudicari:in euã- *Euãgeliũ*
gelio gratia:quia docet patientie virtutem/etiam per *Chꝛyſo.*
membꝛoꝛũ damna ſeruari. ſm Chꝛyſ. Si alteriꝰ oculũ
eruis nõ tuũ recuꝑaſti. ſed cũ membꝛo etiã patiẽtiã per

didiſti. Dyabolꝰ vulnera pꝛocurat coꝛpoꝛũ: ꝓpter vul-
nera aĩaꝝ. Si tu nõ ꝑcuſſeris ab hoĩe quidẽ victꝰ vide-
Repcutienti dãnũ ris:ſed dyabolũ viciſti. Vnde ſi non reddideris malũ ꝓ
malo/et ſi mẽbꝛũ coꝛꝑis ꝑdidiſti:lucrũ patiẽtie acq̃ſi-
ſti. Si aũt reddider̃:⁊ coꝛpoꝛis dãnũ paſſus es et ſalu
tis:nec tm̃ lederis q̃n ab iniquis noceris/q̃tum cum a
Gradꝰ ad pacẽ.iiij. cõſtantia bonitatis receſſeris. hec Chꝛy. Sunt aũt q̃t-
tuoꝛ gradꝰ ad pacẽ. Pꝛimus eſt non plus reddere. Se-
cũdꝰ etiã minꝰ reddere:⁊ hoc additũ eſt ꝑ traditionem
phariſeoꝝ qui dabant.xl. diſciplinas vna minus. Terti
us eſt malũ nõ reddere. Quartus eſt paratum eẽ ampli
us tolerare. Pꝛimi duo fuerunt in lege:in tertio incipit
euangeliũ:cũ dicit[nõ reſiſtere malo]in quarto euãge-
lij conſummatio qđ conſequent̃ exponit declarãdo. Vñ
qꝛ nõ dixit reſiſtendũ a malo ne aliquis intelligeret de
Maxilla altera pꝛebenda. malo culpe non iniurire ſubiungit dicẽs. [Sed ſi q̃s te
ꝑcuſſerit in dexterã maxillã:ꝑbe ⁊ illi alterã].ſ. dexterã
mentis ĩterioꝛẽ/ne exterioꝛis hominis cede vel tacitꝰ
intra ſe moueatur interioꝛ.i. ſis paratꝰ in aĩo ad aliã per
cuſſionem/et maioꝛa/⁊ amplioꝛa ſuſtinendũ anteq̃ ꝑ
impatientiã malo reſiſtas:⁊ ſcandalũ vl' aliquod malũ
Auguſti. aliud cõtra charitatẽ ſuſcites. vñ aug. Nõ tm̃ nõ repcu-
Chꝛyſo. tias:ſꝫ ſi vult alterã ferire/patient̃ ſuſtineas:vbi Chꝛy.
Repcutiendũ non eſſe. Qui repercutit/legis implet mandatũ nõ xp̃i. Sꝫ dic̃
dignꝰ eſt ille repcuti. Etiã:ſed tu nõ es dignꝰ repcute-
re:qꝛ diſcipulꝰ illiꝰ es:q̃ cũ malediceretur nõ maledice-
j. Pet.ij. bat. hec Chꝛy. Ad oẽ ergo nos exẽplũ patiẽtie ⁊ humili
tatis dñs ꝑ euãgelica pꝛecepta cõfirmat. Nõ ſolũ enim
ꝓhibet repcutere ꝑcutiẽtẽ:ſed ⁊ iubet nos paratos eſſe
iterũ ꝑcuti/⁊ nõ reſiſtere malo iniurie quo minꝰ adhuc
Beda. poſſit nobis inferri: Vñ Beda. Quid tã magnũ q̃ ꝑcu-
tiẽti ꝑbere maxillã: Nõne indignatiõis impetꝰ frãgit̃:
ira ſedat̃:⁊ ꝑ patientiã ille mutat̃: vl' ĩuitat̃ ad pẽitẽtiã:
Per huiꝰ ergo mãdati impletionẽ hõ xp̃o cõfoꝛmatur:
dyaboiꝰ ab hoĩe vincit̃: plena pax inter hoĩes obtinet̃.
Chꝛyſ. vñ Chꝛy. Huiuſmodi meditatio tolerãtie ducit ad paſ
ſionem martyrij. Facile enĩ ꝑſecutionis tꝑe penas coꝛ-
poꝛis poterit ſuſtinere: ſi in pace ante exercitatꝰ hmõi
Auguſti. iniurias eq̃nimiter ac libent̃ ſuſcipiat. hec ſm aug. Nõ
Vĩdicta ad coꝛrectionẽ exercẽda eſt pꝛohibetur ea vindicta que ad coꝛrectionẽ valet. Sed
huic vĩdicte inferende nõ ẽ idoneꝰ:niſi q̃ odiũ dilectiõe
ſuperat:nõ enĩ odit pater filiũ caſtigãdo. Vñ non debet
q̃s odio ⁊ libidine vindictã expetere:ſed amoꝛe ⁊ ad coꝛ
rectionẽ:⁊ vt iniurias ab eo cui rex oꝛdine ꝑtãs data ẽ
tanq̃ filiꝰ a pr̃e coꝛrigat̃:patꝰ ſi opꝰ ſit equo animo pl'a
tolerare ab eo quẽ vult eẽ coꝛrectũ. Talis enĩ vindicta
ad coꝛrectionẽ ꝓpter amoꝛẽ pertinet ad miſericoꝛdiã.
Beatꝰ ergo qui ipſo coꝛde eſt ad oĩa paratꝰ: vt in oĩbꝰ q̃
patit̃ ꝓ deo veraciter poſſit dicere ⁊ canere illud ꝓphe
Ps.lvj. ticũ. Paratũ coꝛ meũ deꝰ ꝑatũ coꝛ meũ. Nõ ſolum aũt
maxillã pꝛebendã percutiẽti dñs pꝛecepit: ſed damna
Chꝛyſo. ſubiri. Qꝛ ſm Chꝛyſo. Poſt coꝛpoꝛalis iniurie toleran
tiã vult nos etiã dñs ſeculariũ habere contẽptũ:⁊ nõ tã
tũmodo in plagis/verũ etiã in pecunijs rebuſq̃ diuer-
Cõtẽdendũ nõ eſſe ſis nos vult ꝑſtare patientiã. Vñ addit[Et ab eo q̃ au-
fert tibi veſtimẽtũ noli ꝓhibere]ſcꝫ repugnãdo: vel cũ
eo contẽdẽdo:exemplo dñi q̃ veſtimenta ſua permiſit a
ſe auferri ⁊ a militibꝰ diuidi. Dũ enim vis vindicare ve
ſtẽ coꝛpoꝛis:ꝑcioſiſſimũ anime veſtimentũ perdis[Et
qui vult tecum in iudicio contẽdere]id eſt ꝯtentioſe age
re[⁊ tunicã tuã tollere]id eſt veſtẽ interioꝛẽ ⁊ magis ne
ceſſariã:per quã ⁊ cetera neceſſaria intellige:hoc eſt ſi te
ad iudiciũ pꝛopter tunicã trahat:ac negociũ tibi mole-
Pallium dandum ſtiãq̃ cõmoueat [dimitte ei ⁊ palliũ].i. exteriꝰ veſtimẽ
tũ: ⁊ cetera quibus non adeo indiges: nũq̃ contẽtioſe:
⁊ cũ iracundia agas. Quaſi diceret. Si quis contẽden-
do velit tibi auferre vnũ de neceſſarijs:anteq̃ cõtẽdas
in iudicio/ſuſtine potiꝰ vt auferat̃ tibi et reliquũ decis.
Auguſti. Hoc quoq̃ ſm Aug. ad pꝛeparationem coꝛdis: non ad
oſtenſionẽ operis intelligẽdũ. Ex hoc etiã potes trahe
re: vt ſi quis vult tunicã tuã tollere:id eſt animã vel inte
rioꝛa bona/dimittas pallium.i. exterioꝛa negocia. Vbi
Chꝛyſo. Chꝛy. Si litem tibi videris imminentẽ:etiã illa q̃ non
poteris indulge:melius eſt enim iurgio liberari q̃ reti
nere materiã iurgioꝝ. Difficile eſt rem dimittere: ſꝫ dif
ficilius de iudicio ſine peccato exire. Et iterum non ſo-
lum inquit iniuriam patiens nihil iracũdie moueas ad
uerſus eum qui iniuriam facit. et non ſolum pꝛo his que
abſtulit non indigneris:ſed et ſi quid tibi foꝛte ſubꝛeli-
ctum eſt/id ſponte largire ei qui totũ abſtulit. Cũ enim
ille talem te inuenerit/reſipiſcet continuo: ⁊ facti pige-
bit eum. vbi et Beda. Quod de veſtimento ⁊ tunica di- *Beda.*
ctum eſt:nõ ĩ eis solꝰ: ſed in omnibus faciẽdum eſt que
aliquo iure tempoꝛaliter nr̃a eſſe dicimus. Si enim de
neceſſarijs hoc imperatũ eſt/q̃to magis ſuperflua cõtẽ
nere opoꝛtet: Lex igit̃ eſt vt alterius non tollas: ⁊ ſi tuũ
nõ das/grã autẽ vt ⁊ alterius nõ tollas ⁊ tuum des. ſm
aug. Qui ſponte vel conuictus pecuniã debitã reddere *Auguſti.*
noluerit ĩtãtũ vt velit litigare dimittẽda illi eſt. ſuũ ei *Cõtentio*
dei nõ opoꝛtet litigare manẽte illa regl'a/vt in aĩo para- *licita.*
tus ſit amittere qđ ſibi debetur. Nam ſi modeſte ac leui-
ter oĩno egerit vt ſibi reſtituatur:nõ tam intendens fru-
ctum pecunie q̃ vt hoĩeꝫ coꝛrigat cui ſine dubio ꝑnicio
ſum eſt habere vñ reddat. ⁊ nõ reddere non ſolũ non pec
cabit. ſed ꝓderit etiam plurimũ. ne ille dũ aliena pecu-
nia lucrũ facere vult/dãnum fidei patiatur. Qđ tanto ẽ
grauius: vt nulla ſit cõparatio. Et nota ꝙ repetere ſua *Repetere ſua duplicit̃ fit.*
contingit dupliciter: aut corã iudice infideli: ⁊ ſic chꝛi
ſtiano nõ licet/⁊ maxime vbi eccl'ia libertatẽ habet. aut
corã fideli:⁊ hoc dupl'r. aut ꝯtẽtioſe ⁊ cũ fraude. ⁊ ſic nl'-
li licꝫ:aut modeſte ⁊ cũ iuſticia:⁊ ſic ĩfirmis ⁊ ĩꝑfectis li
cet. ſimpl'r ꝟo repetere ſine ꝯtẽtiõe ⁊ fraude nõ corã iu-
dice oĩbꝰ licet. ¶ De religioſis ꝟo ſua nõ hñtibꝰ eſt ſciẽ *Religioſi an repetant ablata.*
dũ ꝙ repetere aliqua ꝯtingit dupl'r. aut vt aliq̃ ꝓpter vti
litatẽ ꝓpꝛiã. ſic ꝑfectis nõ licꝫ. aut vt ꝯgregatiõis ꝓpter
vtilitatẽ cõeꝫ. ſic lꝫ etiã ꝑfectis: q̃ ⁊ ſi nõ habẽt ſua in ꝓ-
pꝛio. tñ hñt ĩ cõi. ⁊ ita noĩe cõitat̃ licꝫ repetere. vl' ſi nõ
hñt dñiũ nec ĩ cõi nec ĩ ꝓpꝛio: hñt tñ res ad vſuꝫ deputa
tas. Tamen magis expediret iudici ſecreto ſignifica-
re q̃ in iudicio repetere. Deinde ſubiungit. [Et qui te
angariauerit mille paſſus: vade cum eo alia duo] milia.
id eſt patienter feras ſi amplius te ire opoꝛteat. Anga *Angaria q̃d dicit̃.*
ria dicit̃ indebiti ſeruitij exigẽtia in ꝓpꝛia ꝑſona: vel q̃-
cunq̃ coactio in iuſta. Vnde angariare eſt inique ſeu in
iuſte aliquo modo trahere: vel ꝑſonalia obſequia ⁊ ope-
ra ĩpendere/oppꝛimẽdo in ꝑſona et grauãdo. Eſt ergo
ſenſus: q̃cũq̃ te in ſeruitio indebito ſine peccato tñ coe-
gerit ſeruire: ad hoc etiã ita debes paratus eſſe: vt am-
plius pati velis q̃ ille optat inferre. Nã mille paſſus eſt
iter ſabbati. et ideo hoc nõ eſt cõtra ſabbatũ legis: ſic ſu- *Mille paſſus iter ſabbati.*
ſtine iniurias ĩ his que non ſunt cõtra ſabbatũ pectoꝛis
Vel in millenario ꝑfectio ſpũalis ſignificat̃: q̃ impletio
ne huius ꝑcepti oſtẽdit̃. Et cũ millenarius ſit numerus
ꝑfectiõis: in tribꝰ millenarijs notat̃ ꝙ in tribus cõſiſtit
ꝑfectio patiẽtie/ſcꝫ in coꝛpoꝛe/⁊ rõne/⁊ volũtate: qđ ſi-
gnificatur ꝑ alia duo milia. vbi Chꝛy. Vides ſuꝑabun- *Chꝛyſo.*
dãtiam ꝓhie cumulũ ſapientie. Poſtq̃ nimirũ dederis *Suꝑabũdantia imperfectionis.*
maxillã/⁊ tunicã/⁊ veſtimẽtũ/ etiã ſi nudo inquit coꝛpo
re tuo vti voluerit inimicus ad iniurias et laboꝛes: nec
ſic quidem illum opoꝛtet ꝓhibere. Vult enim omĩa nos
poſſidere: cõmuniter ⁊ pecunias: videlicet ⁊ coꝛpoꝛa: nõ
cum indigẽtibus ſolũ/ verũ etiã cũ iniuriã facientibus
Vnũ enĩ miſericoꝛdie eſt: alterũ vero patiẽtie. Et iterũ
Ad omẽ deuotiõis opus ĩpigros nos eſſe ꝑcipit dñs ac
paratos. Bonũ enĩ noſtrũ vult nõ tã neceſſitatis eſſe q̃
ꝓpꝛie voluntatis: vt dũ amplius ex nobis facimꝰ q̃ ab
alijs poſtulamur: maioꝛis mercedis grãm ꝯſequamur.
Integre eñ charitatis ac perfecte deuotiõis officium
eſt plus ſpõte pꝛeſtare q̃ peteris. hec Chꝛyſo. Vbi ſm
Aug. monet nõ tam vt pedibus agas q̃ vt animo ſis pa- *Auguſti.*
ratus. Non ſolum ergo tua vt deuites altercationẽ/ſed *Patientia animi ſine nutrimẽto aliene iniquitatis habenda.*
et teipſum pꝛebe angarianti: nã tã opere et pedibus q̃
animo ⁊ cõpaſſionis affectu paratus multo plus ſeruire
q̃ pꝛecepit. Totũ enim quod dictũ eſt intelligendũ ſm
pꝛeparationẽ animi in caſu ꝯſil'i: nõ aũt in caſu in quo ex
tali ꝑmiſſione nutriret̃ percutiẽs/aut rapiẽs/vel anga-
rians/ſeu al's offendens in ſua malicia ⁊ iniquitate. Im
mo in tali caſu ſuſtinere non eſſet bonũ: niſi ꝓpter ſcan-
dalum: vel aliquod maius malũ euitandũ. Nã teſtante
Augꝰ. cui licẽtia iniq̃tatis eripit̃ vtiliter vĩcit̃. q̃m nihil *Auguſti.*
eſt infelicius infelicitate peccantiũ/qua penalis nutrit̃
impunitas/⁊ mala volũtas velut hoſtis interioꝛ roboꝛa
tur. ¶ Vt aũt dicit idẽ Aug. in his triũ exemploꝝ nullũ *Iniurie genꝰ nullũ pꝛetermiſſum in euãgelio.*
genus iniurie eſt ꝑtermiſſum. Nã omĩa in quibꝰ impꝛo-
bitatẽ aliquã patimur: in duo genera diuidũtur. quoꝛũ
alterũ eſt quod reſtitui nõ põt: in quo vĩdicte ſolatium

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tumidus animꝰ querere ſolet / qui talia fomēta deſide-
rat: ſed ſanus et firmꝰ miſericorditer pferenda alteriꝰ
infirmitatē iudicat. neq; hic vindicta ad correctionē
prohibet: vt etiā ſupra dicit. Alterum iniuriarū genus
eſt / qđ inintegrū reſtitui pōt: cuiꝰ ſunt due ſpēs. vna ad
pecuniā: altera ad operā ptinet. Exemplū pmi de pcuſ
ſa maxilla. Secūdi de tunica ⁊ veſtimēto. Tertij de an-
garia paſſuū. Qꝛ qđ in corpore leſum eſt nō reſtituit ite-
grū: et reddi veſtimētū pōt / et adiuuari opa pōt: ſi opus
fuerit. In his ergo oībus generibꝰ iniuriaꝝ dñs docet
patiētiſſimū et miſericordiſſimū / et ad plura perferen-
da paratiſſimū aīm chriſtianorū eſſe oportere: propter
ſpē retributiōis eterne. Sed qm parū eſt nō nocere: niſi
etiā pſtet beneficiū quantū poterit: cōſequēter adiūgit
Largitas petēti exhibenda.
dñs. ⁊ dicit [Omi petenti te tribue] Quaſi diceret. Ita
debes eſſe patiens in aduerſis ꝓprijs: ſed et cōpatiens
alienis. Nō dicit qđ tribuendū: qꝛ nō ſemper res eſt dā-
da: ſemper tamen dandū eſt ſaltē bonū reſponſum. Qui
ergo in neceſſitate ſua petit a te rē corporalem vel ſpiri
tualē: da ei donū vꝉ verbū. Si eni rationabiliter petit:
tribuēdū eſt donū qđ petit. vel de pcepto cū i extrēa ne
ceſſitate poſitus oīno indiget / dareq; poſſis: vel de cōſi-
lio cū petens aliter trāſire pōt: et hoc eſt elemoſyna cor-
Res: affectꝰ: aut doctrina eſt danda.
poralis. Et ſi deeſt tibi facultas: da affectū et bonā vo-
lūtatē: bonū reſponſum ⁊ orationē. Si autē irrationabi
liter petit: dādū ē verbū docēdo eū de irratiōabilitate
ſue petitiōis: et de cā iuſte negatiōis: vt nō eū inanē di-
mittas. et hec doctrina eſt pars et opus iuſticie et ele-
moſyna ſpiritualis. Et ſi iſte nō accipit id qđ petit: me-
lius tñ. ſ. correctionē accipit. Ita [omi petenti te dabis]
q̄uis nō ſēp id qđ petit dabꝭ. Vñ [oī petēti] inqt nō oia
Ambroſi.
petēti: vt des qđ dare honeſte et iuſte potes. vbi Ambro.
Indigēti denegare
Nō minꝰ eſt criminis habēti tollere / q̄ cū poſſis et abū-
dans ſis indigentibus denegare. Eſurientis panis eſt
quē tu detines: viduaꝝ indumētū quod tu recludis: mi-
ſerorū redēptio et abſolutio eſt pecunia quā tu in terra
fodis. Tot ergo bona ſcias te inuadere / quot bona poſ-
Chryſ. Diuitie dei ſunt.
ſes pſtare. Quia vt dicit Chryſ. Diuitie noſtre nō ſunt:
ſed dei: oēs eni diſpenſatores diuitiaꝝ ſuarū nos vo-
luit eſſe nō dños. Da ergo et tribue non vende. Vendit
Vendit q̄ pces q̄rit
qui multas pces expectat: vēdit q̄ beneficiū ꝓcraſtinat:
vendit qui paupi iproperat. vendit qui triſti vultu do-
nat. vendit q̄ viciſſitudinē expectat. Paup tñ ⁊ nihil ha
bens non tenet ad donū muneris a manu: ſed ad donum
compaſſionis a corde / cōſolatiōis in ore / ſubuentiōis in
Quattuor danda.
opere tenet pro loco et tpe. Vñ glo. Si deeſt facultas:
da obſequiū: vel affectū: vel verbū. Hec ſunt illa quat-
tuor q̄ obtulit magdalena xpo. ſ. lachrymas cōpaſſiōis:
capillos ſubuētionis / oſculū obſecutionis / vnguētū cō
ſolatiōis. Et eodē modo intelligendū eſt qđ ſubdit. Et
volēti mutari: id ē mutuū accipere a te ne auertaris ab
eo. ſ. nō mutuādo: vel mutuū differēdo: vel diminuēdo.
Mutuandū ē gratꝭ ij. Cor. ix.
Mutua ſibi ſi petit rationabilit: vel rationē redde: ſi pe
tit irrationabiliter. Da mutuū hilariter: hilarē eni da-
torē diligit deus. ⁊ ex charitate pura. nihil inde ſperās:
vel recipiēs vltra ſortem: nec ſeruitiū: nec quodcūq; cō
modū: ita q ꝓpter iſtā ſpē non debet mutuū fieri: licet a
deo poſſit inde merces ſperari. A mia te nō auertas: nec
in homine ſpem mercedis figas: ſed in deo qui cum mul
Auguſti. Mutuātꝭ merces a deo eſt.
to fenore tibi reddet: quod illo iubente facis. vnde Aug.
Nec ꝓpterea voluntatē alienes ab eo qui petit: quaſi ni
hil recepturus a deo: cū rē que datur mutuo ille qui ac-
cepit exoluat: quia cū id ex pcepto dei facis: apud illū q̄
hec iubet infructuoſum eſſe nō poteſt. hec Aug. Dicens
ergo omni petenti tribue: et volēti mutuū ne auertaris:
duo genera beneficij cōplectitur: vel cū beniuole damꝰ:
vel cū redditurō commodamꝰ: et ad vtraq; parati eſſe
Elemoſyne genus duplex. Chryſo.
debemꝰ. In vtroq; eni genere elemoſyne dato ſcʒ ⁊ mu
tuo tenemur omni petenti egenti. ſubuenire etiā inimi-
co ſi perfecti ſumꝰ / ſi imperfecti non niſi in ſumma ne-
ceſſitate eſſe viderimus. vnde Chryſ. Si miſericordiā
poſtulamur: quid poſſumus largiamur: vt ipſi id quod
a deo petimꝰ precedēte merito facilius impetrare poſ-
ſimus. Verū ſi eos q̄ nos petūt deſpiciamus: qua fidu-
cia deū nobis quod petimꝰ preſtare credimus? Iube-
mur eni per omnia religionē pietatis ac fidei cuſtodire:
vt neceſſitatē tribulationis alterius quaſi propriā cō-
putemus: nec pluris facultatem q̄ fratrem faciamus:

expectantes mercedē retributionis eterne. hec Chryſ.
Sapiētia dando creſcit.
Et nō ſolum de elemoſynis hoc intelligendū eſt: ſed et
de pecunia que nunq̄ deficit. i. de ſapiētia et doctrina
que nō eſt petenti denegāda. quoniā auaꝝ dedignatur
poſſeſſorē: et in alios trāſlata creſcit: et magis ditat au-
ctorē. Ergo petenti eam pro deo diſtribuas: et volenti
eam mutuari a te: vt alios doceat: ne auertaris: qꝛ quod
alios pter te docebit: tibi reddetur a deo: cū fenore mul
to. Vtraq; ergo pecunia ſcʒ corporalis ⁊ ſpiritualis eſt
cōmodanda: ſed materialis ſine vſura: ſpiritualis cum
vſura. ¶ Deinde ſequitur. [Et qui aufert tibi q̄ tua ſunt]
ſiue pecuniā / ſiue rē aliam [ne repetas] ſcʒ i iudicio / ac
cū lite et cōtentione. Nō enim licet alicui rem in iudicio
repetere turbato animo / ⁊ ex ira ⁊ cōmotione / ac per in-
ordinatū affectū vindicte potiꝰ q̄ ad emendā delinquē
tis. vel ex auaricia qua magis vult cū iactura ꝓximi be
ne ſe habere. Et quia docuit dñs iniuriā inferentibꝰ nō
eſſe reſiſtendū: ſed plura pferenda eſſe paratū: cōſequen
ter docet iniuriā inferentibꝰ impendendū eſſe charita-
tis effectum ſimul et affectū. Quia enim opera iuſtitie
infructuoſa ſūt ſine charitate: ideo addit de charitatis
perfectione. et dat intellectū pcepti de dilectione ꝓxi-
mi: in quo errabant iudei. Ex hoc eni q pceptū eſt in le-
ge. Diliges ꝓximū tuū ſicut te ipm. et iterū ibidē dicit.
diliges amicū tuū. arguebant a contrario ſenſu q debe
bant odire inimicū: ſed hoc eſt falſuʒ: quia oīs homo ex
charitate diligēdus eſt / inquantū ad imaginē dei eſt / ⁊
capax ipſiꝰ p cognitionē et amorē. Dicit ergo. Audiſtis
quia dictū eſt in lege. Dilige proximū tuū: et affectu ſic
litigat oēs: et effectu ſic ligat perfectos pro loco ⁊ tpe:
et oderis inimicū tuū: ſed hoc vltimū nō eſt ſcriptū in le
ge: ſed eſt traditio ſcribarū qui hoc addebant / et ex alijs
ſcriptis ibidē (vt dictū eſt) colligebant. Vel ſi alicubi
Auguſti. Diligēdi inimici.
ſcriptū dicat. tūc ſm Aug. Non vox iubentis iuſto acci
piēda eſt: ſed pmittētis infirmo: ego aūt dico vobis. Di-
ligite ſcʒ affectu: inimicos veſtros: hoīes ſcʒ nō vitia /
naturā nō culpā. Quia ſm Aug. Sic diligendi ſunt ho-
mines: vt eoꝝ nō diligant errores. Diligere debemꝰ ini
micos / bona gr̄e et gl̄ie eis optādo: quibꝰ homo nō pōt
vti male: alia vero bona ſcʒ nature vel fortune: nō ſūt eis
optanda: niſi quadā generalitate inquātū valet ad ſalu-
tem eorū: quod ſoli deo eſt notū: quia talibus bonis po-
teſt homo bene vti vel male: et ideo circa hec nō eſt ali-
quid petēdū determinate. ¶ Et nota q diligere amicū
eſt magis debitū: ⁊ nō excludit dñs a dilectiōe amicoꝝ
mercedē: ſʒ innuit minorē. qꝛ ceteris paribꝰ dilectio ini
micorū eſt magis meritoria q̄ amicorū: qꝛ difficilior ⁊
cū maiori conatu bone volūtatis: quia purior et ex mo-
tu gratie nō nature inclinātis: quia liberalior nō ex de-
bito meriti precedētis. Et quia nō ſufficit diligere cor-
de niſi dilectio probet operis exhibitione: adminꝰ loco
⁊ tēpore ſubdit benefacite: ſcʒ effectu: his q̄ oderūt vos:
in his que ſpectāt ad eorū ſalutē / eā modo debito ⁊ poſ-
ſibili procurādo: quia benefacere eſt dilectiōis effectꝰ
et exhibitio. Et ideo ſicut tenemur diligere inimicos /
quantū ad bona gratie et glorie / ita tenemur in effectu
ſalutē eorū procurare. Inimicus ergo quo ad naturā
qua ē proximꝰ de neceſſitate precepti eſt generali dile-
ctione diligendus: qua dicitur. diliges proximū tuū: ſʒ
dilectione ſpeciali / vt ſpecialiter quis moueatur ad di-
ligendū inimicū: non eſt precepti: ſed perfectionis. Nō
eni eſt preceptū ad oēs ſpecialiter affici: quia nec hoc ē
poſſibile / et ideo nec eſt pceptū ſpecialiter affici ad ini-
micum: ſed generaliter inquantum eſt homo proximus.
Et quia exteriora beneficia ꝓportionātur interiori di-
Signa dilectionis gñalis.
lectioni: ſigna generalis dilectionis: vt aliqđ bonū face
re toti cōmunitati: vel orare pro toto populo in commu
ni: iſta exhibere inimicis: cum ab his que ſunt generali
ter exhibēda non debeant excludi: eſt de neceſſitate pre
cepti: quia ſi ab his intenderet homo eos excludere: iā
generaliter dilectio non ferretur / immo magis odium
oſtenderetur. Et qꝛ ex tempore extreme neceſſitatis ob
ligatur homo omī hoī in tali neceſſitate exiſtenti: ideo
etiā inimico (niſi ex hoc deterior fieret: et fidem impu-
gnaret) debet in tali neceſſitate beneficiū exhiberi: be-
neficia vero que ſunt ſigna dilectionis ſpecialis non
tenetur inimico exhibere extra caſum neceſſitatis: ſed
hoc eſt perfectionis. Dilectio ergo alia interior. alia

Mat. vj. Dilectio duplex
exterior. Dilectione interiori: ⁊ pfectiōe ſufficiētie: q̄li-
bet etiā impfectꝰ tenet quēlibet etiā inimicū diligere:
dilectione aūt exteriori. i. bñficij exhibitiōe et pfectiōe
ſupgogatiōis: tenet tm̄ pfectꝰ hoc facere: impfectꝰ eni
tenet inimico rācorē odij dimittere / ⁊ bonū optare: ſiue
petierit veniā / ſiue nō: ⁊ ſi petierit veniā / tenet ei collo-
qui ⁊ dicere Aue: ſed nō tenet bñficia tpalia miniſtrare.
Perfectꝰ aūt tenet etiā pſidia tpalia cōferre / et neceſſa
ria miniſtrare: ſiue ab eo veniam petierit: ſiue non. Qꝛ ſi
inimicū a cōmunione nr̄a ſepamꝰ: corp̄o ei bñfacimus /
dū illud hoc fine faciamꝰ / vt eū ab errore reuocemꝰ. vñ
gloſa. Bñfacite miniſtrādo cibū mētis. i. inſtructionem
vꝉ correctionē corporis: oīa ei in eccl'ia (etiā excōmuni
catio) eo ſpectāt vt frēs ⁊ amici fiāt. Et qꝛ eſt quoddā bñ
ficiū ad ſalutē pertinēs qđ a quolibet quātūcūq; paupe
pōt exhiberi. ſ. orare ꝓ aīaꝝ ſalute / ideo ſubiūgit [Bene
dicite] ſcʒ bona gratie ⁊ glorie imprecādo [maledicen-
tibus vobis] retro detrahēdo: vel aperte blaſphemādo
[⁊ orate] dicta bona optando et deum deprecando [pro
perſequentibꝰ ⁊ calūniātibꝰ vos] falſum crimen vobis
imponēdo. Huiꝰ exēplū dedit dñs in cruce ſuſpenſus: ⁊
Iniuria triplex.
ſtephanꝰ lapidatꝰ: ⁊ dauid a ſemei maledictꝰ. ¶ Vbi no
ta q triplex eſt iniuria. ſ. cordis que rancor vel odiū ōr.
Oris q̄ detractio vꝉ maledictio. Operis. ſ. leſio manua-
lis. His igit generibꝰ tria dñs apponit remedia. Cōtra
pmū [diligite iīmicos veſtros] Cōtra ſecūdū [benedici
te maledicētibꝰ vobis: ⁊ orate pro perſequentibꝰ ⁊ calū
niātibꝰ vos] Cōtra tertiū [benedicite his q̄ oderūt vos]
Gloſa.
vñ Glo. Cōtra eccleſiā tribꝰ modis pugnat: odio: ꝟbis:
⁊ cruciatu corporis: e cōtra eccl'ia diligit: orat / ⁊ bñfacit
Bñficiū triplex ꝑfectorum.
Si ergo volumus eē perfecti / debemꝰ iniuriātibꝰ no-
bis bñficiū dare cordis / ipſos diligēdo: bñficiū oris ꝓ
eis orādo: ⁊ beneficium operis ipſis benefaciendo. Et
qꝛ magnū dedit preceptū: pclaꝝ ſubdit pmiū. Ita inqt
diligite: bñfacite: orate pro inimicis veſtrꝭ [vt ſitis filij
patris veſtri] altiſſimi [qui in celis eſt] filij inq̄ p boni-
tatis imitationem: p gr̄e adoptionē: p educationē: p he-
reditatis adeptionē. Vt ſicut eſtis filij dei p naturam ⁊
creationē: ſic etiā ſitis filij eiꝰ p gr̄am ⁊ imitationē / i eo
qđ eſt ei ꝓpriū: nā ꝓpriū ē ei miſereri ⁊ eē bñficū. vñ Be
Beda.
da. Nulla maior pōt eē merces / q̄ filios hoīm terrigenas
effici filios altiſſimi q̄ in celis eſt. Nos enim poteſtate
accepta efficimur filij dei / inq̄tum ea que ab eo preci-
piuntur implemꝰ. Et ſubiungit. Qui ſolem ſuum facit
oriri ſup bonos et malos: ⁊ pluit ſuper iuſtos ⁊ iiuſtos:
ac gratos ⁊ ingratos. Et nō ſolū amicis: ſed etiā inimi-
cis bene facit. Sicut eni iimicos nutrit vt amicos ac bo
nos / ⁊ illos ſui ſolis ſplendore illuminat: ⁊ ſuaꝝ pluuia
rū inundatiōe fecūdat: ⁊ bñficia cōmunia nō ſubtrahit
etiā malis hominibꝰ: q̄ tñ ei inq̄tū in eis eſt inimicant:
ſed ꝓ ſua miſericordia indiſcrete omnibꝰ vite preſentis
Hieroni.
bñficia largit. vbi Hiero. Noli negare qđ deus nulli ne
gat / q̄uis ſit blaſphemus ⁊ impius. Sine diſtinctiōe oī-
bus tribuamus: nō querētes cui: ſed quare demus. Vt
aūt dictū eſt ſupra: orare generaliter ꝓ inimicis / et eis
benedicere: pro quāto in generalitate populi includun-
tur eſt pceptū: ſicut qđ in generali dilectione diligant:
ſed in ſpeciali iſta facere nō eſt pceptū: ſed pfectionis.
Chryſ. Gradꝰ nouē ad perfectionē.
¶ Et ſciendū q Chryſ. ponit nouē gradꝰ ſm acceſſū ad
pfectionē mādati huiꝰ. Vnde ait. Vidiſti nempe quan
tis ad pfectionē gradibꝰ aſcendit: ⁊ quēadmodū nos in
ipm veritatis cacumē ſtatuit: ⁊ paulatim in ipſum celſū
reducit. Primꝰ gradꝰ eſt: nequaq̄ ad ledendū priorem
venire. Secūdus: vt nō ampliꝰ referat q̄ qđ a ledente
ſuſtinuit. Tertius ne leſus faciat illa que paſſus eſt: ſed
q̄eſcat. Quartus vt etiā prebeat ſeipſum ad iniuriā ſuſti
nēdā. Quintus vt etiā ad maiora ſe pbeat: q̄ vult eſſe q̄
fecit. Sextus nō odiſſe eum a quo iſta perpetit. Septi
mus etiā diligere ledētē. Octauus bñficijs eū libenter
afficere. Nonus etiā deū ꝓ aduerſario deprecari. Per
ſpexiſti celſitudinē phie: ⁊ iccirco tā claro digna eſt pre
mio: qꝛ tā magno eſt ſubiecta pcepto. Nā ⁊ premium il-
li tale proponit quale priorū omnino nulli: vt ſcʒ fierent
ſimiles dei: put tamē hominibꝰ id eē poſſibile eſt. Igit
Seneca. Prodeſſe omnibus
bñfaciendū eſt omnibꝰ: quia vt dicit Seneca. Nemo nō
cū alteri prodeſt: ſibi profuit. Quia vero perfectio dile-
ctionis vltra dilectionē inimicorum nō pōt procedere:
ideo poſtq̄ precepit inimicos diligere: conſequent ſub.

Filios ⁊ ſimiles dei fieri ſummū pmiū eſt.
iungit. Eſtote ergo vos perfecti: ſicut et pater celeſtis
perfectus eſt: que eſt lex amoris conſeruando: vt q̄ratis
etiā inimicis prodeſſe: quod deum facere manifeſtū eſt:
qui beneficia largitur etiam malis hominibus: ſic q ꝓ-
pter eoꝝ maliciā non deſerit benefacientiā circa ipſos:
Chryſo.
ita nec vos circa inimicos. Nā ſm Chryſ. ſicut filij car
nales ſimilant patres in aliquo corpis ſigno: ita filij ſpi
rituales deum in ſanctitate: ⁊ nihil nos deo ita aſſimilat
ſicut iniuſta facientibus ignoſcere: et pro eis orare. Et
arguit hoc exemplo publicanorum ⁊ ifideliū / qui ſuos
amicos diligunt / et eis benefaciūt. Si ergo ſupra ipos
mercedē beatitudinis volumus habere: debemus plus
propter deū facere: dilectionē etiam ad inimicos exten
dendo. Si eni diligitis (inquit) tantum eos qui vos di
ligunt / quam mercedem habebitis? hac ſcilʒ de cauſa a
deo in eterna vita. Quaſi diceret nullam. De his eni di-
ci poteſt: recepiſtis mercedem veſtram. Talis nāq; di-
lectio eſt naturalis: et non procedit de charitate que ſe
extendit ad omnes homines: et ideo non eſt meritoria.
Sed tñ hec oportet facere: ⁊ illa non omittere. Diligere
enim diligentes eſt nature: diligere non diligentes eſt
gr̄e: nō diligere diligentes eſt pũerſitatis maxime: non
diligere nō diligentes eſt imperfectiōis humane. Et ſi
ſalutaueritis fratres veſtros tm̄: q̄ aliqua affinitate iun
cti ſunt vobis. i. ſalutem eis optaueritis: ac charitatis ⁊
dilectionis affectū eis oſtēderitis: quid amplius. ſ. quā
tū ad perfectionē facietis? Et ſi benefeceritis tātū his
qui vobis benefaciūt qđ eſt debiti naturalis ex accepto
beneficio: q̄ vobis eſt gr̄a. i. qđ meritū gr̄e apud deum?
Publicani.
Quaſi diceret nullum. Nā publicani ⁊ ethnici. i. pecca-
tores ⁊ gentiles hoc faciūt. Publicani q̄ publica vecti
galia exigunt: a publio rege romanorū nomen traxiſſe
Ethnici.
dicuntur. Ethnici vero ab ethnos grece: quod gēs lati
ne eſt vocātur: qui tales ſunt vt fuerunt geniti. ſ. ſub pec
cato. [Et ſi mutuum dederitis his a quibus ſperatis re
cipere: que gratia vobis] ſcʒ apud deū. Quaſi diceret.
Gloſa.
nulla. Nam vt dicit gloſa: ex hoc ſolo quod ſperatis reci
pere non pro deo datis. Vnde de talibus dici pōt: rece-
perunt mercedē ſuam: qꝛ ſpe retributionis humane mu
tuant [Nam et peccatores] q̄ gratiā dei non habent: pec-
catoribus feneraut. i. mutuū dant: vt equalia non vltra
ſortē recipiāt. Ex quo patet q pluſq̄ peccatores ſunt q̄
Beda.
mutuāt vt cū vſura recipiant. Quaſi diceret ſm Bedā
Si tales inter ſe natura duce norūt eſſe benefici / quāto
vobis gradꝰ profeſſionis eximior neceſſe eſt vt cura vir
tutis ſit vberior: quatenus etiā non amantes charitatꝭ
Chryſo:
ſinu amplectamini. vñ Chryſ. Qm̄ igit digni ſupplicio
ſumus: qui cum ad ſimilitudinem dei vitam noſtrā in-
formare iubemur: forſitan ne gentilibꝰ quidem inueni
Publicanis ⁊ ethnicis pſtare debemꝰ
mur equales. Et iterū. Sed ſi nos ī his nec publicanis:
nec gētilibus meliores efficimur: nonne lugendi ⁊ plan
gendi ſumus. Quiimmo intantū longe ſumus a diligen
dis inimicis: vt nec amicus quidē charitatis vicē red-
damus: ſed e contrario odio habeamus etiā diligētes:
in quo nō ſolū gentilibus et publicanis nequaq̄ differi-
mꝰ: ſed multo etiā inferiores exiſtimus. Chriſtꝰ etiam
non ſolum vult nos ignoſcere deliquentibus: ſed vt etiā
Auerti ꝓhibemur.
amemus eos ⁊ oremus pro ipſis. Nam ſi tantummodo
non ledas eū qui te leſit: auertis te tñ ab eo: nec libenter
eum videas: manet ſine dubio vulnus in pectore: ⁊ do-
lor augeſcit in corde. Nūquid tu ita vis tibi propitium
fieri deum: vt non te quidem ledat: auertat ſe tñ abs te:
⁊ peccatorum tuorum memoriam teneat: et videre te no
lit? Igitur qualem vis erga te eſſe deum cum delictorū
veniam poſcis: talem te exhibere debes his qui delīq-
Dilectio que ad vitā eternā prodeſt.
runt in te. hec Chry. Intellige q qñ iſta fiunt ex natura
li affectiōe: q̄ poteſt ꝓcedere ex cauſa vtili aut delecta
bili: ⁊ ex cauſa honeſti: et per habitū moralis amicitie:
ſic non ſunt meritoria vite eterne. Sed quādo iſta pro-
Dilectio mltiplex.
cedunt ex habitu charitatis: tunc ſunt meritoria: ac pri-
cipium et ratio merendi ad deum: que ſola diuidit inter
filios regni et perditionis. Diligere enim propter amo-
rem reciprocum nature eſt debitum. Diligere propter
bñficium acceptū vel ſperatū eſt mercennariū. Dilige-
re proter mutue familiaritatis oblectamentum: eſt ma-
lum. Diligere propter peccati conſenſum: eſt malignū:
Diligere ꝓpter opus bonum: eſt gratuitum. Qui enim
diligit proximū: aut qꝛ bonꝰ eſt: aut vt bonꝰ ſit: aut quia

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

eiuſdem corporis mēbra/et eiuſdē patris filij ſumꝰ/vere diligere dicit. talis enī amor ſpũalis eſt:et ideo indeficiens:carnalis enī amor cito dilabitur:ſicut et ipſa caro/quali videlicet amore publicani et ethnici ſe inuicē diligũt/in quibus eſt natura ſine gratia:et tm̃ diligētes ſe diligunt. ſtatim enī vt ſe ab alijs nõ diligi intelligunt: ipſi quoq; alios nõ diligũt. Nos ergo oēs diligere:oīm ſalutē querere/omnibus benefacere/et charitatis affectũ oſtendere debemꝰ:nõ querentes cui/ſed quare iſta faciamꝰ. Sic enim augetur amor:et concordia creſcit. Iſta itaq; debēt fieri:nõ in ſpe retributionis humane: ſed diuine. Sicut enī deꝰ eſt oīs boni pricipiũ/ſic vult

Alpha et O.

eſſe et finis. Ego ſum inq̃t alpha et o:principiũ et finis.

Apocalip xxj.⁊ xxij.

Vñ Augu. Qui amicũ ꝓpter cõmodũ quodlibet amat: nõ amicũ ꝯuincit amare:ſed cõmodũ. Et ideo deꝰ quo nihil eſt maiꝰ aut meliꝰ ꝓpter quod diligatur/ꝓpter ſe

Deꝰ amãdus ꝓpẽ ſe ⁊ grat𝔦.

ipm̃ ꝑfecte diligitur. Si vero ſaltē ꝓpter illa q̃ preſtat amatur:nõ vtiq; gratis amat:q: iã illud ꝓpter qd̄ diligitur ei (quod dictu quoq; nefas ē) añfert. Et iterũ. Gratis deꝰ ametur:vt operis quo illi miniſtrat preciũ ſit eē cũ illo. Nihil enī debemꝰ ꝓ amore ieſu querere:niſi eiꝰ ſuauē preſentiã. hec Aug. vñ Bern.

Bernardꝰ

Premiũ q̃ nõ querit amãdo meretur.

Non ſine premio diligit deꝰ:et ſi abſq; premij intuitu ſit diligēdus. Verꝰ amator premiũ nõ querit:ſed meretur. hec Bern. Amemꝰ ergo aduerſarios nr̃os:et nihilominꝰ eis beneficia preſtemꝰ/vt ſimus ꝑfecti ꝓ modulo nr̃o ꝑfectione gratie:ſicut et pater noſter celeſtis ꝑfectus eſt ꝑfectiõe nature:qm̃ ꝑfectus dñs bonos et perfectos vult habere fideles. Simus interim perfecti ſaltem ꝑfectione ſufficientie:que eſt in dei et ꝓximi charitate: et nitamur ad cumulũ perfectionis ſuperogationis/q̃ eſt diligere inimicos:⁊ orare pro eis:ſicut fecit xp̃s: vñ

Chryſ.

Chryſ. Nõ tm̃ ledimur ab iniquis qñ nocemur ab ipſis:quãtũ cũ ꝑ maliciã eorũ cõſtantia bonitatis a ſuo ꝓpoſito victa receſſerit. Ne igit odio habeas facientē tibi mala:⁊ ne maledicas vexanti:ſ; magis ama/quaſi multorũ tibi cõciliatorē bonorũ:teq; ad ampliſſimũ honorē ledēdo ducētē. Alioqui et laborē ſuſtinuiſti:fructu aũt priuatꝰ es:⁊ iacturã quidem feres:mercedem aũt perdes. Quod certe extreme oino demētie eſt:vt aliqui cũ maiora perpeſſi ſunt nequaq; minora ſuſtineãt. Et quēadmodũ inquies

Poſſibilitat𝔦 amãdi inimici exẽplũ eſt chriſtus.

fieri iſta poſſibile eſt. Vidiſti deũ hoiem factũ:⁊ eouſq; ꝓ tua deſcendētē ſalute/tantaq; ꝓpter te eſſe perpeſſũ: ⁊ adhuc inquiris aut dubitas:quēadmodũ poſſibile ſit iniurias donare cõſeruis? Sed tu plurimũ oino leſus es. Verũ quid tale perpeſſus es:quale tuus immo oīm dominus? Sin autē omnino nimis leſus es:iccirco maxime beneficium refer nocenti: vt et tibi ipſi clariorem facias coronam/et fratrē a periculo grauiſſimi languoris abſoluas. hec Chryſoſtomus.

Oratio.

Domine ieſu xp̃e mitiſſime et totiꝰ humilitatis et patiētie magiſter:da mihi ſeruo tuo vltimo et ſimplici:vt me humilē et alijs inferiorē cõſtituens ab oībus ꝯtēni cupiã et cõculcari/iniuriaſq; ī corpore vel rebꝰ patiēter ſuſtinēs:aīm paratũ ad plura ſuſtinēda habeã/ac omĩ petēti in corporalibus et ſpiritualibus ꝓ poſſe ſubueniã. Concede etiam: vt nõ ſolũ amicos:ſed ⁊ inimicos me corde/ore/vel opere/ꝑſequentes ecõtra valeam diligere:eiſq; benefacere et benedicere:ac ꝓ eis orare: vt inter filios et elecos tuos merear tua gratia munerari. Amen.

¶ De laude humana in bonis operibus nõ querenda Capitulum xxxvj.

POſt hec magne perfectionis verba docet/ne de bonis operibus inaniter gloriẽt:quia valde difficile eſt vt in eis vana gloria totaliter euitetur. vñ ait[Attendite].i. diligenter cõſiderate/⁊ attenti aut cauti eſtote. ſ. ꝯtra inſidias ſupbie:quia etiã bonis operibus inſidiat vt faciat ea perire[ne iuſticiã veſtrã]i. opera iuſticie. ſ. opa bona de genere quocũq; fuerint illa:q: oĩa continent ſub iuſticia generaliter dicta: [faciat𝔦 corã hoibꝰ]eo. ſ. fine[vt videamini ab eis] id ē ꝓpter laudē humanã et fauorē mundi:nõ propter gl'iaꝫ dei:nec propter edificationē proximi:alioq̃n mercedē nõ habebitis apud deũ:cuiꝰ amore nõ feciſtis. Ille enī

Matt. vj.

debet mercedē dare:cuiꝰ mãdato mouet operariꝰ vel amore. Niſi ergo deꝰ ſingularit ſit in cã/nõ opis mercedē:ſed fallacie ſuppliciũ apd̄ deũ habebũt:q: hic ab humano ore mercedē ſc; leuē aurã fauoris recipere voluerũt. Ab his tñ dũtaxat acceperũt a quibꝰ eã ꝯcupierũt. Ex quo enī intentio fert ad hoīes tm̃:nõ ē aliq̃d a deo iuſte expectandũ:q: nõ virtꝰ ſ; cauſa virtutis mercedē hꝫ apud deũ. Hoc igit deputat eis ꝓ mercede:cuiꝰ amore fecerũt ſc; laus humana quã queſierũt. Et nõ ſolũ vera mercede ob prauã intentionē euacuat:ſed ⁊ nihilominꝰ ꝓ inani gl'ia:q̃ ſiue p̄cedat opꝰ: ſiue ſequat:ſemꝑ mortale pctm̃ eſt/penã eternã merent. Minuit etiã ꝓbitas cõſciētie ex fame mercede. vñ Boe. Minuit ſe ꝓbitat𝔦 cõſciētie ſecretũ:quotiēs oſtēdēdo q̃s fructũ recipit fame p̄ciũ. Et iõ vt idē Boeti. dicit. Sapiēs bonũ ſuũ nõ populari rumore:ſ; ꝯſciētie v̄itate metit. Et ꝯſidera q͛ (vt ait Chryſ.) Nõ ſolũ nõ oſtēdi iubet: ſ; et ſtudere latere. Neq; enī ē equale nõ ſtudere apparere/⁊ ſtudere latere. Per hoc tñ nõ ꝓhibent opa bona fieri corã hoibus ad dei gl'iam et proximi edificationē:q: hoc ē bonũ et meritoriũ apud deũ. S; vt dicit Gregoriꝰ. Valde ꝑfectorũ eſt/ſic oſtēſo ope gl'iam auctoris querere: vt de illata laude neſciat p̄uata exultatione gaudere/quã infirmi:q: ꝑfecte cõtēnēdo nõ ſupant: reſtat neceſſe eſt/vt bonũ qd̄ operãtur abſcõdãt.

Mercedē vñ petas.

Gl'ie inanis malũ.

Boetius.

Chryſ.

Bona opera palam fiãt ad laudem dei.

Gregoriꝰ

¶ Deinde poſtq; generalit iuſticiã noīauit:nũc ꝯſequent ꝑ partes exequit. ⁊ ſpecialiter ꝓhibet in elemoſyna/⁊ orõne/ac ieiunio vanã gl'iaꝫ queri:q: hec tria precipue cõſueuit inanis gl'ia comitari. Hec ſunt tria ſatiſfactionis opera. ſ. elemoſyna cõtra pctm̃ in ꝓximũ. orõ ꝯtra pctm̃ in deũ. ieiuniũ ꝯtra pctm̃ in ſemetipm̃. Hec etiã tria valēt ꝯtra tres radices pctõrũ. ſ. ꝯtra tria mala q̃ in mũdo ſũt. Elemoſyna enī eſt iuſtitia cõtra ꝯcupiſcētiã oculoꝝ. Oratio ꝯtra ſupbiã vite Ieiuniũ ꝯtra ꝯcupiſcētiã carnis. Ait ergo[cũ facis elemoſynã]corꝑalē. ſ. vl' ſpiritualē [noli añ te tuba canere/ſicut faciũt hypocrite].i. noli eã facere ī manifeſtatiõe: et velle īnoteſcere vt gl'ieris in laude tua:ſicut ille apertũ dat ſignũ q̃ canit tuba. Nõ eſt ingrata deo elemoſyna q̃ videt:ſed q̃ ideo fit vt videat. Et q: tales pricipaliter intendũt honorē vanũ ⁊ trãſitoriũ:ideo amittũt verũ ⁊ eternũ. vñ ſequit[Amē dico vobis/receperũt mercedē ſuã]. ſ. gl'iam hũanã:quã q̃rebãt ꝓ dono elemoſyne:ſed pena expectat ꝓ mala intentiõe. Ita ergo faciũt hypocrite[Te aũt faciente elemoſynã]quod eſt opꝰ de genere bonorũ[neſciat ſiniſtra tua]⁊ intētio ꝑuerſa[quod faciat dextra tua]et intentio ſancta. Siniſtra eſt appetitio et delectatio laudis humane vel cõmodi terreni:dextera autē intētio implendi p̄cepta diuina/ſeu amor dei et celeſtis premij. Eſt ergo ſenſus nõ ſe īmiſceat intentio alicuius prauitatis:dũ p̄cepto dei implere ſatagis. Et exponit quod dixit neſciat:illud enī neſcitur qd̄ in abſcondito eſt:et ideo dicit[vt ſit elemoſyna tua in abſcõdito]eſt. ſ. ſm rationē intētiõis:⁊ ſi nõ ſm rationē operatiõis. Sit in abſcõdito ⁊ ſecreto mētis.i. in ip̄a bona cõſcientia/q̃ hũanis demõſtrari nõ põt oculis. Sufficit tibi ad ꝓmerendũ p̄miũ:q̃ ſolus cõſciētie inſpector eſt. et hoc eſt qd̄ ſubditur.[Et pater tuꝰ]. ſ. deꝰ qui eſt pater omniũ per creationē:et iuſtorũ per gr̃e adoptionē[qui videt in abſcondito]quia ip̄e ſolus videt intentionē cordiũ[reddet tibi]quia retribuet bonis ſm intentionē cordis hominibus abſconditã et occultam:et ſi non in preſenti:tñ in futuro. Nõ ergo ſi hec ſciant homines formidandũ eſt:ſed ſi hoc animo fiant vt fructus placendi hominibꝰ in eis expectetur:et laus humana admiſceatur. In omĩ enī opere noſtro neſcit ſiniſtra quid facit dextera:ſi nõ amore laudis humane:ſed dei amore et iuſtitie id agamꝰ. Et ideo ſiue in ſinagogis:ſiue in vicis et plateis elemoſynã vel aliud opus bonũ quis faciat:in abſcondito tamen facit quicũq; hoc faciens non ab hominibus ſed a deo videri deſiderat. Econtra vero qui in abſcondito facit:⁊ videri cupiens laudem ex hoc et gloriam querit:non in abſcondito quidem facit:quoniam abſconditum nõ vult eſſe quod facit:tantumq; ei valet ac ſi in publico fieret. vnde Chryſoſto. Poteſt enim aliquis coram hominibus elemoſynam facere:nec tamen ad hoc facere vt eam hominũ oculis oſtentet:et aliquis non corã hominibus faciens:eo tamen animo facere vt ſe id facientē optet videri. Propter qd̄ nõ factũ ipſum

Elemoſyna ieiuniũ et orõ

Siniſtra. Dextera.

In abſcõdito facē quid eſt.

Chryſo.

ſed volũtatē/aut coronat/aut punit:nec fini operis:ſed voluntati operant𝔦 mercedē damnumue decernit. Non igit tm̃mõ dediſſe elemoſynã:ſed quēadmodum opꝫ dediſſe virtutis eſt. hec Chry. Sil'r in oratione docet fugere vanã gloriã: vt nõ ores in publico ad manifeſtationē vt videaris ab hominibꝰ:ſicut faciũt hypocrite qui (vt dicit Chryſ.) non intendũt exaudiri/ſed videri. Et q: intentionem habent peruerſam:ideo damnoſam ſubdit ſequelã[quia receperũt mercedē ſuã]ſc; laudē trãſitoriã/ſed tandē recipient penam eternã. Argumentũ habes ex hoc/q͛ cũ vana gloria ſit mortale pctm̃:ideo omē opus ex vana gloria factum eſt mortale reputandũ:q: ꝓ eo pena infligit eterna.

Orõ hypocritaꝝ.

Chryſo.

Oratio ſanctorũ.

Ita ergo faciũt hypocrite. [Tu aũt cũ oraueris/intra in cubiculum tuum].i. in locũ ſecretum[⁊ clauſo oſtio]ne veniat multitudo impediens eleuationē mētis:⁊ auertēs te a ꝓpoſito[ora patrē tuũ] celeſtē[in abſcondito] Et eſt ſenſus ſm Remi. Sufficiat tibi vt ille ſolus nouerit tuã orationem: qui omnium corda nouit occulta:q: ipſe q̃ ē inſpector erit exauditor. [Et pater tuus]cuius honorē debes intendere[qui videt in abſcondito reddet tibi]fructũ orationis in aperto. ſm Chry. Qui ſic orat ſecreto vt ab hominibꝰ abſcõſe orare videatur:nõ deũ aſpicit:ſed homines:⁊ ideo q̃tum ad propoſitũ ſuũ ī ſynagoga orat:ac etiã ſi dupliciter laudatur:et q: orat:⁊ q: abſconſe orat. Cuius autem orantis mens ſolũ aſpicit deũ/q̃uis in ſynagoga oret: tñ apud ſe in ſecreto videtur orare. Orãs ergo nihil nouum faciat qd̄ aſpiciant homines/vel clamando/vel pectus percutiendo/vel manus expandendo. hec Chryſ.

Remigiꝰ

Chryſ.

Orandi modus.

Vbi ſciendũ q͛ duplex eſt oratio: quedã publica que fit a miniſtris eccleſie:⁊ iſta non debet fieri in occulto:ſed magis in publico ⁊ in eccleſia corã populo:q: ꝓ tota offert cõitate/⁊ populus in hoc cõformare ſe debet miniſtris eccleſie ipm̃ deũ dep̄cãdo ſm modũ cõgruũ et ſibi poſſibilē. Alia eſt oratio priuata:⁊ talis mag𝔦 debet fieri ī ſecreto duplici de cauſa: vna ē:q: orõ ē eleuatio mētis in deũ:mens aũt citiꝰ et melius eleuatur in deũ quãdo hõ eſt in ſecreto loco/et a tumultu ſeparatus:alia eſt ad euitationē vane glorie/que de facili inſurgit ī publico. Orare itaq; volentibus ſalubre dat xp̃s cõſiliũ/vt intrent in cubiculũ. ſ. cordis ſecretum/⁊ claudant oſtiũ. ſ. carnales ſenſus:per quos exteriora improbe ſe ingerũt:⁊ turbe fantaſmatum orantibus obſtrepunt/vt ſic etiam clauſo oſtio mētis/⁊ collectis anime viribus oratio ſpiritalis fiat in intimis cordis:⁊ inde dirigat ad deũ feruentius: vbi oratur pater in abſcondito:q: abſconditũ ⁊ cubiculũ eſt ſecreta cordis intentio. Quantũ enī homo contēnit qd̄ eſt extra ſe:tm̃ põt ſe recolligere intra ſe:et q̃tũ ſe recolligit ītra ſe/tm̃ põt ſupra ſe ad orationem ⁊ dei contēplationē aſcendere.

Orõ duplex/publica ⁊ ſecreta.

Deinde circa orationē excludit gentiliũ errorē dicēs. [Orãtes aũt nolite multũ loqui:ſicut faciunt ethnici:qui putant in multiloq̃o] et ⁊ altiloq̃o:ac ſuauiloquio ſuo exaudiri:⁊ q͛ ipſi ita verbis flectere queant deũ ſicut orator iudicē. [Scit enim pr̃ veſter celeſtis/q̃d opꝰ ſit vobis anteq; petatis eum] q: audit p̄parationem cordis ſinguloꝝ: hoc addit ad excludendũ iſtoꝝ gētiliũ falſum intellectũ: ſm quē aliq̃d deo notificat de nouo:q: oĩa ſcit ab eterno. Nõ ꝓhibet dñs in oratione multiplicationē verboꝝ ſimpliciter et abſolute:q: et ip̄e ꝑnoctauit in oratione:⁊ factus ī agonia prolixius orabat:ſ; prohibet ne multiloq̃o vtamur in orõne/eo fine ⁊ ea intentione quibus vtebantur gentiles ydolatre:q̃ triplici de cauſa vtebant vocali orõne in multiloquio facta. Prima q: orabãt demones qui ne ſcirent quid illi peterēt niſi v̄bis ⁊ ſigno exteriori iſtructi eſſent:ſecreta enī cordis humani penetrare nõ valēt. Secunda q: putabant demonibꝰ quaſi hominibꝰ v̄bis perſuaſibilibus ⁊ multis perſuadendũ eē:⁊ ſic eos ad miſerendum prouocari. Tertia:q: demones quos orabant:qñq; abſentes eē putabant:⁊ q͛ per talem orationē reuocari poſſent. Iſta ſunt mala:⁊ ideo ab oratione fidelium remouenda. Similiter aũt triplex eſt cauſa q̃re nos vtamur vocali oratione. Prima vt obſequiũ oris ſicut et cordis et operis deo impendamus:triplex enī ſacrificiũ deo debemus. ſ. ſacrificiũ cordis/oris/⁊ operis. Secunda vt ad memoriam reuocemus quod petere debemus:⁊ vt ipſa vocalis oratio pigritiam noſtrã excitet:q: ſi homo ſemꝑ in ſilētio oraret de facili obdormiret oblitus quid peteret. Tertia: vt vocali oratione proximus inſtruatur/et ad cõſimile opꝰ inuitetur.

Orõ breuis cõmēdatur.

Noui nihil indicatur deo.

Orõ gētiliũ cur lõga ⁊ vocalis erat.

Orõ nr̃a cur vocaliter fit.

Vult aũt deꝰ vt oremꝰ:ne qd̄ ab eo nobis dat vile habeamꝰ: ſed eo ipſo amplius eũ adoremꝰ: deſideremꝰ:et ita amplius mereamur. Nec ad eũ orantes fruſtra ſciēti loq̃mur. q: ſm Hiero. Nõ narratores:ſed rogatores ſumꝰ. aliud eſt enī narrare ignoranti:aliud petere ſcienti. Vñ Chryſ. dicit q͛ oportet orare: vt. ſ. deũ nõ doceas: ſ; iſflectas: vt familiaris efficiaris interpellationis frequentia. vt humilieris orãdo. vtq; peccatoꝝ tuoꝝ recorder𝔦. Et notandũ q͛ poſſunt multiplicari v̄ba in oratiõe: vt ꝑ ſignificationē verboꝝ deuotoꝝ animus meliꝰ eleuetur in deũ. ⁊ nõ ſolũ mēte:ſ; etiã corporali voce hõ eleuetur in eum. ſm illud. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt ī deum viuũ:nõ tñ põt ibi dari regula certa:ſed debet hõ talibus vti in orõne quãtũ ꝑcipit qd̄ faciũt ad deuotiõis exercitationē. Si aũt ecõtrario ꝑcipiat q͛ mltiplicatio v̄boꝝ diſtrahat mentē eiꝰ: q: aliq̃n multiloquium oris impedit deuotionem mentis:tunc debet ceſſare a v̄bis: et orare deum mentis affectibus. vñ ſm Aug. Quando rogamus deum pietate opus eſt non verboſitate: aliud eſt ſermo multus:aliud diuturnus affectus. Nã plerũq; hoc negocium plus gemitibus agitur q̃ ſermonibꝰ:plꝰ fletibus q̃ affatu. Hec tamen intelligenda ſunt de orationibus priuatis ⁊ voluntarijs:q: orationes debite et publice debent eſſe in verbis: vt poſſint ꝑcipi ab alijs.

Orõnem cur petat dominus

Hieroni.

Chryſ.

Verba orationis mltiplicari poſſunt

Auguſti.

Deinde docet fugere hypocriſim in ieiunio dicēs[cum ieiunat𝔦]quod expedit pro tempore[nolite fieri triſtes ſicut hypocrite] Non ſolum ꝓhibet fieri:ſed velle: cum dicit:nolite:in voluntate eſt enim prima radix merendi vel demerendi. Itē fieri probibet non eſſe:q: ſm Chry. Sciens dñs q͛ non poteſt eſſe hilaris qui ieiunat/ nõ dixit/nolite eſſe triſtes:ſed nolite fieri. Aliud eſt eī eē/aliud fieri. Aſſiduum quidem ieiunium naturaliter facit eſſe triſtem:qui autem ꝑ hypocriſim pallentes apparent/triſtes non ſunt:ſed fiunt ſicut hypocrite triſtes in apparētia: vt ipſa vultus triſticia ſit oſtentatio ieiunij falſa ⁊ vana[Exterminant enim]⁊ quaſi extra proprios terĩos ponunt et adducunt[facies ſuas]ac deformant corpora ſua habitu ſordido et ſqualido deturpant [vt pateãt hominibus ieiunantes]ac ſemꝑ videant triſtes:⁊ quaſi de peccatis ⁊ alioꝝ lugentes:oſtendũt enī quãdã faciei triſticiã/⁊ extra ſolitũ alioꝝ modũ in vultu ⁊ veſte ſqualorē demonſtrant: vt penitentie rigorem ſimulent:et religioſi pre ceteris appareant:⁊ inde laudes ab hominibus recipiant. O inſania vanitatis:nolunt eſſe qd̄ tñ volunt apparere. Et ꝓpter hoc cũ aſſertione cõminat eis penã nõ modicã dicens[Amen].i. vere dico vobis[q: receperũt mercedē ſuã]. ſ. laudē hominũ quã querebãt:et ī futuro recipient ꝓ ſimulatione dãnationē/quã nõ timebãt. Et ſignanter dicit receperunt: nõ recipiũt:q: talis laus adeo breuis eſt q͛ quaſi nihil de p̄ſenti habet. vñ in Iob. Laus impiorum breuis/et gaudiũ hypocrite inſtar pũcti. Nõ ergo ꝓhibet dñs triſticiã pn̄ie ꝓ peccat𝔦: ſed triſticiam fictam pro laudibus conſequendis:nec ꝓhibet videri ieiunantes:ſed hoc nõ appetere ꝓpter hominũ fauores:q: nõ virtus vetatur:ſed mēs ficta reprobatur. vñ Chryſ. Si ergo qui ieiunat ⁊ triſtem ſe facit hypocrita eſt/quantomagis iniquior eſt q̃ non ieiunat: ſed argumentis quibuſdã in facie ſua pingit venalē pallorem quaſi ieiunij ſignum.

Ieiuniũ hypocritarum.

Chryſo.

Fieri ⁊ eſſe triſtem differũt.

Laus hypocritaꝝ.

Iob. xx.

Chryſo.

Deinde ſubdit modum ieiunandi debitum[Tu aũt cũ ieiunas]nõ. ſ. imiteris hypocritas:ſed[vnge caput tuum/⁊ faciē tuã laua] Q: ridiculum eſſet caput oleo ad litterã vngere: iõ ſm Hiero. Accipitur metaphorice a paleſtinis/q̃ in feſtis ſolebãt hoc facere: vt quãdo ieiunamus letos nos ⁊ feſtiuos eē monſtremus[vnge ergo caput tuum].i. hilarem te exhibe[et faciem tuam laua]ad litteram ne ſordidus appareas. Duo dicit contra duo: vnge oleo leticie contra triſticiam hypocritarum. Laua aqua mundicie contra exterminationem facierum. Vel ſm duas partes iuſticie laua faciem internam:id eſt conſcientiam a malo ꝑ confeſſionē tergendo: vt munda ſit ante deum:ſicut enim in conſpectu hominũ gratioſa eſt facies pulchra: ſic ī oculis dei precioſa eſt ꝯſcientia munda:⁊ vnge caput.i. mētem ſeu rationē que in anima preeminet:ac cogitatiões et cetera hominis regit in bono per deuotionem gaudēdo/vt in ieiunio hilarem animum exhibeas deo:ſpiritu-

Ieiuniũ bonorum.

Vngere caput.

Hieroni.

Lauare faciem.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

alis enī hilaritas in ieiunio/ſicut in elemoſina eſt neceſ
ſaria:qꝛ ſicut deꝰ diligit hilarē datorē/ſic ⁊ hilarē ieiu-
Auguſti. nantē. vbi Aug. Intelligendū eſt hoc ꝑceptū ad interio
rē hoīem ptinere. Vngere caput ad leticiā ptinet. laua-
re aūt faciē ad mundiciā. Et iō caput vngūt: q̄ letantur
īteriꝰ mēte/atq̄ ratiōe. Et hoc faciat q̄ nō foris querit
leticiā: vt de laudibus hoīm gaudeat. Ita enī ⁊ faciem
lauabit. i. cor mūdabit quo viſurꝰ eſt deū: nō ꝑ interpo
ſito velamīe/ꝓpter infirmitatē cōtractā de ſordibꝰ. vel
Chryſ. ſm Chryſ. Vnge caput. i. xp̄m oleo miſericordie. ſ. pau
peres recipiēdo: laua faciē. i. intentionē ꝓpter deū hoc
faciēdo. Et ſubdit remouēs intentionē prauā [ne videa-
ris hoībꝰ]. i. ad laudē et gl'iam hoīm querēdā ieiunare:
ſed pr̄i tuo celeſti cuiꝰ gl'iam tm̄ debes in operibꝰ tuis
q̄rere: q̄ eſt in abſcōdito cordiū: qꝛ ſcrutat̄ renes ⁊ corda
Ps. vij. hoīm. vel in abſcondito remunerationū: quas abſcōdit
timētibꝰ eū. vel qꝛ deꝰ in vita p̄ſenti nō poteſt a nobis
videri/licȝ p̄ns ſit vbiq̄ [Et pater tuꝰ] qui nō obliuiſci
tur prolē ſuā [q̄ videt in abſcōdito]. i. approbat rectā/et
Sapie. x. ſecretā intētionē [reddet tibi] talis ieiunij mercedē: qꝛ
Remigiꝰ reddet deꝰ mercedē laborū ſctōrū ſuoꝝ. Vbi Remigiꝰ.
Sufficit enī tibi: vt q̄ eſt inſpector ꝯſcientie/ſit etiā re-
munerator. De vtilitate autem ⁊ fructu ieiunij ſic dicit
Ieiunij Aug. Ieiuniū purgat mētē: ſubleuat ſenſum: carnē ſpi-
fructus. ritui ſubijcit: cor facit cōtritū et humiliatū: cōcupiſcen-
tie nebulas diſpergit: libidinē extīguit: caritatis lumē
Auguſti. accendit. Hic ſm Aug. Animaduertēdū eſt: nō ſolū eſſe
Iactātia iactātiā in corpoꝝ et rerū corporeaꝝ nitore atq̄ pōpa:
ī ſordidis ſed etiā in ipſis ſordibꝰ et ſqualore: ⁊ hoc eo periculoſiꝰ
eſt/quo ſub nomine ſeruitutis dei decipit: que tamē ce-
Mediūte teris opibus cognoſci pōt. Et iō mediū eſt tenendū: qꝛ
nēdū eſt. nec nitor/nec ſqualor nimiꝰ decet chriſtianū. Ex p̄miſ-
Virtꝰ pro ſis etiā perpēde: ꝙ virtutes ꝓpter ſe ⁊ deū/nō ꝓpter ho
pter deū. mines ſunt appetēde. vñ Chry. Nō paruꝰ aūt fructꝰ eſt
Chryſo. hūanā gl'iam cōtēnere: ꝑ hoc enī aliquis a graui ſeruitu
te liberat̄: et ꝓprius virtutis operator efficit̄: eā amās
Oro ē aui nō ꝓpter alios: ſed ꝓpter ſeipſam. Notanter vero ora-
cula alis tioni elemoſynā et ieiuniū adiungit: qꝛ oratio eſt quedā
freta. auicula que penetrat celum. et habet duas alas: ſcȝ ele-
moſynā/et ieiuniū. ⁊ ideo primo agit de elemoſyna: ⁊ vl
timo de ieiunio: et medio loco de oratione: qꝛ ipſa ora-
tio his quaſi duabus pēnis a dextris et a ſiniſtris ſuble
uata penetrat celū/et ipſa quaſi volādo ꝑuenit ad deū.
Thob. xij vñ in thobia. Bona eſt oratio cū ieiunio et elemoſyna.
Laus hu In oībus ergo noſtris operibꝰ hūanā laudē fugere de-
mana vitā bemꝰ qꝛ vt dicit Boetiꝰ. Sapiēs bonū ſuū nō populari
daē ī oībꝰ rumore: ſed cōſciētie veritate metitur. Non ſolum autē
Boetius. in operibus: ſed etiā in ocio laus humana eſt fugienda.
Seneca. vnde Seneca. Abſconde te in ocio: ſed et ip̄m ocium ab
Ociū ābi ſconde. Non inſcribas tibi ph̄iam/aliud ꝓpoſito tuo no
tioſum vi men impone/valitudinē et imbecillitatē vocato ⁊ deſi-
tandum. diam. Gloriari in ocio/ambitio eſt. Animalia quedā in-
ueniri poſſunt/que veſtigia circa ip̄m cōfundūt cubile:
idem tibi faciendū eſt: alioquin nō deerūt qui perſequā
tur. Optimū eſt nō iactare ociū ſuū. Ille ſe abſcōdit/ille
clauſus eſt/ille multis annis non tranſit domꝰ ſue limē.
Conuocat turbam quiſquis ocio ſuo aliquā fabulā im-
poſuit. Cū ſeceſſeris non eſt hoc agendū: vt de te hoīes
loquantur: ſed vt ipſe tecū loquaris. Quid in ocio facis.
Vlcus meū curo. Si oſtēderē tibi pedem turgidū: liui-
dā manū: ac cōtracti cruris aridos neruos: permitteres
me vno loco iacere et fouere morbū: maius malum eſt
hoc quod nō poſſum tibi oſtendere. Nolo me laudes/no
lo dicas. O magnū virū: contempſit oīa: et damnatis hu
mane vite furoribus fugit. Nihil damnaui niſi me: non
eſt qd̄ proficiendi cauſa venire ad me velis. Erras qui
hinc auxilij aliq̄d ſperas. Nō medicꝰ/ſed eger hic habi
tet. Malo illa cū diſceſſeris dicas. Ego iſtum beatū ho
minē putabā ⁊ eruditū. Erexerā aures/deſtitutus ſuȝ.
Nil vidi/nil audiui: quod ꝯcupiſcerem/ad quod reuer
terer. Si hec ſentis: ſi hec loqueris aliq̄d per ꝓfectū eſt
Malo ignoſcas ocio meo ꝙ inuideas. hec Seneca.

Oratio.

Domine ieſu xp̄e/qui nobis in oībus operibꝰ
tuis humilitatis exemplū oſtēdiſti: ac vanā et
inanē gloriā fugere docuiſti: cuſtodi me que-
ſo intus et foris contra inſidias ſupbie. vt nul-
lus pateat locus inimicis anime mee: et da mihi vt in
elemoſyna: oratione: ieiunio: et in cunctis bonis ope-
ribus laudem humanam: et mundi fauorem nō queram:
ſed pure propter dei gloriā: et proximi edificationē ea
faciam: nec de eis vnq̄ inaniter gloriari preſumam: ne
mercedē hic recipiens/in futuro vera mercede merear
euacuari: et nihilominus penis eternis deputari. Amē

De oratione dominica. Capitulum. xxxvij.

Inter cetera autē que
de oratione dicūtur: oratio dominica Matt. vj.
interſeritur/que multis ex cauſis orō- Orō dñi-
nibus ceteris antecellit/ſcȝ auctorita ca excellit
te doctoris. quia ipſius ſaluatoris ore
prolata fuit: breuitate ſermonis: qꝛ fa-
cile dicitur/et cito profertur: ſufficien
tia petitionū: quia vtriuſq̄ vite cōtinet neceſſaria: ⁊ fe-
cūditate myſteriorū: quia immenſa cōtinet ſacramenta.
vñ chryſo. Dñs ſub cōpendio verboꝝ formā orandi tra- Chryſo.
dens diſcipulis: et ſummam et ſufficientiam oīm petē- Orōis do
dorū/tum beatitudinū: tū donorū oīm/videlicet ad vi- minice ex
tam preſentem et futuram pertinentiū cōplectitur. In cellentia
hac orationis formula breuis paucitate verborum: ſed et ſuffici-
ſufficiens continentia oīm petendorū: omni orōne ſpūa- entia.
lioris et ſanctioris: quia ex ore altiſſimi proceſſit: quia
petuntur et includuntur que in omnibꝰ alijs orōnibus
cōtinent̄. O ꝙ fidelis hec ⁊ beata nobis oratio eſt: cuiꝰ
ordinē nobis doctor vite/ac magiſter celeſtis inſtituit.
ꝙ beati etiam nos eſſe poſſumus: ſi huius orationis do-
minice verba nō tantum officio oris: ſed etiā fideliſſime
conuerſatiōis actu ſeruemꝰ. Hanc itaq̄ formā dominꝰ
diſcipulis ſuis ad ſpem ſalutis humane orandi conſti-
tuit: vniuerſa igitur que fidei ac ſaluti noſtre ſūt neceſſa
ria in hac breuitate orōnis dñice continentur. hec chry.
De ſufficientia quoq̄ iſtius orationis benedicte ſic di-
cit aug. Quecūq̄ alia verba dicamꝰ/que affectus oran Auguſti.
tis format: nil aliud dicimus ꝙ qd̄ in iſta oratiōe domi
nica poſitū eſt: ſi recte et cōgruēter oramꝰ. Et ſi ꝑ oīa
precationū ſanctarū verba diſcurras: nihil inuenies qd̄
in iſta oratione dñica nō cōtinet̄. quiſq̄s aūt id dicit qd̄
ad iſtā euangelicā precē ꝑtinere nō poſſit: carnalit̄ orat/
qd̄ neſcio q̄uo nō dicat̄ illicite: q̄ñ renatos dñs nō niſi
ſpiritualiter docet orare. hec aug. Cipriā. etiā de orōne Ciprianꝰ
dominica dicit: ꝙ xp̄s in iſta orōne magiſterio ſuo oēm
precē noſtram ſalutari ſermone breuiabit. Quare autē Oratiōis
hec oratio tā breuis eſt: ⁊ tam pauca verba cōplectitur: dñice bre
poſſunt aſſignari ſeptē ratiōes. Prima vt citius addi- uitatis
ſcatur. Secunda vt meliꝰ retineat̄. Tertia vt nullus de cauſe.
eiꝰ ignorātia excuſet̄. Quarta vt frequētius dicat̄. Quī
ta vt tediū in dicendo remoueat̄. Sexta vt fiducia cito
impetrandi tribuatur. Septima vt in deuotione mētis
nō in multiplicatiōe verboꝝ virtus orationis eſſe oſten-
datur. Oēs vero petitiones ſub ſeptenario numero cō- Septē pe
prehendūtur: qꝛ ſeptenariꝰ eſt numerus vniuerſitatis: titiones
et vniuerſitas oīm recte deſiderabiliū in his cōprehen orationis
ditur petitionibꝰ: ideo rationabiliter oēs petitiōes ſub dñice.
ſeptenario eſt cōplexus. Habet ergo hec oratio dñica Partes
octo ꝑtes. Prima eſt captatio beniuolentie quā ſequū octo.
tur ſeptē petitiōes. Captat̄ aūt beniuolētia tripliciter: Captatio
ex ꝑte rogati: qꝛ pater/cuiꝰ filij ſumus per fidē. ex parte beniuolē-
rogantiū: qꝛ noſter/nobis datꝰ ꝑ charitatē. ex ꝑte aſſeſ- tie.
ſorū rogati: qꝛ [in celis] eſt. i. in ſctīs/quorū auxilio eri-
gimur per ſpem. Dicamꝰ ergo [Pater] in quē credimꝰ.
[noſter] quē diligimꝰ [q̄ es in celis] de quibꝰ ſperamus:
hec enī tria faciūt orationē dignā. ſ. motus fidei/chari-
tatis/et ſpei. Ipſe quidē dñs dicit̄ pater noſter triplici Pater nr̄
ter. ſm triplex eē qd̄ ab eo accepimꝰ. ſ. nature: gr̄e et glo deus eſt.
rie. Eſſe nature dedit nobis in creatione: eſſe gratie in Eſſe tri-
recreatione: ſeu redēptione. et eſſe gl'ie in regni comita- plex.
tione. Dicitur ergo pr̄ oīm generaliter ratione creatio-
nis: ſed fideliū ſpecialiter ratione adoptionis. noīe aūt
patris intelligit̄ hic tota trinitas. ſcȝ pr̄: et filius: ⁊ ſpūs
ſctūs. O quāta fiducia ⁊ fiducialis audacia/ꝙ factura
factorē/creatura creatorē/hō deū pr̄em audeat nuncu- Pater ꝓ
pare: Quis vnq̄ auſus eſt in veteri lege talia p̄ſumere: trinitate.
Nemo vtiq̄. Qꝛ ſm glo. deꝰ antiquis vt ſeruis dicebat̄ Auguſti.
dñs: nūc dicitur pater cui nō timore/ſȝ amore ſeruimꝰ. Pater nr̄
vñ et aug. Nūq̄ inuenitur preceptū pplo iſrael: vt dice- iā dictus
ret pater nr̄: ſed eſt eis inſinuatꝰ tanq̄ dñs ſeruis. Nos deus.

Rom. viij vero ꝑ ſanguinē dñi ieſu filij adoptionis effecti: ꝯfiden
ter clamamꝰ. Abba pr̄. Et iterū. Quo noīe ⁊ charitas ex
citat̄. Quid enī chariꝰ filijs eſſe debet ꝙ pater: ſupplex
affectus cū hoīes dicūt pater noſter. Et quedā preſum-
ptio imperandi qua petituri ſumꝰ. Quid enī non det iā
filijs petentibꝰ: cum hoc ipſe ante dederit: vt filij eſſent:
Poſtremo q̄ta cura animū tangit: vt que dicit pater no
ſter: tanto pr̄e non ſit indignꝰ. Admonent̄ hic etiam di-
uites/vel genere nobiles ſm ſeculū: cū xp̄iani facti fue-
rint: nō ſuperbire aduerſus pauperes ⁊ ignobiles: qm̄ ſi
mul dicunt pr̄ nr̄: qd̄ nō poſſunt vere ac pie dicere niſi
Chryſo: ſe fratres eſſe cognoſcant. Hec Aug. Vñ et Chry. Quā
ta dñi circa nos dilectio: quanta miſericordia eiꝰ ⁊ pie-
tas: que nobis tante gratie munus indulſit/vt licent̄ do
minū ac deū nr̄m ſerui patrē dicere audeamꝰ: quo voca-
bulo nō iā tm̄ ſeruos/ſed etiā filios dei eſſe demōſtrat.
qꝛ ergo tanti muneris gratiā cōſecuti ſumus: quaſi filij
dei agere ⁊ cōuerſari debemꝰ: vt id nos eſſe qd̄ dicimur
ſpiritali actu ꝓbemꝰ: ne aliter agētes ꝙ dei filios cōue
Orādū ē nit/rei ſub vſurpatiōe tanti nominis teneamur. Docet
ꝓ oībus. aūt et generalē pro fratribꝰ facere orōnē: nō eī dicit pa
ter meus: ſed pater nr̄: vt ꝓ cōi. ſ. corpore precē fundas:
et vbiq̄ non tā ꝓpria cōmoda: ꝙ proximoꝝ req̄ras. Ab
hoc aūt ⁊ inimicitias interemit/⁊ ſuperbiam reprimit:
et inuidiā repellit/⁊ matrē bonoꝝ omniū charitatem in
troducit: ⁊ humanaꝝ reꝝ inequalitatē prorſus excludit:
⁊ iniuriā regis cū paupere equalitatē honoris oſtēdit:
ſi tñ in maximis ⁊ ad eternā gloriā neceſſarijs cōmunio
Nobili ne ſociemur. Cūctis enī vnā atq̄ eādē nobilitatē dona-
tas ⁊ gene uit deꝰ cū dignatꝰ eſt pr̄ oīm vocari. Hec Chry. Admo-
roſitas oī nemur hic ad fraternā vnionē ⁊ dilectionē: ſicut geniti
bus vna ab vno pr̄e celeſti per gratiā: ab vno etiā terreno ꝑ natu-
data. rā plaſmato et creato a ſummo patre celeſti: omnes etiā
de eodē luto formati: ne ſimus elati quaſi alij alijs cla-
Celi pro rioribus ſint orti natalibus. Per celos aūt intelligunt̄
ſanctis. ſancti et iuſti: qui templū dei ſunt: qꝛ in oībus ꝑ diuini-
tatis p̄ſentiā: eſt tñ ſpeciali mō in iuſtis ꝑ inhabitātem
gratiā/⁊ ſpecialiſſime excellentia eiꝰ relucet in beatis ꝑ
Auguſti. gloriā. Vñ Aug. Recte intelligit̄ qd̄ dictū eſt [pater no
ſter qui es in celis] in cordibus iuſtoꝝ eē dictū tanq̄ ī tē
plo ſancto ſuo. Simul etiā vt q̄ orat: in ſe quoq̄ ipſo ve-
lit habitare quē inuocat. Et cū hoc affectat teneat iuſti
tiam: quo munere inuitatur ad inhabitandum animum
deꝰ. Hec Aug. Vel [qui es in celis]. i. in ſecreto tue ma
Eſa. xlv. ieſtatis: q̄ adhuc celatur nobis. ſm illud Eſaie. Vere tu
es deꝰ abſcōditꝰ. In quo admonemur ⁊ ſanctos imita-
ri in conuerſatione: ac ſecreta et abſcondita petere. Vl'
in celis. i. in illa celeſti regione eterne beatitudinis: vt
commorationem vite preſentis velut peregrinā: et a pr̄e
nr̄o nos ſeparantē: horrentes/ad regionem ī qua patrē
noſtrū commorari letamur: ſummo deſiderio ꝓperemꝰ:
et ad illā tanq̄ ad patriā totā noſtram intentionem figa
mus. Admonemur etiā vt nihil admittamus eiuſmodi:
Deꝰ vbi- quod hereditate paterna nos priuet. Et per hoc qd̄ di-
q̄ eſt. citur eſſe in celis: nō excluditur quin ſit vbiq̄ ⁊ in omi-
bus locis: q̄uis enī vbiq̄ ſit totꝰ eſſentialiter/p̄ſentia-
liter/⁊ potētialiter: tñ dicit de eo [qui es in celis] vt in-
nuat ꝙ celeſtis pater celeſtes vult habere filios: et ideo
Chryſo. (vt ait Chry.) erubeſcāt ſe terrenis rebus ſubſternere:
qui patrē habent in celis. Item vt orantes celeſtia peta
mus: et vt in celis hereditatē filiorū dei cogitemꝰ. Itē
qꝛ in celis magis relucet ſue diuine operationis ptās ⁊
virtus: p̄cipue et potius dr̄ eſſe ibi ꝙ alibi: ſicut anima
Aie ſedes vbiq̄ eſt in corpore: intēſiꝰ tñ dr̄ eē in corde. Vl' ſm ali
os etiam dr̄ eſſe in capite: qꝛ ibi nobiles ſue operatiōes
magis videntur apparere. ¶ Iam nūc que ſunt appeten
Petitio da: videamus. Primū autē omnium q̄ petuntur. hoc ē.
prima. [Sanctificet̄ nomē tuū]. i. nomen tuum qd̄ in ſe et ſemꝑ
Sctīfica- venerabile eſt et ſanctum: glorificet̄ ac ſanctum et cele-
tio nomi- bre ſit: ⁊ oſtendat̄ in nobis/et in corde credendo ⁊ amā-
nis dei do: et in ore laudādo ⁊ predicando: ⁊ in opere bene viuē
do/vt ſcȝ noſtra vita et conuerſatione ſpūali ſanctꝰ ap-
pareas. Ita ergo dicitur ſanctificari ſicut clarificari ⁊
magnificari: nō in ſe/ſed ī nobis: nō enī petimꝰ ꝙ aliqua
ſanctitas ei de nouo accreſcat: quia hoc eſt impoſſibile:
ſed ꝙ ſanctitas que eternaliter ineſt: reluceat ampliꝰ in
creaturis: ac primo et principaliter queratur in operi-
j. Corin. x bus humanis. vt ſm apoſtolum. Omnia in gloriam dei
faciamꝰ. vnde Chryſo. Digna prorſus eiꝰ qui deū patrē Chryſo.
appellauit oratio. nihil omino priꝰ ꝙ pro illius gloria
ſupplicare. Dignare inquit in tam mūda nos conuerſa-
tione ſeruare. vt ꝑ nos cuncti te omnino glorificent. Si-
cut enim cū quis celi pulchritudinē aſpicit. dicit gloria
tibi deus: ſic etiā cum aſpicit alicuius virtutem: qꝛ ho-
minis virtus multo magis ꝙ celum glorificat deum.
Hec. chryſo. Vel [nomē tuum] ſcȝ paternitatis quo di- Nomen
ceris pater. ſanctificet̄. i. confirmet̄ in nobis ꝑ perſeue- dei.
rantiā et ſtabilitatē. ne a ſanctificatione noīs in aliquo
diſcrepemus. ſed patris nomē in nobis tanq̄ ī filijs vi-
ta ⁊ moribus oſtendamꝰ: vt nunq̄ per peccatū a filiatio
nis gratia ſeparemur. vel a nobis gratia ſeparetur filia-
tionis: ſed filij tui per gratiā ſemꝑ maneamꝰ: vt vere ſi-
mꝰ filij tui/quoꝝ tu pater eē dignaris. Vel [nomē tuū]
i. noticia tua ſanctificet̄. i. cōfirmetur in nobis per verā
fidē. vt tu deꝰ qui ī te ſanctꝰ es ſanctus habearis ab ho
minibus. et ita oībus innoteſcaris/vt nō exiſtimēt ali
quid ſanctius quod magis timeāt offendere. et quod di
ligentiꝰ ſtudeāt honorare. ¶ Deinde ſequitur ſecunda Petitio
petitio [Adueniat regnum tuū] ſcȝ eccleſie. i. manifeſte ſcd̄a ora-
tur hominibꝰ. vt tu qui nunc regnas/ſemꝑq̄ regnaſti ī tiōis dñi
terris/ab hominibus ignorātibus regnare ꝑcipiaris ⁊ ce.
cognoſcaris. q̄bꝰ regnū dei q̄uis nūq̄ diſcedat de t'ris/ De aduē
tamen abſens eſt. ſicut lux preſens abeſt cecis/et oculos tu regni
claudentibus. Vel [adueniat regnū tuū] ſcȝ gratie. quo dei.
quotidie regnas in ſanctis. qd̄ fit cū diaboli īperio ꝑ ex
tinctionem vitiorum de cordibus noſtris pulſo. tu in no
bis per virtutū flagrantiā incipias dñari. vt nō regnet
diabolus/aut mundꝰ/vel carnalis affectus/ſeu vllum
peccatum in nobis: ſed tu ſolus ſine illis. Vel [adueniat
regnum tuū] ſcȝ glorie. qd̄ preſtituto t'pe oībus eſt ꝑfe
ctis ac dei filijs generaliter repromiſſuȝ. Vbi deſideriū
noſtrū ad futurum regnum excitamus/vt nobis et ad
nos veniat/et in eo regnare mereamur. ¶ Nā velimus
nolimus vtiq̄ adueniet. ⁊ vtinā paratos inueniat. vnd̄
Chryſo. Hoc quoq̄ grauiſſimi omnino ſerui eſt/neq̄ ī Chryſo.
herere preſentibus/neq̄ magnum aliquid ea que vidē- Aduētus
tur putare: ſed ad partē ſemper vrgeri: ſemꝑq̄ in futura regni dei
geſtire. Quod certe de optima oritur cōſcientia. ⁊ mē optādus
te terrenis oībus exuta. Qui enī iſto amore ſuccendit̄/ bonis.
et hoc habet deſiderium: neq̄ huius opibus ⁊ benignis
inflari poterit. neq̄ aduerſis ⁊ triſtibꝰ humiliari: ſed tā
ꝙ in ip̄o celo habitans ⁊ cōuerſans: ab vtraq̄ erutus ē
inequitate. Et iterū. Sed magne fiducie et ſincere con
ſcientie eſt hoc dñi regnū. vt adueniat confidēter opta-
re. Et iccirco qꝛ vt regnū dei veniat ſemper oramus/ta
les nos in fide dñi ⁊ mādatis eiꝰ exhibere debemus/vt
futuro regno digni eſſe poſſimus. hec Chry. Et ſic re- Regum.
gnum dei eſt triplex: ſcȝ in eccleſia. ⁊ in aīa: atq̄ in vita dī triplex
eterna: nec poſſumꝰ ad deū venire per gloriam. niſi ip̄e
primo veniat ad nos ꝑ gratiā. Poſt hec ſequit̄ petitio Petitio
tertia [Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra]. i. ſicut tertia.
in angelis ⁊ electis/qui ſunt in celo perfecta eſt volun- Volunta
tas tua. vt volūtati tue cōformati/p̄ceptis tuis obediāt tē dei fie-
et tibi omnino adhereant. ⁊ inculpate ſeruiant/teq̄ per ri in celo
fruantur. ita fiat in hominibꝰ qui de terra ſunt ⁊ in terra et ī terra.
cōuerſantur. Vel [fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ inter-
ra]. i. ſicut in iuſtis/ita ⁊ in peccatoribꝰ: vt ad te/ſcȝ vnū
deū et verū conuertantur. et vniuerſi non ſuam/ſed tuā
faciant voluntatem. ac te credant omnia que videntur
vel aſpera vel proſpera pro noſtris vtilitatibus diſpen-
ſare. Tātum enī ſpiritualiter intereſſe videtur inter iu
ſtos ⁊ peccatores quātum corporaliter inter celum et
terram. et hoc accidit ex diuerſitate affectuū. Nā affe-
ctus iuſti eſt circa celeſtia. peccatorum aūt affectus ver
ſatur circa terrena. Vel [fiat voluntas tua ſicut in celo
et in terra]. i. ſicut in ſpiritu/ita ⁊ in carne. vt caro nō cō
cupiſcat aduerſus ſpiritū: ſed quēadmodū bonꝰ ſpiritꝰ
nō reſiſtat tibi/ita ⁊ corpus nō reſiſtat ſpiritui. et ꝑcon-
ſequēs nec tibi. et vtroq̄ oīa que odis/odiamꝰ. et q̄ di
ligis/diligamꝰ. et que p̄cipis impleamꝰ. De voluntate
dei ſic dicit Cyprianꝰ ſuper orationē dñicā. Voluntas Cypria.
dei ē quā xp̄s fecit ⁊ docuit. humilitas in conuerſatiōe. Volūtas
ſtabilitas ī fide. modeſtia ī v̄bis. in factis iuſticia. ī ope dei q̄ eſt.
ribꝰ miſericordia. in moribus diſciplina. iniuriā facere
nō noſſe: ⁊ factam poſſe tolerare. cum fratribꝰ pacē te-
nere. dñm toto corde diligere. amare in illo ꝙ pater ē. ti

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

mere qꝺ deꝰ eſt.xp̄o nil preponere / qꝛ nec nobis quicꝗ̃
preposuit.charitati eiꝰ inſeparabiliter adherere.cruci
eius fortiter ac fidẽter aſſiſtere.quando de eiꝰ nomine
et honore certamen eſt exhibere in ſermone conſtantiã
qua cõfitemur:in queſtione fiduciã qua cõgredimur.in
morte patientiam qua coronamur.Hoc eſt coheredem
xp̄i velle eſſe.hoc eſt preceptũ xp̄i facere.hoc eſt volun
Petitio quarta. tatẽ patris implere.hec Cyprianꝰ.Deinde ſequit̃ quar
ta petitio[Panẽ noſtrũ q̃tidianũ da nobis hodie].i.vi-
Panis q̃tidianus. ctum quotidianum corpori neceſſariũ noĩe panis deſi-
gnatum.Et in hoc intelligunt̃ peti oĩa vite neceſſaria.
Auguſti. Unde Aug. Si ergo hic ſufficiẽtiã petimus a parte q̃
excellit.i.nomine panis totã ſignificantes. Panẽ ergo
dicit.non carnes.non piſces.i.non aliquod ſuperfluum
ſed tantũ quod eſt nature neceſſariũ.quod bñ ſignifica
Eccleſia. xxix. tur ꝑ panẽ.qꝛ ſm̃ Eccleſiaſticũ. Initiũ vite hoĩs aqua
⁊ panis.Et addit noſtrũ.vt nemo ſibi ꝑ alia approprˀet
Chryſ. qꝛ ſm̃ Chryſo.Oĩa q̃ nobis dat deus / ſiue orantibus/
Oĩa cõia ſiue militantibus.non ſolũ nobis dat: ſed etiã alijs per
nos:vt de eo qꝺ accepimꝰ a deo:partẽ impotentibus fa
ciamus.Qui ergo de laboribꝰ ſuis indigentibꝰ nõ pre
ſtat / non tantũ panẽ ſuum / ſed etiã alienũ mãducat.Et
Panis nr̃ qui de iuſtitia panẽ acquiſitũ mãducat:ſuũ panẽ mãdu
cat.qui aũt cũ peccato:alienũ. Nã illi deus dat panẽ:q̃
cum iuſtitia preparat.diabolus aũt ei q̃ preparat cum
Gregoriꝰ peccato.ſm̃ Grego. Noſtrũ hunc panẽ dicimus:⁊ tamẽ
vt detur oramus.dei enĩ eſt ex munere.quia ab illo dat̃
et noſter fit ex perceptione cũ accipit̃.Dicit autem quo-
tidianũ nõ annuũ:vel ad plures annos prouiſũ.et ĩ hor
reis reſeruatũ.quẽ matth.dicit ſuꝑſubſtãtialẽ.i.ſuper-
Cyrillus. additũ ſubſtãtie ad ſuſtẽtationẽ:Et ſm̃ Cyrillũ.Ex eo
etiam ꝙ quotidianũ alimentum iuſſit querere / videtur
ꝙ nihil concedat eos habere / ſed magis honeſtã colere
paupertatem. Non enim eſt habentiũ panẽ petere:ſed
oppreſſorũ penuria.Et ſubiungit[da nobis hodie]quia
nec minimũ habere poſſumus:niſi det ille qui dat eſcã
omni carni.Unde homo deuotꝰ tali mẽte debet ſumere
cibum:ac ſi ſibi de manu dñi preſentialiter miniſtretur.
Et addit[hodie].i.in preſenti. vel[hodie].i.illũ qui no-
bis hodie tantũmodo ſufficit.vt de craſtino non cogite
mus.qꝛ neſcimus ſi in craſtinũ proueniamus.O ſapiẽ-
tia vera ⁊ diuina prouidentia / que docuit et panẽ ſolum
petere / et hodie nominare.hoc enim dicto et auiditas
et auaricia tollitur:⁊ humane vite incertum inſinuatur
Uel[panem noſtrum quotidianũ da nobis hodie].i.pa-
nem ſpiritalẽ:ſcꝫ p̄cepta diuina q̃ quotidie oportet me
Ioh.vj. ditari et operari. Nã ꝺ ip̄is dñs dicit.Operamini cibũ
qui non perit. Quotidianꝰ dicit̃ iſte panis q̃diu durat
hec vita tẽporalis.Dictum eſt autem[da nobis hodie]
quod intelligitur ꝓ toto tempore huius vite humane.
In futura enim eis qui hic meruerũt non auferetur.qꝛ
Ioh.vj. cibo ſpiritali in eternũ ſaturabuntur. Uel[panem no-
Euchariſtia. ſtrum quotidianũ da nobis hodie].i.panẽ ſacramenta-
lem:et viuum qui de celo deſcẽdit.qui eſt ſuperſubſtan-
tialis.i.ſuꝑ oẽs ſubſtantias / et vniuerſam ſuperat crea
turã.qui panis noſter eſt in altari / et quotidie offertur
pro ſalute fideliũ.qui reficit animã naturam corporis
tranſcendẽtem.quo quotidie ad roborandum nos indi-
gemus:quia quotidie labimur / et ad lapſum proni ſu-
mus. Qui etiam vocatur quotidianus.quia quotidie
ip̄m ſumimus per miniſtros eccleſie / qui hoc ſacramen
Chryſo. tum percipiunt ꝓ ſe:et pro tota cõmunitate. vñ Chry.
Non ĩmerito ſemper orare debemus vt hunc panẽ cele
ſtem quotidie mereamur accipere / ne aliquo interueni
Panis triplex. ente pctõ a corꝑe dñi ſeparemur. Poteſt etiã adhuc de
alio triplici pane exponi:ſcꝫ doctrinali ſeu ĩtelligẽtie.lu
Eccl.xv. ctuali ſeu meſtitie.⁊ celeſti ſeu glĩe. De primo dicit̃.ci-
Ps.lxxx. bauit illũ pane vite ⁊ intellectus.de ſcꝺo.Cibabis nos
pane lachrimarũ.de tertio. Qui manducat panẽ in re-
gno dei.Et bene illa beata fruitio dicit̃ panis.qꝛ ſicut
panis corporalis ſatiat appetitũ edentis:ſic fruitio illa
Ps.xvj. ſatiat deſideriũ cõtẽplãtis.ſm̃ illud. Satiabor cũ appa
Petitio quinta. ruerit glĩa tua.¶ Poſt hoc ſequitur petitio quinta [Et
dimitte nobis debita noſtra]id eſt pctã q̃ nos debitores
pene cõſtituunt:⁊ quibꝰ obligamur ad penã.aut ſatiſfa
Debita nr̃a. ctoriã.aut purgatoriã.aut eternã.Debita inq̃ ⁊ pctã q̃-
cũq̃ ꝯtra te cõmiſimꝰ.vel cõtra ꝓximos.vel cõtra noſ-
metip̄os.Itẽ cõtra te patrẽ.⁊ ꝯtra te filiũ.vel cõtra ſpi-
ritum ſanctũ. Itẽ corde / vel ore / vel opere. vbi Cypria Ciprianꝰ
nus.Et ne quis ſibi quaſi innocẽs placeat / et ſe extollẽ
do plus pareat / inſtruit̃ peccare quotidie dũ ꝓ peccatis
quotidie iubetur orare[Sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitori Dimittẽ debemus
bus noſtris]Ecce regula nobis ꝓpoſita ꝙ ſi volumus
nobis dimitti peccatũ noſtrũ / debemꝰ dimittere ꝓximo prius q̃
peccatũ ĩ nos cõmiſſũ.vt ſm̃ Grego.Bonũ qꝺ a deo cõ dimittet̃
puncti petimus / hoc ip̄m primo ꝓximo cõuerſi faciamꝰ nobis.
vnde Cyprianus.Qui ergo pro peccatis orare nos do- Gregoriꝰ
cuit / paternã miſericordiã ꝓmiſit:ſed plane addidit le Cyprianꝰ
gem / certa ꝯditione nos cõſtringẽs vt ſic nobis debitũ
dimitti poſtulemus ſm̃ qꝺ ⁊ nos ſibi debitoribus nr̃is di
mittimus.vnde et Chryſo. Non aũt dixit vt prius no- Chryſo.
bis deus dimittat / ⁊ poſtea nos debitoribus noſtris.
Scit enim deus hoĩes eſſe mendaces.qm̃ ⁊ ſi acceperit
remiſſionẽ pctĩ ſui / ip̄i ſuis debitoribus nõ dimittunt:
ideo ſic dicit vt prius dimittamus / et poſtea petamus
dimiſſionẽ.Et iterum.Hec igitur aĩaduertẽtes grates
agende ſunt debitoribus noſtris.fiunt enim nobis ſi ſa-
pimus cauſa indulgentie maxime / ⁊ pauca exhibẽtes
plurima recipiemus. Nam et nos multa debemus et
magna debita dño:quorũ ſi minimã partẽ a nobis vellet
exigere iã periſſemus.Hec Chryſo.¶ Sed quid de illo
qui non ſatiſfacere vult cũ poteſt.nec veniã poſtulare
cum nõ poteſt:ſane diſtinguendũ eſt. Is enim qui viaꝫ Dimitten dũ etiã nõ
perfectionis arripuit debet etiam non petenti veniam petẽtibꝰ.
omnimodis indulgere.nõ ſolũ rancorẽ animi dimitten-
do:ſed ſine ſatiſfactione iniuriarũ.ſine reſtitutiõe rerũ:
ſine interuentu precũ oĩa dimittere.et ex puro corde
diligere.et ad hoc tenẽtur perfecti / qꝛ ſic conſiliũ ẽ.Qui
vero nõdum perfectionis votum aſſumpſit.tenetur qui
dem rancorem animi dimittere.vt nec malum inimici
velit augeri.nec bonũ eius minui:ſed quod in eum deli-
quit / aliqualiter ſatiſfieri.⁊ ad hoc tenent̃ oẽs:qꝛ ſic p̄
ceptum eſt.Remiſſio ergo offenſe eſt de neceſſitate. qꝛ Remiſſio offenſe.
homo tenetur eſſe in charitate ⁊ oẽs diligere:ſꝫ remiſ
ſio iniurie nõ eſt neceſſitatis:ſed ſupererogationis. Si Remiſſio iniurie.
cut em̃ pecuniam ablatam non tenetur quis auferenti
dimittere:ſed poteſt eam repetere.ſic ꝓ iniuria ſibi illa
ta poteſt recõpenſationem per emendam petere ſm̃
ordinem iuſticie. Nam ſcꝺm Aug. Non loquitur de de- Auguſti.
bito pecunie ſiue iuſtitie exigende:ſed rancoris ⁊ inimi
citie nõ reinferende.Quia vero ſũt culpe in q̃bus culpa Culpe pu niende.
eſt vindictam relaxare.et ſi peccatum in nos teneamur
dimittere / peccatum tamẽ in deum / et peccatum in ꝓ-
ximum debemus punire.Unde Hiero. Si peccauerit Hieroni.
in nos frater noſter / et in qualibet cauſa nos leſerit:di-
mittendi habemꝰ poteſtatem / immo neceſſitatem.Sin
autẽ in deũ q̃s peccauerit / nõ eſt noſtri arbitrij.Nos ecõ
trario in dei ĩiuria benigni ſumꝰ.in noſtris cõtumelijs
exercemus odia.Hec hiero.Qui ergo laborat odio vel
ĩuidia:grauat̃ magis hac orõne q̃ iuuet̃ ea.Tale enĩ eſt
ac ſi dicat. Noli mihi dimittere pctã mea:qꝛ nec ego vo
lo alijs dimittere ſua.Ecce q̃tũ deteſtat̃ dñs fraternũ
odiũ cũ ita ꝯditionaliter ⁊ nõ aliter dimittat pctm̃ / ſi ſcꝫ
fratri dimiſerimꝰ. Nã vt ait Anſel. Indulgẽtiã nõ habe Anſelmꝰ.
bis niſi dederis.vt dicit Señ. Alteri ſemꝑ ignoſce:tibi Seneca.
ip̄i nũq̃.¶ Deĩde ſequit̃ ſexta petitio[Et ne nos ĩducas Petitio ſexta.
in tẽtationẽ]ſcꝫ carnis.vt nos nõ abſorbeat ꝑ voluptatẽ.
vel mũdi / vt nos nõ cõburat ꝑ cupiditatẽ:vel diaboli vt
nos non perdat ꝑ iniquitatẽ.¶ Eſt aũt tentatio duplex Tentatio duplex.
Una ſcꝫ ꝓbatiõis / ⁊ hac deꝰ ſanctos bene tẽptat.non vt
ip̄e per hoc de eis noticiã capiat:cui ante oẽs tentatio
nes q̃ſquis notiſſimꝰ eſt:ſꝫ vt ip̄i ſeip̄os ꝓbẽt / ⁊ ſibiip̄is
innoteſcant qui ſe neſciebãt.Alia ẽ tẽtatio deceptiõis:
⁊ hac deus neminẽ tẽtat:ſed fit a carne q̃ ſuggerit mol-
lia / ⁊ a mũdo q offert vana:⁊ ab hoſte qui ĩgerit amara:
ſed deꝰ bñ ꝑmittit in hãc induci ex cauſa. Unde eſt ſen- Induci ĩ tẽtationẽ
ſus[ne nos inducas].i.ne ꝑmittas nos induci in tenta-
tionẽ / ⁊ tentari ſupra id qꝺ poſſumꝰ ferre:ſed fac cum tẽ Exo.j.
tatione etiã exitũ / vt poſſimꝰ ſuſtinere:ne irretiti tenea Cori.x.
mur ⁊ ſuperemur eiꝰ fortitudĩe.q.d.Et ſi nos ꝑmittas
duci ꝑ ſenſuꝫ vt exercitemur / nõ tñ permittas induci per
cõſenſum vt ſuccũbamꝰ.Cauſaliter quidẽ efficiẽdo deꝰ Permiſſa a deo.
perſeipſum non inducit:ſed permiſſiue ⁊ deſerẽdo pati-
tur induci eum quẽ ſuo auxilio deſerit:ſicut cor pharao Exo.x.
nis indurauit.i.indurari permiſit.⁊ ſicut dicit̃ ꝙ nõ eſt Amos. xxx.
malũ in ciuitate qꝺ dñs nõ facit.i. qꝺ fieri nõ permittat.

Cyprianꝰ vbi Cyprianꝰ.Qꝛ in parte oſtendit̃ cõtra nos nihil ad-
uerſariũ poſſe:niſi deus ante permiſerit / vt oĩs timor
Duci ⁊ in duci in tẽ tationem. noſter et deuotio cõuertatur in deũ.Aliud eſt in tentatio
nẽ duci / ⁊ aliud induci. In tentationẽ em̃ ducit̃ qui a tẽ-
tatione pulſat̃:ſed non deijcit̃. In tentationẽ inducitur
qui tentationi ſuccũbit / et ab ea ſuperatur. Induci eĩ ẽ
intus duci et ſuccũbere.Oſtẽdit ergo nõ id a nobis orã
Tẽtari ñ eſt malũ. dũ eẽ vt nõ tẽtemur:qꝛ tẽtari nõ eſt malũ:ſed magis vti-
le / ⁊ ad virtutis exercitiũ qñ viriliter reſiſtitur. Nã ſine
tentatione nemo poteſt ꝓbatꝰ eſſe / ſiue ſibiip̄i / ſiue alij:
ſed ne deſerti eius adiutorio per blãda vel aſꝑa in ten-
tationẽ per conſenſum inducamur:ne alicui tentationi:
vel conſentiamus decepti / vel cedamus afflicti:⁊ ſic ab
Blãda facilꝰ deci piunt. ea deuĩcamur a deo deſerti. Sꝫ q̃ blãdis nõ decipitur /
etiã aſperis non deijcitur.qꝛ vt dicit Aug. Nemo frãgi-
tur rerũ aduerſarũ moleſtia / qui proſperarũ delectatione
non capitur.Et iterũ. Primo itaq̃ vitande ſunt delecta-
tiones / poſtea dolores.Quomodo enĩ ſuperare poteſt
mundũ ſeuientẽ / qui nõ poteſt blandientẽ? Sic ergo do
minus voluit nos ad ſe in tẽtationibꝰ recurrere / et non
Auguſti. de nobis p̄ſumere. vñ Aug. Uoluit ergo deꝰ a ſe poſci /
ne inferamur in tentationẽ:quod poterat nobis etiã nõ
orantibꝰ dare:qꝛ voluit nos ammoneri a quo hec bene-
Cyp̄anꝰ. ficia accipiamꝰ. In quo vt dicit Cypria. Ammonemur
infirmitatis ⁊ imbecillitatis nr̃e / ne q̃s ſe inſolenter ex-
tollat. vt dum precedit humilis et ſubmiſſa confeſſio / ⁊
dat̃ totũ deo quicquid ſuppliciter petitur / ip̄ſius pieta
Petitio ſeptima. te preſtetur. ¶ Poſt hoc ſequitur petitio ſeptima et vl-
tima[Sed libera nos a malo]ſcꝫ omni: vel innato qꝺ cõ
Malum mˡtiplex. trahimus.ſ.originali.vel adiecto qꝺ cõmittimꝰ.ſ.actua
li:vel inflicto qꝺ ſuſtinemus.ſ.penali.i.pena conſequẽti.
Malũ a q̃ liberari petimus. Uel a malo omni.ſ.viſibili et inuiſibili.i.culpe et pene:
vel a malo omni.ſ.preterito / preſenti / et futuro.¶ Et no
tandũ ꝙ hec petitio non intelligitur de malo culpe iam
perpetrate:qꝛ tunc coincideret cũ quinta petitione:ſed
culpe inſtãtis perpetrari poſſibilis / a quo malo liberari
nos petimus / ne videlꝫ peccemus. Itẽ nõ intelligit̃ de
malo pene future:qꝛ tunc coincideret hec petitio cũ ſe-
cunda / ſed pene p̄ſentis inq̃tum eſt nobis cauſa ⁊ occa
ſio ruine. Poteſt etiã accipi de malo pene future / ita ꝙ
petamus ſic nos liberari a malo preſenti: vt non ĩcurra-
mus malũ pene future.Et ab omnibꝰ p̄dictis petimus
liberari / orantes / et loquẽtes in ꝑſona eccľie. Sꝫ q̃ vult
a malis liberari / ſtudeat malis proximis compati:qꝛ
qui vult impetrare miſericordiã a deo / neceſſe eſt vt ex-
hibeat eam proximo.¶ Deĩde ſequit̃ cõcluſio totiꝰ ora-
Amen. tionis premiſſe.cum dr̃.[Amen].i.fiant omnia predicta.
Quo verbo deſideriũ orãtis exprimit̃:qꝛ eſt verbũ opta
tiuum reſpectu bonorũ precedentiũ / ⁊ optatio impletio-
Amen et alleluya cur inter p̄tata non ſunt. nis oĩm petitorũ.Hoc ꝟbũ amen additũ a iohãne:qꝛ an-
gelicũ eſt ſicut et alleluya nulla lingua preſumpſit tranſ
ferre.Hoc autẽ ꝟbũ eſt hebreũ:⁊ nec grecus interpres
auſus ẽ interpretari:nec latinus ꝓpter reuerentiam ſal
uatoris qui ad confirmãdã veritatem ſepe eo eſt vſus.
Sic manſit ⁊ non eſt interpretatũ vt honorẽ haberet ve-
lamẽto ſecreti:nõ vt eſſet negatũ:ſed ne vileſceret nuda
tum. Ponitur autẽ qñq̃ nominaliter vt in apoc. vbi dr̃.
Hec dicit amen.i.veritas.qñq̃ verbaliter.vt vbicunq̃
in pſal.dr̃.fiat fiat:idem eſt qꝺ amen amen:et ſic ponitur
in fine orationum vt hic:qñq̃ aũt aduerbialiter:vt ĩ euã
gelio vbicunq̃ dicitur.amen dico vobis.i.vere ⁊ fideli
Amen triplicẽ efficatiã hꝫ. ter.Habet autem hec dictio amen poſita in fine triplicẽ
efficaciã ⁊ virtutẽ. Nã cõcludit orationẽ:qꝛ ſm̃ Hiero.
Hieroni. eſt orationis ſignaculũ:vt ſicut per ſigillũ claudit̃ ſcri-
ptura / ſic ꝑ amen claudit̃ oratio.Recolligit etiam intẽ-
tionem:nã quando dicitur amen / intentio ſummatĩ fer-
tur ſuper omnia precedentia:et ſi aliquid ex fragilitate
humana per diſtractionem mentis ĩ orõne abſq̃ actua-
li intentione pertranſitum fuerit:ad id intentio redit di
cendo amen. Impetrat nihilominus exauditionem:eſt
Rabanꝰ. enim amen exauditionis nota ⁊ ſignũ. vñ Raba. Per h̄
ꝙ dñs dixerat amen:ſignat indubitanter illis a dño cõ
ferri omnia que rite poſtulant: qui ꝯditionis addite ſer
uare pactũ nõ negligunt:que quidẽ cõditio eſt dimitte-
Fiat. re debitoribꝰ noſtris de qua dictum eſt. Hec Raba. O
dñe parũ eſt ꝙ dixerim amen vel fiat optando:niſi tu di-
cas amẽ imperando.i.fiat.O magnificum et efficaciſſi-
mũ verbum fiat:hoc enĩ verbo tu pater ſumme in prin-
cipio.i. in ꝟbo tuo coeterno omnia creaſti.dixiſti et fa-
cta ſunt.hoc etiam verbo nos perditos reparaſti dicen
te illa ſanctiſſima reparatrice noſtra ad angelũ.fiat mi- Luce.j.
hi ſm̃ verbum tuum.O ſalutiferũ verbum fiat.o amen.
o fiat.o verbum oĩpotentie / verbum mire efficatie.
Eya mi dñe ieſu bone verbũ patris / cõple tu orationem
meam:perfice tu verba mea ꝑ te dictata / et in os meum
cõmendata.ꝑfice ea ⁊ dic amẽ.dic fiat. dic mihi ſicut di
xiſti illi mulieri ſirophenitiſſe.fiat tibi ſicut vis. O dul- Mat.xv.
cis amor ieſu.o dulcis veritas.o dulce amẽ.o dulce ver
bum fiat.fiat mihi ſm̃ verbum ſuum.fiat amen.Et ſciẽ- Petitiones a luca omiſſe.
dum ꝙ lucas omittit duas petitiões oratiõis dñice / ſcꝫ
tertiam ⁊ ſeptimã.qꝛ tertia cõtinetur in duabus prece-
dentibꝰ.⁊ ſeptima in ſexta. In ſctificatione em̃ anime q̃
petitur in prima / et in reſurrectione carnis que petitur
in ſecunda / implet̃ diuina volũtas que petitur ĩ tercia
Uel ſi gloriam dei principaliter queramꝰ:et participa
tionem regni eius / que continẽtur in duabus primis pe
titionibus bene voluntatem eius faciamus:et eiꝰ volũ
tas implet̃ in nobis quod cõtinet̃ in tertia.quia ad hoc
precipue voluntas dei tendit vt eius ſanctitatem cogno
ſcamus:⁊ cũ ip̄o regnemꝰ. Similiter ſeptima cõtinetur
in ſexta: vt ſciat vnuſquiſq̃ ſe liberari a malo cũ nõ indu
citur in tentationẽ. Si enim in tentationem non induci-
mur ei ſuccũbendo:ſcꝫ magis preualemꝰ reſiſtendo / bñ
liberamur a malo.Et ſic quod mattheus dicit explicite
Lucas cõplectitur ĩplicite. vt autem dicit Aug. Nõ ne Auguſti.
gligenter pretereundũ eſt ꝙ ex omnibus his ſententijs Ignoſcendi neceſſitatẽ oſtendit.
quibus nos dñs orare precepit:eam potiſſimum cõmen
dandam eſſe iudicauit que pertinet ad remiſſionem pec
catorum:in qua nos miſericordes eſſe voluit.quod vnũ
ẽ cõſilium miſerias euadendi. In nulla enim ſententia Paciſcimur cum deo.
ſic oramꝰ vt quaſi paciſcamur cũ eo. Dicimꝰ em̃ dimit
te nobis ſicut et nos dimittimus. In qua pactione ſi mẽ
timur / totiꝰ orationis nullus eſt fructus.Hec Aug.Uñ
poſt orationẽ ſubiungitur[Et cum ſtabitis ad orandũ /
dimittite ſi q̃d habetis aduerſus aliquẽ:vt ⁊ pat̃ veſter
qui in celis eſt dimittat vobis pctã veſtra]vt ait Chry. Chryſo.
Ideo celorũ ⁊ patris meminit / vt ex hoc ꝓuocet auditorẽ Similari deo.
Nihil em̃ ita deo aſſimilat ſicut iniuriam facientibus
ignoſcere. Inconueniens eſt autẽ ſi talis patris filius
exiſtens feralis efficitur:et ad celũ vocatus terrenũ quẽ
dam et vite huius proprium habet ſenſum / hec Chry.
[Si em̃ dimiſeritis] non retinẽdo rãcorẽ:non appeten
do vindictã[hominibus peccata eorũ]ſcꝫ in vos cõmiſſa
[dimittet vobis pater veſter celeſtis delicta vaſtra. Si
autẽ nõ dimiſeris hoĩbus:nec pater veſter dimittet vo
bis peccata vr̃a]Bene dicit veſtra / quia hec eſt ſola ope Pctã ſũt hoĩs ꝓp̄a
ratio hominis ⁊ poſſeſſio.ſ.pctm̃ / in malũ em̃ poteſt ꝑſe
non in bonũ.Ecce lex o homo tibi a dño poſita eſt. Si
enim dimiſeris: dimittetur tibi.ſi non dimiſeris nõ di-
mittetur tibi. vnde Cyprianꝰ. Excuſatio enim tibi nul Cyprianꝰ
la eſt in die iudicij:cũ ſm̃ tuã ſententiã iudiceris:⁊ quod
feceris hoc ip̄e patieris / vbi ⁊ Chry. Poſt implertã ora Chryſo. de venia danda.
tiõis formulã nulliꝰ prorſus mãdati meminit / niſi iſtiꝰ
certe quo ad dandum nos veniam concitauit. Ait quip
pe[Si dimiſeritis hominibꝰ peccata eorũ:dimittet ⁊ vo
bis pat̃ celeſtis peccata veſtra] Itaq̃ a nobis tota hec
res ſumit exordiũ:futurũq̃ de nobis in noſtra eſt pote
ſtate iudicium. Ne enim vel irrationabilis quiſpiam:
aut in magno aliquo: aut in exiguo delicto de iudicio
dei conqueri poſſet: ip̄m reum dominũ illius fecit eſſe
ſentẽtie.Quẽadmodum inq̃t tu ipſe iudicaueris:ita tibi
etiã iudicabo. Si eĩ dimiſeris cõſeruo tuo:a me q̃q̃ eã
dem gratiã cõſequeris.Et certe nequaq̃ iſtud equale ẽ
Tu em̃ remittis cũ ip̄e quoq̃ remiſſione indigeas. deꝰ
vero cũ nulliꝰ vnq̃ indigeat:ignoſcit. Tu ꝯſeruo remit
tis:deꝰ ſeruo.Et tu q̃dẽ mille pctõrũ reus:deus vero ab
oĩ pctõ extraneus.Et tñ ſic quoq̃ abundantiã ꝓprie
miſerationis oſtẽdit.quo nõ igitur digni ſupplicio ſu-
mus:cũ tali em̃ a deo poteſtate donata / ip̄i ſaluti noſtre
efficimur ꝓditores.Quẽadmodũ ꝟo in alijs cauſis vt
audiamur rogamus:q̃ nobis ea ip̄a quorũ dñi ſumꝰ nõ
ĩpẽdimꝰ. Nihil eſt qꝺ ſic dei ſimilis faciat vt malignis
atq̃ ledẽtibꝰ eſſe placabilẽ. Propterea ⁊ ꝑ ſingula q̃q̃ Cur pluralit̃ fiãt preces.
verba nos cõmunes fieri oratiões docet.dicẽdo pr̃ no-
ſter ⁊c.plurali vbiq̃ numero nos vti docens / vt ꝓximꝰ
ꝑ cũcta placatione veſtigiũ quidẽ in nobis iracũdie re

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

linquamꝰ. Qꝛ ſi vniꝰ diei ſaltē vellemꝰ noſtra peccata dinumerare/tunc.optime diſceremus quātoꝝ rei eſſemus maloꝝ. Quis igitur veſtrū in oratiōe nō habet deſidiam? Quis nō ſuperbie eſt inflatus tumore? Quis nō inanis gloria aurula ventilatus? Quis non de fratre detraxit? Quis nō cōcupiſcentiam amiſit:malignā vel impudicis oculis aſpexit? Quis nō inimici cū paſſiōe animi recordatus eſt? Quis nō emuli ſui aut cruciatus eſt ꝓſperis/aut delectatus aduerſis? Verūtamē tot ac talium peccatoꝝ ꝯpendioſam nobis ac facilem deus viā liberationis dedit:totiuſqꝫ lab oris alienā. Quis enī labor eſt fratri indulgere merenti? Labor quidē in remittendo nullus/in retinendo vero inimicitias maximꝰ. Si qdē iracūdia liberari magnā menti reddit quietē/et valde hoc eſt facile volenti. Sufficit velle tantūmodo:⁊ omnia ꝯtinuo peccata deleta ſunt. Hec Chryſo. Igitur, vt ait augꝰ. Amplectenda eſt homini tam benigna cōditio vt dimittendo delicta aliena:diluat ſua. Nā ſm eundē multa ſūt elemoſinarū genera:quas cū facimꝰ adiuuamur vt dimittant̄ nobis pctā:ſed ea nihil maius eſt qꝫ cū ex corde dimittimꝰ quod in nobis quiſqꝫ peccauit.nec ſimus pigri ad dimittendū alijs.qui enī (vt ait Chryſo.) remiſit proximo:ſe prius qꝫ illū de reatibus liberauit. vñ ⁊ Grego. Si cogitauerimꝰ qm̄ non ei qui contriſtauit nos:ſed nobiſipſis largimur cito dimitteremus venenū ire. Ad dimittendū aūt alijs neceſſe eſt frenare irā/que frequenter nos ſtimulat ad vindictā. vñ Aug. Fratres mei exercete vos quātum poteſtis ad exhibendā manſuetudinē etiā erga inimicos vr̄os. Frenate irā q̄ vos ſtimulat ad vindictā. Si vindicare te vis de inimico tuo ad ipſam iram te cōuerte:quia ipa eſt inimica tua q̄ occidit aīam tuā. Oraturꝰ es deū/vētura eſt hora vt dicas pr̄ nr̄ q̄ es in celis. vēturꝰ es ad illū verſū. dimitte nobis debita nr̄a. Quid ſequit̄ ſic̄ ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is. ibi illa inimica ſtat cōtra te. Sepit viā orōnis tue. Murū erigit:⁊ nō ē q̄ trāſeas. Nō ſeuias cōtra inimicū tuū:in iſtā ſeuias Melior ē q̄ vincit irā qꝫ q̄ capit ciuitatē. Nō potes illā interimere:potes iſtā repmere. Si fortis es irā vince/⁊ ciuitati parce. Hec Augu.

Auguſti.
Dimittendi et ignoſcendi meritum.
Chryſ.
Gregoriꝰ
Ira frenāda eſt.
Auguſti.

Oratio.

Expoſitio breuis orōnis dominice ꝑ ternas ꝑticulas.

Pater noſter excelſus ī creatione. ſuauis ī amore. diues ī hereditate. Qui es in celis ſpeculū eternitatꝭ. corona iocunditatis. theſaurus felicitatis. Sanctificetur nomē tuū. vt nobis ſit mel in ore. cithara in aure. deuotio in corde. Adueniat regnū tuū. iocundū ſine permixtione. tranquillū ſine ꝑturbatione. ſecurū ſine amiſſione. Fiat volūtas tua ſicut in celo et in terra:vt oīa que odis/odiamus. que diligis/diligamus. q̄ tibi placēt/impleamus. Panē noſtrū quotidianū da nobis hodie. ſcꝫ doctrinalē. penitētialē/virtualē. Et dimitte nobis debita noſtra. quecūqꝫ contra te cōmiſimus. aut cōtra ꝓximos. vel cōtra noſmetipſos. Sicut et nos dimittimꝰ debitoribꝰ noſtris. q̄ nos offenderūt verbis/vel ī perſonis. aut ī rebus. Et ne nos inducas in tentationem. mūdi. carnis. demonis. Sed libera nos a malo. preſenti. preterito. ⁊ futuro. Amen.

¶ De nō theſaurizādo in terra:ſed in celo. Ca.xxxviij.

Mat.vj.⁊ Luce.xij

Theſaurizandū nō eſſe in terris.

Deinde docens perfectum cōtemptū terrenoꝝ ꝓpter deū: ponit ꝓhibitionē de collocando theſaurū in periculo:ne ſcꝫ theſaurizemꝰ [in terra vbi erugo]. i. eris rubigo conſumit. ⁊ in hoc tāgit̄ corruptio diuitiarum artificialiū/vt auri ⁊ argēti:ac ceteroꝝ metalloꝝ [et tinea]. i. vermis [demolit̄] ⁊ in hoc tāgitur corruptio diuitiarū naturaliū:vt bladi/vini/veſtimentoꝝ ⁊ cōſimilium [vbi fures effodiunt ⁊ furantur] hoc dicit ꝓpter lapides precioſos:qui licet nō poſſint rubiginari. nec a vermibꝰ corrodi:tñ poſſunt a latronibꝰ tolli. Sed ve nobis quia totum contrarium facimus. vñ Chryſo. Quid dicam de illo mandato quo iubemur nō theſaurizare ſuper terram? quod forte quidem faciunt pauci. Ceteri vero quaſi econtrario audierūt preceptū: et quaſi dictū ſit ad eos theſaurizate omīmodis ſuper terras:ita relinquentes celū/adherent terre/et inſaniūt erga pecuniā cōgregandā. hec Chryſo. Deinde ſubdit ammonitionē de theſauro reponēdo in tuto:vt ſcꝫ theſaurizemus in celo. vbi nec erugo demolitur:quia ibi nulla vetuſtas/nec tinea. quia ibi nulla paſſibilitas. et vbi fures non effodiunt/nec furantur:quia ibi nulla violentia vel fraus. Excellentiſſimus modus theſaurizandi eſt quando bona tēporalia et tranſitoria in pios vſus conſumuntur. et ſic in bona ſpiritualia et eterna:et ꝑ conſequens in corruptibilia cōmutantur. Non ergo theſaurizemus in terra emolumenta terrenoꝝ: vbi recondita deficiunt et perduntur/et vnde ſumus exituri:ſed in celo premia meritoꝝ/vbi recōdita ꝓficiunt et ſeruantur. et vbi ſemꝑ ſumus manſuri. Vnde Hiero. Stulticia eſt illic theſaurū reponere vnde exiturus es/⁊ illuc nō premittere vbi ſemper victurus es. Illuc ergo ſubſtantiā tuam colloca: vbi patriam habes. vnde. et Grego. Iuſti hic edificare et theſaurizare negligūt/vbi peregrinos et hoſpites ſe eſſe cognoſcūt. nam quia in proprijs gaudere deſiderāt:in alieno felices eſſe recuſant vñ Chry. Qui em̄ collocat theſauros in terra non habet quod ſperet in celo. Vt quid ergo aſpiciet in celum vbi nihil repoſitum habet? Hec Chryſoſto. Quia vero vnuſquiſqꝫ illuc peruenire deſiderat vbi ſuas diuitias reconditas eē cognoſcit. beatꝰ ē qui diuitias ſuas ī celo repoſuit: vt ſemper ibi mentē habeat:ſemꝑqꝫ illuc omnibꝰ viribꝰ deſiderio tendat. quia vt ſubditur [Vbi eſt theſaurus tuus]. i. res a te amata ⁊ deſiderata:ibi eſt cor tuum et affectus tuus. Neceſſe eſt enim vt quo preceſſit dilectionis theſaurus illuc ⁊ cogitationis ſequat̄ affectus. Nā ſm Aug. Amor eſt anime pondus/portās eam quocūqꝫ ipſe fert̄:et anima verius eſt vbi amat qꝫ vbi animat. vñ Fulgentius. Vt ergo in celis theſaurizemus celeſtia diligamus: Vis noſſe vbi theſaurizas attende qđ amas: vis noſſe quod amas/attende quod cogitas. Ita fiet vt theſaurum tuum ex tuo amore cognoſcas/et amorē tuū iudicio tue cogitationis intelligas. et ideo vt dicit. Grego. In tot partes cor diuiditur quot ſunt ea q̄ diligunt̄. vnde ⁊ Chryſo. Ne theſaurizaueris theſauros in terra: tinee em̄ ⁊ vermibus ⁊ furibꝰ ea cōgregas. Si autem et hec effugeris nocumenta/et nihil horꝝ erit in ſeruitutē: redactum eſſe cor tuum et affixum eſſe inferioribus omnino non effugies. in ſeruitutē redactum eſſe intellectū egritudine hac multo difficilius eſt qꝫ habitare carcerē. Non paruā ſuſtinebis iacturā inferioribꝰ affixus:⁊ ſeruus ꝓ libero factus:et a celeſtibus bonis cadens/et nil excelſoꝝ cogitare potens. ꝓpter hoc ⁊ gentiles nō credūt his que a nobis dicūtur. de actibꝰ enī nō de ſermōtibus noſtris futuroꝝ volunt habere documentum. Nūc vero cū videant edificari a nobis ſplendidas domos:agros emi:balnea atqꝫ hortoꝝ amenitates parari:nolūt credere ꝙ ad alterius nos vrbis ꝑfectionē paremꝰ. Si enim (inquiunt) verū eſſet iſtud vendentes prorſus cuncta q̄ poſſident illuc profecto premitterent. Hec igit̄ cōſiderātes vincula tanti abrumpamꝰ erroris. Qui eī pecunie ſeruit/⁊ pſentibꝰ ꝯpedibꝰ ſtringit̄/⁊ futurꝭ paratur. Qui ꝟo iſtiꝰ cupiditatꝭ īmunis eſt:vtraqꝫ libertate potiet̄. Quā vt ꝯſequamur grauiſſimū auaricie cōterentes iugū ad celi faſtigia ſubleuemur. hec Chry. vñ ⁊ Anſel. Vileſcat tibi mundus. omīs amor carnalis ſordeat. Neſcias te eſſe in hoc mūdo. qm̄ ad illos q̄ in celo ſūt et deo viuūt tuū trāſtuliſti ꝓpoſitū. vbi ē theſaurꝰ tuꝰ:ibi eſt ⁊ cor tuū. noli cū argēteis ſimulachris vili marſupio tuo tuū icludere aīm/q̄ nūqꝫ cū nūmoꝝ pondere poterit trāſuolare ad celū. hoc aūt ſm. Hiero. Nō tm̄ itelligēdū eſt de theſauro pecunie:ſed vtilit̄ de cūctis voluptatibꝰ ac poſſeſſionibus. ⁊c. Guloſi deꝰ vēter eſt. luxurioſi theſaurꝰ epule ſunt. laſciui ludicra. amatoris libido. auari pecunia. ⁊ ſic itelligēdū ē ī alijs. huic eī cernit vitio vnuſquiſqꝫ q̄ vincit̄. ⁊ ibi hꝫ cor vbi theſaurū. ⁊ ad hāc ꝯuerſionē cordis ad amorē paſſionū ⁊ reꝝ hmōi. ſequit̄ auerſio a deo. Si ergo in celo eſt/mundū eſt. qꝛ munda ſūt celeſtia. Si aūt in terra volutat̄. i. ſi q̄d agat vt terrena ꝯſeqūtur:q̄uo mūdū eſt? vñ Aug. Sordeſcit aliq̄d cū inferiori nature miſcet̄. qꝫuis ī ſuo genere nō ſordidet̄:qꝛ etiā de puro argēto ſordidat̄ auꝝ ſi miſceat̄. ita ⁊ animus nr̄ terrenoꝝ cupiditate ſordeſcit/qꝫuis terrena ī ſuo genere mūda ſūt. Igit̄ vt ait Richar. Quecūqꝫ ī mūdo ꝯcupiſcis q̄cūqꝫ ī mūdo metuis/ipēde libēter ꝓ libertate cordis: qꝛ (vt dicit Aug.) totū mūdum dꝫ cōtēnere qui ſibi theſaurizat ī celo. Et ne timor ſurrepat diffidētie habēdi vite neceſſaria/cōſequēter excludit diffidētiā q̄ naſci

Theſaurizandi modus excellētiſſimꝰ.
Hieroni.
Gregoriꝰ
Chryſ.
Mali fruſtra reſpiciūt celū.
Auguſti.
Fulgentius
Gregoriꝰ
Chryſo.
Anſelmꝰ.
Hieroni.
Auguſti.
Sordeſcit viliori ꝯmixtū
Richardus.
Auguſti.

poſſet ex cōditione ꝓpria dicēs. [Nolite timere puſillꝰ grex]. i. cōgregatio humiliū [qꝛ cōplacuit pr̄i veſtro] celeſti [dare vobis regnū] nō q̄dē ob merita vr̄a:ſed ex mera liberalitate et bonitate ſua diuīa. Quaſi diceret. Ex quo regnū celorū paratū eſt vobis/parū debetis curare de terrenis. Non enim de vite neceſſarijs debet diffidere cui regnum vite ꝓmittitur/in quo omnis ſufficientia habet̄. Dicit̄ aūt grex ꝓpter fidei obedientiā:puſillus ꝓpter volūtarie pauptatis ⁊ humilitatis deuotionē/qua ꝑuenit̄ ad celeſtis regni poſſeſſionē. Vl̄ puſillꝰ đr grex electorū reſpectu maioris numeri reproboꝝ:qꝛ pauci erant fideles reſpectu infideliū/et pauci ſūt electi reſpectu reproboꝝ. Vtinā ⁊ ego merear de illis paucis vel minimꝰ eē/et cū eis regnū percipere. Perueni tur etiam ad regni opulentiam per cōſilioꝝ ſupererogationē quibus itur ad perfectionem: ⁊ ideo ſubiūgit dicens [Vendite que poſſidetis] etiam neceſſaria:et date elemoſynā:que ad idē regnū via eſt:facite vobis ſacculos. i. repoſitoria bonoꝝ/⁊ loca ad reponendum mercedē elemoſinaꝝ veſtraꝝ:que nō vetereſcunt/et deficiūt: ſcꝫ reponēdo elemoſynā in manꝰ paupeꝝ/qui vobis ꝑ hoſtes/et fures tranſeuntibꝰ pecuniā veſtrā vſqꝫ ad locū tutū portēt/ne eā amittatꝭ:theſaurū nō deficientē in celis/et eternis/qꝛ merces elemoſyne in eternū manet in celis. Nā fructus elemoſyne auget merita que ſunt theſaurus indeficiens in pr̄ia. Et ſi ꝑ elemoſynā habemꝰ in celo theſauꝝ meritoriū:ibi cor noſtrum ſuſpiret ⁊ expectat theſaurū premioꝝ. Deīde docet eos de oculo ſimplici habendo/qđ attēdere debemꝰ in omni opere nr̄o. vñ ait. [Lucerna corporis tui eſt oculus tuus.] Hic eſt locutio metaphorica:qꝛ corpꝰ morale hic accipitur pro congerie operationum: ſicut corpus materiale eſt q̄dā aggregatio mēbroꝝ diuerſoꝝ:⁊ ideo ſicut oculus materialis regit totū corpus materiale/et dirigit mēbra ad operandum: ſic oculus moralis. ſ. intentio regit totum corpus morale/⁊ dirigit varias operationes in finem. Ideo ſubditur [Si oculus tuus fuerit ſimplex]. i. intentio tua recta ſine plica ſimulationis et erroris [totū corpus tuū lucidū erit]. i. congeries operationū tuarū erit bona et meritoria:etiā ſi nō ita hominibꝰ videat̄/dū tñ opationes ſint bone de genere:vel ſaltē indifferentes ⁊ licite:aliter nō caderēt ſub recta intētiōe. Vñ Seneca. Nihil intereſt quo aīo facias qđ vitioſum eſt feciſſe:qꝛ facta cernunt̄:animus nō videt̄. [Si aūt oculꝰ tuꝰ neqꝫ fuerit]. i. intentio peruerſa [totū corpus tenebroſū erit]. i. cōgeries operationū obſcura per pctm̄/⁊ mala etiam ſi opationes ſint bone de genere et hominibus videant̄ recte:qꝛ opꝰ bonū de genere/efficitur malū ex peruerſa intentione. Vide ergo ne intentio tua ſit peruerſa:qꝛ ꝑ đ corrūperent̄ oīa bona. [Si enī lumen qđ ī te eſt tenebre ſūt]. i. ſi actio bona de genere que eſt quaſi quoddam lumē/efficit̄ mala ꝓpter defectū intentionis bone [ipſe tenebre quāte erunt?] quaſi diceret multo magis:qꝛ actio mala de genere q̄ ē quaſi q̄dā tenebra/ſi cū hoc ſuperueniat intentio mala/eſt multo deterior qꝫ prima. Qñ em̄ q̄ per ſe mala ſunt/etiā cū mala intentione fiūt:tunc duplex obtenebratio eſt:et praue intētionis/⁊ praue operationis. Nō ergo q̄d quiſqꝫ/ſed quo animo faciat cōſiderandū:⁊ primo circa puritatē intentionis laborandū ē: qꝛ ſine ipſa opus ſequēs nihil valet. Itaqꝫ ſi bonū bona intentione feceris/nō habens in tua cōſciētia aliquā ptē tenebroſe cogitationis/illuminat̄ etiā factū tuū qualēcūqꝫ exitū habuerit:⁊ illuminabit te. i. ſplendidū et fulgidū reddet:⁊ hic ꝑ ſplēdorē gratie/⁊ in futuro ſplēdore glorie. Et ſi bñ alicui ꝓueniat ꝙ tu nō recta ⁊ munda intētione facis:quomodo tu feceris tibi iputat̄:nō quomodo illi ꝓuenerit. Igit̄ caue ne ipſa cordis intentio q̄ lumen eſt aīe vitioꝝ caligine fuſcet̄:vt oculꝰ ſimplex totū corpus faciat lucidum:q̄tenꝰ q̄cq̄d feceris: facias ꝓpter deū/⁊ ad locū vñ exeūt gratie redeāt/vt iteꝝ fluāt Et qꝛ aliquis cupiēs aſſequi terrena et celeſtia poſſꝫ dicere ꝙ recta ⁊ ſimplex poteſt eē intētio:vt q̄s agat et propter tēporalia:et ꝓpter deū bona que agit:hoc remouet exēplo duoꝝ cōtrarioꝝ dñoꝝ:qꝛ [nemo poteſt ſuire duobꝰ dominis]. ſ. cōtrarijs ⁊ diſparatis/⁊ non ſubalternatim poſitis. Nā (vt ait Beda) Non valet ſimul tranſitoria et eterna diligere. Et (vt ait Augu.) Vnus oculꝰ nō pōt videre in celo et in terra. Vñ et Cyprianꝰ. Mundi amor ⁊ dei pariter in vno habitare non poſſunt. quēadmodum oculi celū ⁊ terrā nequaqꝫ cōſpiciunt. Sicut autem dicit philoſophꝰ in libro de aīalibꝰ. Aues claudūt oculos cū palpebra inferiori. aīalia vero groſſa cū palpebra ſuperiori. Per aues intelligunt̄ viri ſpūales qui ad inferiora et terrena oculos claudunt. per aīalia vero groſſa intelligunt̄ viri mundani q̄ habēt oculos clauſos ad celeſtia/⁊ apertos ad terrena et ſecularia. ſm Chry. Duos dñs dicit qui cōtraria iniungūt. plures aūt idem iniungētes nō ſūt plures ſed vnū. Nā cōcordia multos facit vnū. Iſti dñi quibus nō poteſt ſimul ſeruiri ſunt vitia ⁊ virtutes:celeſtia ⁊ terreſtria. deꝰ ⁊ diabolus. caro et ſpūs. nā ad cōtraria trahūt ⁊ cōtraria iniūgūt. ⁊ ideo cōſequens eſt vt vnū deſerat/et alteri obtēperet. Vnde quaſi declarādo ſubiūgit. Nō poteſtis deo ſeruire ⁊ māmone. Māmona māmone ſyriace dicit̄ diuitie latine. ⁊ māmon māmonis nomē eſt demonis q̄ preeſt diuitijs ⁊ tentat de vitio cupiditatis. nō ꝙ in eius ditione ſint diuitie vt dare eas poſſit vel auferre niſi q̄ñ deꝰ ꝑmittit:ſꝫ ꝙ his vtat̄ ad decipiendū ⁊ irretiendū homīes laqueis quos in diuitijs pretēdit. Et licet hō non poſſit ſeruire deo ⁊ diuitijs:poteſt tñ ſeruire cū diuitijs. Diuitijs em̄ q̄ ſeruit:illi vtiqꝫ ſeruit q̄ de cupiditate diuitiaꝝ tentat et decipit. Ille aūt diuitijs ſeruit qui eas ꝓpter ſe/⁊ vt finem vltimū diligit:aut q̄ eas cupide acquirit/vel auare retinet:⁊ vt ſeruꝰ cuſtodit. Ille aūt q̄ in opibus pijs diuitias expendit/nō ſeruit diuitijs:ſed magis diuitie ſeruiūt ei/quia eas diſtribuit vt dñs/et eis vtit̄ ad opa virtutū ſicut inſtrumētis. nā ſm Ambro. Sicut diuitie ſunt īpedimēta īprobis:ita probis ſunt adiumēta ꝟtutꝭ vñ Chryſo. Duo ergo ſunt nobis dñi ꝓpoſiti. deꝰ/⁊ māmona. i. diabolus qui māmone eſt auctor. Ille nos ad miam ꝓuocat:hic ad auariciā. Ille ad vitā:hic ad mortē. Ille ad ſalutē:hic ad perditionē. Cui đ duobus optēperare debemꝰ? Ei vtiqꝫ qui nos ad vitā inuitat:nō ei q̄ nos trahit ad mortē. Quid enī terribiliꝰ eſt qꝫ ſi ꝓpter pecunias a xp̄i ſeruitio dicamur excidere. vel deſiderabilius qꝫ ſi deſpectu pecuniarū tota illi poſſumus mēte et dilectiōe ꝯiungi. Hec Chryſo. Et cū nullo modo poſſit q̄s duobus dñis ſeruire:multi tñ fatui conātur ꝯtra hanc īpoſſibilitatē. Similes illis de quibꝰ in libro regū dicit̄. ꝙ fuerūt gentes deū timētes/et nihilominus idolis ſeruiētes. Et ſciēdū ꝙ diligere diuitias ꝓpter ſe/⁊ deū ꝓpt̄ ſe:⁊ vtrūqꝫ vt finē vltimū vt ī hoc ſeruꝰ vtriuſqꝫ dicatur eſt īpoſſibile. licet poſſit vnū in ordine ad aliud appetere. puta diuitias propter deū. Actio ergo corpalis poteſt referri ad finē temporalē:dūmodo poſtea illđ tpale referat̄ ad deū. Si aūt in actionibꝰ finis ꝓximus ponat̄ deꝰ/⁊ finis vltimꝰ tpale ꝑuerſiſſimū eſt. Quecūqꝫ enim res propter aliud aliq̄d querit̄ inferior eſt qꝫ id ꝓpter qđ querit̄. vñ bene licet ꝯſtituere duos fines: ſcꝫ tēporalē/⁊ eternū:⁊ finē ſub fine ponere. vt illud qđ ē eternū finis vltimꝰ ſit:qꝛ vna intētio multos actus informat Diuerſi vero fines quoꝝ vnꝰ ſit ad alium referibilis nō ſūt faciendi. ¶ Poſt hoc cōcludēdo inducit. vt de victu et veſtitu q̄ neceſſaria ſunt non ſollicitemur:loquēs ad diſcipulos ſuos quos ſpecialiter ad mūdi cōtēptū inuitat. hec em̄ ſpecialiter dicūtur apl̄is/eorūqꝫ ſucceſſoribus ⁊ ceteris oībus q̄ ad ſummū ꝑfectionis culmē attīgere cupiūt. nā talibus nulla terrenoꝝ bonoꝝ ſollicitudo eſt. qꝛ habētes victū ⁊ veſtitū his cōtenti ſunt. Hec omīa dicunt̄ hic ad tollēdū a predicatoribꝰ euāgelij ſollicitudinē ſupfluā de neceſſarijs quantum ad preſentē vitam. Vnde ne dicerēt qualiter poterimꝰ viuere ſi oīa abiecerimꝰ. iccirco inferendo intentum ſuum ex pmiſſis ſubiungit [Ideo dico vobis ne ſolliciti ſitis] ſollicitudine ſupflua ⁊ inordinata [aīe veſtre]. i. vite aīali. q̄ cibo ſuſtētatur [quid māducetis] vel bibatis [neqꝫ corpori veſtro quid induamini] Quaſi diceret. Si vultis deo ſeruire oportet renunciare māmone in nimia temporalium ſollicitudine. nō ait. ne laboretis:ne curetis:ne queratis de cibo/aut potu/aut veſtimēto:ſed ne ſolliciti ſitis vt vitioſam ſollicitudinē ꝓhibeat que mētē perturbat:et ab eternis retrahit/ſeu reuocat: et vt neceſſariū ꝓcedat. vñ Beda. Precipit̄ nobis ne ſolliciti ſimꝰ quid comedamꝰ:et qꝛ in ſudore vultus preparamꝰ nobis panem/labor exercendus eſt:ſollicitudo precauenda. vñ ⁊ Chryſo. Nō em̄ ſollicitudinibus ſpūalibꝰ:ſed laboribꝰ

Puſillus grex.
Elemoſina ad celos via ē.
Corpus morale.
Seneca.
Vitioſū quocunqꝫ aīo fiat turpe eſt.
Intentio ꝯſideranda eſt.
A
Dñiſ duobus ſuire nemo pōt
Auguſti.
Cyprianꝰ
Oculos claudēdi modus.
Chryſo.
Duo dñi.
Māmōa
Māmon nomē eſt demonis
Seruire deo cū diuitijs potes
Seruire diuitijs.
Ambroſi.
Chryſo.
iiij. Re. xvij.
Fines duos cōſtituere licet.
Sollicitudo tollēda
Beda.
Chryſo:

Universidad del Rosario | Archivo Histórico